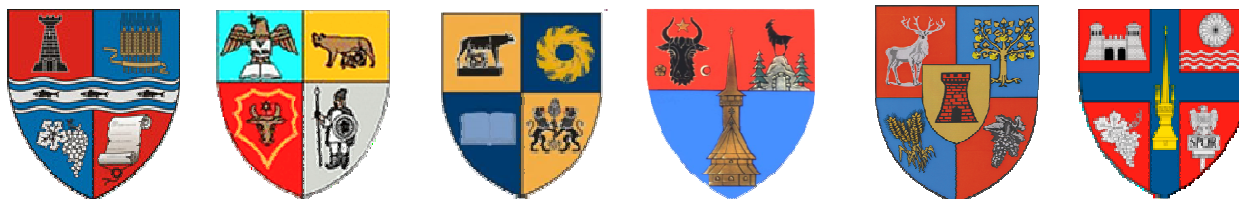


**PLANUL DE DEZVOLTARE AL
REGIUNII NORD-VEST**

2014-2020



Transilvania de Nord 2020

Regio
PROGRAMUL OPERAȚIONAL REGIONAL NORD-VEST

Inițiativă locală. Dezvoltare regională.

CUPRINS

I.	INTRODUCERE	7
1.	Contextul planificării	8
2.	Principiile procesului de planificare.....	12
3.	Actorii implicați	13
II.	PROFILUL SOCIO-ECONOMIC AL REGIUNII.....	14
1.	Localizare geografică	14
2.	Cadrul natural.....	16
3.	Structura sistemului de așezări	18
4.	Structura socio-demografică a populației	29
5.	Infrastructura	59
6.	Mediu.....	82
7.	Economia regiunii	99
8.	Turismul	128
9.	Agricultură și dezvoltare rurală	134
10.	Administrație și bună guvernare	144
III.	ANALIZA SWOT.....	153
IV.	STRATEGIA DE DEZVOLTARE REGIONALĂ	157
V.	ESTIMAREA SURSELOR DE FINANȚARE	193
VI.	INDICATORI DE REALIZARE A OBIECTIVELOR STRATEGICE	194
VII.	SISTEMUL DE IMPLEMENTARE	210
VIII.	MONITORIZARE ȘI EVALUARE	211
IX.	PROCESUL PARTENERIAL.....	212
	ANEXE	219
	Bibliografie	235
	Index Tabele:	237
	Index Figuri:.....	237

PLANUL DE DEZVOLTARE REGIONALĂ Transilvania Nord 2014-2020

LISTA ABREVIERI

ADI	Agenție de Dezvoltare Intercomunitară
ADR NV	Agenția de Dezvoltare Regională Nord-Vest
AJOFM	Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă
AM	Autoritate de Management
ANAT	Asociația Națională a Agențiilor de Turism din România
ANCS	Autoritatea Națională de Cercetări Științifice
ANPH	Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Handicap
ANR	Agenția Națională pentru Romi
ANRSC	Autoritatea Națională de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice
AP	Acordul de Parteneriat
APL	Administrație Publică Locală
BEI	Banca Europeană de Investiții
BIM	Biroul Internațional al Muncii
BNR	Banca Națională a României
CAEN	Clasificarea Activităților din Economia Națională
CBC	Cooperare trans-frontalieră
CDI	Cercetare & Dezvoltare & Inovare
CLLD / DLRC	Dezvoltarea Locală Plasată sub Responsabilitatea Comunității
CNCS	Consiliul Național pentru Cercetare Științifică
CRP	Comitetul Regional de Planificare
DEEE	Deșeurile de Echipamente Electrice și Electronice
DGASPC	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului
DJCCPN	Direcția Județeană pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural
DNA	Direcția Națională Anti-corupție
EIP	Programul de Antreprenoriat și Inovare
ENPI	Instrumentul European de Vecinătate și Parteneriat
EUROSTAT	Biroul statistic al Uniunii Europene
FC	Fondul de Coeziune
FEADR	Fondul European pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală
FEDR	Fondul European de Dezvoltare Regională
FEGA	Fondul European de Garantare Agricolă
FEPM	Fondul European pentru Pescuit și Afaceri Maritime
FESI	Fonduri Europene Structurale și de Investiții
FOB	Free On Board
FPC	Formare Profesională Continuă
FRA	Agenția de Europeană pentru Drepturi Fundamentale
FSE	Fondul Social European
GAL	Grup de Acțiune Locală
ICT/ TIC	Tehnologiile Informației și Comunicațiilor
IGSU	Inspectoratul General pentru Situații de Urgență
IMM	Întreprinderi Mici și Mijlocii
INS	Institutul Național de Statistică
IPP	Institutul de Politici Publice
IRECSON	Institutul Român de Cercetări Economico-Sociale și Sondaje
IS	Instrumente Structurale

ISD	Investiții Străine Directe
ISO	Organizația Internațională pentru Standardizări
IT	Tehnologiile Informației
ITI	Investiții Teritoriale Integrate
IUCN	Uniunea Internațională pentru Conservarea Naturii
LAU	Unități Administrative Locale
MMFPSPV	Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice
NUTS	Nomenclatorul Unităților Teritoriale Statistice
OECD	Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică
OI	Organism Intermediar
ONG	Organizații non-guvernamentale
ONRC	Oficiul Național al Registrului Comerțului
OSIM	Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci
OT	Obiectiv Tematic
OUG	Ordonanță de Urgență a Guvernului
PATN	Planul de Amenajare a Teritoriului Național
PATZ	Planul de Amenajare al Teritoriului Zonal
PDR	Planul de Dezvoltare Regională
PHARE	Polonia și Ungaria: Asistență pentru Restructurarea lor Economică
PIB	Produsul Intern Brut
PIDU	Plan Integrat de Dezvoltare Urbană
PNDR	Programul Național de Dezvoltare Rurală
PNR	Programul Național de Reformă
PO	Program Operațional
POR	Programul Operațional Regional
POSDRU	Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane
PPC	Paritatea Puterii de Cumpărare
PUG	Plan Urbanistic General
RGPL	Recensământul General al Populației și Locuințelor
SIRUTA	Sistemul Informatic al Registrului Unităților Teritorial – Administrative
SSA	Structuri de Sprijinire a Afacerilor
SVSU	Servicii Voluntare pentru Situații de Urgență
SWOT	Puncte tari, Puncte slabe, Oportunități, Amenințări
TACIS	Asistență Tehnică pentru Comunitatea Statelor Independente
TEN-T	Rețelele Trans-Europene de Transport
UAT	Unități Administrativ-Teritoriale
UE	Uniunea Europeană
UNDP	Programul de Dezvoltare al Națiunilor Unite
UNESCO	Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură
ZM	Zona Metropolitană

I. INTRODUCERE

Planul de dezvoltare regională (PDR) este principalul document de planificare elaborat la nivel regional și reflectă politicile de dezvoltare relevante la nivel național în raport cu nevoile specifice la nivel de regiune, dar și cu direcțiile strategice de politică ale celorlalți principali finanțatori ai programelor de dezvoltare aferente regiunii respective. Documentul poate reprezenta baza strategică pentru fundamentarea proiectelor inițiate la nivelul regiunii și poate să fie luat în considerare de autoritățile naționale pentru fundamentarea programelor de finanțare pentru următoarea perioadă de programare.

Planificarea are în vedere atât fondurile externe (europene) cât și interne (naționale/guvernamentale, regionale, locale). PDR a fost realizat în conformitate cu orientările metodologice elaborate de către Ministerul Dezvoltării Regionale ce vizează atât conținutul Planurilor de Dezvoltare Regională cât și cadrul partenerial de elaborare, consultare și aprobare al acestora, fiind modificat în urma analizei ex-ante.

Prin activitatea de planificare ADR Nord-Vest își propune să contribuie la realizarea celor trei obiective de bază ale politicii de dezvoltare regională în România, stipulate în Legea nr. 315/2004 privind dezvoltarea regională: **diminuarea dezechilibrelor regionale existente, corelarea politicilor sectoriale guvernamentale la nivelul regiunilor și stimularea cooperării inter-regionale**, interne și internaționale, transfrontaliere.

PDR 2014-2020 pornește de la analiza cantitativă și calitativă a condițiilor existente și a tendințelor înregistrate în perioada de programare trecută (2007-2013) la nivelul regiunii de dezvoltare Nord-Vest (Transilvania Nord) în domenii legate de : resursele naturale, sistemul de așezări, structura socio-demografică a populației, infrastructura, mediul, economia, turismul, agricultura și dezvoltarea rurală și administrația și buna guvernare. Analiza situației existente se încheie cu evidențierea potențialului și a nevoilor specifice regiunii, prin intermediul analizei punctelor tari și slabe, oportunităților și amenințărilor (SWOT).

Pe baza acestor informații, a viziunii de dezvoltare pe termen lung, precum și a contextului de planificare și programare de la nivel național și european privind politica de coeziune pentru perioada 2014-2020, au fost formulate **obiective, priorități și acțiuni specifice de dezvoltare** ale regiunii pentru exercițiul financiar 2014-2020.

Ultima parte a documentului oferă informații privind cadrul în care ar trebui să se realizeze procesul de monitorizare și evaluare a PDR pe parcursul perioadei 2014-2020. Aceste activități sunt importante deoarece perioada actuală de programare pune un accent mai mare pe obținerea de rezultate care să conducă la un impact real mai mare, dar și pentru a putea realiza rapoartele strategice privind implementarea planului în 2016, 2019 și 2022.

PDR 2014-2020 oferă cadrul necesar pentru identificarea și integrarea/corelarea proiectelor la nivelul Regiunii de Dezvoltare Nord-Vest, pe baza priorităților de dezvoltare pentru următoarea perioadă de programare. Astfel documentul conține și un portofoliu de proiecte prioritare strategice. Prin acest portofoliu dorim să contribuim la creșterea absorbției și impactului fondurilor la nivel regional. De asemenea, sperăm, că în acest mod impactul asupra dezvoltării regiunii ar fi unul mult mai puternic, investițiile prioritare finanțate din fonduri europene sau guvernamentale fiind multiplicat prin investițiile realizate din fonduri private utilizate pentru proiecte complementare, conexe celor prevăzute în cadrul portofoliului de proiecte strategice la nivel regional.

1. Contextul planificării

Realizarea PDR Nord-Vest 2014-2020 are în vedere prevederile principalelor documente strategice și de planificare de la nivel european și național. Procesul în sine s-a desfășurat în contextul intenției regionalizării administrative, respectiv descentralizării.

Context european

Strategia „Europa 2020”

Obiectivul general al acestei strategii este transformarea UE într-o economie inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii, pentru a oferi un nivel ridicat al ocupării forței de muncă, al productivității și pentru a asigura coeziunea economică, socială și teritorială. Cele trei priorități stabilite în cadrul acestei strategii sunt:

1. Creștere inteligentă, prin investiții mai eficiente în educație, cercetare și inovare;
2. Creștere durabilă, prin orientarea decisivă către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon;
3. Creștere incluzivă, prin punerea accentului pe crearea de locuri de muncă și pe reducerea sărăciei.

Strategia „Europa 2020” stabilește o serie de ținte grupate sub 5 obiective:

1. Ocuparea forței de muncă

- o rată de ocupare a forței de muncă de 75 % în rândul populației cu vârste cuprinse între 20 și 64 de ani

2. Cercetare și dezvoltare

- alocarea a 3% din PIB-ul UE pentru cercetare și dezvoltare

3. Schimbările climatice și utilizarea durabilă a energiei

- reducerea cu 20% a emisiilor de gaze cu efect de seră (sau chiar cu 30%, în condiții favorabile) față de nivelurile înregistrate în 1990
- creșterea ponderii surselor de energie regenerabile până la 20%
- creșterea cu 20% a eficienței energetice

4. Educație

- reducerea sub 10% a ratei de părăsire timpurie a școlii
- creșterea la peste 40% a ponderii absolvenților de studii superioare în rândul populației în vârstă de 30-34 de ani

5. Lupta împotriva sărăciei și a excluziunii sociale

- reducerea cu cel puțin 20 de milioane a numărului persoanelor care suferă sau riscă să sufere de pe urma sărăciei și a excluziunii sociale

Țintele și obiectivele Strategiei „Europa 2020” au fost transpuse 11 obiective tematice:

1. Întărirea cercetării, dezvoltării tehnologice și a inovării
2. Îmbunătățirea accesului la și a utilizării și calității tehnologiilor informațiilor și comunicațiilor
3. Creșterea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii
4. Sprijinirea tranziției spre o economie cu emisii scăzute de carbon în toate sectoarele
5. Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor
6. Protejarea mediului și promovarea utilizării eficiente a resurselor
7. Promovarea transportului durabil și eliminarea blocajelor în rețelele cheie

8. Promovare ocupării și sprijinirea mobilității forței de muncă
9. Investiții în competențe, educație și învățare continuă
10. Promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei
11. Îmbunătățirea capacității instituționale și a eficienței în administrația publică

Obiectivele tematice sunt promovate în cadrul documentelor strategice de ordin general:

- Cadrul Strategic pentru Amenajarea Teritoriului Uniunii Europene - integrează la nivel teritorial obiectivele de coeziune și competitivitate ale UE
- Cadrul Strategic Comun (Anexa I a Regulamentului UE nr. 1303/2013 privind stabilirea unor dispoziții comune - transpune obiectivele tematice în acțiuni cheie pentru fondurile europene, în vederea maximizării impactului. Acestea sunt detaliate prin priorități de investiții în regulamentele specifice aferente fondurilor europene.

De asemenea obiectivele tematice sunt susținute la nivel european prin diferite **instrumente**, specifice sectoarelor care sunt vizate de strategia Europa 2020:

- Facilitatea „Conectarea Europei” - este un mecanism de finanțare creat pentru a accelera investițiile pe termen lung în transporturi, drumuri, căi ferate, rețele energetice și telecomunicații (rețele de mare viteză în bandă largă).
- Programul „Orizont 2020” - cel mai mare program cadru în domeniul cercetării-dezvoltării-inovării din istoria UE, urmărește finanțarea proiectelor capabile să ducă la îndeplinire obiectivele tehnice, științifice, educaționale și sociale asumate de statele membre prin intermediul Strategiei „Europa 2020”. Unul dintre instrumentele care vor fi utilizate pentru a întări potențialul regiunilor Europene, și în particular de a încuraja și sprijini dezvoltarea, în întreaga Europă, sunt “clusterelor orientate pe cercetare” sau „clusterelor inovative” unde regăsim asociate întreprinderi, universități, centre de cercetare, și autorități regionale.
- Programul „COSME” – stimulează competitivitatea în afaceri și a IMM-urilor, pentru promovarea accesului la finanțare și încurajarea unei culturi antreprenoriale, inclusiv crearea de noi întreprinderi.
- Programul „Europa Creativă” – încurajează principalii actori din domeniile audiovizual, cultural și creativ să atragă o audiență mai mare, precum și de a însuși noi aptitudini specifice erei digitale.
- Programul „Ocupare și inovare socială” – asigură suport pentru elaborarea și implementarea reformelor în domeniul ocupării și social, prin coordonarea politicilor și a identificării, analizei și schimbului de bune practici.

Context macroregional

Strategia Uniunii Europene pentru Regiunea Dunării este un mecanism comunitar de cooperare a statelor din bazinul Dunării, destinat dezvoltării economice și sociale a macro-regiunii dunărene, prin consolidarea implementării în regiune a politicilor și legislației UE. SUERD este a doua strategie macro-regională a UE la care participă 14 state: **nouă state membre UE** (Austria, România, Bulgaria, Cehia, Croația, Germania – ca stat federal și prin landurile Baden-Württemberg și Bavaria, Slovacia, Slovenia, Ungaria) și **cinci state nemembre UE** (Bosnia-Herțegovina, Muntenegru, Serbia, Republica Moldova și Ucraina).

Strategia este structurată pe patru mari obiective:

- interconectarea regiunii Dunării;
- protejarea mediului în regiunea Dunării;

- creșterea prosperității în regiunea Dunării;
- consolidarea regiunii Dunării.

Fiecărui obiectiv al Strategiei îi corespund domenii specifice de acțiune, grupate pe 11 arii prioritare.

Context național

Acordul de parteneriat 2014-2020 dintre Comisia Europeană și România (aprobat de CE în 7 august 2014) - are ca obiectiv global reducerea discrepanțelor de dezvoltare economică și socială dintre România și statele membre UE, provocările în materie de dezvoltare fiind: competitivitatea, oamenii și societatea, infrastructura, resursele, respectiv administrația și guvernarea.

Acordul stabilește țintele strategiei „Europa 2020” asumate de România, care vor fi implementate prin intermediul Programei Naționale de Reformă (PNR):

1. rata de ocupare a populației cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani de 70%
2. nivelul investițiilor în cercetare și dezvoltare de 2% din PIB-ul României
3. obiectivul 20/20/20 în materie de energie și schimbări climatice:
4. emisiile de gaze cu efect de seră cu 20% sub nivelul înregistrat în 1900
5. 24% din energia produsă să provină din surse regenerabile
6. creșterea cu 19% a eficienței energetice
7. rata de părăsire timpurie a școlii sub 11,3%
8. ponderea tinerilor cu vârsta între 30-34 ani, absolvenți ai unei forme de învățământ terțiar, de cel puțin 26,7%
9. scăderea numărului de persoane expuse sărăciei cu 580.000.

Prioritățile de dezvoltare teritorială stabilite prin Acord pentru perioada 2014-2020 vizează: îmbunătățirea calității vieții pentru comunitățile locale și regionale, consolidarea rețelei urbane prin dezvoltare policentrică și specializare teritorială, promovarea parteneriatelor rural-urbane, creșterea accesibilității și conectivității prin: creșterea accesibilității la marile aglomerații urbane și îmbunătățirea accesibilității între aglomerațiile urbane majore, acces echitabil la servicii de interes general și conectarea zonelor rurale la rețeaua majoră de transport și la utilitățile publice de nivel mai înalt (urban).

Pentru asigurarea unei abordări integrate pentru dezvoltarea teritorială a anumitor zone subregionale sunt definite următoarele instrumente specifice :

1. *Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității (CLLD)* – care urmărește să crească nivelul de incluziune socială și să reducă sărăcia în rândul comunităților marginalizate.
2. *Investițiile teritoriale integrate (ITI)* – un instrument care va fi utilizat pentru stimularea dezvoltării teritoriului aferent Rezervației Biosferei Delta Dunării.
3. *Dezvoltarea urbană durabilă* – are ca măsuri prioritare: susținerea dezvoltării economiei orașelor, îmbunătățirea calității mediului în zonele urbane, susținerea dezvoltării infrastructurii de bază și a mobilității urbane în orașele României.
4. *Cooperare teritorială*: Strategia UE pentru regiunea Dunării, programe de cooperare transfrontaliere.

Strategia Națională pentru Dezvoltare Regională 2014-2020 - propune ca obiectiv general îmbunătățirea continuă a calității vieții, prin asigurarea bunăstării, protecției mediului și coeziunii economice și sociale pentru comunități sustenabile, capabile să gestioneze resursele în mod eficient și să valorifice potențialul de inovare și dezvoltare echilibrată economică și socială al regiunilor.

Obiectivele specifice ale acestei strategii sunt:

- a) Creșterea rolului și funcțiilor orașelor și municipiilor în dezvoltarea regiunilor prin investiții care să sprijine creșterea economică, protejarea mediului, îmbunătățirea infrastructurii edilitare urbane și coeziunea socială
- b) Creșterea eficienței energetice în sectorul public și/sau rezidențial pentru a contribui la reducerea cu 20% a emisiilor de CO₂ în conformitate cu Strategia Europa 2020
- c) Creșterea gradului de accesibilitate a regiunilor prin îmbunătățirea mobilității regionale și asigurarea serviciilor esențiale pentru o dezvoltare economică sustenabilă și incluzivă
- d) Regenerarea zonelor defavorizate și stimularea incluziunii sociale a comunităților marginalizate, prin crearea premiselor necesare pentru asigurarea serviciilor esențiale și condițiilor decente de trai
- e) Creșterea economiilor regionale prin dezvoltarea infrastructurii specifice inovării și cercetării, precum și stimularea competitivității IMM-urilor
- f) Stimularea dezvoltării competitive și durabile a turismului la nivel regional și local prin valorificarea durabilă a patrimoniului cultural, cu potențial turistic și crearea / modernizarea infrastructurii specifice de turism
- g) Protecția și îmbunătățirea mediului prin creșterea calității serviciilor de apă, reabilitarea siturilor industriale poluate și abandonate și luarea unor măsuri de prevenire a riscurilor și creșterea capacității de intervenție în situații de urgență.

Strategia pentru transport durabil pe perioada 2007-2013 și 2020, 2030 – urmărește modernizarea și dezvoltarea rețelei de transport de interes european și național, creșterea condițiilor de siguranță și a calității serviciilor; liberalizarea pieței interne de transport; stimularea dezvoltării economiei și a competitivității; întărirea coeziunii sociale și teritoriale la nivel regional și național; compatibilitatea cu mediul înconjurător.

Strategia de transport intermodal în România 2020 – are ca obiective: modernizarea și/sau construirea unor terminale intermodale și a infrastructurii aferente, realizarea unor servicii intermodale de calitate, implementarea unui sistem de urmărire, planificare și management a transportului intermodal de marfă, utilizând sistemele inteligente de transport disponibile pe piață, stimularea promovării sistemului național de transport intermodal.

Master Planul pentru Dezvoltarea Turismului Național al României 2007-2026 are ca principal obiectiv transformarea României într-o destinație turistică de calitate pe baza patrimoniului său natural și cultural.

Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României pentru orizontul de timp 2020, respectiv 2030 - obiectivele pentru 2020 vizează atingerea nivelului mediu actual al țărilor Uniunii Europene la principalii indicatori ai dezvoltării durabile.

Conceptul Strategic de Dezvoltare Teritorială România 2030 – are ca obiective: valorificarea periferialității prin dezvoltarea rolului de conector și releu la nivel continental și intercontinental, racordarea la rețeaua europeană de poli și coridoare de dezvoltare, structurarea și dezvoltarea echilibrată a rețelei de localități urbane, afirmarea solidarității

urban-rural, dezvoltarea rurală, consolidarea și dezvoltarea legăturilor interregionale ca suport al dezvoltării regionale, dezvoltarea adecvată a diferitelor categorii de teritorii, creșterea competitivității teritoriale, protejarea, dezvoltarea și valorificarea patrimoniului natural și cultural.

Context regional

1. procesul s-a desfășurat parțial în contextul dezbaterilor privind regionalizarea / descentralizarea
2. existența unei viziuni de dezvoltare adoptată în decursul procesului anterior de planificare, care acoperă intervalul rămas până în 2027
3. majoritatea administrațiilor publice nu au documente de planificare pentru orizontul 2020; există puține administrații publice locale care au elaborat strategii de dezvoltare locală și au identificat proiecte prioritare pentru perioada 2014-2020
4. accent mai mare pe politici integrate teritorial
5. există puține proiecte de investiții mature fără finanțare (mult mai puține comparativ cu perioada 2005-2007 aflate în „proiect pipeline” datorită modalității diferite de selecție adoptate față de perioada de pre-aderare) și de asemenea resursele financiare ale beneficiarilor sunt insuficiente pentru pregătirea de proiecte.

2. Principiile procesului de planificare

Principiile procesului de planificare 2014-2020 sunt:

- Programare orientată pe rezultate
- Parteneriat – dezvoltarea unei structuri parteneriale cuprinzătoare formată din actori relevanți la nivel regional: autorități publice și alte instituții publice de la nivel județean sau local, parteneri economici și sociali, reprezentanți ai societății civile. Parteneriatul include elaborarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea Planului de dezvoltare regională.
- Complementaritate, coerență, coordonare și conformitate – se asigură coerența cu politicile, prioritățile și obiectivele de la nivel European și național, complementaritatea cu alte instrumente financiară în afara IS, coordonarea cu intervențiile BEI sau alte instrumente financiare și conformitatea cu legislația europeană și națională

În consonanță cu Strategia „Europa 2020”, pentru perioada 2014-2020 s-a decis să se acorde o atenție deosebită dimensiunii (coeziunii) teritoriale, respectiv asociațiilor metropolitane și GAL-urilor (Grupuri de Acțiune Locală¹), astfel încât să se asigure o concentrare necesară a investițiilor pentru un impact mai mare al acestora în teritoriu, la nivelul comunităților locale.

Principiile orizontale avute în vedere în cursul procesului de planificare, în conformitate cu cadrul european sunt:

- Dezvoltare durabilă – întreprinderea unor acțiuni de-a lungul ciclului de planificare în scopul de a evita sau reduce efectele dăunătoare mediului și de a asigura beneficii nete pe plan social, climatic și de mediu.

¹ Grupurile de Acțiune Locală (GAL) sunt entități ce reprezintă parteneriate public – private, desemnate într-un teritoriu rural omogen care vor implementa o strategie integrată pentru dezvoltarea teritoriului

- Egalitate între bărbați și femei și nediscriminarea – se asigură promovarea egalității între bărbați și femei și se iau măsurile adecvate pentru prevenirea oricărei discriminări bazate pe sex, rasă sau origine etnică, religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală atât în etapa de pregătire cât și în cea de implementare a PDR.
- Accesibilitatea – adoptarea măsurilor necesare pentru a preveni orice discriminare bazată pe handicap, contribuind astfel la garantarea unui mediu fără obstacole pentru persoanele cu handicap și inclusiv persoanelor în vârstă.
- Abordarea schimbărilor demografice - aborda problemele demografice - mai ales cele legate de reducerea populației active - și pentru a genera creștere economică într-o societate în curs de îmbătrânire, asigurând acces îmbunătățit la educație, servicii și locuri de muncă.
- Atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea - atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea, respectiv prevenirea riscurilor sunt integrate în procesul de planificare.

3. Actorii implicați

Pentru procesul de programare s-a dorit o abordare partenerială, mai mult decât una științifică, și implicarea într-o măsură mai mare a nivelului supra-local și a mediului privat, astfel încât arhitectura partenerială a fost regândită față de exercițiul de planificare anterior. Pe lângă unele dintre structurile deja constituite în perioadele anterioare de programare, care continuă să existe și pentru procesul actual, precum **Comitetul Regional de Planificare** (înființat conform HG 1115/2004 privind elaborarea în parteneriat a Planului Național de Dezvoltare) și **Grupurile de lucru sectoriale**, s-au format și două comitete de coordonare: **Comitetul de Coordonare Executiv și Comitetul de Coordonare Științific**.

Comitetul Regional de Planificare (CRP) are în componența sa reprezentanți la nivel decizional ai consiliilor județene, ai prefecturilor, a serviciilor deconcentrate ale instituțiilor publice centrale, ai institutelor de cercetare și învățământ superior, precum și reprezentanți ai partenerilor economici și sociali și Agenției pentru Dezvoltare Regională Nord-Vest. CRP reprezintă un organism partenerial cu caracter consultativ, deschis, de permanență.

Comitetul de Coordonare Executiv este alcătuit din coordonatorii grupurilor de lucru sectoriale, experți pe sectorul de care răspund, vicepreședinții CJ cu atribuții în planificare și arhitecții șefi din CJ și au rolul de a coordona activitățile grupurilor de lucru sectoriale.

Comitetul de Coordonare Științific este alcătuit din reprezentanți ai mediului academic sau specialiști în tematicile analizate. Misiunea Comitetului de Coordonare Științific este să valideze metodologia de elaborare a documentelor programatice și să contribuie la revizuirea documentelor pe parcursul elaborării acestora.

Cele două **Comitete de Coordonare** supervizează activitățile grupurilor de lucru tematice, propun metodologii și instrumente de lucru în cadrul procesului de planificare, efectuează evaluări și oferă input-uri pe parcursul procesului de programare.

Grupurile de lucru tematice sunt formate din experți reprezentând partenerii sociali care acoperă o gamă largă de aspecte și oferă expertiză pe sectorul analizat, fiind astfel niște structuri multidisciplinare. Includ și reprezentanți ai Grupurilor de lucru județene.

II. PROFILUL SOCIO-ECONOMIC AL REGIUNII

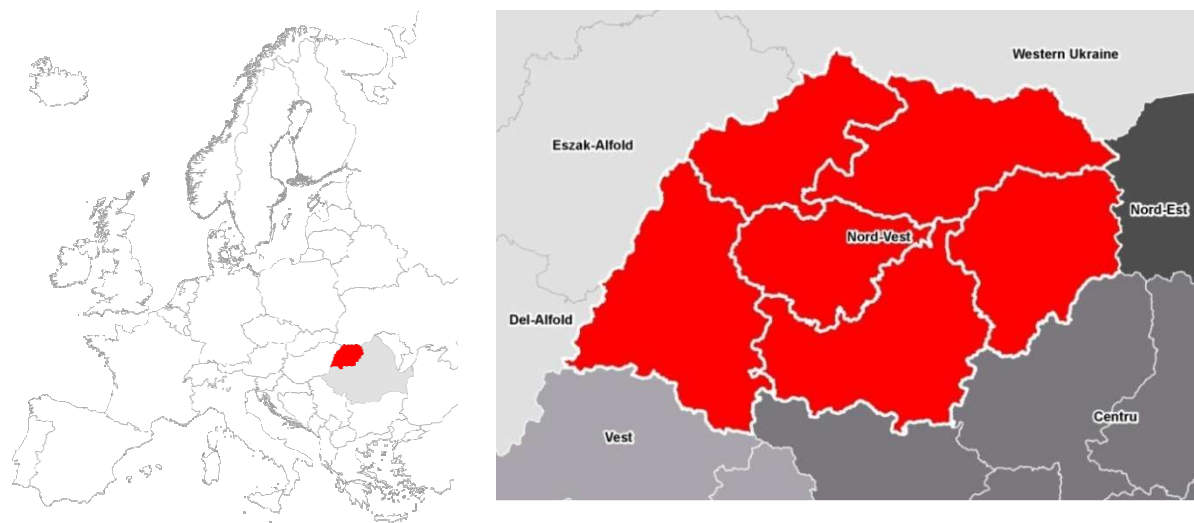
1. Localizare geografică

În acest capitol sunt prezentate aspectele semnificative din punct de vedere al localizării geografice pentru dezvoltarea regiunii în contextul apartenenței la UE precum și al situației geostrategice la momentul analizei.

Prin localizarea sa geografică, Regiunea Nord-Vest este o regiune de tranziție între blocul comunitar și cel ex-sovietic, respectiv între țările din nordul și sudul Europei. Asumarea acestui rol, de regiune de tranziție depinde de sprijinul prevăzut de politicile de extindere și asistență financiară ale UE.

Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest a fost creată în baza Legii 151/1998 prin asocierea voluntară a autorităților locale și județene din județele Bihor, Bistrița-Năsăud, Cluj, Maramureș, Satu Mare și Sălaj. Suprafața regiunii este de 34.160 km², reprezentând 14,3% din teritoriul României. Regiunea Nord-Vest se situează astfel pe locul 4 la nivel național în privința suprafeței, respectiv pe locul 29 între cele 273 regiuni ale UE.

În spațiul național, Regiunea Nord-Vest (Transilvania Nord) face parte din Macroregiunea 1 (NUTS1) și se învecinează în sud cu Regiunea Vest (Banat), în sud-est cu Regiunea Centru (Transilvania Sud) și în est cu Regiunea Nord-Est (Bucovina-Moldova Nord).



a. Localizarea geografică a Regiunii Nord-Vest în Europa

b. Unități NUTS2 învecinate cu Regiunea Nord-Vest (regiuni din România, Ungaria și Ucraina)

Figura 1. Localizarea geografică a Regiunii Nord-Vest în Europa

În cadrul UE, regiunea are o poziție geografică periferică la granița estică a UE învecinându-se cu Ucraina. Poziția este strategică, regiunea fiind poartă de intrare în România dinspre Ungaria, respectiv în exteriorul UE înspre Ucraina și Moldova. Regiunea este situată la intersecția axelor Nord-Sud și Est-Vest ale Europei (centrul geografic al Europei fiind situat pe Tisa, în localitatea Rahău la mică distanță de orașul Sighetu Marmăției). Datorită acestei poziții geografice, prin procesul de integrare europeană a unor țări din spațiul ex-sovietic (în special prin semnarea Acordului de asociere și a Acordului de liber schimb cu UE de către Republica Moldova, Ucraina și Georgia), regiunea prezintă oportunități în ceea ce privește

posibilitatea trasării unor culoare europene majore de transport către est, dar și în ceea ce privește dezvoltarea economică.

Granița regiunii cu Ungaria se întinde pe o lungime de 265 km, regiunile vecine NUTS2 fiind Észak-Alföld (județele Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár-Bereg) și parțial Dél-Alföld (județul Békés). În nord, granița cu Ucraina, are o lungime de 258 km, județele vecine fiind Zakarpatska, Ivano–Frankivska și parțial Chernivetska din Ucraina de Vest.

Intensificarea și adâncirea cooperării transfrontaliere cu regiunile vecine a fost susținută pe granița cu Ungaria încă din 1995 prin fonduri PHARE CBC, în perioada 2007-2013 fiind finanțată prin FEDR cu cca. 250 milioane euro. Cooperarea este îngreunată de lipsa unor conexiuni moderne și rapide atât rutiere cât și feroviare. Chiar dacă în ultimii ani s-au construit cu ajutorul programului transfrontalier o serie de drumuri care leagă localitățile de o parte și de alta a graniței, acestea nu contribuie pe deplin la integrarea economică a zonei până la intrarea României în Spațiul Schengen.

Posibilitatea extinderii cooperării cu vecinii din Ucraina s-a deschis în 2004, prin finanțarea de către UE a programelor PHARE și TACIS, care au continuat în perioada 2007-2013 prin programul cvadrilateral ENPI Ungaria-Slovacia-România-Ucraina. Deși susținută financiar, cooperarea suferă din cauza numărului redus de treceri de frontieră la granița cu Ucraina. Vechile trasee europene pentru comerț Sud-Nord, care au făcut din Sighetul Marmației un puternic centru de comerț internațional în perioada antebelică, nu au fost refăcute (din cele 7 poduri peste Tisa care existau înainte de război, a mai rămas doar unul).

*În **concluzie**, cu toate că poziția geografică a regiunii este la intersecția axelor geografice europene Nord-Sud și Est-Vest, aceasta nu a fost și nu este încă valorificată corespunzător datorită faptului că regiunea se află încă în afara spațiului Schengen, precum și datorită situării la periferia teritoriului UE, în vecinătatea blocului ex-sovietic.*

Provocarea pe termen mediu și lung va fi valorificarea oportunităților strategice care vor apare în urma procesului de apropiere de UE a Moldovei, Ucrainei și Georgiei.

2. Cadrul natural

Capitolul prezintă succint regiunea din punct de vedere al climei, rețelei hidrografice, resurselor solului și subsolului, biodiversității.

Situată în zona de interferență a regiunilor biogeografice continentală, alpină și panonică, Regiunea Nord-Vest deține o zestre naturală și peisagistică de o mare frumusețe și varietate.

Din punct de vedere al reliefului, suprafața este ocupată în proporție de 28% de munți, 30% de dealuri și 42% de câmpii și văi.

Regiunea beneficiază de un climat temperat continental cu veri călduroase, ierni friguroase, precipitații bogate, cu mici diferențe între zonele de munte, cele de câmpie și deluroase. Temperaturile medii anuale sunt cuprinse între 3,8 și 10,4°C, repartiția precipitațiilor este inegală, cu cantități minime de circa 550 mm în zonele joase și maxime de 1.500 mm în zona montană. Persistența stratului de zăpadă însumează 85 de zile în zonele joase și 170 de zile în zona montană. Conform unui studiu comandat de DG Regio² regiunea noastră prezintă o **vulnerabilitate medie la efectele schimbărilor climatice**, cu o sensibilitate peste medie din cauza riscului de inundații peste media europeană, scăderii volumului de precipitații, și creșterii numărului de zile cu o temperatură mai mare de 30 grade.

Rețeaua hidrografică a regiunii este dominată de bazinele hidrografice a râurilor Tisa, Someș, Crișuri, Crasna, Turu și Barcău. Resursele de apă subterană exploatabilă în bazinul hidrografic Someș-Tisa sunt estimate la aproximativ 10 m³/secundă, din care 6,8 m³/secundă în bazinele hidrografice ale Someșului, și Crasnei și 3,2 m³/secundă în bazinul hidrografic Tisa. Un rol aparte îl au izvoarele de apă minerală (Sângeorz, Anieș, Leghia, Someșeni, Bixad, etc.) și apele termale (Acâș, Boghiș ș.a.). Apele din regiune sunt în general de calitate bună dar în continuă degradare (vezi capitolul 6 Mediu). Indexul de exploatare a apelor în regiune a fost în 2002 între 0,11 și 0,20, mai mic decât media europeană.

Resursele solului și ale subsolului se găsesc în cantități limitate, cele mai deficitare resurse fiind cele energetice (cărbune, petrol, gaze naturale). Resurse bine reprezentate sunt minereurile complexe și auro-argentifere (zona Oaș-Gutâi-Țibleș-Rodna), bauxită (Munții Pădurea Craiului și Bihorului), sare (Depresiunea Maramureșului, bordura Câmpiei Transilvaniei), zăcăminte notabile și materiale de construcții: calcare comune, marmură (Viștea), caolin (Parva și Aghireș), argile refractare (Șuncuiuș).

În ceea ce privește modul de utilizare al terenurilor, cele agricole acoperă peste 2 mil. de hectare (61,3% din suprafața totală a Regiunii Nord-Vest), iar fondul forestier este de 1,03 mil. de hectare (30,2% din total). Totodată există o suprafață de circa 50.000 de hectare de luciu de apă.

Tabel 1. Modul de utilizare a terenurilor în Regiunea Nord-Vest (km²)

	Regiunea Nord-Vest	BH	BN	CJ	MM	SM	SJ
Suprafața totală, din care	34.159	7.544	5.355	6.674	6.304	4.418	3.864
- agricolă	20.923	4.993	2.989	4.246	3.112	3.175	2.408
- păduri	10.329	1.949	1.911	1.702	2.892	809	1.066
- ape	510	136	75	89	56	96	58

² Regional Challenges in the Perspective of 2020. Regional Disparities and Future Challenges (Directorate General for Regional Policy), May 2009

- alte suprafețe	2.398	466	380	637	244	339	332
------------------	-------	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Sursa: INS Tempo Online

Circa 5% din suprafața terenurilor agricole sunt irigate conform datelor Eurostat din 2005, mai puține decât media europeană.

Condițiile de sol și climă, așezarea geografică și relieful teritoriului regiunii au favorizat apariția și dezvoltarea unor habitate de o mare diversitate și valoare, ceea ce a determinat declararea a numeroase arii naturale protejate de interes național de interes european și mondial (vezi capitolul 6 Mediu). În regiune au fost identificate 65 de tipuri de habitate de interes comunitar. Flora sălbatică se caracterizează prin 27 de taxoni vegetali de interes comunitar și au fost identificate 310 specii de animale de interes comunitar, dintre care 227 sunt specii de păsări, iar 83 sunt alte specii de animale. 22,04% din teritoriul regiunii este declarat sit Natura 2000, procent apropiat de media europeană.

*În **concluzie**, din punct de vedere al resurselor și al biodiversității, regiunea prezintă un potențial ce poate fi exploatat cu ușurință din punct de vedere economic și turistic, respectând principiile protecției mediului și ale dezvoltării sustenabile. Pe de altă parte, în zonele cu relief muntos unde densitatea rețelei rutiere este redusă, există areale "rupte" datorită unor bariere naturale, deși funcțional se completează perfect cu zonele vecine, acest lucru ducând la întârzieri puternice de dezvoltare.*

Provocarea pe termen lung va fi păstrarea mediului natural și scăderea vulnerabilității regiunii la efectele schimbărilor climatice. Rămâne o preocupare de asemenea valorificarea superioară a apelor minerale, termale și sărate din regiune.

3. Structura sistemului de așezări

Capitolul prezintă structura administrativă a Regiunii Nord-Vest pornind de la statistica unităților administrativ teritoriale, continuând cu prezentarea procesului de urbanizare și o analiză detaliată a provocărilor actuale cu care se confruntă localitățile din regiune. Sunt prezentate, de asemenea, structurile asociative existente, astfel zonele metropolitane și Grupurile de Acțiune Locală (GAL) funcționale din regiune.

Regiunea Nord-Vest este o regiune rurală, unde procesul natural de urbanizare este practic stopat datorită fenomenului masiv de emigrație. Multe orașe (41,6%), dar și comune (14,4%) nu îndeplinesc de facto cerințele minime de funcționare. Persistă diferențe importante între mediul urban și rural, orașele neîndeplinind pe deplin rolul lor polarizator din punct de vedere al antrenării dezvoltării, pentru că nu promovează activități economice care să valorifice resursele locale din arealul rural din vecinătate.

Regiunea Nord-Vest este formată din șase județe: Bihor, Bistrița-Năsăud, Cluj, Maramureș, Satu Mare și Sălaj. În 2011, regiunea cuprindea 446 unități administrativ-teritoriale (nivel LAU-2 conform NUTS, respectiv Nivel 2 conform SIRUTA), din care 403 comune, 15 municipii și 28 orașe. Regiunea înregistrează un număr de 1911 localități, din care 1800 sunt sate și 111 localități în componența municipiilor sau orașelor. Cele mai multe orașe și municipii se găsesc în județul Maramureș, iar cele mai multe localități în județul Bihor.

Tabel 2. Numărul unităților administrativ-teritoriale, la nivelul anului 2011

	Municipii	Orașe	Comune	UAT-uri*	Sate	Localități**
România	103	217	2861	3181	12957	13427
Nord-Vest	15	28	403	446	1800	1911
Bihor	4	6	91	101	430	458
Bistrița-Năsăud	1	3	58	62	235	249
Cluj	5	1	75	81	420	434
Maramureș	2	11	63	76	214	247
Satu Mare	2	4	59	65	220	234
Sălaj	1	3	57	61	281	289

* UAT-uri = municipii + orașe + comune, ** Localități = sate + localități în componența municipiilor/orașelor

Sursa: INS Tempo Online

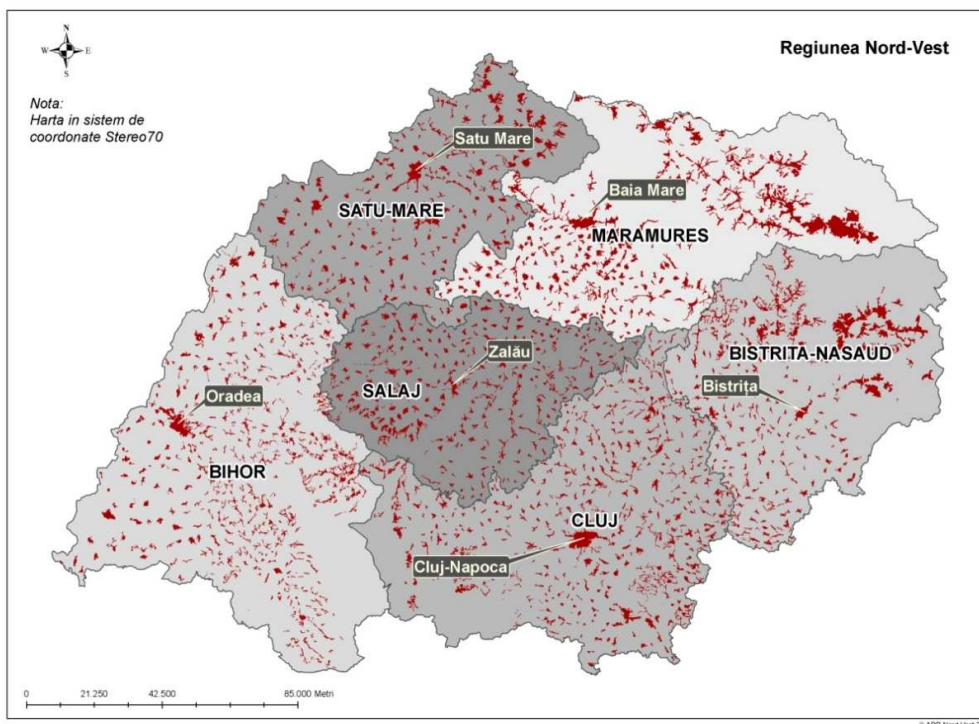
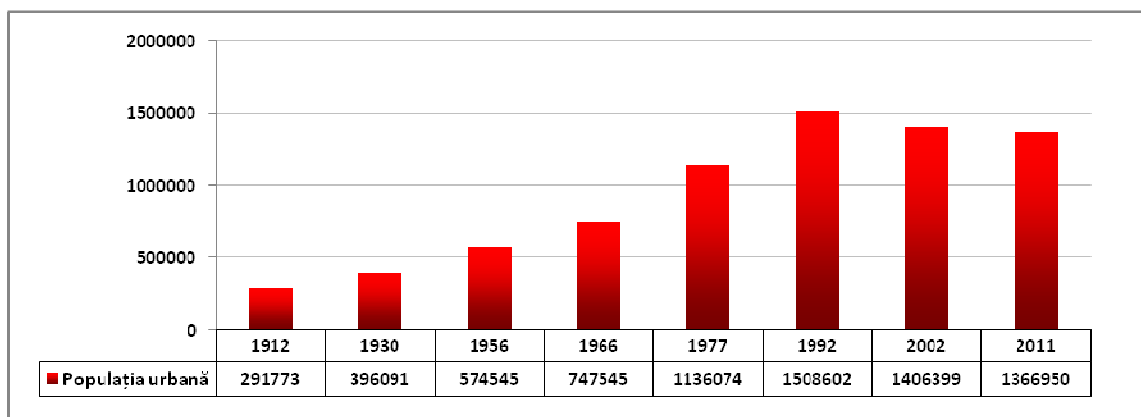


Figura 2. Județele Regiunii Nord-Vest, cu marcarea localităților

Dezvoltare urbană

Populația urbană din regiune a urmat o tendință de creștere până la sfârșitul secolului XX. După anul 1990, când multe persoane din mediul rural au profitat de eliminarea restricțiilor și s-au stabilit în marile orașe, a urmat un declin al centrelor urbane. Începând cu a doua jumătate a anului 1990, s-a înregistrat un exod al populației maghiare și germanice din comunitățile etnice semnificative existente în regiune (mai ales din Satu Mare și Bihor), urmat de o inversare a migrației rural-urban în a doua jumătate a anilor '90. Aceasta poate fi pusă pe seama restructurării activității fostelor întreprinderi de stat din centrele industriale urbane. Nu în ultimul rând, prăbușirea ratei natalității a eliminat componenta de creștere naturală din majoritatea orașelor. Toate aceste cauze au condus la scăderea populației orașelor din Regiunea Nord-Vest cu peste 100.000 de persoane între 1992 și 2002. Cea mai importantă scădere s-a produs însă în perioada 2002-2011, când populația urbană a regiunii a scăzut de la 1.406.399 la 1.366.950 de persoane (-39.449 persoane, cu 2,8%). Scăderea reală a fost însă mai mare, pentru că în acest interval 8 comune au intrat în categoria localităților urbane, acestea cumulând la Recensământul din 2011 o populație de 54.607 persoane. Fără aportul acestor noi orașe, în condiții comparabile, scăderea ar fi fost de 94.056 de locuitori (-6,7%). Se poate vorbi așadar despre un proces de dezurbanizare la nivel regional.

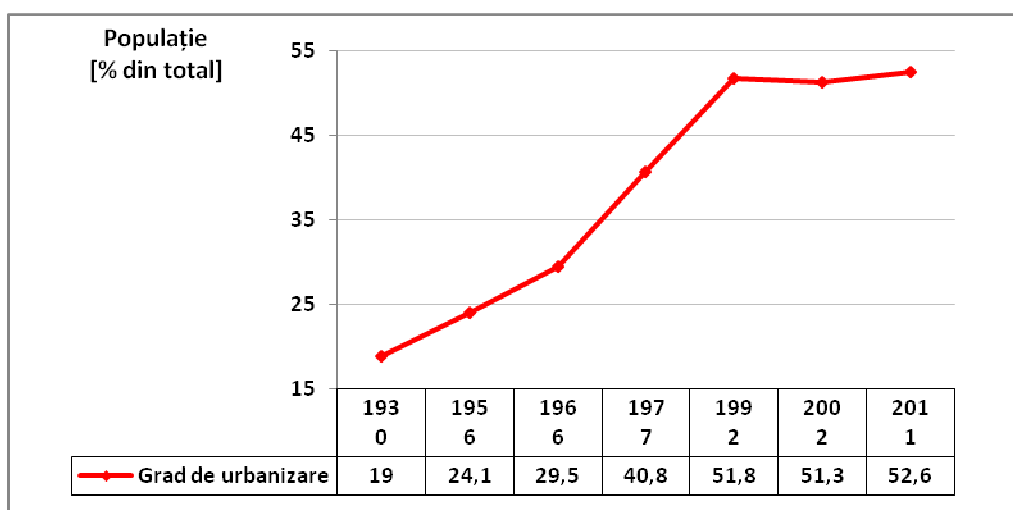
Tabel 3. Evoluția populației urbane din Regiunea Nord-Vest, între 1912-2011



Sursa: INS – Recensăminte

Principala componentă care a condus la scăderea populației a fost migrația, cu precădere cea externă, sporul natural înregistrând valori pozitive în mediul urban, în cea mai mare parte a intervalului. De remarcat este și manifestarea procesului de sub-urbanizare în jurul marilor centre urbane din regiune, precum Cluj-Napoca, Oradea, Baia Mare sau Satu Mare. În comunele din apropierea centrelor, se construiesc numeroase ansambluri rezidențiale, mulți locuitori ai acestor orașe migrând către acestea.

Tabel 4. Gradul de urbanizare în Regiunea Nord-Vest la Recensămintele din perioada 1930-2011



Sursa: INS – Recensăminte

În ceea ce privește gradul de urbanizare, acesta a rămas constant în ultimii 20 de ani. Astfel, din datele provizorii ale Recensământului din 2011, populația stabilă a Regiunii Nord-Vest locuia în mediul urban (52,6%), nivel ușor mai ridicat decât cel din 2002 (51,3%) și valoarea înregistrată în 1992 (51,8%). Totuși, comparația nu este una total relevantă, în condițiile în care între 1992 și 2011 numărul de orașe a crescut de la 35 la 43. La același Recensământ din 2011, ponderea populației urbane la nivel național era de 54,0%, iar la nivelul UE-27 este de circa 75% (depinde de metodologia aplicată). Prin urmare, se poate afirma că, în context european și chiar național, regiunea este una puțin urbanizată.

OECD clasifică regiunile în trei categorii: preponderent-rurale, intermediare și preponderent urbane³. Conform acestei metodologii, Regiunea Nord-Vest este alcătuită din 3 județe (regiuni corespondente nivelului NUTS 3) preponderent rurale (Maramureș, Bistrița-Năsăud și Sălaj), o regiune preponderent rurală apropiată de oraș (Satu Mare) și două regiuni intermediare apropiate de oraș (județele Cluj și Bihor).

Tabel 5. Principalii indicatori ai urbanizării în 2011

	Număr de orașe	Populație urbană (RGPL 2011)	Indice de urbanizare (%)	Mărimea medie a unui oraș
România	320	10.858.790	54,0	33.934
Nord-Vest	43	1.366.950	52,6	31.790
Bihor	10	283.042	49,2	28.304
Bistrița-Năsăud	4	104.970	36,7	26.243
Cluj	6	458.368	66,3	76.395
Maramureș	13	275.286	57,5	21.176
Satu Mare	6	157.025	45,6	26.171
Sălaj	4	88.259	39,3	22.065

Sursa: INS TEMPO Online

În ceea ce privește rețeaua de așezări urbane și gradul de urbanizare, există disparități importante între cele 6 județe care alcătuiesc Regiunea Nord-Vest. Cel mai mare număr de orașe îl regăsim în Maramureș (13), iar cel mai mic în Bistrița-Năsăud și Sălaj (câte 4).

În ceea ce privește clasificarea orașelor pe categorii de mărime⁴, se poate observa că, în prezent, predomină orașele foarte mici (sub 10.000 de locuitori), în număr de 18 (41,6% din total), urmate de orașele mici (10.000 – 19.999 de locuitori), care reprezintă circa un sfert din totalul orașelor din Regiunea Nord-Vest. Aproape jumătate din orașele Regiunii Nord-Vest nu îndeplinesc criteriul privind populația minimă, însă se află în legalitate pentru că toate au primit acest statut înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 100/2007, ulterior acestui an nefiind declarate noi orașe. În cazul ipotetic al reevaluării statutului acestora, respectivele orașe ar fi declasificate, iar numărul de așezări urbane din regiune ar ajunge la doar 25. Evident, o soluție pentru evitarea acestei declasificări ar fi contopirea acestor orașe cu comunele învecinate, soluție sugerată chiar de conținutul Legii nr. 100/2007.

³ Această clasificare are la bază procentul populației care trăiește în Unități Locale Rurale, definite ca unități administrative locale (LAU1 sau 2), cu o densitate a populației mai mică de 150 locuitori/km².

⁴ O clasificare similară se folosește de către Institutul Național de Statistică în Anuarul Statistic al României, http://www.insse.ro/cms/files/Anuar%20statistic/02/02%20Populatie_ro.pdf, pg. 53, modificarea operată constând din contopirea primelor 3 categorii (sub 3000, 3000-4999 și 5000-9999) într-o singură categorie (sub 10.000 de locuitori), pentru că a nu fragmenta foarte mult clasificarea.

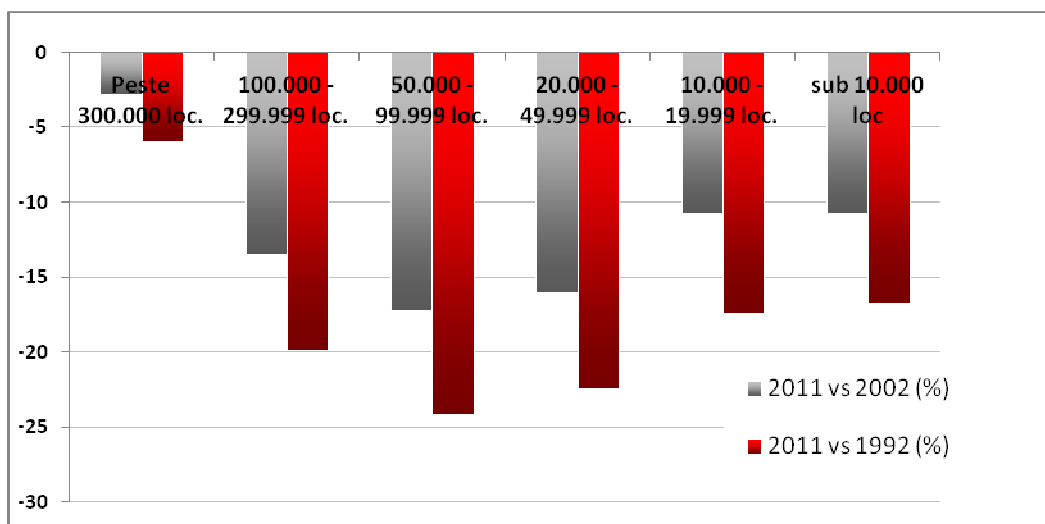


Figura 3. Dinamica populației urbane a Regiunii Nord-Vest, între 1992 și 2011, pe clase de mărime ale orașelor

Sursa: INS - Recensăminte

Evoluția populației a fost una diferită de la o localitate la alta și de la o perioadă la alta. Privind totuși pe grupe mari de orașe, cele mai mari scăderi s-au înregistrat în orașele de talie mijlocie (între 20.000 și 100.000 de locuitori), iar cea mai mică reducere de populație s-a înregistrat la orașele foarte mari (Cluj-Napoca) și la orașele mici (sub 20.000 de locuitori).

Principala cauză a declinului demografic a constituit-o migrația populației, cu precădere migrația externă. Cele mai mari scăderi, în perioada 1992-2011, au fost înregistrate de orașele: Ștei (-37,3%), Vașcău (-30,6%), Negrești-Oaș (-28,7%), Câmpia Turzii (-24,2%), Satu Mare (-22,4%), Turda (-22%), Vișeu de Sus (-21,5%), Năsăud (-21,3%), Gherla (-20,4%), Carei (-19,9%), etc. Toate aceste localități urbane au avut, înainte de 1989, un profil preponderent industrial (sau chiar minier), fiind puternic afectate de restructurarea sau închiderea fostelor întreprinderi construite în perioada comunistă.

La polul opus, se regăsesc o serie de orașe cu o evoluție mult mai stabilă a populației în perioada 1992-2011: Tăuții-Măgheruş (+5,1%), Borșa (-1,2%), Seini (-4,6%), Ulmeni (-4,9%), Cluj-Napoca (-5,9%), Livada (-6%), Baia Sprie (-6,8%), Săcuieni (-7%), etc. Cu excepția municipiului Cluj-Napoca, a cărui stabilitate demografică poate fi pusă pe seama statutului de mare centru urban (al doilea ca populație din România), celelalte orașe au beneficiat de un spor natural ridicat (Borșa, Săcuieni, etc.) sau de proximitatea față de un mare centru urban, ceea ce a generat un fenomen de suburbanizare (Tăuții-Măgherăuș și Baia Sprie, în vecinătatea municipiului Baia Mare; Livada lângă Satu Mare, etc.).

În urma aplicării modelului "Reilly-Converse"⁵, a rezultat că în Regiunea Nord-Vest există următoarele categorii de centre de polarizare și fluxuri dominante:

- un oraș cu servicii complexe de importanță regională - Cluj-Napoca – care generează fluxuri dominante cu o serie de orașe mari și medii, din regiunile de dezvoltare Nord-Vest (Baia Mare, Zalău, Bistrița, Dej, Gherla, Turda), Centru (Târgu Mureș) și Vest (Deva și Hunedoara). Aria de polarizare a municipiului Cluj-Napoca este una regională și cuprinde teritoriile extinse din județele: Cluj, Sălaj, Maramureș, Bistrița-Năsăud, Mureș, Alba, Hunedoara;

⁵ Modelul ia în calcul mai multe criterii de ierarhizare a centrelor urbane, precum: numărul de locuitori, poziția în rețeaua de așezări, gama de servicii disponibile în respectivul centru, distanța, etc.) permite observarea principalelor fluxuri de interacțiune spațială care au loc la nivelul regiunii Nord-Vest

- un oraș cu servicii complexe de importanță sub-regională – Oradea – legat prin fluxuri importante de 4 orașe mari și mijlocii, două din Regiunea Nord-Vest (Satu Mare și Zalău), iar celelalte din regiunea Vest (Arad și Timișoara, ultimul cu statut de centru regional, ca și Cluj-Napoca). Aria de polarizare a municipiului Oradea cuprinde județul Bihor, partea de nord a județului Arad, partea de sud a județului Satu Mare și partea de vest a Sălajului;

- 2 orașe cu servicii mixte, de importanță sub-regională – Baia Mare și Satu Mare. Baia Mare este legat printr-un flux dominant de Cluj-Napoca, Satu Mare este interconectat cu Oradea. Ambele orașe au o arie de polarizare relativ extinsă. Astfel, municipiul Baia Mare polarizează, prin sinapse locale, întreaga suprafață a județului Maramureș, partea de est a județului Satu Mare și nordul județului Sălaj. Municipiul Satu Mare are o arie de polarizare ce se restrânge la suprafața județului cu același nume.

- 4 orașe, cu servicii mixte, de importanță județeană – Bistrița, Zalău, Turda și Sighetu-Marmației. Municipiile Bistrița, Zalău și Turda sunt legate de centru regional de la nivel superior – Cluj-Napoca, în timp ce Sighetu-Marmației cu polul sub-regional Baia Mare. Ariile de polarizare ale acestor centre urbane sunt mai puțin extinse, rezumându-se la teritoriul județului din care fac parte. Singura excepție notabilă este municipiul Turda, a cărei poziționare geografică face ca influența sa să fie dominantă în nordul județului Alba și în vestul județului Mureș.

În cazul regiunii Nord-Vest, zonele private de existența unor centre polarizatoare urbane și în profund declin socio-demografic sunt: sudul și estul județului Bistrița-Năsăud; partea de sud a județului Satu Mare; zona montană a județului Cluj, partea de nord și de est a acestuia; partea de sud a județului Bihor; partea de sud, sud-est a județului Sălaj, etc.

În conformitate cu prevederile legii nr. 350/2001 – P.A.T.N., localitățile din România sunt ierarhizate pe 5 ranguri, după cum urmează: 0. capitală, 1. municipii reședință de județ, 2. municipii, 3. orașe, 4. sate reședință de comună și 5. sate componente ale comunelor și sate aparținând municipiilor sau orașelor. La finele anului 2011, în comparație cu anul de referință 1999 considerat de P.A.T.N., în rețeaua de așezări de la nivel național și regional, au intervenit mai multe modificări, prezentate în tabelul următor.

Tabel 6. Rețeaua de așezări din România și din Regiunea Nord-Vest, 2011 vs. 1999

Statutul localității	Numărul de localități – România (1999)	Numărul de localități – România (2011)	Numărul de localități – Regiunea Nord-Vest (1999)	Numărul de localități – Regiunea Nord-Vest (2011)
Municipii	84	103	11	15
Orașe	179	217	24	28
Comune	2688	2861	386	403
Sate	13094	12957	1823	1800

Sursa: INS TEMPO Online

Majoritatea municipiilor și orașelor nu îndeplinesc unele criterii minimale pentru categoria în care sunt încadrate, necesită investiții urgente în dezvoltarea infrastructurii lor urbane, în îmbunătățirea accesibilității, a serviciilor sociale și în sprijinirea mediului de afaceri.

În regiune sunt 12 localități care depășesc norma europeană privind spațiile verzi în mediul urban de 26 mp/loc, iar un număr de 14 localități au mai puțin de 10 mp de spațiu verde pe cap de locuitor. Din cele 43 de orașe ale regiunii Nord-Vest, doar 3 depășesc suprafața de 52 mp/loc. recomandată de Organizația Mondială a Sănătății.

Structuri asociative ale localităților urbane din Regiunea Nord-Vest

Zona Metropolitană Cluj-Napoca

Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Zona Metropolitană Cluj a fost înființată oficial în decembrie 2008. Cele 18 localități componente ale Zonei Metropolitane Cluj-Napoca, acoperă o suprafață de peste 1.625 de hectare (22,8% din suprafața totală a județului Cluj) și numără peste 418.153 de locuitori (60,5% din populația județului la recensământul din 2011). Se remarcă, astfel, că densitatea populației la nivelul zonei metropolitane este de peste 272 de locuitori/km², iar în restul județului de doar 52 locuitori/km², ceea ce confirmă polarizarea semnificativă pe care o manifestă municipiul Cluj-Napoca asupra teritoriului județean. Mai mult, în perioada 2002-2011, populația Zonei Metropolitane Cluj-Napoca a crescut cu 25.034 de persoane (+6,4%), în timp ce în restul județului Cluj a scăzut cu 36.683 de persoane (-11,8%), prin urmare tendința de concentrare a populației în zona metropolitană este tot mai accentuată.

Zona Metropolitană Oradea

Zona Metropolitană Oradea s-a constituit în mai 2005, cuprinde 12 unități administrativ-teritoriale, care acoperă o suprafață de peste 753 km² (10% din suprafața totală a județului Bihor) și o populație de circa 245.537 de locuitori (42,7% din cea a județului). Prin urmare, densitatea medie a populației în Zona Metropolitană Oradea este de 326 locuitori/km², în timp ce în restul județului Bihor este de doar 47 locuitori/km². În perioada 2002-2011, populația Zonei Metropolitane Oradea a scăzut cu 6.060 de persoane (-2,4%), iar în restul județului Bihor, scăderea a fost de 18.764 de persoane (-5,4%). Prin urmare, se remarcă o concentrare a populației din Bihor în jurul municipiului Oradea, însă fenomenul este unul mult mai lent și de mai mică amploare ca în cazul municipiului Cluj-Napoca.

Zona Metropolitană Baia Mare

Asociația Zona Metropolitană Baia Mare a fost constituită în 2006 și este formată din municipiul Baia Mare, 5 orașe și 12 comune din aria limitrofă a municipiului, care au semnat o convenție de asociere privind dezvoltarea durabilă a zonei. Cele 18 unități administrativ-teritoriale componente ale Zonei Metropolitane Baia Mare se întind pe o suprafață de peste 1.388 de km² (22% din suprafața totală a județului Maramureș) și înregistrează 213.375 de locuitori (44,6% din populația județului). Densitatea populației este de 153,7 locuitori/km² în teritoriul Zonei Metropolitane Baia Mare, respectiv de 52,6 locuitori/km² în restul județului Maramureș. În perioada 2002-2011, populația Zonei Metropolitane Baia Mare a scăzut cu 16.526 de persoane (-7,2%), în timp ce în restul județului Maramureș scăderea a fost de 14.925 de persoane (-5,3%). Prin urmare, în acest caz, nu se poate vorbi de o tendință de concentrare a populației în zona periurbană a municipiului Baia Mare, ci, din contră, de o tendință de deconcentrare.

Zona Metropolitană Satu Mare

Asociația Zona Metropolitană Satu Mare s-a constituit în 26.04.2013 și are în componență 30 de UAT-uri (dintre care 2 municipii, 3 orașe și 25 de comune), însumând o populație totală de 229.820 de locuitori (66,7% din populația totală a județului Satu Mare), respectiv o suprafață totală de 2.231,6 km², rezultând o densitate medie a populației de 103 locuitori/km². În perioada 2002-2011, populația stabilă a Zonei Metropolitane Satu Mare a scăzut cu 17.119 de locuitori (-7%), în timp ce populația celorlalte zone din județ a scăzut cu doar 5.802 de persoane (4,5%), fiind și în cazul acestui județ vorba despre un fenomen de deconcentrare a populației din jurul municipiului reședință de județ.

Per ansamblu, cele 4 zone metropolitane din regiune găzduiesc 1.106.885 de locuitori, ceea ce reprezintă 42,6% din populația stabilă a regiunii Nord-Vest, la recensământul din 2011. La nivelul celorlalte centre urbane importante din Regiunea Nord-Vest nu există demersuri notabile privind crearea unor structuri asociative cu localitățile aflate în periurbanul lor, în pofida existenței unor discuții prealabile mai vechi. Unul dintre obstacolele în calea asocierii este chiar lipsa unor documentații de amenajare a teritoriului (PATZ) care să delimiteze aceste areale.

Grupurile de acțiune locală din regiunea Nord-Vest

În perioada 2007-2013 s-au constituit 27 de Grupuri de Acțiune Locală (GAL) în regiune, care reprezintă parteneriate între autoritățile locale, sectoarele private și civile. Rolul lor a fost acela de a pregăti și implementa strategiile de dezvoltare locală în cadrul Axei LEADER din PNDR 2007-2013.

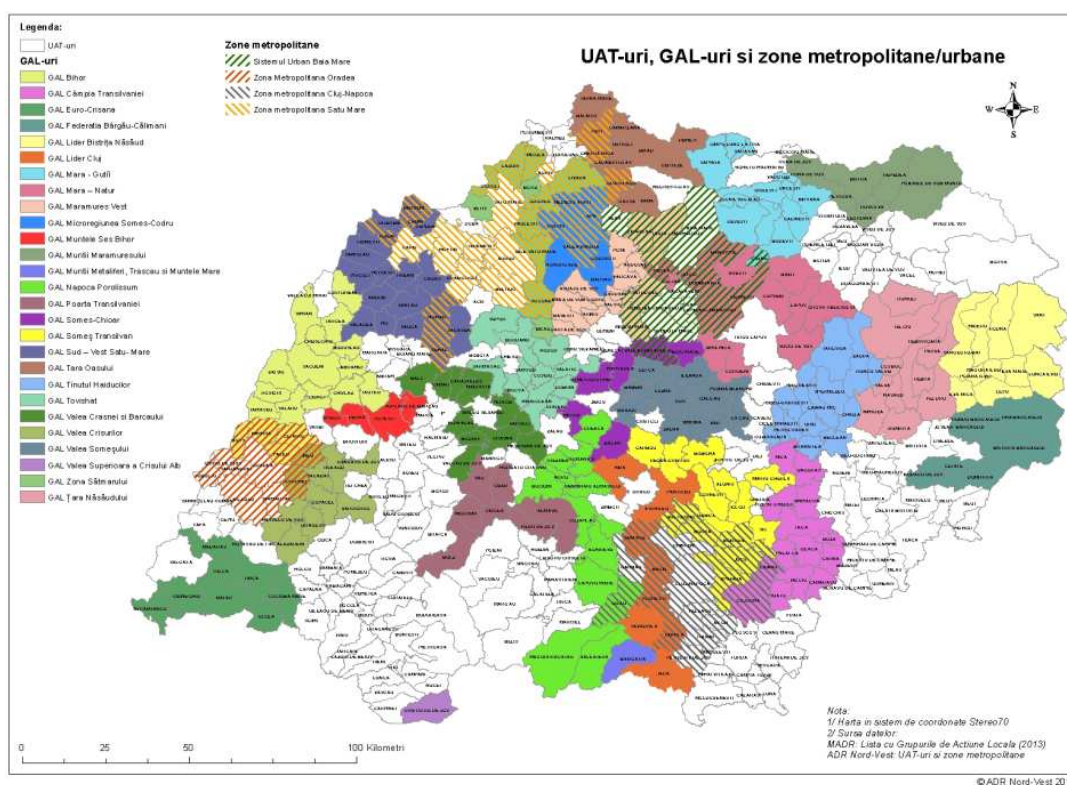


Figura 4. Structurile asociative existente în Regiunea Nord-Vest

Sursa: ADR Nord-Vest

Spațiul rural – localitățile rurale din Regiunea Nord-Vest

Mediul rural din Regiunea Nord-Vest este format din 403 comune. Din totalul de 1800 sate, din punct de vedere administrativ 48 de sate aparțin de municipii și orașe (făcând astfel parte din mediul urban, nu sunt eligibile pentru fondurile de dezvoltare rurală). Teritoriul acoperit de localitățile rurale din regiune este 29.285,93 km², reprezentând 85,73% din suprafața totală. Comunele din regiune sunt de mărime variată, populația medie fiind 3.060 locuitori. Cea mai mare comună este Florești (județul Cluj) cu 22.813 locuitori, populația acestei comune crescând cu 305% în perioada 2002-2011. A doua ca mărime este comuna Apahida (județul Cluj) cu 10685 locuitori, urmată de Poienile de sub Munte (județul Maramureș) cu 10.073 locuitori.

Conform datelor de la recensământul din 2011, un număr de 58 comune (14,4%) au sub 1.500 locuitori (limita impusă de Legea nr. 351/2001), dintre care cinci au mai puțin de 1.000 locuitori: Ploscoș (702 locuitori) și Valea Ierii (888 locuitori) din județul Cluj, Zalha (864 locuitori) și Treznea (947 locuitori) din Sălaj și Poienile Izei (940 locuitori) din Maramureș. Se poate observa că aceste comune sunt situate, cu câteva excepții, la granițele administrative județene în spațiul interjudețean. În cazul comunelor mici și foarte mici se ridică problema eficienței și a sustenabilității funcționării instituțiilor publice de la nivel de UAT. Unele comune cu mai puțin de 1.500 locuitori sunt învecinate, în cazul acestora ar putea fi studiată oportunitatea unificării lor.

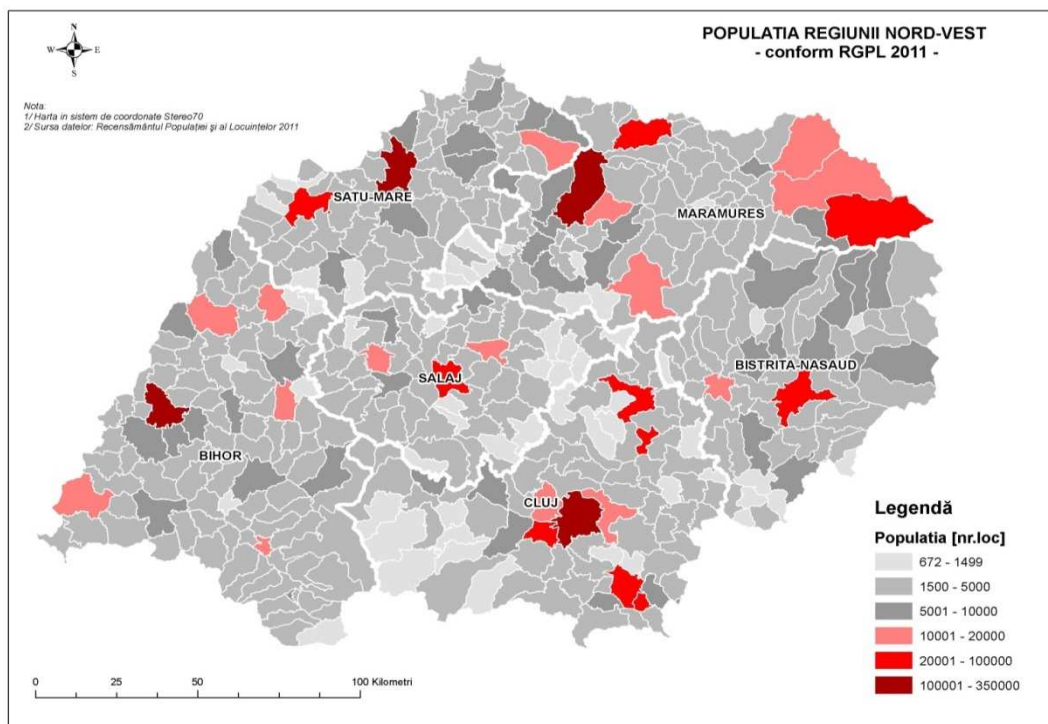


Figura 5. Populația UAT-urilor din Regiunea Nord-Vest conform RGPL 2011

Sursă: prelucrare bazată pe date RGPL 2011

Regiunea Nord-Vest poate fi împărțită în mai multe zone funcționale din punct de vedere al agriculturii:

1. Zona de Vest (Câmpia de Vest): județele Bihor, Satu Mare și Sălaj se remarcă o pondere mare de teren arabil, favorabil dezvoltării sectorului vegetal, combinat cu creșterea animalelor cu metode intensive.
2. Zona de Nord-Est (Carpații Orientali): județele Bistrița-Năsăud și Maramureș se evidențiază printr-o pondere mare a pășunilor și fânațelor, favorabil creșterii animalelor cu metode extensive.
3. Zona de Sud-Est (Depresiunea Transilvaniei): județele Bistrița-Năsăud, Cluj și Sălaj deține o pondere mare de teren arabil și de pășune, favorabil dezvoltării sectorului vegetal, combinat cu creșterea animalelor (metode intensive și extensive).
4. Zona Munților Apuseni: județele Bihor, Cluj și Sălaj se evidențiază de asemenea printr-o pondere mare a pășunilor și fânațelor, favorabil creșterii animalelor cu metode extensive.

Se observă o mare diversitate (comparativ cu alte regiuni) și nu există o omogenitate funcțională a spațiului rural. Totuși se poate constata că dezvoltarea zootehniei ar putea constitui oportunitatea către care pot converge toate zonele regiunii constituind probabil cea mai bună posibilitate de valorificare a resurselor agricole la nivelul întregii regiuni.

În același timp, cu câteva excepții (zone rurale din jurul unor orașe mari) se poate observa că în general orașele din regiune nu sunt conectate funcțional cu spațiul rural pe care îl polarizează. Mai mult, în orașele mici (care erau toate monoindustriale la începutul anilor 2000), activitățile economice dezvoltate în urma procesului de restructurare industrială nu se bazează pe valorificarea resurselor locale (agricole sau neagricole) și sunt mai degrabă rezultatul unor investiții datorate fie faptului că regiunea este parte a unei țări membre a UE fie altor factori cum ar fi costurile scăzute ale investiției, avantajele fiscale ale investitorilor etc.

În același timp posibilă relocare sau reducerea activităților economice dezvoltate în ultimii ani în orașe mici și chiar comune (activități industriale autorizate în mod haotic în lipsa unor reglementări stricte) ar putea crea probleme sociale similare cu cele prin care multe dintre orașe și comune au mai trecut la începutul anilor 2000. Majoritatea localităților erau monoindustriale fiind specializate în industrii precum industria minieră sau a confecțiilor, trecând printr-un fenomen de reducere sau încetare a activității. Se poate remarca că noua rețea a zonelor monoindustriale nu se suprapune cu fostele zone monoindustriale (zone în declin industrial) semn că aceste zone nu și-au revenit după procesul dur de restructurare industrială, când industria confecțiilor a luat locul industriei miniere în primii ani după 2000.

Se poate observa că s-a conturat o nouă rețea de orașe și comune monoindustriale dintre care însă unele au o legătură cu resursele specifice zonei, valorificându-le. Astfel se pot observa multe localități „specializate” în industria lemnului și mobilă, de asemenea în industria echipamentelor sau alimentară, precum și în îmbrăcăminte-încălțăminte. Au mai apărut localități monoindustriale dependente de industria componentelor auto (a se vedea harta de mai jos), industria componentelor electrice, producția de mase plastice. Industria materialelor de construcții este încă timid reprezentată. Din păcate, caracteristica generală a acestor investiții vizează utilizarea într-o proporție nesemnificativă a resurselor locale sau naționale (cu excepția resursei umane).

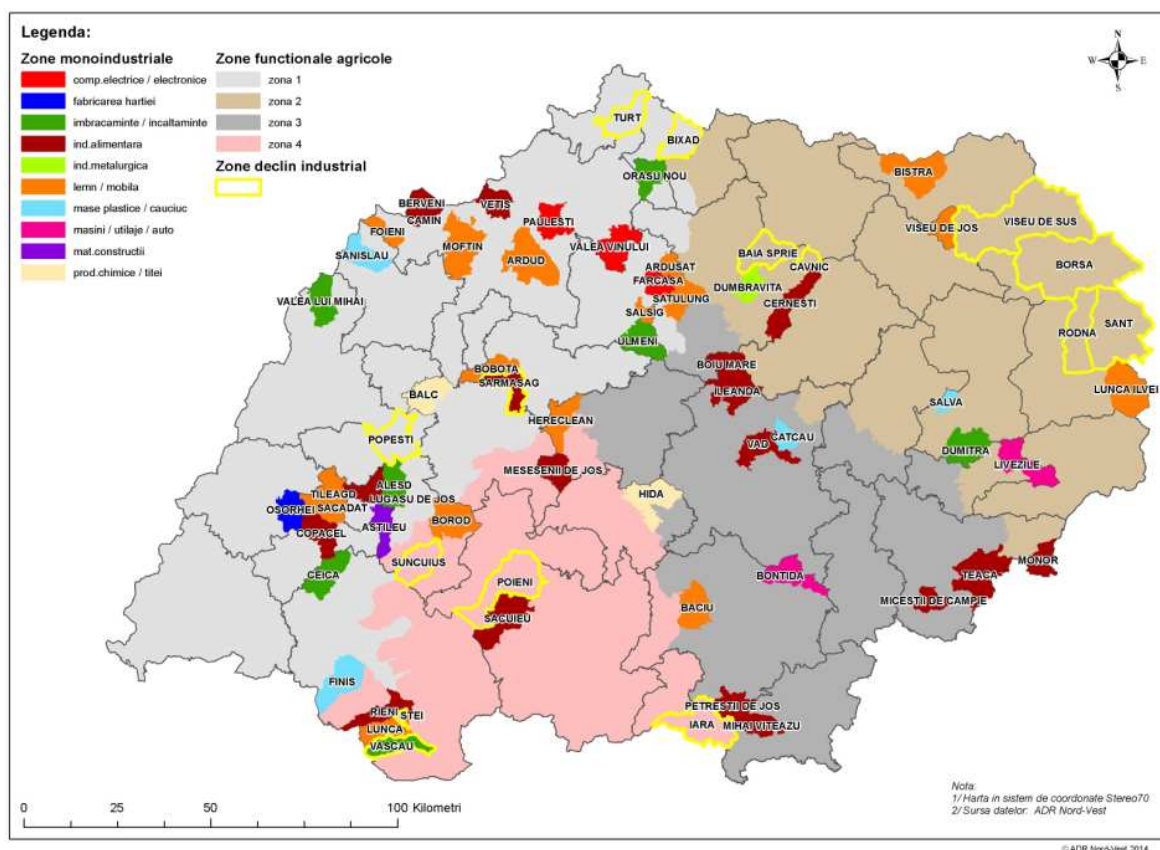


Figura 6. Zone funcționale agricole și zone monoindustriale în Regiunea Nord-Vest

Sursa: date prelucrate ADR Nord-Vest

În **concluzie**, se poate afirma că, deși dispune de centre urbane importante precum Cluj-Napoca, Oradea, Baia Mare, Satu-Mare, Bistrița, Zalău, cu rol polarizator, regiunea are încă un profil preponderent rural, în condițiile în care mediul rural acoperă peste 85% din suprafață și găzduiește peste 48% dintre locuitori. Dacă orașele mari au funcții urbane bine conturate și au atras în zonele lor metropolitane și periurbane o dezvoltare demografică, imobiliară și economică accentuată, chiar și în lipsa unei planificări teritoriale riguroase, orașele mici și mijlocii au dificultăți în a asigura locuitorilor o infrastructură și servicii specifice unei localități urbane, majoritatea lor înregistrează un puternic declin demografic, economic și social, funcțiile lor fiind tot mai restrânse. Mai mult, activitățile economice care s-au dezvoltat în orașele mici nu sunt de natură să sprijine specializarea funcțională a teritoriului și valorificarea mai bună a resurselor locale.

Între provocările perioadei 2014-2020 se regăsesc întărirea legăturii urban-rural, realizarea investițiilor minime necesare în localitățile urbane pentru a avea capacitatea de a oferi locuitorilor servicii sociale adecvate dar și oportunități de ocupare a forței de muncă și dezvoltare astfel încât fenomenul migrator să fie stopat, iar sporul natural al populației să crească. În mediul rural provocările sunt legate de eficientizarea rețelei de localități și raționalizarea rețelelor de servicii (transporturi, sănătate, educație, etc.) având în vedere disparitățile teritoriale. De asemenea, trebuie avute în vedere dezvoltarea zootehniei, precum și valorificarea superioară a resurselor locale ca premise ale specializării funcționale a regiunii.

4. Structura socio-demografică a populației

În acest capitol se prezintă structura socio-demografică a populației regiunii, pe baza datelor finale de la Recensământul din 2011, a datelor statistice INS și Eurostat. Informația este grupată teritorial (regional, și pe județe, în comparație cu nivelul național și alte regiuni), fiind structurată pe mai multe subcapitole, după cum urmează:

- „Evoluția populației și potențialul demografic” este prezentată pe baza unor indicatori ca: număr locuitori (total, respectiv structura pe medii, sexe, etnii și grupe de vârstă), densitatea populației, raportul de dependență, durata medie de viață, rata natalității, mortalității (totale și infantile) și a sporului natural, respectiv soldul schimbărilor de domiciliu;
- „Sănătatea” prezintă situația serviciilor în domeniul medical în profil teritorial precum și folosind indicatori statistici ca: efectiv personal medical (pe categorii de personal și pe medii de rezidență, valori absolute și raportat la populație);
- „Educația” prezintă evoluția populației școlare pe nivele de educație, punând accent pe aspectele cele mai relevante din perspectiva țintelor UE 2020 și anume gradul de cuprindere a populației în sistemul de învățământ obligatoriu, rata părăsirii timpurii a școlii și numărul de studenți și absolvenți de învățământ superior. În același capitol se analizează și evoluția personalului didactic (număr și raport elevi/cadru didactic) pe nivele de educație, sexe și medii.
- „Resursele de muncă și formarea profesională” abordează subiecte foarte vaste, care sunt tratate din perspectiva aspectelor prin care regiunea se diferențiază și care pot fi privite ca oportunități sau provocări din perspectiva dezvoltării regionale.
- „Sărăcia și incluziunea socială”, cu subiecte de importanță majoră pe agenda UE, îmbină informații din surse oficiale (INS și Eurostat) și din studii de specialitate. Pe lângă indicatorii statistici relevanți (ponderea populației totale aflate în risc de sărăcie și excluziune socială, ponderea populației aflată în situație de sărăcie materială severă, ponderea persoanelor care trăiesc în gospodării cu intensitate a muncii foarte scăzută, rata sărăciei severe) se prezintă și situația celor mai expuse categorii la riscul de sărăcie și excluziune socială.
- „Incluziunea romilor” este tratată din punct de vedere al celor mai relevante aspecte la nivel regional legate de cea mai vulnerabilă comunitate din Uniunea Europeană.

Din punct de vedere demografic, Regiunea Nord-Vest se prezintă similar cu celelalte regiuni ale României. Totuși, rămâne una dintre cele 3 regiuni cu migrație netă pozitivă din țară. Nici din punct de vedere al accesului la educație, sănătate, piața muncii nu se înregistrează diferențe notabile față de media națională. Veniturile salariale rămân foarte mici (Regiunea Nord-Vest se află pe penultimul loc din România în privința nivelului de salarizare). Îngrijorătoare rămâne evoluția natalității corelată cu tendințele de emigrare care rămân practic la un nivel constant. Ponderea romilor în totalul populației regiunii a crescut la 4,55%, Regiunea Nord-Vest fiind a doua ca pondere a populației rome din România.

Evoluția populației și potențialul demografic

Populația Regiunii Nord-Vest este, conform datelor finale de la Recensământul din 2011, de 2.600.132 de locuitori, situându-se pe locul 3 între regiunile României (după Nord-Est și Sud-Muntenia). Procentual, populația regiunii reprezenta 12,92% din populația României (20.121.641 de locuitori). Peste 25% din populația regiunii se regăsește în județul Cluj, în

timp ce în județul Sălaj se înregistrează sub 9% din total. Conform datelor finale, județul Cluj se situează pe locul 4 la nivel național, cu o populație de 691.106 locuitori, după Municipiul București (1.883.425), județul Iași (772.348) și județul Prahova (cu 762.886 de locuitori).

Datele finale ale Recensământului din 2011 indică o scădere în timp a populației la nivel regional, cifrele din 2011 indicând un total de 94,9% din populația declarată la recensământul anului 2002. Procentual, cea mai drastică scădere se înregistrează în județul Sălaj, de 9,5%, în timp ce în județul Cluj populația a scăzut cu doar 1,7%.

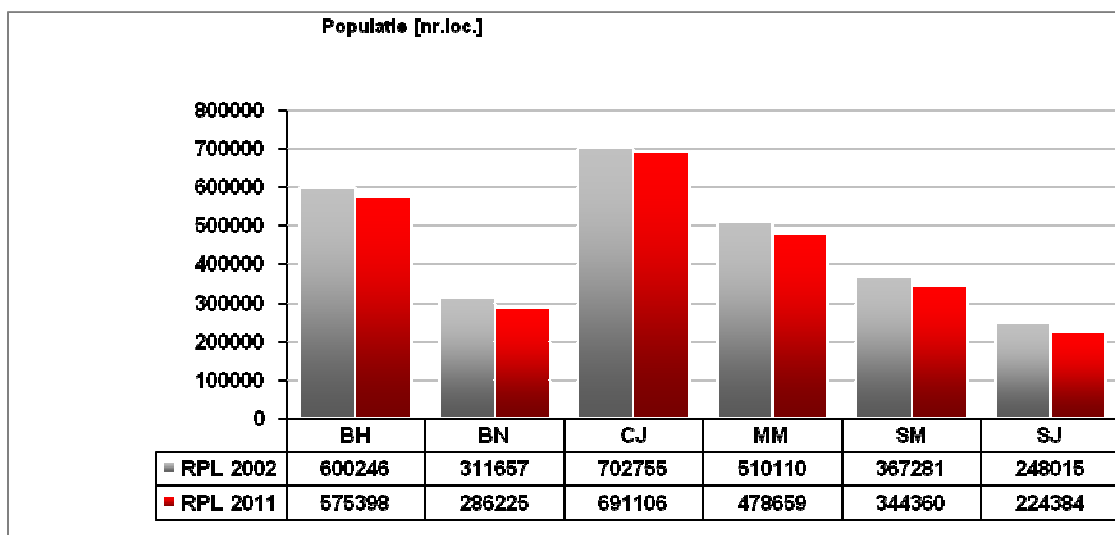


Figura 7. Evoluția populației conform recensămintelor din 2002 și 2011

Sursa: INS - Recensăminte

Densitatea populației la nivel regional în 2011 era de 76,1 loc/km², județul cu cea mai mică densitate fiind Bistrița-Năsăud (53,5 loc/km²), în timp ce densitatea cea mai mare se înregistra în județul Cluj (103,6 loc/km²). Raportat la nivel național (84,4 loc/km²), Regiunea Nord-Vest este o regiune mai slab populată datorită morfologiei puțin favorabile așezărilor omenești în unele zone muntoase ale regiunii. Cea mai slab populată comună este Valea Ierii (județul Cluj), cu 6,11 loc/km², în timp ce municipiul Oradea are cea mai ridicată densitate a populației, de 1.170,73 loc/km². Pe medii de rezidență, densitatea medie a populației în mediul rural este de 50,9 loc/km², iar în mediul urban de 353,2 loc/km². Județul Cluj prezintă cea mai mare densitate în mediul urban, în timp ce județul Maramureș are cea mai mare densitate în mediul rural.

Structura populației pe sexe, la nivelul anului 2011, indică o populație feminină în procent de 51,40% din totalul regional, similar cu procentul național, în concordanță și cu ponderea ușor mai crescută a femeilor în totalul populației de la nivelul Uniunii Europene. Județul cu cel mai ridicat procent de femei este Cluj (51,88%), județul cu cel mai mic procent este Bistrița-Năsăud (50,52%), în toate județele populația de sex feminin depășind numeric populația de sex masculin. Populația urbană la nivel regional este preponderent feminină (52,19%), la fel și în mediul rural (50,52%), situație întâlnită în toate cele 6 județe ale regiunii.

Structura populației pe medii de rezidență, la nivelul anului 2011 (datele finale ale recensământului), înregistrează 1.366.950 locuitori în mediul urban (52,6% din populația regiunii), sub rata națională de 54%. În mediul rural se regăsesc 1.233.182 de locuitori (47,4% din populația regiunii), peste rata națională de 46%. Județul Cluj este de departe cel mai urbanizat (cu 66,3% din populație trăind în mediul urban), iar gradul cel mai redus de urbanizare se înregistrează în județul Bistrița-Năsăud (36,7%). În ceea ce privește dinamica

populației pe medii de rezidență, în perioada 2002-2011 se observă o creștere a ponderii populației din mediul urban la nivelul întregii regiuni, de la 51,3% la 52,6%. Tendința este evidentă în județul Maramureș (unde un număr de 5 comune au fost declarate orașe în acest interval), în timp ce restul județelor au înregistrat scăderi ale populației urbane în perioada studiată.

Distribuția populației după etnie arată că ponderea populației de etnie română este majoritară în toate județele, fiind de 74,9% din totalul regiunii. Față de recensământul din 2002, ponderea etnicilor români a rămas neschimbată (75,0%). Populația de etnie maghiară se ridică la 18,3% la nivel regional, în scădere față de ponderea de 19,3% din 2002, și deține ponderi ridicate în județele Satu Mare (34,7%), Bihor (25,3%) și Sălaj (23,3%). Procentul locuitorilor de etnie romă din regiune este ușor mai ridicat față de media națională (3,1%), ajungând la 4,6% din totalul regional. Romii se întâlnesc într-o proporție relativ mai mare în județele Sălaj (7,0%), Bihor (6,3%) și Satu Mare (5,4%). Față de recensământul din 2002, ponderea populației de etnie romă a crescut cu 1,1 puncte procentuale, creșterea fiind mai pronunțată în județele Sălaj (cu 1,9 puncte procentuale), Satu Mare (1,7 puncte procentuale) și Bihor (1,3 puncte procentuale). Persoanele de etnie germană din regiune reprezintă 0,3% din populația regiunii (în scădere față de procentul de 0,4% din 2002) și se regăsesc într-o proporție relativ mai mare în județul Satu Mare (5.006 persoane). De asemenea, există o comunitate importantă de ucraineni (1,3% din total populație, procent identic cu cel din 2002), concentrată în județul Maramureș (30.786 de persoane).

Structura populației pe grupe de vârstă, la nivelul anului 2011 (recensământ), indică faptul că populația cu vârsta cuprinsă între 15 și 59 de ani reprezintă segmentul majoritar în regiune, procentual reprezentând 62,8% din total, puțin peste media națională de 61,8%. Procentul tinerilor, cei cu vârste cuprinse între 0 și 14 ani, este de 16,1%, mai ridicat în mediul rural, unde se atinge 17,8%. Procentul vârstnicilor, cei peste 60 de ani, este de 21,1%, mai ridicat în mediul rural, unde se atinge 24,2%. Procentul vârstnicilor la nivel regional se situează cu peste un procent sub media națională (22,3%).

Este de remarcat că județul Sălaj are procentul cel mai redus de populație activă (59,3%), având cel mai mare procent de vârstnici raportat la populația județului (23,7%). La polul opus se situează județul Cluj, unde este procentul cel mai ridicat de populație activă (64,7%), în timp ce cel mai mic procent de vârstnici raportat la populația județului (19,3%) se înregistrează în Județul Satu Mare, care are și cea mai redusă speranță de viață a populației din țară. Județul Bistrița-Năsăud are cel mai ridicat procent de populație sub 15 ani (18,3%), ceea ce era de așteptat, având în vedere rata pozitivă a sporului natural în acest județ.

În intervalul 2002-2011, la nivel regional, se remarcă creșterea procentuală constantă a vârstnicilor (60 ani și peste), de la 18,3% la 21,1%, tendință care se înregistrează și la nivelul tuturor județelor. Pe medii, tendința se menține atât în mediul rural, cât și în cel urban. Pe același interval temporal, se remarcă scăderea procentului de tineri (0-14 ani) de la 18,1% în 2002, la 16,1% în 2011. Tendința se înregistrează și la nivelul județelor, pe medii scăderea ponderii tinerilor fiind mai accentuată în mediul rural.

La nivel regional, raportul de dependență demografică⁶ este de 59,2% și se situează sub media națională (61,7%). Distribuția la nivel județean indică un raport maxim în județul Sălaj (68,6%), respectiv minim în județul Cluj (54,7%). Separat, raportul de dependență al tinerilor

⁶ Raportul general de dependență a populației de până la 14 ani inclusiv și a celei de peste 60 ani inclusiv față de populația activă cuprinsă între 15 și 59 ani

din regiune este de 25,6%, identic cu media națională, în timp ce raportul de dependență al vârstnicilor este de 33,6%, sub media națională (36,1%).

Durata medie de viață în regiune este sub media națională, pe tot intervalul analizat. Comparativ, durata medie de viață a înregistrat o creștere continuă pe intervalul studiat, în anul 2011 fiind de 73,43 ani, sub media națională (73,77 de ani). Județul Cluj are cea mai ridicată durată medie de viață (75,24 ani), iar județul Satu Mare cea mai mică (71,07 ani).

În regiune, durata medie de viață este mai ridicată în mediul urban față de cel rural. La nivelul anului 2011, diferența a fost de 1,49 ani. Se remarcă situația inversă în cazul județului Maramureș practic pe toată perioada analizată (speranța de viață este mai mare cu 0,3 ani în mediul rural), precum și ecartul maxim înregistrat în județul Sălaj (unde speranța de viață este cu 2,23 ani mai mare în urban). Pe sexe, femeile au o durată de viață net superioară, în regiune atingând 77,10 ani, raportat la doar 69,83 ani bărbații (date la nivelul anului 2011).

Rata natalității la nivel regional a fost de 9,6 născuți vii la mia de locuitori, peste rata națională (9,2). Județul cu cea mai ridicată natalitate este Bistrița-Năsăud (10,3), în timp ce județul Cluj a înregistrat la nivelul anului 2011 cea mai mică rată a natalității din regiune (9,2).

Rata mortalității la nivel regional a fost la mijlocul anului 2011 de 11,5 decedați la mia de locuitori, sub rata națională (11,8). Județul cu cea mai scăzută rată a mortalității este Bistrița-Năsăud (10,3), în timp ce județul Sălaj a înregistrat la nivelul anului 2011 cea mai ridicată rată a mortalității din regiune (12,6).

Rata sporului natural al populației din Regiunea Nord-Vest la mijlocul anului 2011 a fost negativă, de -1,9 la mia de locuitori, subliniind depopularea regiunii din motive naturale, fiind însă sub nivelul național (-2,6). Toate județele urmează această tendință, cu excepția județului Bistrița-Năsăud, unde rata sporului natural al populației a fost 0. Sporul natural în mediul rural este negativ la nivel regional și în toate cele 6 județe. În mediul urban situația este mai bună, doar în trei județe apărând valori negative: județele Bihor, Cluj și Satu Mare.

Pe intervalul studiat 2005-2011, rata mortalității infantile marchează o îmbunătățire, scăzând de la 13,5‰ la 8,7‰, sub media națională (9,4‰). În toate județele se remarcă o scădere ușoară a ratei, însă o reducere spectaculoasă pe intervalul studiat se înregistrează în județul Satu Mare, unde mortalitatea infantilă a scăzut la jumătate, rămânând însă la un nivel mai ridicat decât media regională în anul 2011 (10,5 decedați sub 1 an la 1.000 născuți vii). Cel mai ridicat nivel al mortalității infantile se înregistra, în 2011, în Bihor (10,7‰), iar cel mai scăzut în Cluj (5,7‰).

Soldul schimbărilor de domiciliu situează Regiunea Nord-Vest între cele 3 regiuni cu migrație netă pozitivă, numărul celor stabiliți în regiune în anul 2011 depășind numărul celor care au părăsit regiunea, cu 1.815 persoane. Migrație pozitivă se înregistrează în județele Cluj și Bihor, în timp ce în toate celelalte județe migrația internă este negativă, mai accentuată în județul Sălaj (-542 locuitori). Soldul schimbărilor de domiciliu pe medii relevă tendința de stabilire în mediul rural, care se păstrează pe întregul interval analizat 2005-2011.

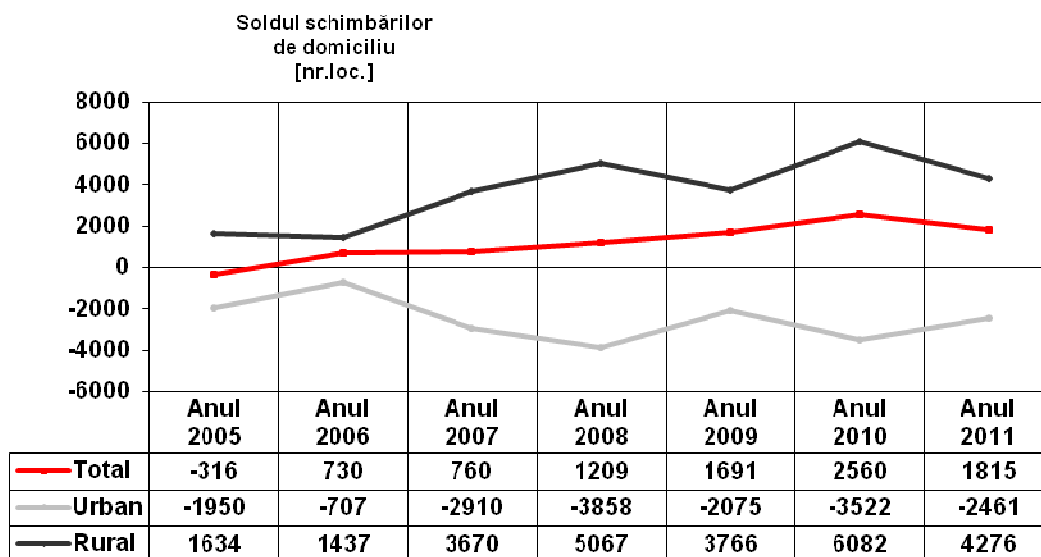


Figura 8. Soldul schimbărilor de domiciliu în Regiunea Nord-Vest în perioada 2005-2011 (nr. loc)

Sursa: INS Tempo Online

Analiza emigrației și imigrației în plan regional confirmă tendința națională, respectiv emigrația depășește imigrația. În anul 2009, Regiunea Nord-Vest era pe locul 5 în clasamentul național în privința emigrației și pe locul 4 în ceea ce privește imigrația

Sănătate

Starea de sănătate a populației poate fi ilustrată prin: mortalitatea ridicată, nivelul scăzut al speranței de viață și al speranței de viață sănătoasă (cu 13 ani mai scăzut decât cel al speranței de viață), rate ridicate de morbiditate și mortalitate infantilă. O situație specială a fost semnalată în zonele rurale izolate unde accesul persoanelor în vârstă și cu handicap la serviciile medicale de calitate este mai dificil. În regiune se manifestă importante discrepanțe intra-regionale în ceea ce privește accesul la serviciile medicale.

Statisticile evidențiază rolul municipiului Cluj-Napoca drept centru regional de excelență în domeniul medical, precum și slaba dezvoltare a serviciilor medicale în județele Sălaj, Bistrița-Năsăud și Satu Mare. Municipiul Cluj-Napoca, beneficiază de unități medicale cu tradiție, cu un număr mare de institute de excelență în domeniul bolilor cardiovasculare, oncologiei, urologiei și transplantului renal precum și cu un număr mare de spitale generale și de specialitate, precum și de instituții de învățământ superior în acest domeniu, care se bucură de o largă notorietate la nivel național și internațional.

În actuala perioadă de programare, spitalele județene de urgență, o serie de ambulatorii și institute de cercetare din domeniul medical au beneficiat de investiții din fonduri europene sau guvernamentale, iar sectorul medical privat s-a dezvoltat semnificativ, ceea ce a condus la creșterea numărului de cadre medicale. Astfel, în anul 2011, în regiune se înregistrau 7.714 medici, 2.191 stomatologi, 1.796 farmaciști, iar personalul sanitar mediu includea 16.425 de persoane. În intervalul analizat doar personalul sanitar mediu a înregistrat o scădere, de 209 persoane, celelalte categorii înregistrând creșteri. Din totalul medicilor (14,7% din numărul acestora la nivel național), 1.989 își desfășoară activitatea în mediul privat, respectiv 2,8 medici la 1.000 de locuitori (115,6% din media națională). Situația pe județe este redată în figura de mai jos.

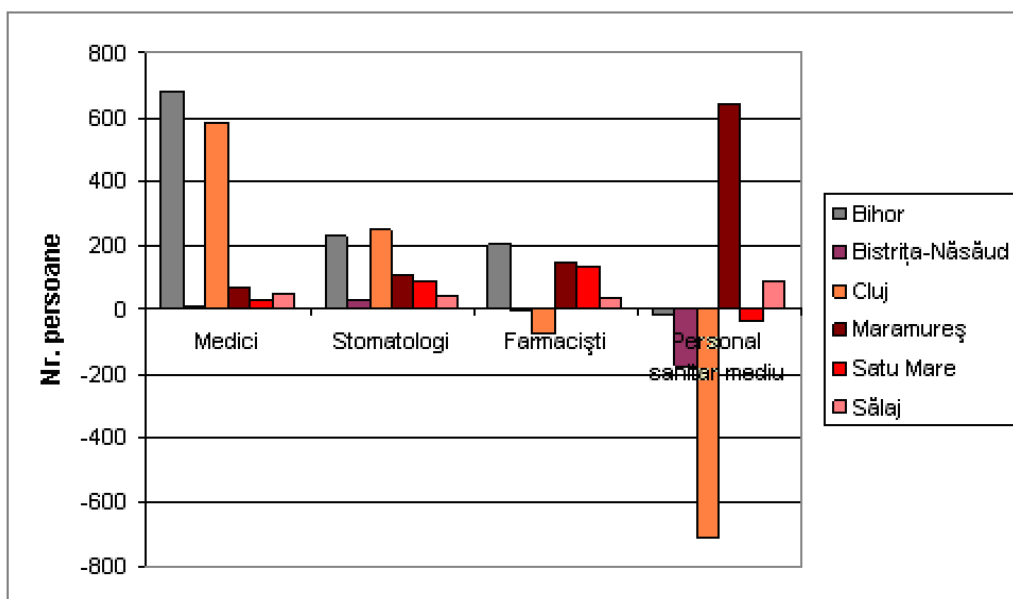


Figura 9. Evoluția personalului medical din Regiunea Nord-Vest, în perioada 2005-2011

Sursa: INS Tempo Online

Se poate observa că județul care întâmpină cele mai mari dificultăți în reținerea cadrelor medicale este Bistrița-Năsăud.

Un alt indicator util privind accesul populației la asistență și îngrijire medicală este personalul medical raportat la populație. În acest sens, conform datelor Eurostat, Regiunea Nord-Vest se situa în 2010 cu 266 de medici/100.000 locuitori pe locul 3 în țară în condițiile în care regiunile mai dezvoltate asigură accesul la un număr de peste 300 de medici/100.000 locuitori.

Educație

Potrivit datelor statistice în intervalul de timp 2005-2011, populația pe grupele de vârstă vizate de sistemul formal de educație (0-4 ani, 5-9 ani, 10-14 ani, 15-19 și 20-24 ani) este în continuă scădere. Evoluția populației școlare în intervalul de timp considerat prezintă de asemenea tendințe de scădere. În anul 2011 populația școlară din regiune era de 516.575 persoane (cu 10,4% mai puțin decât în anul 2005 când era de 576.766 persoane), distribuită astfel: 359.860 în mediul urban și 156.715 în mediul rural. Nu se remarcă dezechilibre privind distribuția pe sexe. Învățământul preșcolar a cunoscut un trend ascendent, în ce privește efectivul copiilor înscriși, în timp ce învățământul primar și gimnazial (inclusiv cel special) sunt în ușoară descreștere. Scăderea dramatică a numărului de elevi din învățământul profesional și tehnic se datorează desființării școlilor profesionale sau transformării lor în licee tehnologice precum și atitudinii părinților și elevilor față de școlile profesionale. Aceasta ipoteză este confirmată și de dublarea numărului elevilor înscriși în învățământul postliceal în intervalul de timp 2005-2011, de la 5.269 elevi la 10.122 (rămânând totuși un număr mic) în timp ce cifra totală a elevilor incluși în ciclul 2 al învățământului secundar s-a redus cu 10,6%.

O scădere semnificativă s-a înregistrat și în rândul studenților, a căror număr a scăzut în perioada studiată cu 19,2% (aproape dublu față de scăderea numărului de elevi în ciclul 2 al învățământului secundar).

Populația școlară a scăzut în toate județele regiunii în perioada studiată. Efectivul cel mai ridicat al populației școlare se găsește în județul Cluj, ceea ce se datorează atât populației mai numeroase, cât și numărului ridicat de studenți (peste două treimi din totalul studenților sunt înregistrați în județul Cluj). Populația școlară din mediul rural a scăzut cu 13,5%, mai mult decât în mediul urban (scădere de 9%). Ca o consecință ponderea populației școlare din mediul rural din total a scăzut puțin, de la 31,4% la 30,3%.

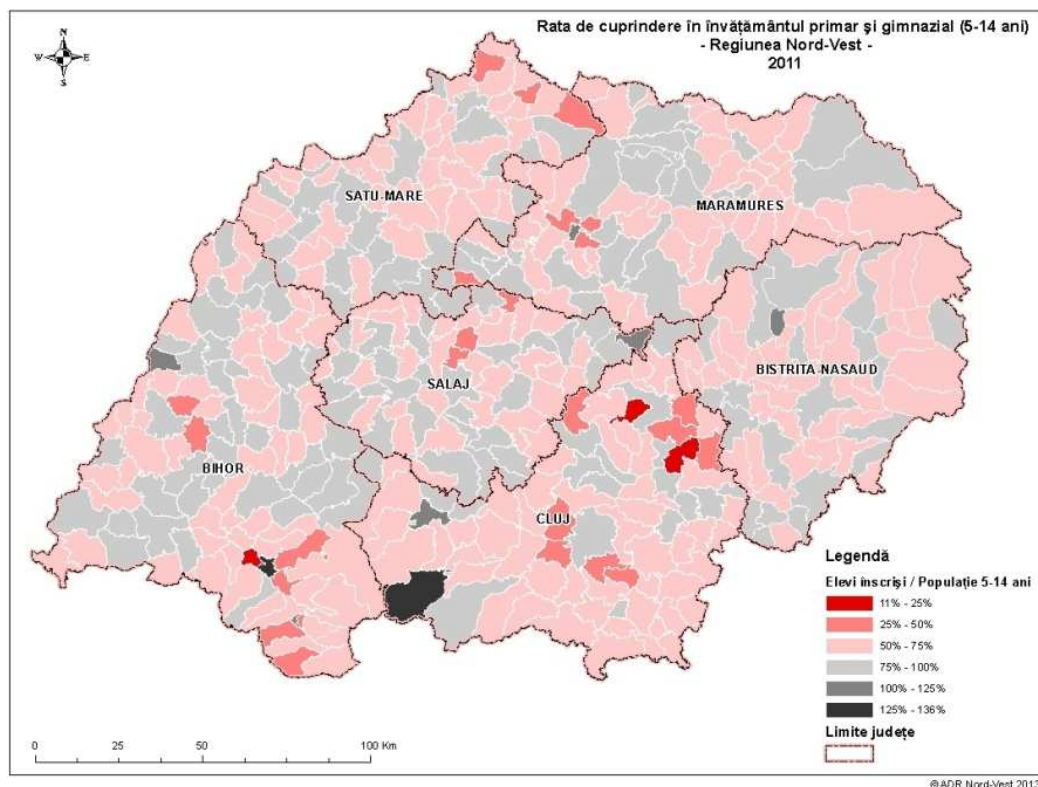


Figura 10. Rata de cuprindere în educație a populației de 5-14 ani, anul 2011

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

Raportul dintre numărul elevilor cuprinși în ciclul primar și gimnazial și populația de 5-14 ani (un indicator menit să aproximeze, pe baza datelor statistice disponibile la nivel de UAT gradul de cuprindere a populației în sistemul de învățământ obligatoriu), reflectă faptul că mulți copii frecventează școala în altă localitate decât cea de domiciliu.

În Regiunea Nord-Vest, minoritățile naționale reprezintă o parte importantă a populației și învățământul în limba minorităților reprezintă o componentă importantă a învățământului din regiune. Rețeaua învățământului preuniversitar cuprinde atât unități de învățământ cu predare în limbile minorităților, cât și clase în limbile minorităților naționale la toate nivelurile de învățământ. Marea majoritate a populației școlare (86,20% în anul 2011) studiază în limba română, 12,73% în limba maghiară și 0,80% în limba germană. Clase cu limbă de predare slovacă (0,15% din populația școlară) funcționează în județele Bihor și Sălaj și ucraineană (0,11%) în județele Maramureș și Satu Mare. Din anul 2009, în județul Bihor, s-a organizat învățământ în limba de predare romanes, la nivel preșcolar, primar și gimnazial, unde este înscris doar 0,02% din populația școlară.

Estimările privind populația de vârstă școlară și preșcolară în 2015 și 2025, comparativ cu anul 2005 indică tendință accentuată de reducere a populației de vârstă preșcolară și școlară; astfel până în 2025 aceasta se va reduce cu până la 33,27%. Cea mai accentuată reducere va fi în rândul populației de vârstă școlară cu vârsta între 15-24 de ani (- 38,71%).

Această reducere în contextul menținerii procentului relativ redus al numărului de studenți din totalul populației în vârstă de 20-24 de ani (51,3 % în 2012 în scădere față de 55,3% în 2008, conform Eurostat) poate să afecteze serios calitatea resurselor de muncă și competitivitatea regională pe termen lung.

O provocare și o oportunitate poate fi pentru sistemul educațional reorientarea către dezvoltarea învățării pe tot parcursul vieții având în vedere creșterea ușoară a ponderii populației adulte. Din păcate, fără să existe date la nivel regional, se poate afirma că la acest capitol există deficiențe serioase. Numărul persoanelor adulte cu vârstă între 25 și 64 de ani care au participat la o formă de instruire/formare conform ultimului sondaj al EU Labour Force Survey din 2012 a fost de 1,4% față de media europeană de 9% (mai mică de aproape șase ori).

Table 7. Rata părăsirii timpurii a educației în UE27 și regiunile României, perioada 2005-2012 (%)

Regiuni	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
UE27	15,8	15,5	15,0	14,8	14,3	14,0	13,5	12,8
România	19,6	17,9	17,3	15,9	16,6	18,4	17,5	17,4
Nord-Vest	16,5	15,3	12,5	12,2	15,1	17,2	14,7	14,9
Centru	17,1	15,4	14,8	13,6	16,0	19,8	21,8	19,0
Nord-Est	21,4	19,2	19,7	18,4	19,2	22,7	21,6	21,6
Sud-Est	24,1	21,4	21,4	19,2	18,3	20,7	19,6	18,6
Sud - Muntenia	24,0	23,1	21,8	20,5	20,5	20,8	20,4	21,3
București - Ilfov	12,5	10,3	12,0	10,6	9,9	11,0	9,6	7,4
Sud-Vest Oltenia	21,0	19,3	16,4	15,7	18,0	18,3	16,4	16,0
Vest	16,2	14,9	15,3	12,6	11,3	10,0	9,7	13,6

Sursa: Eurostat

Cea mai mare problemă, specifică României și inclusiv a regiunii noastre în ce privește învățământul obligatoriu (cu consecințe grave și la nivelul învățământului terțiar și superior) este calitatea învățământului. Astfel, conform Eurostat în 2009, 40,4% (cel mai mare procent din U.E.) dintre elevii români în vârstă de 15 ani nu au competențe de bază privind înțelegerea, folosirea și utilizarea unui text scris (prin aplicarea testului PISA) în timp ce media europeană este de 19,6%.

În ceea ce privește rata părăsirii timpurii a educației, Regiunea Nord-Vest se situa în anul 2012, pe locul 3 din țară, după Regiunile București-Ilfov și Vest, cu o valoare a indicatorului de 14,9%, situația îmbunătățindu-se din 2005 (16,5%). Strategia *Europa 2020 stabilește o rată medie a abandonului școlar timpuriu*⁷ sub 10%. Media indicatorului în cazul UE-27 înregistra în anul 2012 valoarea de 12,8% (în scădere comparativ cu valoarea înregistrată în anul 2005 de 15,8%), o valoare mai ridicată înregistrându-se în cazul populației masculine de referință (14,5%) și mai redusă în cazul celei feminine (11,0%).

Același indicator la nivelul României în anul 2012 înregistra 17,4% respectând tendința mediei europene de ameliorare ușoară comparativ cu nivelul înregistrat în 2005 (19,6%).

⁷ Indicatorul *Early leavers from education and training* sau *Early school leaver* definit și utilizat de către EUROSTAT se exprimă ca procent din totalul populației cu vârstă cuprinsă între 18 și 24 de ani al celor care nu au absolvit mai mult decât ciclul inferior al nivelului secundar de educație (învățământul obligatoriu). Limita superioară a ciclului inferior al nivelului secundar de educație în sistemul European corespunde vârstei de 15 sau 16 ani când elevii intră în ciclul superior al nivelului secundar (învățământul neobligatoriu), limita inferioară este plasată la 6 ani de formare de la debutul educației primare (vârstă debut 5-6 ani). Drept urmare, ciclul inferior al nivelului secundar de educație poate fi echivalat cu școala gimnazială (clasele V-VIII (IX)).

Dezechilibrul pe sexe în cazul României este însă mai redus decât în situația mediei europene, în pofida valorilor de ansamblu ridicate pentru ambele sexe: 18,0%, în cazul populației masculine și respectiv 16,7% în cazul celei feminine, pentru același an de reper (2012).

Regiunea Nord-Vest se situează pe locul 3 (după Nord-Est și Sud-Muntenia) privind numărul absolvenților de învățământ liceal secundar ciclul 2, cu o medie anuală de 28.653 de absolvenți și tot locul 3 în ceea ce privește numărul absolvenților de învățământ superior (după regiunile București-Ilfov și Centru), cu o medie de 19.656 absolvenți anual, între 2005-2010.

Numărul absolvenților de învățământ superior în Regiunea Nord-Vest a crescut de la 15.816 în anul 2005 la 17.771 în anul 2011, înregistrând o creștere de 12,4%, aceste cifre plasând regiunea pe locul 2 în țară, după București-Ilfov. 88,7% din totalul absolvenților de învățământ superior din Regiunea Nord-Vest au absolvit forma de învățământ de zi, restul fiind absolvenți de seral, frecvență redusă și învățământ la distanță. Ponderea absolvenților de învățământ superior din Regiunea Nord-Vest este de 13% din totalul absolvenților la nivel național.

Numărul de studenți înscriși la toate formele de învățământ a scăzut cu 19,2% la nivelul Regiunii Nord-Vest, în comparație cu 40,9% scădere înregistrată la nivel național. În anul 2005, exista un total de 97.616 studenți în regiune, în timp ce în anul 2011, numărul acestora s-a redus la 78.862. Cu toate acestea, efectivul de studenți înscriși la nivel regional reprezintă 14,9% din totalul studenților înscriși în România, iar 89,5% dintre aceștia urmează forma de învățământ de zi.

Numărul de cadre didactice din regiune a scăzut cu 10% în perioada 2005-2011, cea mai mare scădere fiind în învățământul primar și gimnazial (-18,66%), urmat de ciclul 2 secundar (-8,75%). Pe de altă parte personalul didactic a crescut ca număr la nivelul preșcolar (cu 8,65%) și universitar (cu 4,18%). Personalul didactic este preponderent feminin și ponderea femeilor a crescut în perioada 2005-2011 de la 71,74% la 73,77%, ceea ce se datorează faptului că un procent mai mare de bărbați au părăsit sistemul care este în continuare subfinanțat (16,21%, față de 7,19% femei). Personalul didactic din învățământul preșcolar este aproape exclusiv feminin, în învățământul primar și gimnazial ponderea femeilor depășește 75% pe toată perioada studiată, în ciclul 2 secundar are valori de peste 60% (în creștere), iar în sistemul universitar ponderea bărbaților depășește cea a femeilor (care este totuși în creștere, de la 41,85% în 2005 la 45,51% în 2011).

Raportul elevilor ce revin unui cadru didactic a fluctuat în jurul valorii de 14 per total. Tendințe de creștere se observă la nivelul preșcolar și liceal, iar la nivel superior s-a înregistrat o îmbunătățire importantă a acestui indicator. Analiza pe medii în ciclul preșcolar și liceal, arată că în mediul rural raportul numărului de elevi ce revin unui cadru didactic este sensibil mai ridicat (18,35, respectiv 18,27 în anul 2011) comparativ cu mediul urban (14,77, respectiv 14,25). În învățământul primar și gimnazial raportul elev-cadru didactic este mai favorabil în mediul rural (15,65 și 9,30) decât în mediul urban (17,48 și 10,54).

Resursele de muncă și formarea profesională

Conform Balanței Forței de Muncă la 1 ianuarie 2011, 65% din populația totală a Regiunii Nord-Vest era considerată resursă de muncă, aceasta fiind și media la nivel național.

Tabel 8. Indicatori folosiți la caracterizarea pieței muncii în Regiunea Nord-Vest, anul 2011

Indicator absolut	Valoarea
Populația regiunii la 1.01.2011	2.717.532 persoane
Resursele de muncă la 1.01.2011	1.778,9 mii persoane
Populația activă civilă (BFM)	1.209,7 mii persoane
Populația ocupată civilă (BFM)	1.156,7 mii persoane
Salariați	569.195 persoane
Șomeri înregistrați (BFM)	53.094 persoane
Indicator relativ	%
Rata de activitate a resurselor de muncă (BFM)	68,0%
Rata de ocupare a resurselor de muncă (BFM)	65,0%
Rata de activitate a populației de 15-64 ani (AMIGO)	63,3%
Rata de ocupare a populației de 15-64 ani (AMIGO)	58,8%
Rata șomajului înregistrat (BFM)	4,4%
Rata șomajului BIM a populației de 15-64 ani (AMIGO)	6,8%

Sursa: INS Tempo Online

Cifrele ultimilor 7 ani ilustrează o creștere a resurselor de muncă în regiune, datorită parțial creșterii vârstei de pensionare atât pentru bărbați cât și pentru femei. În anul 2011, atât *rata de activitate a resurselor de muncă (68,0%)* cât și *rata de ocupare a resurselor de muncă (65,0%)* din regiune se situau peste media națională (62,8%, respectiv 59,6%) plasându-ne pe locul II la nivel național după Regiunea București-Ilfov. Cu toate acestea, din analiza intervalului de timp 2005-2011, reiese că ambii indicatori au înregistrat scăderi în ultimii 3 ani, fapt datorat scăderii populației ocupate civile, sub impactul crizei economice.

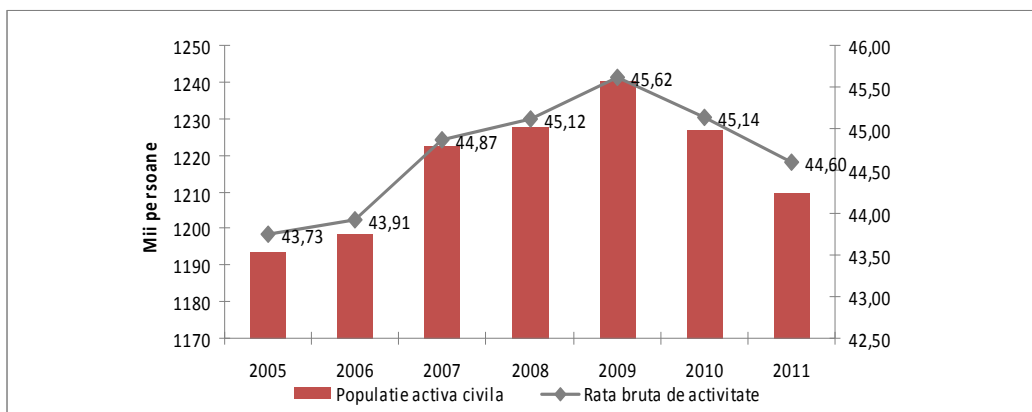


Figura 11. Evoluția populației active civile și a ratei brute de activitate în Regiunea Nord-Vest, în perioada 2005-2011

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

45% din populația totală a regiunii era considerată populație activă civilă, din care, 96% reprezintă populația ocupată civilă. Ambii indicatori au înregistrat scăderi în ultimii 3 ani, sub impactului crizei economice. Rata de activitate a populației de 15 ani și peste a avut valori sub media națională și a fluctuat, cu valori mai scăzute și scăderi mai pronunțate în mediul rural, decât în mediul urban. La nivelul regiunii există o diferență medie de 2,5% în favoarea mediului urban în ultimii 7 ani analizați. Rata de ocupare a populației feminine este mai mică decât cea a populației masculine, atât în Regiunea Nord-Vest, cât și pe plan național.

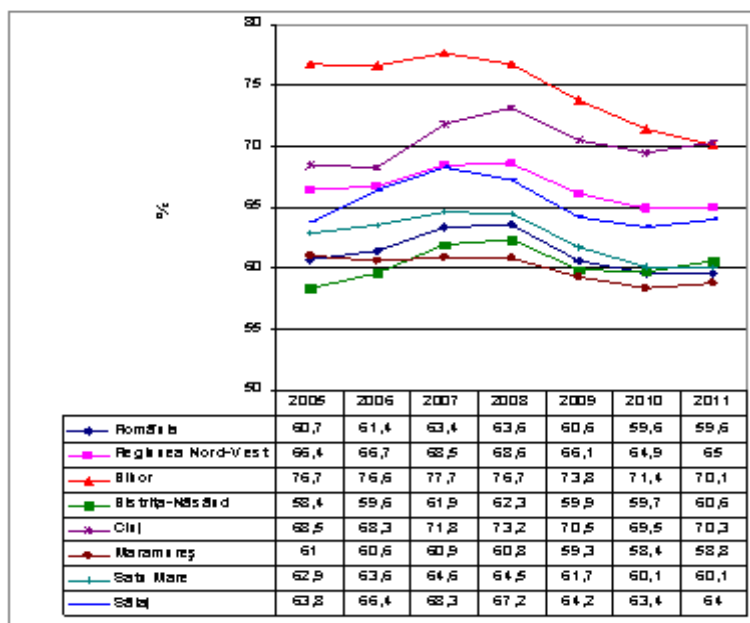


Figura 12. Evoluția ratei de ocupare a resurselor de muncă din Regiunea Nord-Vest, în perioada 2005-2011

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

Distribuția pe județe a resurselor de muncă indică o localizare a 26% în județul Cluj, urmat de județul Bihor cu 21% și de județul Maramureș cu 19%, ponderea în județul Sălaj fiind sub 10% (o medie de 8,6% în ultimii 7 ani luați în calcul). Județul Cluj împreună cu județul Bihor, totalizează 50% din populația ocupată civilă a regiunii, restul de 50% fiind împărțite între celelalte 4 județe. Aceeași situație se regăsește și la nivelul distribuției salariaților între județele regiunii, Clujul și Bihorul totalizând cca. 56% din efectivul de salariați al regiunii Nord-Vest. Județul Sălaj înregistrează un procent de doar 7% din totalul salariaților din regiune.

Rata de ocupare a populației feminine este mai mică decât cea a populației masculine în ciuda faptului că industriile grele (minerit, metalurgie etc.) au fost înlocuite de altele cu valoare adăugată mică care oferă locuri de muncă în special femeilor și în general persoanelor necalificate (vezi confecții, componente electrice, auto, telecomunicații etc.) atât în Regiunea Nord-Vest, cât și pe plan național. Aceeași tendință este urmată și de distribuția pe sexe în rândul salariaților (în intervalul 2005-2011 structura salariaților a oscilat în jurul valorilor de 52% populație masculină și 48% populație feminină). Datorită faptului că dinamica creșterii populației ocupate feminine este mai mare decât a celei masculine se poate spune că în regiune există premisele necesare pentru reducerea discriminării femeilor din punct de vedere al accesului pe piața muncii. Datele trebuie totuși interpretate cu rețineră având în vedere fenomenul accentuat de emigrație.

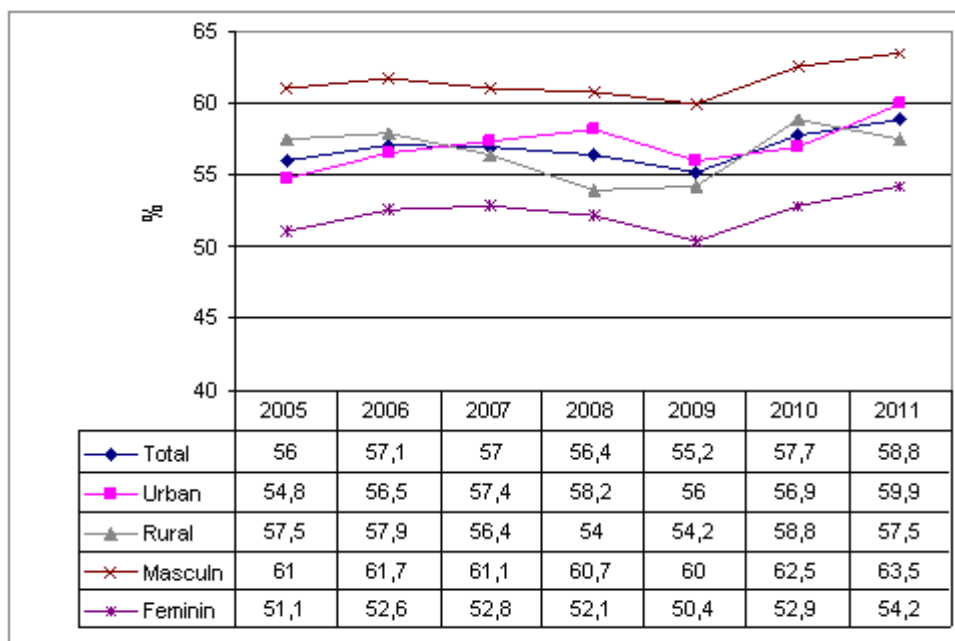


Figura 13. Rata de ocupare a populației de 15-64 ani în Regiunea Nord-Vest, pe sexe și medii, perioada 2005-2011

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

Rata de ocupare a populației de 15-64 ani a fluctuat, cu valori mai scăzute și scăderi mai pronunțate în mediul rural, decât în mediul urban în perioada 2007-2011.

În anul 2011, **populația ocupată civilă** a Regiunii Nord-Vest era de 1.156.700 persoane, dintre care 569.195, mai puțin de jumătate, o reprezentau salariații. Rata de ocupare a resurselor de muncă era de 65% din totalul populației regiunii și respectiv 94% din populația activă civilă a regiunii, plasându-se în termeni relativi pe locul II la nivel național după Regiunea București-Ilfov care ocupă locul fruntaș cu o diferență considerabilă (80% din totalul populației sale).

Distribuția populației ocupate civile între județele regiunii indică faptul că județul Cluj, aflat în topul clasamentului, împreună cu județul Bihor, totalizează 50% din populația ocupată civilă a regiunii, restul de 50% fiind împărțit între celelalte 4 județe. Același situație se regăsește și la nivelul distribuției salariaților între județele regiunii Clujul și Bihorul totalizând cca. 56% din efectivul de salariați al regiunii Nord-Vest. Județul Sălaj înregistrează un procent de doar 7% din totalul salariaților din regiune.

Distribuția populației ocupate civile pe ramuri ale economiei naționale relevă faptul că în anul 2011 în Regiunea Nord-Vest o pondere mare din populația ocupată se regăsește încă în Agricultură (inclusiv Silvicultură și Piscicultură), cu 31,77 %, regiunea fiind plasată peste media națională (29,19%), în timp ce Serviciile în ansamblul lor (incluzând administrația publică, sănătatea, învățământul, etc.) totalizează 38,76%, plasând regiunea din punct de vedere al sectorului terțiar sub media națională, pe locul V, aceeași situație regăsindu-se și în domeniul Construcțiilor. În sectorul industrial ponderea populației ocupate civile în Regiunea Nord-Vest se află peste media națională, situând regiunea pe locul III în ierarhia națională, după regiunile Vest și Centru.

Tabel 9. Distribuția populației ocupate civile pe sectoare principale ale economiei, pe regiuni de dezvoltare (procent din total populație ocupată civilă per regiune), anul 2011

Regiune	Agricultură	Industrie	Construcții	Servicii
România	29,19%	20,96%	7,30%	42,54%
Nord-Vest	31,77%	23,31%	6,16%	38,76%
Centru	24,24%	27,05%	6,60%	42,12%
Nord-Est	41,54%	16,79%	6,06%	35,61%
Sud-Est	33,74%	19,11%	7,96%	39,19%
Sud Muntenia	37,21%	22,06%	5,95%	34,78%
București-Ilfov	3,02%	14,59%	12,23%	70,16%
SV Oltenia	40,09%	19,03%	6,85%	34,03%
Vest	24,95%	28,48%	5,78%	40,79%

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

Județul Cluj are un aport de 35% din totalul regiunii în ceea ce privește populația ocupată în sectorul Servicii, urmat de județul Bihor cu 21,5%; situația e asemănătoare în sectorul Construcții, unde județul Cluj are un aport de populație ocupată civilă de 35%, iar județul Bihor de cca. 19%.

În perioada 2008-2011, în Regiunea Nord-Vest se remarcă o ușoară tendință descendentă în gradul de ocupare în sectorul terțiar, în construcții dar și în industrie, cu o ușoară revigorare în 2011 a situației în ceea ce privește cea din urmă; în compensație, se remarcă o ușoară creștere a populației ocupate în agricultură pe toată perioada analizată.

Regiunea Nord-Vest se află pe locul 3 în ierarhia națională după distribuția populației ocupate civile în sectoarele TIC și Industrii creative (după București-Ilfov și regiunea Vest, respectiv București-Ilfov și regiunea Centru). Peste media națională este populația ocupată civilă în învățământ (locul 2 la nivel național după regiunea Nord-Est). Distribuția populației ocupate civile în domeniul Sănătate și asistență socială plasează Regiunea Nord-Vest sub media națională, pe locul V la nivel național.

Situația distribuției numărului de **salariați** este puțin diferită față de cea a populației ocupate între sectoarele economiei. În Regiunea Nord-Vest, din datele de la finele anului 2011, existau 613.499 de salariați, care reprezentau aproximativ 22,6% din populația stabilă a regiunii (în scădere cu 1,5% fata de raportul din 2010), împărțirea pe sectoarele principale fiind următoarea: sectorul agricol asigură doar 1,5% din locurile de muncă, cel industrial 33,4%, construcțiile 6,99%, iar sectorul serviciilor restul de 58,09%. Trebuie remarcată diferența între numărul persoanelor ocupate în agricultură (circa 32% din populația ocupată totală) și cei care au statut de salariat în acest domeniu (doar 1,5% din salariați), iar explicația este că majoritatea persoanelor ocupate în agricultură practică o agricultură de subzistență, în propriile gospodării. Județul din regiune cu cele mai multe persoane angajate în acest sector a fost Bihor (cu 2083 persoane angajate, valoare situată la mai puțin de jumătate față de județul cu cei mai mulți angajați la nivel național, Timiș, cu 5232 persoane), la cealaltă extremă situându-se județul Sălaj cu doar 917 persoane angajate în acest sector. Din prisma distribuției numărului de salariați între sectoare, în anul 2011, cei mai mulți salariați din Regiunea Nord-Vest se regăsesc în: industria prelucrătoare (29,41% din total), comerț (17,58%), învățământ (9,70%), sănătate și asistență socială (7,90%) și construcții (7,05%).

Cu toată creșterea netă înregistrată în ultimii 7 ani (nivelul salariului mediu aproape că s-a dublat din 2005 până în 2011), în anul 2011, Regiunea Nord-Vest se află pe penultimul loc

din România în privința nivelului de salarizare (cu 1.208 RON), înainte de Regiunea Nord-Est (cu 1.199 RON), cu un salariu nominal mediu net lunar cu 16% sub media națională (de 1.444 RON) și cu cca. 44% mai mic decât cel înregistrat în Regiunea București-Ilfov (de 2.086 RON).

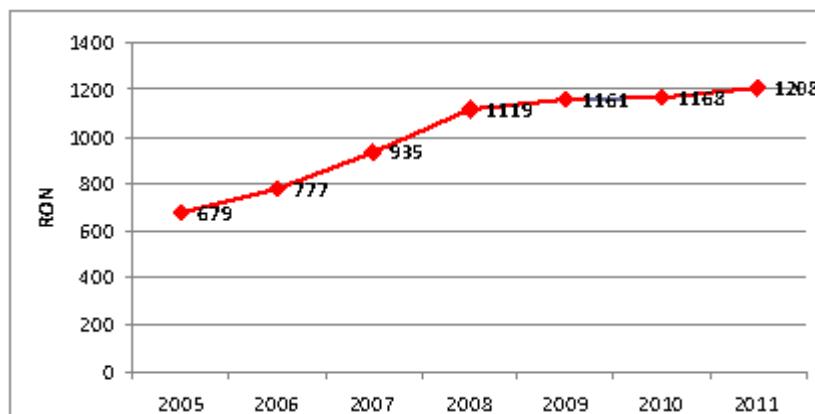


Figura 14. Evoluția câștigului salarial mediu net lunar în Regiunea Nord-Vest

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

În ceea ce privește nivelul salariului în județele regiunii în anul 2011, Clujul se remarcă drept județul cu cele mai mari salarii (nivel mediu de 1.467 RON, cu 21,5% peste media regională), iar județul Maramureș cu cele mai mici salarii (nivel mediu de 1.043 RON, cu 7,5% sub media regională).

În Regiunea Nord-Vest, în 2011, salariații din domeniul energiei aveau cele mai mari salarii, urmați de cei din sectorul financiar-bancar și IT. La polul opus se află salariații din sectorul hotelier și restaurante, servicii administrative și cultură. Interesant, de asemenea, e faptul că în Regiunea Nord-Vest personalul din administrația publică se află spre topul clasamentului cu salarii relativ mari, iar spre coada clasamentului regăsim domeniile construcții și comerț, care angrenează mare parte din efectivul de salariați, în această distribuție nivelul de pregătire și formare profesională realizând o corelare direct proporțională.

În perioada 2005-2011 **evoluția numărului de șomeri și a ratei șomajului** înregistrat de Regiunea Nord-Vest a urmat tendințele economice generale: a scăzut în perioada 2005-2008, după care în 2009 s-a dublat față de 2008, iar în perioada 2009-2011 a început să se redreseze, fără însă a ajunge la valorile din perioada 2005-2008.

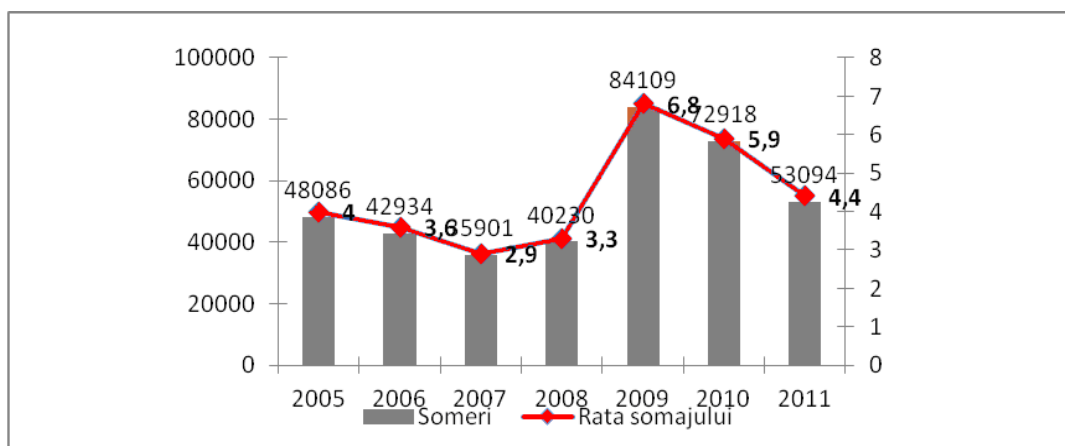


Figura 15. Evoluția numărului de șomeri și a ratei șomajului înregistrat în Regiunea Nord-Vest în perioada 2005-2011

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

În anul 2011 cele mai mici rate ale șomajului total și masculin s-au înregistrat în județul Cluj, iar șomajul feminin era cel mai scăzut în județul Bihor. Cele mai înalte rate ale șomajului se înregistrează în județul Sălaj, pe toată perioada studiată.

Rata șomajului BIM, a fost, în anul 2011, de 5,4% pentru grupa de vârstă 15-64 de ani, fiind mai ridicată în mediul urban decât în mediul rural, pe toată perioada studiată, ceea ce se explică prin rata înaltă de ocupare în agricultura de subzistență a populației rurale. Rata șomajului masculin o depășește pe cea feminină, fenomen explicat parțial prin faptul că în industria prelucrătoare (sectorul cu cel mai mare număr de angajați din regiune) lucrează preponderent femeii, iar parțial prin retragerea în inactivitate (activități gospodărești) într-un procent mai ridicat a femeilor care își pierd locul de muncă (ele nu se mai declară șomeri). Cele mai înalte rate ale șomajului se înregistrează în grupa de vârstă 15-24 ani, cu valori între 13,5% (în anul 2008) și 20,9% (în anul 2011), iar cele mai scăzute pentru grupa de vârstă 35-54 ani, cu valori între 3,1% (în anul 2008) și 5,1% (în anul 2010).

Numărul locurilor de muncă vacante a scăzut drastic ca efect al crizei economice: în anul 2008 în Regiunea Nord-Vest s-au înregistrat 8.554 locuri de muncă vacante, față de doar 3.059 în 2009, 2.170 în 2010 și 3.145 în 2011. Cele mai semnificative scăderi de locuri de muncă vacante în perioada 2008-2011 s-au înregistrat în sectoarele Sănătate și Asistență socială (cu 93,19%) și Administrație publică (cu 91,90%), dar reducerea cu 42,90% a locurilor de muncă vacante din Industria prelucrătoare a cauzat cea mai mare scădere numerică (cu 1.442 persoane). Sectoarele cu cele mai multe locuri de muncă vacante în anul 2011 au fost: industria prelucrătoare (61,24% din total), construcții (7,66%), comerț (6,20%), transport și depozitare (6,20%), informații și comunicare (3,31%), iar cele mai puține locuri de muncă vacante s-au înregistrat în sectorul tranzacții imobiliare (0,06%).

Datele statistice referitoare la **formarea profesională continuă (FPC)** ale Institutului Național de Statistică nu sunt defalcate teritorial, astfel oferă doar o imagine a situației la nivel național. Din baza de date a Agenției Naționale pentru Calificări au fost identificate, în Regiunea Nord-Vest, un număr total de 988 centre de formare profesională care au deținut acreditare în anul 2012. Cele mai multe centre de formare funcționează în județul Cluj (262), urmate de Maramureș (243), iar cele mai puține în județul Bistrița-Năsăud (69). Programele de FPC oferite de cei mai mulți furnizori sunt cele de bucătar, lucrător în comerț, operator introducere-validare date, agent de pază și ordine, ospătar și formator. O parte din cursuri sunt oferite de mai mulți furnizori doar în unele județe, cum ar fi competențe informatice (Bistrița-Năsăud), dulgher – tâmplar - parchetar (Sălaj), inspector de specialitate protecția muncii (Satu Mare), expert accesare fonduri structurale și de coeziune (Cluj) și manager al sistemului de management al calității (Maramureș). Durata medie a cursurilor de FPC/participant la nivelul Regiunii Nord-Vest în perioada 2005-2011 se încadrează între 283-540 ore, ceea ce înseamnă o orientare spre cursurile de nivel I (destinat persoanelor care nu au absolvit învățământul obligatoriu) și nivel II (pentru absolvenți ai învățământului obligatoriu).

Conform studiului *Relația dintre educație și învățare pe tot parcursul vieții și piața muncii în regiunea de dezvoltare Nord-Vest*⁸ aproximativ 26.000 de persoane au absolvit cursuri FPC, atât în anul 2009 cât și în 2010. Majoritatea programelor de formare profesională continuă au avut ca obiectiv calificarea-recalificarea cursanților în diferite meserii, mai puține fiind

8 Ștefania Isailă, Anca Miron, Daniela Andrei: *Relația dintre educație și învățare pe tot parcursul vieții și piața muncii în Regiunea de dezvoltare Nord-Vest (2009-2011)*, Institutul de Formare Economică și Socială, Cluj-Napoca, 2011, http://www.stp-nv.ro/docs/studiu_regional_ocupare.pdf

acelea care au vizat inițierea, specializarea sau perfecționarea lor pentru o anumită calificare. Distribuția cursanților pe domeniile industrie, comerț, construcții și turism rămâne relativ echilibrată. Printre calificările cu cel mai mare număr de absolvenți se remarcă: agent de pază și ordine, lucrător în comerț, bucătar, ospătar, stivuiorist, operator introducere/validare/prelucrare date, zidar/pietrar/tencuitor, coafor, instalator, lucrătorii în structuri pentru construcții, lucrător în creșterea animalelor. Reprezentanții angajatorilor cuprinși în studiu au considerat că cele mai multe posturi dificil de ocupat aparțin categoriei muncitorilor calificați în diverse domenii (mecanici, bucătari, șoferi, tâmplari, croitori, dulgheri, vopsitori, zidari, ospătari, sudori, confecționeri, cofetari, tinichigii-vopsitori, lăcătuși-mecanici, zugravi), urmată de vânzări, administrativ, IT, management și ingineri. Cele mai problematice competențe sunt abilitățile practice de specialitate (57,99%) și responsabilitatea (53,16%), abilitățile practice generale (48,7%), cunoștințele teoretice de specialitate (43,87%) și capacitatea de muncă în echipă (41,26%). O problemă majoră o constituie formarea profesională în mediul rural. Oferta de locuri de muncă se concentrează cu preponderență în mediul urban, șomerii din mediul rural neavând la dispoziție o arie mare de locuri de muncă, meserii și domenii de activitate. Se remarcă necesitatea formării profesionale a acestei categorii de persoane, în meserii corespunzătoare din domeniul agriculturii și conexe acestuia. În general, persoanele din mediul rural au un nivel redus de instruire ceea ce îngreunează cuprinderea lor în programe de formare, dublat de o mare reticență față de schimbarea statutului de persoane neocupate. Persoanele cu vârsta cuprinsă între 25-45 de ani sunt mult mai flexibile în ceea ce privește dobândirea unei noi calificări sau în deprinderea unor noi abilități și competențe profesionale.

Sărăcie și incluziune socială⁹

Gradul de sărăcie și de excluziune socială din România a ajuns în 2012 la 42% din populație, în creștere față de anul precedent, când acest indicator se afla la 40,3%.

Per ansamblu, conform datelor Eurostat, ponderea populației totale aflate în risc de sărăcie și excluziune socială este în scădere în Regiunea Nord-Vest și sub media națională. Față de 2007, indicatorul a scăzut cu aproximativ 4 puncte procentuale.

Tabel 10. Evoluția ponderii populației aflate în risc de sărăcie și excluziune socială în populația totală (%)

	2007	2008	2009	2010	2011
UE 27	24,4	23,5	23,1	23,4	-
România	45,9	44,2	43,1	41,4	40,3
Nord-Vest	38,3	33,7	35,2	30,8	34,3

Sursa: Eurostat

Rămâne ridicată ponderea populației aflată în situație de sărăcie (materială) severă¹⁰, prin comparație cu valoarea indicatorului la nivel european. Aproximativ 24% din totalul

⁹ Incluziune socială - setul de măsuri și acțiuni multidimensionale din următoarele domenii: protecție socială, ocuparea forței de muncă, locuire, educație, sănătate, informare și comunicare, mobilitate, securitate, justiție și cultura, destinate combaterii excluziunii sociale (Legea 448/2006 republicată)

¹⁰ Oamenii aflați sub pragul „sărăciei severe” nu pot acoperi cheltuielile pentru coșul minim alimentar lunar, sau alte necesități curente, considerate de bază pentru o viață decentă în Europa, precum telefon sau încălzirea locuinței

populației regiunii se confrunta cu acest risc în 2011, față de 8% la nivelul UE; deși sunt mai puțini decât media pe țară, care este de aproximativ 30%. Ponderea populației aflate în risc de sărăcie materială severă a scăzut cu aproximativ 5 puncte procentuale în 2011 față de 2007.

Tabel 11. Evoluția ponderii populației aflate în risc de sărăcie materială severă (%)

	2007	2008	2009	2010	2011
UE 27	9,1	8,4	8,4	8,1	8
România	36,5	32,9	32,2	31,0	29,4
Nord-Vest	28,8	24,6	23,3	21,4	23,9
Centru	27,2	26,2	20,5	19,4	17,4
Nord-Est	42,0	39,7	42,0	39,1	38,1
Sud-Est	42,3	36,0	30,8	40,0	37
Sud-Muntenia	42,0	36,6	38,1	33,0	33,4
București-Ilfov	32,6	33,3	38,1	32,0	26,1
Sud-Vest Oltenia	44,1	38,3	37,6	31,8	30,2
Vest	25,2	21,8	19,3	23,4	19,7

Sursa: Eurostat

Oamenii care trăiesc în **gospodării cu intensitate a muncii foarte scăzută** au între 0 și 59 de ani și locuiesc în gospodării unde adulții (18-59 de ani) au lucrat în medie în anul precedent mai puțin de 20% din potențialul lor total. Studenții sunt excluși.

Pe întreg intervalul analizat, valoarea indicatorului pentru Regiunea Nord-Vest depășește media națională, cu excepția anului 2010, dar a scăzut față de 2007 cu aproape 2 procente. Se poate remarca totuși faptul că valoarea indicatorului este mai ridicată la nivel european, unde 10% din totalul populației se află în această situație.

Tabel 12. Ponderea persoanelor care trăiesc în gospodării cu intensitate a muncii foarte scăzută (%)

	2007	2008	2009	2010	2011
UE 27	9,6	9	9	10	10
România	8,4	8,2	7,7	6,8	6,7
Nord-Vest	9,4	10,4	9,9	5,9	7,3
Centru	7,5	7,1	5,7	5,9	5,1
Nord-Est	4,4	5,5	5,2	4,7	4,1
Sud-Est	9,8	10,5	10,6	10,7	9,5
Sud-Muntenia	10,8	9,6	10,7	8,7	8,1
București-Ilfov	5,5	5,1	3,7	3,0	2,9
Sud-Vest Oltenia	12,0	10,8	8,2	7,4	9,4
Vest	8,3	6,7	6,4	8,5	8

Sursa: Eurostat

Metodologia de calcul a Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei privind indicatorii aferenți sărăciei este diferită de cea a Uniunii Europene. Astfel, conform raportului elaborat pe perioada 2003-2011 de către Direcția Servicii Sociale și Incluziune Socială, rata sărăciei

severe¹¹ a înregistrat o ameliorare semnificativă în perioada 2005-2011, atât la nivelul României cât și la nivelul regiunii Nord-Vest.

Tabel 13. Evoluția ratei de sărăcie severă (%)

Indicatori privind sărăcia	România		Nord - Vest	
	2005	2011	2005	2011
Rata sărăciei severe (% din totalul gospodăriilor)	3,4	0,5	2,6	0,5
Rata sărăciei severe (% din populația totală)	4,6	0,6	3,6	0,9
Rata sărăciei absolute (% din totalul gospodăriilor)	12,1	3,5	9,2	3,3
Rata sărăciei absolute (% din populația totală)	15,1	5	11,7	4,6

Sursa: Raport elaborat de către Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale, 2011

Conform raportului „Tendințe sociale” al INS din 2011, Regiunea Nord-Vest este pe locul 3 la nivel național între cele mai puțin sărace regiuni, după București-Ilfov și Vest, rata sărăciei scăzând de la 15,8% la 14,4%¹².

Categoriile de populație cele mai expuse riscului de sărăcie sunt copiii și vârstnicii, pe criterii de vârstă, dar și agricultorii, șomerii și pensionarii agricultori, după profilul ocupațional. Pe tipuri de gospodărie, riscul de sărăcie este mai mare pentru persoanele singure (în special, vârstnicii singuri), persoanele din gospodăriile monoparentale și cele din gospodăriile numeroase, formate din doi adulți cu trei sau mai mulți copii și din trei sau mai mulți adulți cu copii. Pe medii rezidențiale, riscul de sărăcie este mai ridicat pentru populația din mediul rural.

În ultimii ani a crescut frecvența gospodăriilor formate din părinți singuri, un adult cu unul sau mai mulți copii. Dacă veniturile pe care le realizează părinții sunt mici, prezența copiilor amplifică riscul de sărăcie. Este cazul gospodăriilor de agricultori sau șomeri, precum și a celor de salariați ocupați în activități slab remunerate, în economia subterană, persoane cu un nivel scăzut de instruire și pregătire profesională, cunoscut fiind că și numărul mai mare de copii este asociat, în general, cu nivelul scăzut de educație. Procentul familiilor monoparentale și gospodăriilor cu copii dependenți este mai mare în România decât în UE27.

În România, sunt expuși sărăciei 48,7% dintre copii față de 26,9% la nivel european, adică **unul din doi copii**. Riscul de sărăcie este mai ridicat în cazul copiilor care cresc în gospodăriile în care nici o persoană nu este ocupată, iar ponderea acestora este relativ mare la nivel național (unul din zece copii, din grupa de vârstă de 0-17 ani). În plus, părinții „săraci”, cu venituri mici sau care trăiesc din agricultură nu-și permit să își trimită copiii la grădiniță sau școală, ba chiar îi folosesc la muncile câmpului.

Numărul copiilor cu părinții plecați la muncă în străinătate a crescut cu 5% față de anul 2008, iar județele cu cel mai mare număr de copii cu părinți plecați în străinătate au rămas aceleași, Maramureș și Bistrița-Năsăud.

¹¹ Rata sărăciei severe reprezintă ponderea persoanelor din gospodăriile ale căror cheltuieli de consum pe adult echivalent sunt mai mici decât pragul de sărăcie severă în populația totală

¹² Persoane în vârstă de 16 ani și peste din total populație

Tabel 14. Copii cu părinții plecați la muncă în străinătate, 31 decembrie 2012

Regiune/Județ	cu ambii părinți plecați	cu un singur părinte	cu părinte unic susținător	Total
România	23.924	49.470	10.264	83.658
Nord-Vest	3.236	5.693	1.078	10.007
Bihor	259	472	140	871
Bistrița-Năsăud	806	1.359	173	2.338
Cluj	409	1.223	326	1.958
Maramureș	800	1.474	251	2.525
Satu Mare	794	705	169	1.668
Sălaj	168	460	19	647

Sursa: Raport elaborat de către Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale, 2013

Ca și la nivel european tinerii din grupa de vârstă 16-24 de ani sunt categoria cea mai expusă riscului de sărăcie din mai multe motive: fie părăsesc sistemele de protecție socială și nu se pot încadra cu succes în societate, fie se află încă în întreținerea familiei, sau chiar contribuie la întreținerea fraților mai mici, fie sunt elevi sau studenți, au finalizat doar studii medii/școli profesionale, fie au terminat învățământ superior și nu-și găsesc loc de muncă.

Numărul pensionarilor agricultori este în scădere, atât ca urmare a mortalității ridicate în rândul acestei categorii de pensionari, cât și ca urmare a restructurării activității economice din sectorul primar din România. În perioada 2005-2011, pensionarii din agricultură au înregistrat o scădere de 89.255 persoane, care se corelează și cu creșterea pensionarilor asigurați de stat, de 17.113 persoane. Pensia medie lunară a înregistrat creșteri în perioada 2005-2011, diferențierile la nivel regional fiind destul de mici, întrucât deciziile de majorare a pensiilor sunt luate la nivel național (pensia medie a crescut și pentru că numărul pensionarilor cu pensii mici a scăzut în numărul total de pensionari).

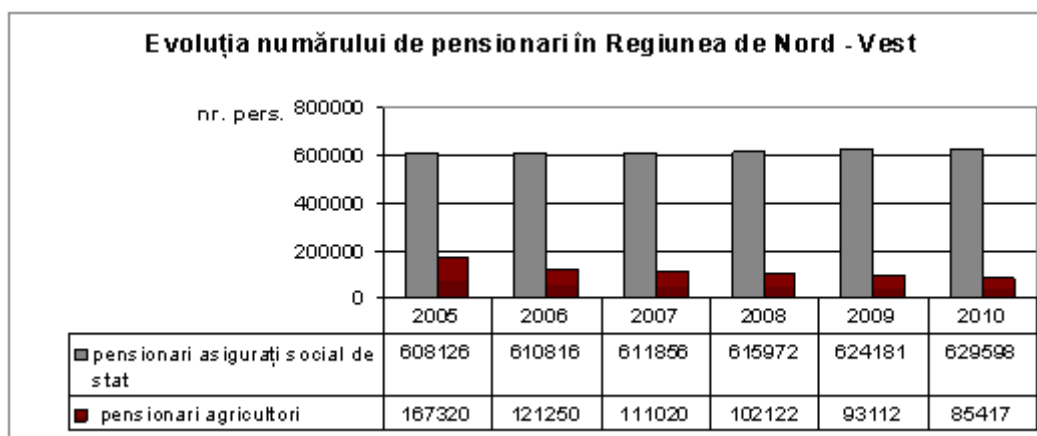


Figura 16. Evoluția numărului de pensionari în Regiunea Nord-Vest

Sursa: INS Tempo Online

În profil teritorial, Regiunea Nord-Vest apare ca o regiune mult mai omogenă la indicatorii de sărăcie în mediul rural, dar relativ eterogenă în mediul urban, unde ratele de sărăcie ale orașelor variază între 10% și 41%¹³. În general, la nivel național, sărăcia este de 3 ori mai mare în mediul rural decât în mediul urban.

¹³ Harta sărăciei în România, Raport elaborat la cererea Comisiei Naționale Anti - Sărăcie și Promovare a Incluziunii Sociale de către Universitatea București și Institutul Național de Statistică, 2009

Conform lucrării „Indicele de Dezvoltare Socială a Localităților 2009” (prof. Dumitru Sandu), se observă că cea mai mare concentrare de comune sărace apare în județele Sălaj și Cluj. Se fac remarcate la nivel regional câteva zone compacte care se confruntă cu un risc ridicat de sărăcie, precum Podișul Transilvan, cuprinzând comune din Cluj și Sălaj, Zona Tășnad (SM) și Zona Marghita (BH), Țara Codrului (SM, SJ, MM), Țara Lăpușului, Țara Vișeuului și Maramureșul istoric.

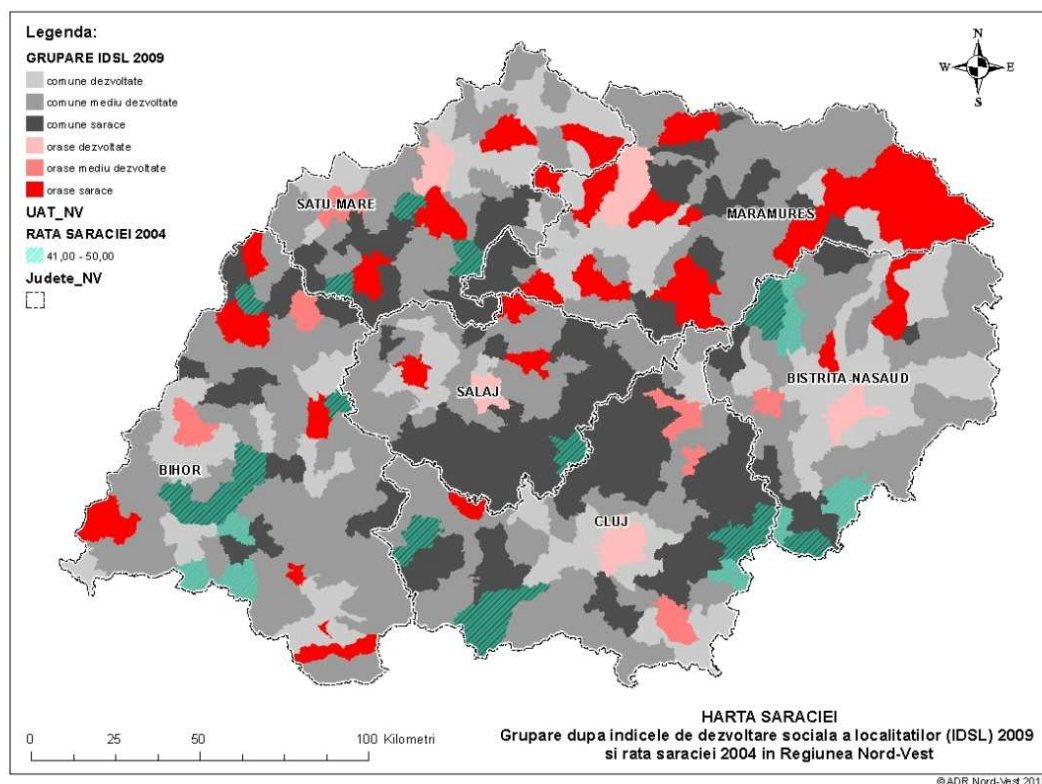


Figura 17. Harta sărăciei în Regiunea Nord-Vest

Sursa: prelucrare bazată pe documentul „Harta sărăciei în România”, raport elaborat de către Universitatea București și INS, 2009

Conform documentului: „Rezultatele analizei documentare Sectorul Incluziune socială și combaterea sărăciei” (proiect cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională prin POAT 2007-2013) din mai 2013, apropierea comunelor de orașe mari contribuie la reducerea riscului de sărăcie, în timp ce zonele lipsite de centre urbane sau polarizate de centre urbane mici și sărace tind să aibă un nivel de sărăcie mai accentuat. Au fost identificate astfel o serie de arii rurale cu risc ridicat de sărăcie și nivel scăzut al dezvoltării comunitare (așa cum a fost definit și cuantificat de Sandu D., 2004). Pentru Regiunea Nord-Vest, este vorba despre aria rurală polarizată de Salonta, aria rurală din jurul noului oraș Săcuieni, comunele localizate la limita județelor Cluj și Mureș, sudul județului Bistrița-Năsăud.

Din perspectiva inegalității teritoriale, se observă diferențe importante în ratele de ocupare și nivelele de venit între mediul urban și mediul rural, de asemenea fiind diferențiat accesul la servicii de educație, sănătate sau culturale. Aceste diferențe sunt cu atât mai accentuate în comunitățile aflate la distanțe mari de aglomerări urbane semnificative (sau confruntate chiar cu izolare geografică și probleme de acces rutier). Ratele de cuprindere în învățământ sunt net superioare în zonele urbane și majoritatea serviciilor medicale sunt de asemenea concentrate la nivel urban, unde se află și infrastructuri medicale mai bine dezvoltate. Deși

au beneficiat, în actuala perioadă de programare de investiții importante în extinderea, reabilitarea și modernizarea infrastructurilor, serviciile sociale sunt încă deficitare în raport cu creșterea continuă a cererii de astfel de servicii. Unul dintre motivele acestei stări de fapt constă în dezechilibrul structural dintre serviciile de tip rezidențial și cele de tip nerezidențial.

Așadar din analiza situației existente rezultă scăderea semnificativă a ponderii populației expuse riscului de excluziune socială și de sărăcie, Regiunea Nord-Vest fiind plasată, din acest punct de vedere, sub media națională și pe penultimul loc între cele opt regiuni de dezvoltare din țară. Totuși, la nivel național, indicatorii excluziunii sociale sunt alarmanți, deci relativa bună poziționare a Regiunii Nord-Vest nu înseamnă o stare de bunăstare pentru toți cetățenii, decalajele dintre cei foarte bogați și cei foarte săraci fiind în continuare foarte mari. Așadar este nevoie de măsuri de incluziune activă, precum și de măsuri de protecție și asistență socială. De remarcat aici este distincția care trebuie făcută între incluziune socială (care presupune implicit și asistență socială) și faptul că la nivel local nu există structuri responsabile cu incluziunea socială (în timp ce există pentru asistență socială).

Incluziunea socială a romilor

Romii reprezintă cea mai mare și mai vulnerabilă minoritate în Uniunea Europeană, comunitatea lor fiind în general marginalizată și discriminată, membrii lor trăind în condiții socio-economice precare. Incluziunea romilor și a altor categorii defavorizate în viața socială și economică este necesară pentru a atinge obiectivele Strategiei UE 2020. Acest proces presupune însă o schimbare de mentalități, atât din partea majorității cât și din partea acestei minorități. În acest sens a fost pregătit Cadrul UE pentru Strategiile Naționale de Incluziune a Romilor 2020¹⁴, iar pe baza acestuia Strategia Guvernului României de Incluziune a Cetățenilor Români Apartinând Minorității Romilor pentru perioada 2012–2020¹⁵ (adoptată în ședința Guvernului din 14.12.2011). Ulterior Birourile Județene pentru romi, din subordinea Prefecturilor vor elabora planurile județene de măsuri privind incluziunea minorității rome.

Conform recensământului din 2011 un număr de 619 mii de persoane s-au declarat de etnie romă, însemnând 3,2% din populația României. Conform unor aprecieri însă, procentul populației de etnie romă ajunge la 8,32%, numărul lor minim estimat fiind de 1,2 milioane, cel maxim de 2,5 milioane, cu o medie de 1,85 de milioane.

Cea mai mare pondere a populației rome raportat la totalul populației se găsește în Regiunea Centru, urmat de Regiunea Nord-Vest, la polul opus situându-se Regiunea Nord-Est. Comparativ cu recensământul din 2002 la cel din 2011 nu s-au produs schimbări semnificative în ierarhia regiunilor din punctul de vedere al ponderii populației de etnie romă, doar Regiunea Sud-Est făcând rocada cu București-Ilfov.

¹⁴ COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS. An EU Framework for National Roma Integration Strategies up to 2020, din 5 aprilie 2011 (COM(2011) 173).

¹⁵ Strategia la nivel național vizează incluziunea socială a minorităților romilor prin implementarea unor măsuri integrate în domeniile relevante pentru a măsura incluziunea socială - educație, ocuparea forței de muncă, locuirea și sănătatea -, respectiv din punctul de vedere al protecției copilului, a justiției și ordinii publice.

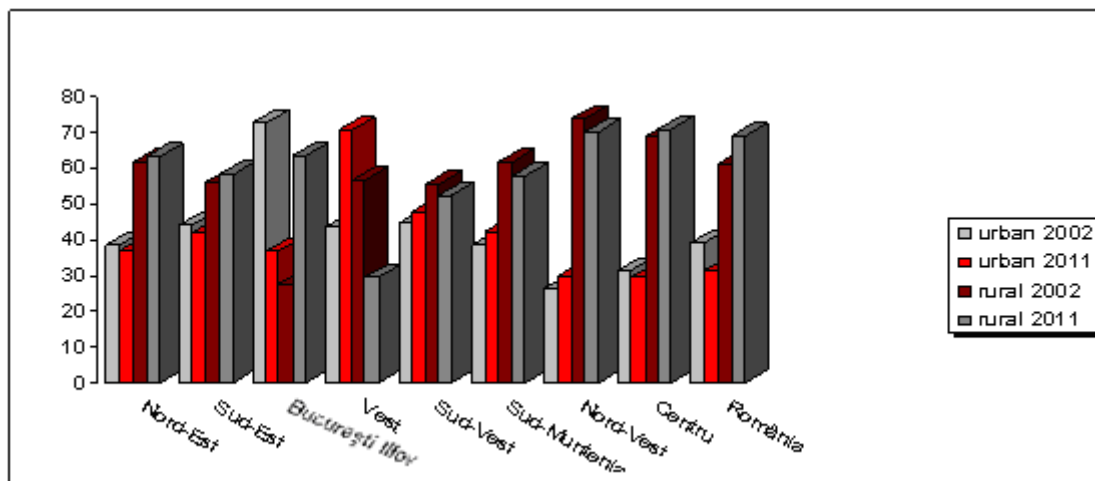


Figura 18. Ponderea romilor pe regiuni și medii la recensămintele din 2002 și 2011

Sursa: RGPL 2002, RGPL 2011

În regiunea noastră numărul celor care s-au declarat ca aparținând acestei minorități etnice a crescut față de ultimul recensământ, fiind de 96.013 persoane în 2002 și 113.618 persoane în 2011. Deși populația romă în general nu se înscrie în tendința naturală de scădere ca restul populației, creșterea numărului romilor în datele statistice oficiale se poate datora mai degrabă disponibilității unui număr mai mare de romi de a-și asuma oficial apartenența etnică și de a se identifica ca atare. Ponderea romilor în totalul populației regiunii a crescut cu 1,05% față de 3,50% la recensământul anterior.

În două dintre județele din regiune romii se întâlnesc într-o proporție relativ mare, de peste 6% din populația stabilă, numărul lor ajungând la 6,9% în Sălaj și la 6,1% în Bihor¹⁶. Aceste județe sunt urmate de Satu Mare cu o pondere de 5,3%, Bistrița-Năsăud (4,4%), Cluj (3,4%), și Maramureș (2,7%).

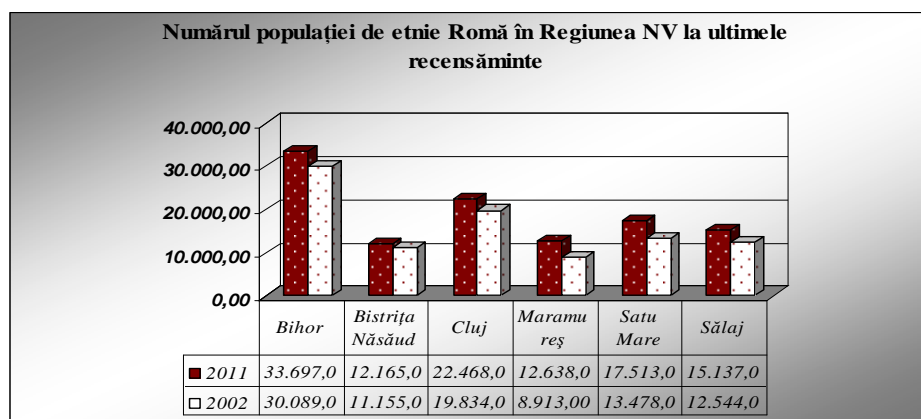


Figura 19. Numărul populației de etnie Romă în Regiunea Nord-Vest la recensămintele din 2002 și 2011

Sursa: RGPL 2002, RGPL 2011

Pe medii rezidențiale Regiunea Nord-Vest este urmată de Sud-Muntenia, cu ponderi mai semnificative ale populației rome rurale, de 70,6%, respectiv 70%. Totuși în Regiunea Nord-Vest ponderea romilor din mediul rural a scăzut față de recensământul anterior cu 3%, egal

¹⁶ Singurele județe unde romii sunt într-o proporție mai mare decât în județele Bihor și Sălaj, sunt Mureș și Călărași, unde proporția lor din populație ajunge la 8,8%, respectiv 8,1%.

cu creșterea care s-a înregistrat în mediul urban. Această schimbare pe medii rezidențiale nu se înscrie în tendința națională, per total înregistrându-se o creștere de 2% a populației în mediul rural și o scădere de 2% în mediul urban.

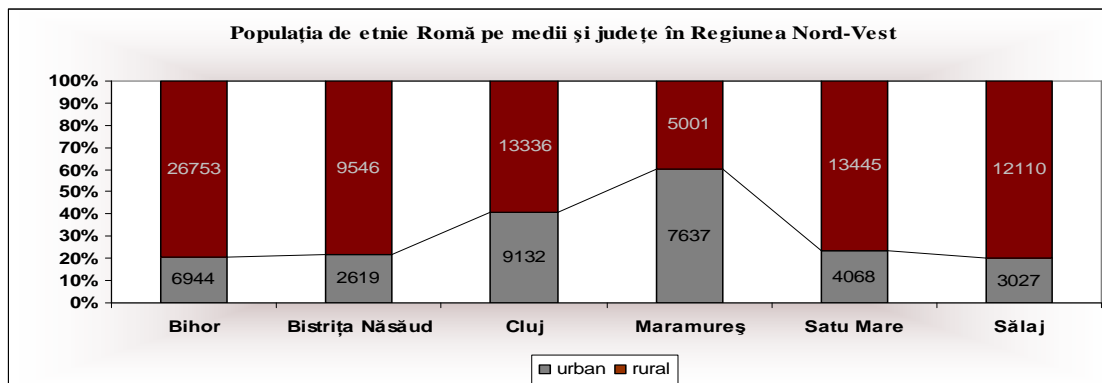


Figura 20. Populația de etnie romă, pe medii și județe, în Regiunea Nord-Vest

Sursa: RGPL 2011

Studiile arată că un procent foarte mic dintre romii care locuiesc în mediul urban stau în centrul orașelor, marea majoritate (peste 90%) fiind situați la periferia acestora. Comunitățile compacte / segregate (izolate de celelalte comunități și caracterizate de o mare omogenitate etnică) se găsesc preponderent în mediul rural.

Conform unor date neoficiale¹⁷ din 2007 al Biroului Regional Nord-Vest al Agenției Naționale pentru Romi, în județul **Bihor** cea mai mare populație de romi se găsește la Săcuieni (peste 3.000 de persoane), la Oradea (peste 2.000 de persoane), la Batăr (peste 1.000 de persoane) și la Diosig (peste 1.700 de persoane). În **Maramureș** cea mai mare comunitate este la Baia Mare (aproximativ 5.000 de persoane), urmat de Ulmeni (cca. 1.200) și Satu Lung (peste 1.000). În județul **Cluj**, în afară de reședința de județ, comunități semnificative sunt la Turda (peste 2.600), la Huedin (în jur de 1.000), respectiv la Gherla (peste 900). Similar în **Sălaj**, în afara Zalăului, comunitatea ajunge la peste 600 de persoane în localitățile Mal și Jibou. În **Bistrița-Năsăud** persoanele aparținând acestei minorități etnice sunt peste 1.900 în reședința de județ, aproape 1.400 în comuna Teaca și peste 1.000 la Rodna și Lechința. În Satu Mare cele mai însemnate comunități sunt în municipiul Satu Mare (cca. 2.500 de persoane), în Carei (peste 1.800), Tășnad (cca. 1.400) dar și la Arduș și Păulești (în jur de 900 de persoane).

Conform datelor de la recensământul din 2002, populația de romi era o populație tânără, 66,8% având până în 30 de ani, însă cu o speranță de viață la naștere cu 10 ani mai mică decât a populației majoritare. Ponderea populației vârstnice/dependente în cadrul lor era de doar 3,3% în 2002.

Analiza pe baza principalilor indicatori de incluziune socială¹⁸ relevă faptul că în jur de 75% din populația de etnie Romă trăiește în **sărăcie**, nivelul lor de educație, sănătate și condițiile în care locuiesc sunt cele mai scăzute din toată țara. Trei din 4 romi se află în sărăcie relativă,

¹⁷ Datele se vor actualiza în urma publicării rezultatelor recensământului din 2011 în profil teritorial

¹⁸ Din lipsa datelor oficiale la nivel de UAT-uri, această parte a capitolului analizează situația populației de etnie Romă în general pe baza unor date publicate în următoarele documente: FRA, UNDP, European Commission: *The situation of Roma in 11 Member States. Survey results at a glance.* (2012), *Situația romilor în România 2011. Între incluziune socială și migrație. Raport de țară: România* elaborat în cadrul proiectului EU INCLUSIVE – transfer de date și experiențe privind integrarea pe piața muncii a romilor între România, Bulgaria, Italia și Spania. Număr de identificare proiect: POSDRU/98/6.4/S/63841.

spre deosebire de 1 din 4 în cazul populației majoritare, 89% din ei trăind în condiții de sărăcie severă, comparativ cu 54% din populația majoritară. Din Ancheta bugetelor de familie efectuată de Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale reiese că romii reprezintă 20,6% din totalul persoanelor aflate în sărăcie absolută, 35,2% din persoanele aflate în sărăcie severă și 44,4% din cele aflate în sărăcie alimentară, rata de sărăcie absolută în cadrul acestei etnii fiind de 6 ori mai mare decât la alte etnii. Conform aceleiași surse, romii alocă lunar 58% din totalul cheltuielilor pentru mâncare (față de 46% la non-romi), respectiv 13% pentru cheltuieli legate de locuință (față de 20% la non-romi).

Din diferitele rapoarte și studii reiese că există trei mari categorii de probleme cu care se confruntă comunitățile de romi, acestea fiind de infrastructură, de accesibilitate și de venit, care sunt strâns corelate cu (sau determină) o stare de sănătate precară, nivel de educație și ocupare scăzut, respectiv discriminare în societate.

În ceea ce privește nivelul de **educație**, ca unul din principalii indicatori de incluziune socială, conform studiului realizat în cadrul proiectului EU Inclusive, 25% dintre adulții romi de peste 16 ani declară că nu știu să scrie și să citească, femeile fiind mai afectate în acest sens (diferență de 10% între ele și bărbați). 23% dintre romi nu a absolvit nici o școală, 26% au terminat primele patru clase și 34% doar gimnaziul. Grupa de vârstă cu cele mai multe persoane care declară că nu știu să scrie și să citească sunt cei între 25 și 34 de ani, urmați de grupa de vârstă 35-44 de ani, deci cei care ar trebui să fie cei mai activi pe piața muncii. Numai 17% urmează un liceu sau un nivel superior de educație. Analfabetismul afectează în special persoanele adulte, din mediul rural, mai cu seamă romii din comunitățile compacte, segregate.

Puțin peste o treime dintre copiii preșcolari de etnie romă merg la grădiniță, față de 63% dintre copiii non-romi, conform studiului UNDP/Banca Mondială/Comisia Europeană. Aceeași sursă relevă faptul că 25% din copiii între 7 și 15 ani nu sunt înscriși în sistemul de educație, iar femeile romi au o rată de școlarizare cu 5% mai scăzută decât bărbații. Conform studiului EU Inclusive 2 din 10 copii romi între 6 și 16 ani nu merg la școală, cel mai frecvent motiv invocat fiind cel legat de lipsa banilor. Rata abandonului școlar este foarte ridicată în rândul copiilor romi, în multe cazuri datorită lipsei condițiilor de a învăța acasă. Conform datelor UNDP/Banca Mondială/Comisia Europeană, situația este și mai gravă dacă ne referim la participarea în învățământul post-gimnazial, unde doar 23% dintre romi participă, de aproape 4 ori mai puțin decât în cazul populației majoritare, cu aceleași diferențe între băieți și fete. Nivelul mediu de educație de 5,45 de ani, care este dublu în cazul populației non-romi, nu le poate asigura angajarea decât eventual în slujbe necalificate, slab calificate sau slujbe cu ziua, ceea ce presupune câștiguri reduse, respectiv creșterea riscului de sărăcie.

35,7% din populația de origine romă este alcătuită din copii sub 15 ani, spre deosebire de populația UE în general unde acest procent este de 15,7%, de unde reiese cât de important este să se facă investiții în educația copiilor romi, în vederea integrării lor optime în societate. Educația este foarte importantă însă și în rândul adulților, mai ales pentru a crește **gradul lor de ocupare** care, în special în cazul femeilor romi, este mult sub nivelul populației generale.

Conform analizei EU Inclusive, doar 35,5% dintre etnicii romi aveau un loc de muncă în 2011. Ponderea celor care au lucrat permanent în ultimii doi ani este de doar 10%. Totodată, 51,5% dintre cei intervievați spun că nu au lucrat deloc în ultimii doi ani. În schimb, 76% dintre cei fără un loc de muncă și-au exprimat disponibilitatea de a începe imediat să lucreze

dacă ar avea unde, însă majoritatea consideră că din acest punct de vedere sunt discriminați. Potrivit datelor, 38% dintre cei care au o slujbă sunt muncitori necalificați, 18% au ocupații calificate, 9% lucrează în agricultură, iar 13% au ocupații tradiționale rome.

Datele publicate de UNDP/Banca Mondială/Comisia Europeană diferă puțin, relatând o rată a ocupării de 30% printre romii între 15 și 64 de ani. Conform acestui studiu, incidența angajării informale este de 65%. Dintre cei angajați, 43% sunt muncitori necalificați, 9% semi-calificați, 18% muncitori calificați, 16% zilieri și doar un procent foarte mic, de 2%, sunt angajați în posturi care necesită educație superioară, 1% sunt funcționari publici, iar 3% au o afacere pe cont propriu.

Categoria persoanelor care nu desfășoară activități economice este foarte largă și cuprinde casnici, pensionari, persoane aflate în incapacitate de muncă, beneficiari de ajutor social și persoane fără ocupație / șomeri. Nu se poate vorbi însă despre categorii exclusive, atrage atenția studiul EU Inclusive: chiar și din totalul celor ocupați (conform definiției – cei care au lucrat cel puțin o oră în ultimele două săptămâni), 6,5% se declară a fi casnici, 1,4% elevi / studenți, iar 2,7% au prestat diferite activități în folosul comunității (pentru ajutorul social). Ponderea casnicilor este foarte mare: 41% la nivelul eșantionului și 66% din totalul celor neocupați, urmată de beneficiarii de ajutor social și de pensionari. 10% dintre subiecți se declară a fi pensionari, procent aflat mult sub ponderea națională de 25%. Numărul redus de pensionari este explicabil atât prin vârsta mai tânără a populației de romi, dar și prin neinclusiunea acestora în sistemul asigurărilor sociale care le poate oferi statutul de pensionar după vârsta de 60-65 de ani (doar 38% dintre persoanele cu vârsta de peste 60 de ani se declară a fi pensionari).

Structura pe genuri a celor neocupați și inactivi arată că 70% dintre femei și 52% dintre bărbați se încadrează în această categorie. Din totalul persoanelor care nu au ocupație, 56% își doresc să lucreze (din care 23% și-au căutat loc de muncă), iar 40% declară că nu își doresc să muncească, invocând motive legate de integrarea într-o formă de învățământ (1,6%), responsabilități familiale (5,6%) și probleme de sănătate (3,8%). În general, femeile sunt cele care își explică imposibilitatea de a începe să lucreze prin obligațiile familiale.

Ponderea populației apte de muncă în rândurile romilor (persoane între 15-64 de ani) reprezintă 60,3%¹⁹. Problemele legate de ocupare se datorează unor cauze complexe, de la nivelul scăzut de educație și probleme de sănătate, până la discriminare etc. Programele destinate calificării și recalificării se lovesc de obstacolul nivelului scăzut de educație al romilor dar și de lipsa certitudinii privind angajarea după absolvirea acestor cursuri. Creșterea gradului de ocupare în cadrul populației rome este importantă atât din punctul de vedere al integrării lor sociale și asigurarea unor condiții de trai decente, dar și din perspectiva creșterii veniturilor la bugetul de stat și în același timp reducerea cheltuielilor din asigurări sociale.

Datele care provin din cercetarea UNDP/Banca Mondială/Comisia Europeană arată că cea mai importantă sursă de venit pentru romi este reprezentată de câștigurile provenite din angajare (31% comparativ cu 36% la populația non-romă), urmată, ca pondere, de alocațiile pentru copii (23%), pensiile (19% comparativ cu 51% la populația non-romă), transferurile de asistență socială (14%), venituri provenite din alte surse decât angajarea (8%) și din remitențe (bani trimiși acasă din străinătate 3%).

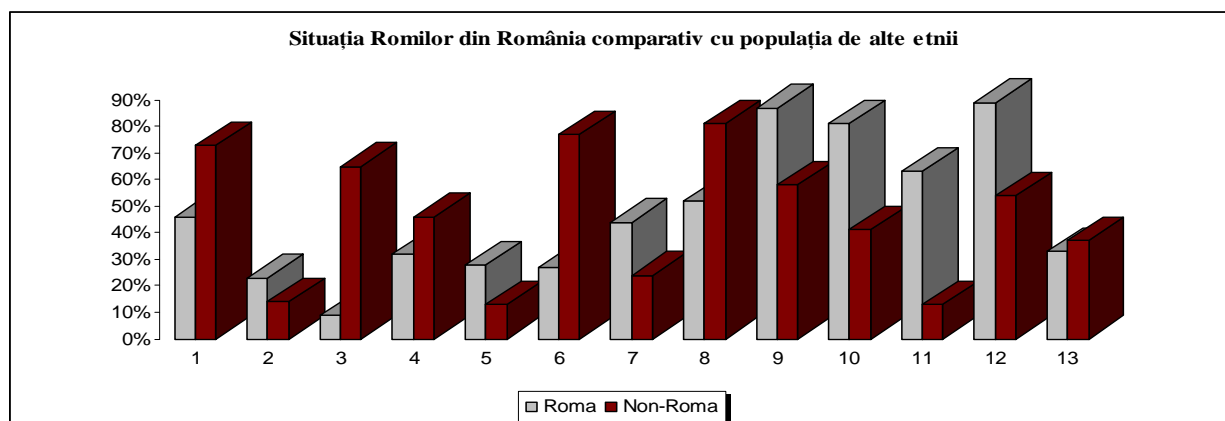
¹⁹ „Economia socială și comunitățile de romi – provocări și oportunități”, document elaborat în cadrul proiectului POSDRU/69/6.1/S/34922 „Economia socială ca soluție a dezvoltării comunităților roma din România”. București, 2012.

În ceea ce privește accesul la sistemul de **sănătate**, acesta este în general limitat pentru romi, inclusiv în ceea ce privește igiena și prevenția, așadar întreaga populație este expusă la riscuri de sănătate mai mari.

Durata de viață la romi este cu 10 ani mai mică decât la restul populației, mortalitatea la copii este de 2-6 ori mai mare pentru copiii romi față de restul, cca. 25% dintre aceștia nefiind vaccinați. Analizele sociologice din cadrul proiectului EU Inclusive arată că 24% dintre respondenți își apreciază starea generală de sănătate ca fiind proastă, iar 16% dintre subiecții eșantionului declară că au anumite neplăceri legate de sănătate. 70% au declarat că în ultimele 6 luni el/ea sau cineva din familie au apelat la servicii de sănătate. 55% dintre femei și 45% dintre bărbații declară că au acces gratuit la servicii de sănătate. Conform studiului publicat de UNDP/Banca Mondială/Comisia Europeană, în România 45% din cei chestionați declară că au asigurare de sănătate, cu un procent mai scăzut în cadrul populației tinere și mai ridicat în cadrul respondenților de peste 50 de ani.

În general, romii consideră că sunt lipsiți de informații cu privire la drepturile pe care le au în sistemul sanitar, cum ar fi gratuitatea vaccinării la copii, de unde rezultă și procentul foarte mare al copiilor care nu au primit nici un vaccin. La aceasta se adaugă lipsa actelor de identitate, a certificatelor de stare civilă, a asigurărilor de sănătate și a mijloacelor financiare pentru plata tratamentului și / sau a consultației. Și în acest caz cei mai expuși sunt cei din mediul rural și / sau din comunitățile segregate.

Lipsa accesului la servicii de sănătate pentru o mare parte din populația de etnie romă, dar și **condițiile** precare **de locuire** și viață (spații și utilități publice) sunt factorii care explică rata mare a morbidității și mortalității la populația romă și îngreunează integrarea lor în societate.



Legendă:

1	Copii între 4-7 ani încadrați în învățământul preșcolar
2	Copii între 7-15 ani neîncadrați în sistemul de învățământ obligatoriu
3	Membrii gospodăriilor între 20-24 de ani care au completat învățământul general secundar sau vocațional
4	Membrii gospodăriilor între 20-64 de ani care sunt salariați
5	Chestionații între 20-64 de ani care se consideră șomeri
6	Chestionații peste 18 ani care declară că vor primi pensie privată sau de la stat
7	Chestionații între 35-54 de ani cu probleme de sănătate care le împiedică în activitățile zilnice
8	Chestionații peste 18 ani cu asigurare medicală
9	Persoane care locuiesc în gospodării care nu au cel puțin unul dintre următoarele: bucătărie, toaletă, duș/baie interior, sau racordare la rețeaua de electricitate
10	Persoane care trăiesc în gospodării cu risc de sărăcie
11	Persoane care trăiesc în gospodării unde cel puțin o persoană s-a culcat flămând în ultima lună
12	Gospodării în situație de sărăcie severă
13	Chestionații peste 16 ani care știu de existența legislației care interzice discriminarea pe motive etnice la angajare

Figura 21. Situația romilor din România comparativ cu alte etnii

Sursa: Date din 2011 preluate de la UNDP/ Banca Mondială/ Comisia Europeană, din publicația *The situation of Roma in 11 Member States. Survey results at a glance. (2012), Situația romilor în România 2011. Între incluziune socială și migrație. Raport de țară: România*

Atât studiile, cât și datele INS din recensământul 2002 arătau că o mare parte a populației de romi trăia în condiții de locuire mizere, cu influență negativă asupra vieții lor cotidiene, în special educația și sănătatea. 82% dintre respondenți declarau că locuința în care stau în momentul de față este proprietate personală a unui membru al gospodăriei (fără ipotecă sau împrumut). 6% beneficiau de o locuință închiriată de la stat sau primărie, 5% declarau că folosesc locuința fără să plătească chirie, iar pentru 1% aceasta este una improvizată. Cercetarea UNDP/Banca Mondială/Comisia Europeană din 2011 arată însă că numai 27% dintre romi au acces la condiții de locuire sigure, în timp ce în cazul populației majoritare numai 4% se confruntă cu probleme de locuire. Asta se datorează și faptului că în cazul gospodăriilor romilor de multe ori membrii familiei nu dețin acte de proprietate asupra terenului/locuinței.

Numărul de camere per locuință este de 2,38, mai mic decât cel înregistrat pentru populația României în general (2,6 camere/locuință în 2009, 2011). Cel mai frecvent, locuința romilor are 2 camere. În ceea ce privește suprafața medie a locuinței, aceasta este de 37,23 mp, cu 1 mp mai mică decât suprafața medie pe locuință pentru restul populației României (2009, 2011). 23% dintre romii din eșantionul folosit în cadrul proiectului EU Inclusive împart aceeași cameră cu cel puțin alte două persoane.

Mai mult de jumătate (58%) declară că locuința în care trăiesc este construită din materiale durabile (piatră, beton, cărămidă, BCA, panouri), dar un procent semnificativ (30%) recunoaște că locuința este construită din paiantă sau chirpici. Locuințele realizate din materiale durabile sunt specifice pentru mediul urban (73%), cele din paiantă și chirpici fiind prezente doar în 20% dintre cazuri. În ceea ce privește mediul rural, 49% dintre locuințe sunt construite din materiale durabile, dar un procent de 36% sunt din chirpici și paiantă, restul fiind din lemn și alte materiale.

În 2011, 36% - 38% dintre locuințele romilor erau racordate la rețeaua de apă potabilă, 24% au acces la canalizare prin sistem public sau fosă septică, 16% au toaletă cu apă curentă, 68% declarând că toaleta este în curte/afară. Conform datelor publicate de UNDP/Banca Mondială/Comisia Europeană din 2011 cca. 88% dintre romi declară că locuiesc într-o casă unde nu există bucătărie, baie/duș, toaletă în interiorul casei sau nu sunt racordați la rețeaua de electricitate.

Populația de etnie romă este dezavantajată și de faptul că nu se pune un accent mare pe construirea unor imobile sociale într-o țară unde 97% din populația totală locuiește într-un imobil propriu. Mai mult în cazul în care acestea există, criteriile de alocare ale acestor locuințe nu favorizează pe cei provenind din categorii defavorizate ci urmărindu-se mai degrabă reținerea în comunitățile locale a persoanelor cu competențe deosebite – tineri medici, ingineri, profesori (trebuie avut în vedere procentul foarte mare al populației expuse la riscul de sărăcie din România).

În ciuda politicilor și programelor existente **excluziunea, marginalizarea și discriminarea** romilor este o realitate curentă, în România cele mai frecvente situații de discriminare fiind în serviciile private, în contactul cu personalul unităților de asistență medico-sanitară, respectiv în situații de căutare a unui loc de muncă sau chiar la locul de muncă. Cei care raportează că s-au confruntat cu fenomenul discriminării în ultimele 12 luni sunt 25% din

populația de peste 16 ani, la nivel de România, conform datelor publicate de Comisia Europeană în 2011. Din același grup de vârstă însă, numai 33% declară că știu că există legi care interzic discriminarea persoanelor aparținând unor grupuri etnice, atunci când solicită un loc de muncă.

*În **concluzie**, diversitatea etnică și culturală marchează și din punct de vedere demografic regiunea, aici coabitând români (74,9%) , maghiari (18,3%), romi (4,6%), germani, ucraineni, slovaci ș.a.*

Potențialul demografic din perspectiva dezvoltării regionale este mai bun decât media națională, dar în continuă degradare, cel mai important punct slab fiind evoluția negativă și reducerea estimată a populației cu vârstă școlară între 15 și 24 de ani (-38,71% până în 2025). Scăderea demografică și îmbătrânirea accentuată a populației este o problemă stringentă mai ales în mediul rural și în orașele mici, fiind amplificată de continuarea fenomenului de migrație externă, cu precădere în rândul forței de muncă înalt-calificate (specialiști din domeniul medical, educațional, informatică, inginerie, al cercetării-dezvoltării, etc. - fenomenul de „brain-drain”).

Două județe, respectiv prin orașele Cluj și Oradea (în mod special Clujul, care este singurul oraș mare din România care practic nu a înregistrat scădere demografică) contrabalansează fenomenul migrator prin atragerea în regiune a altor cetățeni străini sau din alte regiuni ale României. Cluj-Napoca are tradiție îndelungată în domeniul învățământului de calitate, mai ales a celui superior, fiind cel mai mare și mai specializat centru universitar din România, după București.

Potențialul resurselor umane nu este deplin valorificat datorită ratei mici de participare la educație a persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile (săraci, romi) și adulților, datorită calității slabe a educației inițiale primite precum și insuficienței dezvoltării a programelor destinate învățării pe tot parcursul vieții. Sistemul de învățământ din regiune se confruntă cu o serie de provocări importante, precum scăderea populației școlare, persistența abandonului școlar, restructurarea haotică a rețelei de unități de învățământ, fluctuația cadrelor didactice pe fondul nivelului redus de salarizare, subfinanțarea cronică a sistemului educațional, precum și disparitățile între serviciile de educație oferite în mediul urban și în cel rural. De remarcat este percepția negativă a publicului în ceea ce privește notorietatea furnizorilor de instruire pentru adulți precum și absența din rândul acestora a universităților și unităților de învățământ din sistemul vocațional. Procentul forței de muncă implicate în astfel de programe de învățare pe tot parcursul vieții este extrem de redus față de media europeană, oferta de cursuri de formare este orientată în mare parte către câteva meserii generice și mai puțin către competențe specifice necesare angajatorilor, transferul cunoștințelor dobândite în practica profesională este deficitar, transferabilitatea competențelor în cunoștințe este neformalizată, iar angajatorii conștientizează în mică măsură contribuția lor la formarea pieței muncii și a competențelor angajaților. Formarea profesională a forței de muncă din mediul rural , unde nivelul de instruire și oportunitățile de angajare sunt mai reduse decât în orașe, precum și ofertele de formare adresate persoanelor de peste 45 de ani sunt insuficiente. Aceste categorii de adulți necesită o mai mare atenție fiind mai puțin flexibile în ceea ce privește dobândirea de noi calificări și deprinderea unor noi abilități și competențe profesionale.

Din punct de vedere al accesului la servicii medicale chiar dacă lucrurile stau mai bine decât față de media națională există disparități mari față de celelalte regiuni europene, precum și intra - regionale. Sistemul sanitar se confruntă cu o serie de probleme structurale cronice,

precum subfinanțarea (în contextul creșterii numărului de unități sanitare și în special a spitalelor și scăderii numărului de contributory), infrastructura uzată fizic și moral, dotarea deficitară cu echipamente moderne, insuficiența și migrația externă a personalului medical pe fondul nivelului scăzut de salarizare, disparitățile privind accesul la servicii medicale de calitate la nivelul regiunii cu diferențe semnificative între oraș și sat, acces dificil pentru grupurile defavorizate, insuficienta utilizare a serviciilor de tip e-health și telemedicină, etc.

Chiar dacă în ultimii ani gradul de ocupare a resurselor de muncă a crescut, există în continuare diferențe importante față de alte regiuni europene. Piața forței de muncă este caracterizată prin lipsa ofertelor de muncă și practici discriminatorii, în special în defavoarea populației feminine și rome. Cetățenii regiunii au în continuare venituri salariale printre cele mai mici din România și Europa, nivelul redus al acestora - împreună cu lipsa oportunităților - contribuind la menținerea fenomenului de emigrare la un nivel ridicat.

Caracterul fluctuant al indicatorilor pieței forței de muncă, precum rata de ocupare, șomaj, locuri de muncă vacante, etc. reprezintă o provocare în identificarea intervențiilor publice adecvate adresate creșterii ocupării, o soluție fiind efectuarea unor studii pentru anticiparea schimbărilor pe piața forței de muncă.

Asupra sistemului de asistență socială se manifestă presiuni și provocări în creștere datorită accentuării fenomenului de îmbătrânire demografică, lipsei locurilor de muncă, șomajului de lungă durată cu precădere în rândurile tinerilor, veniturilor reduse și stării de sărăcie chiar și în rândurile celor angajați, creșterii riscului de sărăcie severă în rândul unor grupuri defavorizate cum sunt romii.

Ponderea persoanelor de etnie romă în populația totală este în creștere și plasează regiunea pe locul doi la nivel național, iar în rândurile celor care se declară de etnie romă se constată acumularea diverselor deprivări materiale în timp ce autoritățile publice neglijează această problemă și/sau încearcă să o rezolve prin relocarea lor la periferie sau în afara localităților. Comunitățile marginalizate, printre ele rome, care se confruntă cu dezavantaje multiple (segregare teritorială, condiții de locuire precare, discriminare și stigmatizare pe baza statutului social și/sau etniei, lipsa locurilor de muncă stabile și decente, dificultăți de acces la educație școlară de calitate, acces redus la servicii de sănătate) vor trebui să beneficieze, în următoarea perioadă de programare, de o atenție sporită, în linie cu recomandările Comisiei Europene, prin elaborarea unor planuri județene de incluziune și implementarea conceptului de dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității²⁰.

O provocare importantă pentru perioada următoare va fi conlucrarea instituțiilor guvernamentale, organizațiilor societății civile, angajatorilor publici și privați în vederea realizării dezideratului incluziunii active prin elaborarea și implementarea unei strategii comprehensive bazată pe integrarea celor trei piloni ai politicilor sociale și anume: suport adecvat de venituri (prin măsuri de protecție și asistență socială), o piață incluzivă a muncii (prin măsuri care favorizează accesul tuturor, inclusiv al persoanelor din grupuri vulnerabile, la muncă decentă) și acces la servicii de calitate (în domeniul educației școlare, sănătății și locuirii). Politicile incluziunii active necesită din partea tuturor actorilor care pot contribui la dezvoltare socio-economică, crearea unor condiții în care toți cetățenii pot beneficia de

²⁰ „Comunitatea” în acest context include toți cetățenii localității, majoritari și minoritari, privilegiați și marginalizați, dar și instituții ale autorităților locale, instituții sociale și culturale, organizații neguvernamentale, companii și firme, căci eliminarea excluziunii sociale este responsabilitatea împărtășită a tuturor actorilor sociali, iar cei care dispun de resurse materiale, sociale și administrative trebuie să îi capaciteze pe cei vulnerabili ca aceștia să poată participa ca parteneri egali la acest proces.

drepturile lor fundamentale și în care grupurile vulnerabile își pot depăși situația marcată de dezavantaje multiple.

Pentru 2014-2020 creșterea calității vieții locuitorilor din regiune trebuie să stea sub semnul dezideratului incluziunii sociale și reducerii sărăciei.

5. Infrastructura

Capitolul analizează starea diferitelor tipuri de infrastructuri din regiune, precum infrastructura de transport rutieră, feroviară și aeriană (împreună cu o analiză a conectivității la rețeaua TEN-T din perspectivă teritorială), infrastructura de transport public urban, infrastructura stradală, infrastructura de utilități (cu excepția rețelelor de alimentare cu apă și canalizare, care se tratează la capitolul 6. Mediu), infrastructura de telecomunicații, precum și infrastructura socială, infrastructura pentru situații de urgență, infrastructura de sănătate, infrastructura de învățământ, infrastructura CDI, infrastructura de cultură, respectiv fondul de locuințe.

Problema mobilității de la și către centrele majore de influență rămâne nerezolvată corespunzător pentru locuitorii Regiunii Nord-Vest (Transilvania de Nord), o regiune periferică situată la granița estică a U.E. cu Ucraina dar și excentric față de București la granița vestică cu Ungaria (stat membru al U.E.).

Regiunea, caracterizată printr-un grad de ruralitate mai mare decât media națională are o populație foarte dispersată, iar modelul de dezvoltare, precum și caracteristicile geografice, de exemplu în zonele montane, contribuie la izolarea multor comunități.

Accesibilitatea și mobilitatea redusă se constituie într-unul dintre cele mai importante puncte slabe ale regiunii. Față de anul de referință 2005 situația din 2011 este potențial generatoare de creștere a disparităților interregionale și intra-regionale în contextul avansării lucrărilor pe coridoarele IV și V, comunitățile cele mai avantajate din regiune fiind cele situate mai aproape de coridorul V (care este aproape finalizat), respectiv din județele Bihor și Satu Mare cei mai defavorizați fiind locuitorii și investitorii din județele Maramureș și Bistrița-Năsăud precum și cei din zonele montane.

Investiții importante în infrastructura feroviară, precum și în cea inter-modală ar putea contribui semnificativ la coeziunea teritorială între partea de Est și cea de Vest a regiunii. De asemenea, un rol important l-ar putea avea concentrarea investițiilor alocate modernizării drumurilor naționale și județene pe rute care să faciliteze accesul facil al tuturor locuitorilor la rețelele (globale) TEN-T rutiere și feroviare.

Existența sau inexistența și starea infrastructurilor edilitare cu excepția celor sociale (de comunicații, pentru educație, sănătate, intervenții de urgență și chiar diferențele din punct de vedere al fondului de locuințe) explică disparitățile majore de dezvoltare dintre mediul urban și cel rural, precum și dintre marile centre urbane și cele mici și mijlocii.

Dacă din punct de vedere al infrastructurilor de afaceri sau chiar de cercetare regiunea are o ofertă variată, dar dezechilibrată teritorial infrastructurile pentru inovare sunt insuficiente, iar cele destinate dezvoltării antreprenoriatului sunt practic inexistente.

Infrastructura de transport

Pe teritoriul Regiunii Nord-Vest (Transilvania de Nord) nu trece nici unul din culoarele inițiale paneuropene **IV** (Berlin - Praga - Budapesta - Arad - Constanța - Istanbul), **V** (Venice - Trieste/Koper - Ljubljana - Maribor - Budapesta - Uzhhorod - Lviv - Kiev) și **IX** (Helsinki - Vyborg - St. Petersburg - Pskov - Gomel - Kiev - Ljubashevka - Chișinău - București - Dimitrovgrad – Alexandroupolis). Proiectul Uniunii Europene TEN-T a definit ulterior 30 de axe prioritare²¹, dintre care axele 7 – rutieră și 22 – feroviară sunt cele care ar putea să

²¹ Sursa: http://tentea.ec.europa.eu/en/ten-t_projects/

racordeze regiunea în mod corespunzător la rețelele europene de transport cu mențiunea că din rețeaua centrală de transport paneuropean doar axa feroviară 22 traversează teritoriul regiunii.

Accesibilitatea insuficientă este suplinită temporar prin patru aeroporturi (din care trei sunt în rețeaua globală TEN-T) care necesită investiții semnificative pentru operare.

Infrastructura rutieră

Regiunea este străbătută de 7 drumuri europene: cele mai importante fiind E60 - dinspre Ungaria, face legătura cu Oradea - Cluj - Brașov și București, E576 - Cluj-Napoca - Dej, E81 - dinspre Satu Mare - Zalău - Cluj-Napoca - Brașov - București, E79 - Oradea - Deva, E671 - Oradea - Arad - Timișoara, E58 - Cluj-Napoca - Dej - Bistrița - Baia Mare - Vatra Dornei.

Infrastructura de drumuri naționale cuprinsă în rețeaua TEN-T centrală se limitează la segmente pe Turda-Sebeș (E81) și Turda-Luna (E60), aprox.33 km. Pe rețeaua TEN-T globală se regăsesc peste 420 km (E60, E81, E671) care străbat teritoriul Regiunii Nord-Vest.

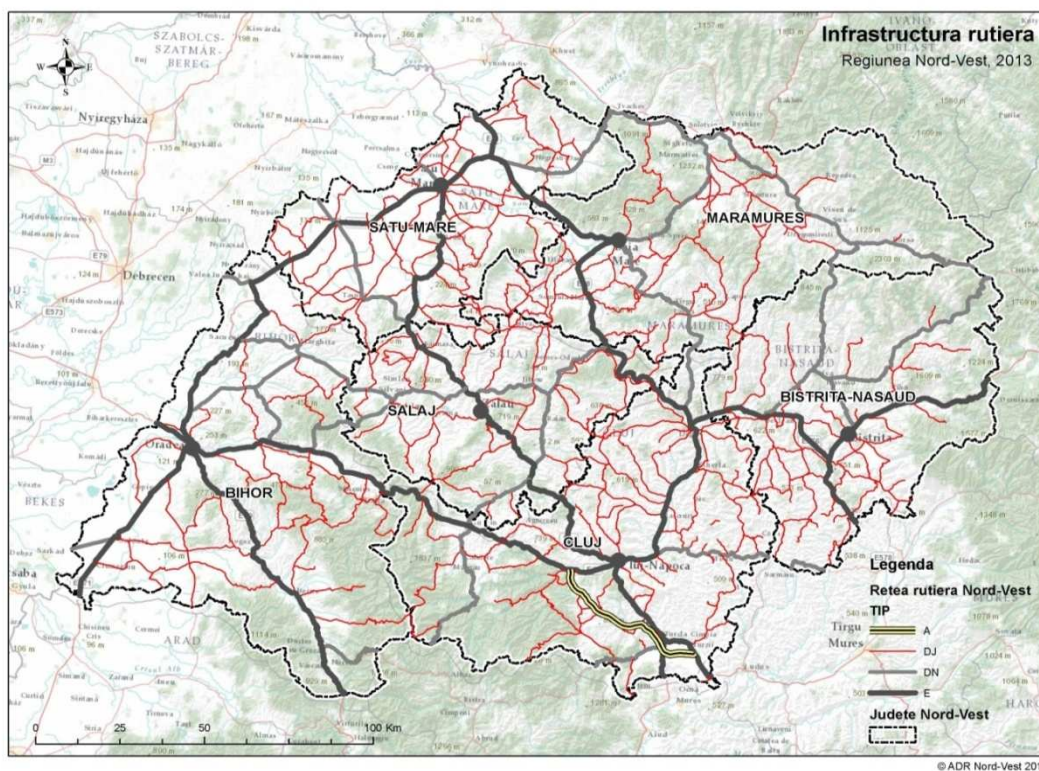


Figura 22. Rețeaua de drumuri județene, naționale și europene în Regiunea Nord-Vest, anul 2013

Sursa: ADR Nord-Vest, date conform Ministerului Transporturilor

O analiză în profil teritorial a infrastructurii rutiere relevă faptul că, în anul 2011, lungimea totală a drumurilor din Regiunea Nord-Vest a fost de 12.494 km, respectiv 14,9% din totalul drumurilor la nivel național. Se remarcă o creștere a infrastructurii rutiere în anul 2011 cu 5,4% față de anul 2005, puțin peste media de 4,8% înregistrată la nivel național. Cea mai mare creștere s-a înregistrat în județul Maramureș (13%), în județul Bihor creșterea fiind sub 1% în acest interval. Creșterea infrastructurii rutiere este proporțională cu problemele de mobilitate.

Din totalul drumurilor din regiune, 18,4% sunt proprietate publică administrate de Compania Națională de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România, restul de 81,6% fiind în administrarea consiliilor județene sau locale (comunale).

Regiunea Nord-Vest nu dispune de o rețea de drumuri rapide și autostrăzi. Doar o parte (52 km) din autostrada Transilvania (Borș-Oradea-Zalău-Cluj-Napoca-Turda-Brașov) este executată și este deschisă pentru circulație. Soarta executării celorlalte tronsoane este total incertă în contextul concentrării fondurilor publice alocate autostrăzilor pentru axele prioritare trans-europene și nodurile cheie (nici unul neaflându-se în regiune de pe lista adoptată de Consiliul pentru Transport al U.E.).

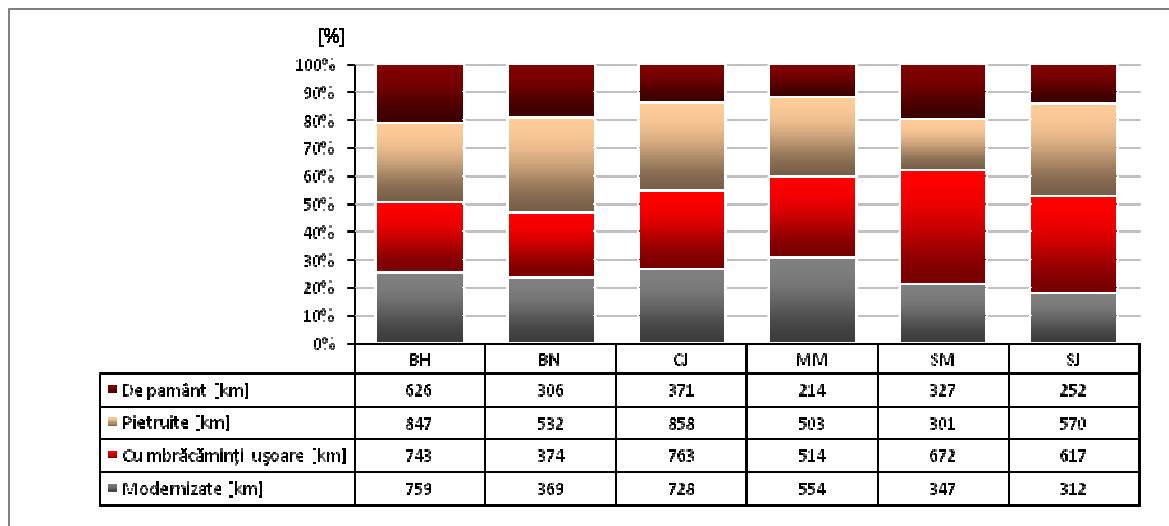


Figura 23. Lungimea rețelei de drumuri regionale, pe tipuri, 2011 [%]

Sursa: INS Tempo on-line

Rețeaua de drumuri însumând 12.494 km total rețea de drumuri din care 2.302 de km drumuri naționale nu se prezintă în condiții de utilizare optime.

Tabel 15. Drumuri naționale modernizate [km]

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
România	14374	14501	14666	15083	15114	15246	15379
Regiunea Nord-Vest	1699	1720	1778	1890	1939	1965	2004
Regiunea CENTRU	2091	2106	2113	2137	2178	2175	2214
Regiunea NORD-EST	2357	2424	2428	2431	2431	2433	2441
Regiunea SUD-EST	1898	1898	1902	2137	1982	1985	1989
Regiunea SUD-MUNTENIA	2609	2609	2664	2665	2671	2679	2682
Regiunea BUCURESTI - ILFOV	309	309	309	309	309	309	309
Regiunea SUD-VEST OLTENIA	1665	1665	1690	1693	1770	1832	1869
Regiunea VEST	1746	1770	1782	1821	1834	1868	1871

Sursa: INS Tempo Online

Doar 3.189 km sunt modernizați ceea ce reprezintă un procent de 25,5% din lungimea totală a drumurilor, mult sub procentul național de 32%.

2004 km însumează drumurile naționale modernizate. Starea drumurilor județene este mult mai rea comparativ cu a celor naționale, drumurile județene fiind modernizate într-un procent nesatisfăcător mai ales în județele care se confruntă cu cele mai mari disparități de dezvoltare cum sunt Sălajul și Bistrița-Năsăud.

Drumurile comunale sunt de asemenea, degradate și cu soluții tehnice depășite, nepermițând un acces facil spre zonele rurale.

Cheltuielile de întreținere a actualei rețele rutiere regionale, cu soluțiile tehnice existente, depășesc posibilitățile financiare ale administrațiilor naționale și județene.

Infrastructura feroviară

Infrastructura feroviară este în cea mai mare suferință, la acest capitol existând diferențe mari chiar față de starea infrastructurii la nivel național (care este precară) în ciuda faptului ca prin regiune trece un coridor feroviar.

Lungimea rețelei feroviare în anul 2011 atinge 1.668 km, din care 312 km sunt linii electrificate (18,7%), iar 244 km sunt linii duble (14,6%) ambele cifre fiind mai mici decât cele din 2005.

La nivelul anului 2011 față de valoarea medie regională a densității liniilor de cale ferată de 49 km/1000 km² densitatea cea mai mare se regăsește în județul Bihor (66 km/1000 km²), Bistrița-Năsăud și Satu Mare înregistrând de asemenea valori peste medie. Cea mai redusă densitate o găsim în județul Maramureș (33 km/1000 km²), județele Sălaj și Cluj situându-se de asemenea sub medie.

În ce privește rețeaua feroviară, a fost inițiat un program de modernizare a gărilor.

Principalele probleme sunt legăturile deficitare (mai ales cele interjudețene), lipsa de intermodalitate cu rețeaua rutieră și în special cu transportul public, și existența a numeroase zone cu restricții de viteză datorate stării precare a căilor de rulare.

Din punct de vedere al lungimii liniilor electrificate, Regiunea Nord-Vest se situează pe ultimul loc la nivel național având o pondere de doar 7,8% din rețeaua națională, în condițiile în care regiunea este teritoriul de „legătură” infrastructurală al României cu Vestul european.

Tabel 16. Structura rețelei de cale ferată pe tipuri de linii [km]

Tip	Regiune	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Linii electrificate	România	3994	3965	3974	3974	4002	4020	4020
	NORD-VEST	313	314	312	312	312	312	312
	CENTRU	674	678	669	669	669	669	669
	NORD-EST	611	611	663	663	663	663	663
	SUD-EST	476	477	476	476	504	522	522
	SUD-MUNTENIA	455	442	439	439	439	439	439
	BUCURESTI - ILFOV	299	277	259	259	259	259	259
	SUD-VEST OLTENIA	508	508	507	507	507	507	507
VEST	658	658	649	649	649	649	649	
Linii normale cu o cale	România	7850	7722	7730	7737	7736	7736	7729
	NORD-VEST	1342	1342	1342	1342	1342	1342	1342
	CENTRU	1069	1025	1013	1016	1015	1015	1012
	NORD-EST	1059	1049	1049	1049	1049	1049	1049
	SUD-EST	1231	1197	1229	1233	1233	1233	1229
	SUD-MUNTENIA	639	637	636	636	636	636	636
	BUCURESTI - ILFOV	163	142	142	142	142	142	142
	SUD-VEST OLTENIA	758	741	740	740	740	740	740
VEST	1589	1589	1579	1579	1579	1579	1579	
Linii	România	2966	3009	2909	2909	2909	2909	2909

	NORD-VEST	303	303	244	244	244	244	244
	CENTRU	276	320	320	320	320	320	320
	NORD-EST	564	564	540	540	540	540	540
	SUD-EST	506	506	490	490	490	490	490
	SUD-MUNTENIA	616	616	615	615	615	615	615
	BUCURESTI - ILFOV	138	137	137	137	137	137	137
	SUD-VEST OLTENIA	248	248	248	248	248	248	248
	VEST	315	315	315	315	315	315	315

Sursa: INS Tempo Online

Infrastructura aeriană

Regiunea dispune de un număr mare de aeroporturi comparativ cu alte regiuni europene însă acest lucru se datorează mobilității reduse intraregionale. De exemplu, timpul necesar pentru parcurgerea unei distanțe de aproximativ 150 km (cum sunt distanțele dintre Cluj-Napoca, Oradea, Satu Mare, Baia Mare, Bistrița) variază între 2,5 și 3 ore. În regiune există un număr de 4 aeroporturi: Cluj-Napoca, Oradea, Baia Mare și Satu Mare, dintre care primele trei sunt cuprinse în rețeaua TEN-T globală.

Traficul aerian a crescut constant în perioada 2005-2011 la nivelul regiunii numărul de pasageri crescând cu peste 500% de la 201 mii la 1.005 mii de pasageri, ajungând să dețină peste 10% din totalul pasagerilor la nivel național în 2011, comparativ cu aproape 6% în 2005.

Cel mai important aeroport al regiunii, Aeroportul Internațional Cluj-Napoca, preia peste 90% din traficul total de pasageri. Traficul internațional de pasageri deține peste 80% din total pasageri, restul de aproape 20% fiind pasageri pe rute interne fapt care atestă potențialul de „hub” pentru jumătatea nordică a României a acestui aeroport, al treilea ca importanță din România. Traficul aerian de pasageri la nivelul celorlalte aeroporturi din regiune (Oradea – doar 4% din total pasageri la nivel de regiune, Satu Mare, Baia Mare) rămâne redus ca și volum și este destinat aproape exclusiv rutelor interne.

Conectivitatea la rețeaua TEN-T

Pentru conformitate și coerență strategică prezentăm în continuare o analiză a conectivității din perspectivă teritorială având în vedere scopul declarat al acordului²² dintre CE, Consiliu și Parlamentul european privind noua rețea transeuropeană de transport ca treptat, până în 2050, cea mai mare parte a cetățenilor și a întreprinderilor din Europa să se afle la cel mult 30 de minute distanță, ca timp de deplasare, de rețeaua globală TEN-T.

Dacă analiza ia în calcul doar infrastructura rutieră (singura care momentan asigură servicii adecvate) atunci comunitățile din Bistrița-Năsăud, Maramureș și Munții Apuseni sunt în afara zonei de acces în 30 minute. Zona Carei - Valea lui Mihai este în afara zonei de acces, dar este deservită la mai puțin de 25 de km de coridorul V, autostrada M3 din Ungaria care este finalizată.

²² Prin acordul dintre Comisie, Consiliu și Parlament adoptat în 30 mai 2013 s-a stabilit ca până în 2030 să fie finalizată rețeaua centrală TEN-T precum și noi trasee și noduri în rețeaua globală. Acest acord, la care s-a ajuns în cadrul negocierilor trilaterale dintre Parlamentul European, Consiliu și Comisia Europeană, trebuie să fie aprobat în mod oficial de către plenul Parlamentului European și Consiliu.

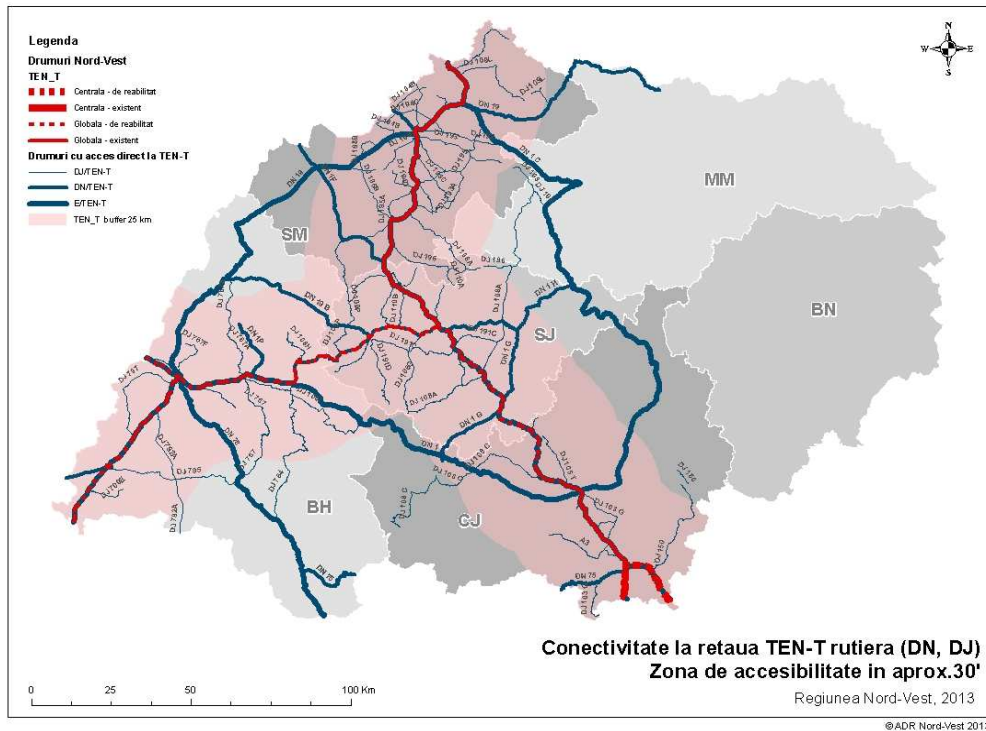


Figura 24. Rețeaua rutieră TEN-T și zonele de accesibilitate în aprox. 30 min în Regiunea Nord-Vest
Sursa: ADR Nord-Vest

Dacă analizăm accesul la aeroporturile TEN-T (Cluj-Napoca, Oradea și Baia Mare) remarcăm zona estică a regiunii, respectiv județul Bistrița-Năsăud și zona estică a județului Maramureș (Munții Maramureșului și Rodnei) care sunt izolate și din punct de vedere al accesului rutier, dar și la nodurile rețelei aeriene. În aceeași situație rămâne și zona Munților Apuseni.

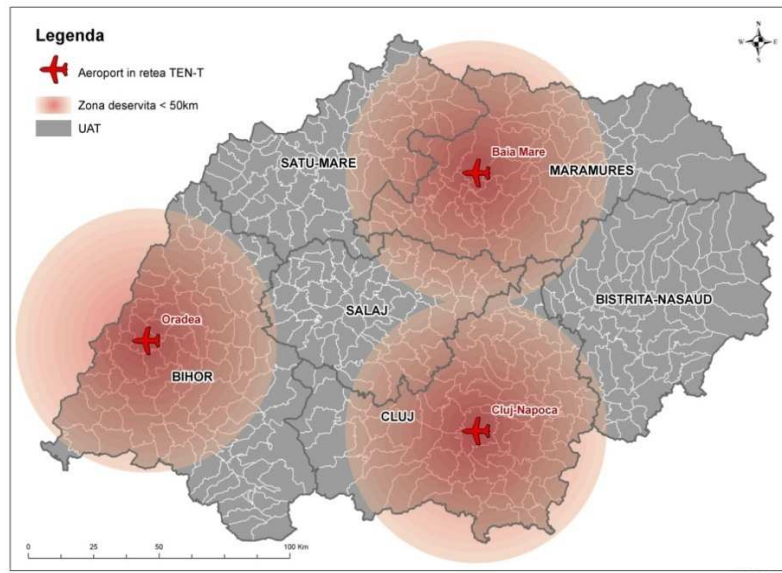


Figura 25. Aeroporturi din rețeaua TEN-T și zone de accesibilitate sub 50 km în Regiunea Nord-Vest

Sursa: ADR Nord-Vest

În lipsa investițiilor în transportul pe cale ferată analiza conectivității la axa prioritară TEN-T 22 feroviar nu a fost aprofundată, aceasta modalitate de transport fiind utilizată într-o pondere nesemnificativă comparativ cu transportul rutier și aerian.

În ipoteza în care transportul feroviar ar fi oferit servicii adecvate și ar fi folosit de cetățeni și întreprinzători situația ar putea fi ilustrată în modul următor:

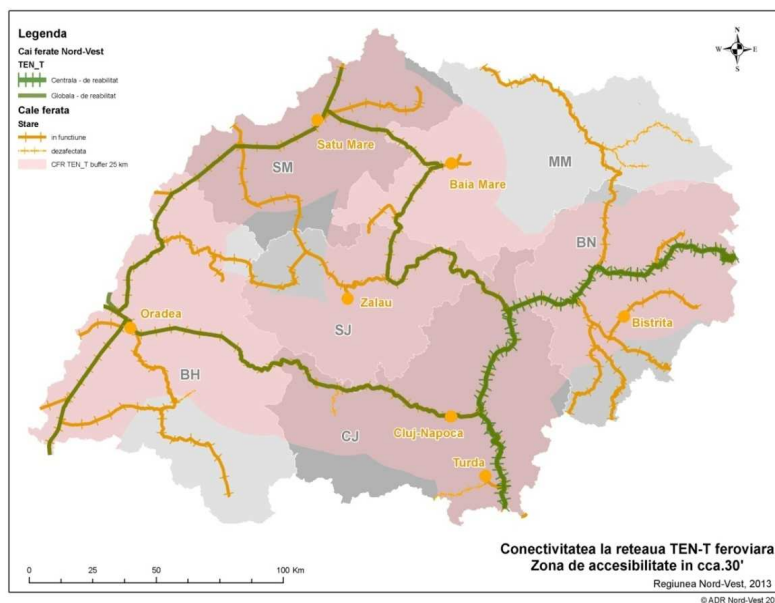


Figura 26. Rețeaua feroviară TEN-T și zonele de accesibilitate în aprox. 30 min. în Regiunea Nord-Vest

Sursa: ADR Nord-Vest

Se poate observa că rețeaua feroviară ar asigura cea mai bună acoperire cu condiția oferirii de servicii adecvate și asigurării interconectării cu infrastructura rutieră regională prin intermodalitate.

Conectivitatea transfrontalieră

Granița Regiunii Nord-Vest cu Ungaria se întinde pe 265 de km, trecerea graniței fiind asigurată de 4 treceri de graniță rutiere (persoane și mărfuri) și 2 feroviare. Deși distanța medie între trecerile de frontieră este de 45 de km, multe localități din aria de frontieră au accesibilitate scăzută la aceste treceri cauzată de lipsa conexiunilor, de starea degradată a drumurilor sau a discontinuității rețelelor de trafic. În perioada de programare 2007-2013 au fost finanțate 10 drumuri transfrontaliere noi, ele însă nu pot fi date în folosință până la aderarea României la Spațiul Schengen. Dacă se vor deschide treceri de frontieră și pe aceste drumuri nou construite, densitatea trecerilor va fi apropiată de uzanțele Europene. Trecerile de frontieră Borș - Ártánd și Petea - Csengersima sunt printre cele mai utilizate pe toată granița cu Ungaria, absorbind cca. 25% din traficul rutier de pe toată granița (15.000 de vehicule dinspre și 11.000 de vehicule spre Ungaria zilnic dintre care cca. 40% TIR-uri). Mobilitatea transfrontalieră este îngreunată de lipsa conexiunilor TEN-T, de sistarea lucrărilor la Autostrada Transilvania și lipsa electrificării pe linia TEN-T. Viteza de trafic rutier și feroviar cea mai scăzută este între municipiile Satu Mare și Nyíregyháza, rută pe care se circulă în medie cu 57,3 km/h cu mașina și cu 29 km/h cu trenul. În zona de frontieră există o singură cursă de transport public între Oradea și Debrețin, operat de Hajdú Volan din Ungaria. În România de o parte a graniței există 2 aeroporturi internaționale, iar pe partea maghiară unul la Debrecen.

Lungimea graniței între Regiunea Nord-Vest și oblasturile învecinate din Ucraina este de 250 de km (185 km graniță terestră și 65 km graniță fluvială pe Tisa). Pe cei 162 de km de la limita județului Maramureș există 3 puncte de trecere a frontierei, dintre care unul asigură și trecerea pe cale ferată în afară de transportul rutier. Dinspre Satu Mare spre Ucraina există o

singură trecere a frontierei la Halmeu – Diakovo (rutier, transport marfă și feroviar), dezvoltat momentan dintr-o finanțare ENPI de 7 mil. EUR²³. Transportul persoanelor și mărfurilor pe granița externă a Uniunii Europene este îngreunat de numărul redus al trecerilor de frontieră și lipsa modernizării acestora, care reprezintă o problemă mai ales pentru locuitorii județului Maramureș. De asemenea, se poate aminti calitatea proastă a drumurilor și a diferențelor de ecartament al căilor ferate. Calea ferată din zonă, pe lângă Ucraina, asigură și legătura cu Slovacia și Polonia.

Transportul public local

Conform Autorității Naționale de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice (A.N.R.S.C.), serviciul de transport public la nivelul anului 2011 în Regiunea Nord-Vest este organizat în 14 localități urbane, de 38 operatori activi sau în curs de activare.

În 2011 la nivel regional se remarcă scăderea numărului de vehicule pentru transport public local de pasageri față de anul 2005, numărul total al vehiculelor din regiune fiind de 139 tramvaie, 554 autobuze și microbuze, și 113 troleibuze. Numărul tramvaielor a crescut în perioada analizată doar în județul Bihor.

Contrar orientărilor strategice europene vizând dezvoltarea transportului ecologic lungimea liniilor simple în transportul public local la sfârșitul anului 2011 pe tipuri de vehicule relevă faptul ca s-au redus traseele liniilor de tramvai și a celor de troleibuz în toate orașele. Mai mult în Satu Mare din 2006 s-a renunțat complet la liniile de troleibuz. Liniile de troleibuze din județul Cluj, în lungime totală simplă de 44,1 km, situează încă județul pe locul 3 la nivel național, după București (164,2 km) și Timișoara (60 km). Doar în județul Bihor, lungimea liniilor de tramvai a înregistrat o creștere pe intervalul studiat, ajungând în 2011 la 38,9 km.

În anul 2011, numărul pasagerilor transportați în transportul public local reprezenta la nivelul regiunii 10,4% din totalul transportat la nivel național cu tramvaiul, 14,6% din cel transportat cu autobuze și microbuze, și respectiv 27,2% din cel transportat cu troleibuze. Se remarcă o creștere în anul 2011 față de anul 2005 a numărului pasagerilor transportați cu autobuze și troleibuze, dar scade numărul pasagerilor transportați cu tramvaiul. Față de media națională din anul 2011 de 208 pasageri transportați anual per autobuz / microbuz în transportul public, media regională este mai mare, atingând 285 pasageri.

Infrastructură stradală

Lungimea totală a străzilor din municipiile și orașele regiunii a totalizat 3.803 km în anul 2011, reprezentând 13,65% din totalul național. Cei mai mulți kilometri stradali sunt în județul Maramureș, județ care are 1.245 km de străzi în cele 13 orașe și municipii ale județului. Rețeaua stradală totalizată în județul Sălaj este de 211 km, în cele 4 aglomerări urbane. Procentual, în regiune peste 62% din rețeaua stradală este modernizată, similar cu procentul național. Cele mai multe străzi modernizate sunt în județul Cluj (77%), cele mai puține în județul Maramureș (47%).

În perioada 2005-2011, nu se înregistrează extinderi semnificative ale rețelei stradale, însă procentul străzilor modernizate în regiune a crescut cu 22%, peste media națională de 17%, procentul cel mai mare 48% înregistrându-se în județul Sălaj.

Un tot mai mare accent se pune pe promovarea transportului cu bicicleta, nu numai în orașe, dar și pe trasee interurbane, chiar transfrontaliere. În interiorul zonei metropolitane Cluj-

²³ Dezvoltarea punctului de trecere a frontierei Halmeu-Dyakove, finanțat din Programul de Cooperare Transfrontalieră Ungaria-Slovacia-România-Ucraina 2007-2013, ca proiect de scară largă.

Napoca va fi amenajată o rețea de piste de biciclete în lungime totală de aproape 60 km. În Zalău se prevede amenajarea unei piste pentru bicicliști cu o lungime de aproximativ 16 kilometri. Prin intermediul a două proiecte transfrontaliere, finanțate prin Programul de Cooperare Transfrontalieră Ungaria-România 2007-2013 s-a demarat construcția unor piste de bicicletă de 40 km între Satu Mare și Fehérgyarmat (din care 18 km pe teritoriul românesc) respectiv de 35 km între Oradea și Berettyóújfalu.

Infrastructura de utilități

Alimentarea cu gaze naturale

În 2011, numărul localităților alimentate cu gaze naturale din Regiunea Nord-Vest a fost de 139 (cu 27% peste nivelul din anul 2005), din care 31 localități în mediul urban. Procentual, în Regiunea Nord-Vest se regăsesc aproximativ 16% din totalul localităților alimentate cu gaze naturale la nivel național. La nivel regional, în mediul urban, 72% din orașe și municipii erau alimentate cu gaze naturale, sub media națională de 75%. În mediul rural însă procentul de 27% este superior celui național de 22%. Lungimea totală a conductelor de distribuție a gazelor naturale a fost de 5.550 km în 2011, reprezentând 15,6% din rețeaua națională. Volumul gazelor naturale distribuite în regiune s-a ridicat 783.176 mii m³, un consum relativ redus față de celelalte regiuni, reprezentând puțin peste 8% din gazele naturale distribuite la nivel național. Pentru uz casnic s-au distribuit 403.037 mii m³, mai mult de jumătate din consumul regional total. În profil teritorial, se înregistrează un consum dezechilibrat, atât între județe, cât și între zonele urbane și rurale. Județul Cluj prezintă cea mai importantă rețea de distribuție a gazelor naturale, 52% din volumul distribuit în regiune înregistrându-se în acest județ. La polul opus, județul cu rețeaua de distribuție cea mai redusă este Sălaj, consumul minim înregistrându-se însă în județul Bihor, sub 5% din totalul pe regiune. Se remarcă un indice superior de consum pentru uz casnic în județele nordice, Maramureș și Satu Mare.

Rețeaua de termoficare

Sistemele de alimentare centralizată cu energie termică sunt într-un proces accentuat de restrângere ca urmare a extinderii rețelelor de distribuție a gazelor naturale și a montării unor surse de energie termică care folosesc acest combustibil, precum și a creșterii prețului energiei termice livrate centralizat. În 2011, numărul localităților în care se distribuie energie termică din Regiunea Nord-Vest a fost de 7, în scădere față de anul 2005. În anul 2011, cantitatea de energie termică distribuită în regiune s-a ridicat 953.146 GCal, reprezentând 7,7% din totalul național. Pentru uz casnic s-au distribuit 748.450 GCal, peste 78% din consumul regional total. Analiza în profil teritorial relevă concentrarea sistemelor publice de distribuție a energiei termice în mediul urban, singura localitate din mediul rural cu rețea de termoficare din regiune fiind Sânmartin din județul Bihor. Consumul a scăzut la 40% față de anul 2005, în județele Bistrița-Năsăud și Satu Mare sistemul de termoficare public fiind complet abandonat.

Alimentarea cu energie electrică

Conform Electrica Distribuție Transilvania Nord, operatorul principal de distribuție energie electrică, al regiunii, în 2010, energia electrică distribuită în regiune a fost de 4.391.478 MWh (față de 4.238.081 MWh în anul 2008), la un număr de 1.118.940 consumatori, clienți ai furnizorilor de energie electrică licențiați de ANRE. Cel mai important furnizor de energie electrică din zona Transilvania Nord este SC FFEE Transilvania Nord SA, care acoperă toate județele regiunii, structura clienților fiind următoarea: 7% agenți economici și 93%

consumatori casnici. Pe județe, datele indică județul Cluj cu cel mai mare număr de consumatori, cu un procent de 29% din total consumatori deserviți. Cel mai mic număr de consumatori se înregistrează în județul Sălaj, reprezentând doar 9% din total consumatori deserviți.

Infrastructura de telecomunicații

Accesul la telefonie și internet mobil

Datele regionale plasează Regiunea Nord-Vest pe locul al doilea la nivel național, în ceea ce privește numărul total de conexiuni telefonice, după București-Ilfov. Conexiunile includ cele de telefonie fixă, mobilă și internet mobil. Principalii trei operatori de internet 3G declară că există acoperire pe marea majoritate a teritoriului regiunii Nord-Vest. În hărțile prezentate de Vodafone, Orange și Cosmote, zonele neacoperite de transfer de date prin 3G sunt cele montane sau unele zone rurale.

Accesul mediului de afaceri la IT&C

Regiunea Nord-Vest se află pe locul 6 atât în ceea ce privește ponderea personalului care a utilizat PC și PC conectate la internet pe regiuni de dezvoltare, în 2009, la mare distanță de București-Ilfov. Doar 34,2% firmele din Regiunea Nord-Vest (altele decât microîntreprinderi) aveau site-uri web, la mare distanță de cele din București-Ilfov și la 3,5 puncte procentuale față de cele din regiunea Centru. La nivelul anului 2009, se observă cifre care plasează Regiunea Nord-Vest pe un aproximativ loc 2 la nivelul utilizării tehnologiei informatice de către IMM-urile din Transilvania de Nord. Astfel, în regiune 83,59% din firme folosesc computerele, 78,91% folosesc e-mailul, 79% internetul.

Accesul la internet

La nivelul 2011, în proporție de 43,3% gospodării din România au acces la rețeaua de Internet acasă, majoritatea (78,6%) dintre acestea concentrându-se în mediul urban. Interesul manifestat pentru conectarea la Internet este influențat însă de posibilitățile oferite în plan teritorial de furnizorii acestui serviciu și disponibilitatea financiară pe care fiecare gospodărie o are. Transpunerea acestora în decizia de a achiziționa un computer acasă sau de conectare la rețeaua de Internet pot explica decalajele mari întâlnite între mediul urban și cel rural.

În anul 2011, Regiunea Nord-Vest este pe locul 4, cu 45,0%, în ceea ce privește proporția gospodăriilor dotate cu computer acasă, după București-Ilfov, Vest și Centru. Nord-Vest se afla în scădere față de 2010, în ceea ce privește acest indicator, când 50,5% din gospodării erau dotate cu calculator.

Regiunea Nord-Vest se află pe locul al treilea, în 2011, în ceea ce privește conectarea la internet a gospodăriilor, într-o ușoară creștere față de 2010 și după București-Ilfov și Vest. Modalitatea cea mai răspândită de conectare la internet în 2011 în Regiunea Nord-Vest este DSL (ADSL, SHDSL etc.) sau alte conexiuni broadband (cablu TV, UMTS), cu 12,8 %. Doar 9,9 % dintre conexiuni sunt prin GPRS (narrowband) și 9,3 prin modem sau ISDN. Populația regiunii nu apreciază în mod deosebit cumpărăturile on-line, astfel că în Nord-Vest, în 2010, numai 4,3% din persoanele între 16-74 de ani au comandat sau cumpărat prin această metodă. De pe ultimul loc, Regiunea Nord-Vest a trecut în 2011 pe locul 6 din 8, cu 10,1%. Zonele montane sunt în cea mai mare parte neacoperite de transferul de date prin rețele 3G.

Învățământul și accesul la informație

Potrivit datelor INSSE, se constată diferențe semnificative în ce privește numărul de calculatoare per unitate școlară (u.s.)²⁴, între județe. În anul 2011, județul Cluj continua să dețină locul nr. 1 în țară cu 130 computere/u.s. față de municipiul București care înregistra doar 88 computere/u.s. Aceeași situație era valabilă și în 2007, când jud. Cluj avea 79 computere/u.s. și Bucureștiul doar 58 computere/u.s. Dacă e să continuăm acest calcul la nivelul județelor din Regiunea Nord-Vest, constatăm ca județul Bihor se plasează pe locul 2, după Cluj cu 46 computere/u.s., urmând Maramureșul cu 40 computere/u.s. , Satu-Mare și Bistrița-Năsăud cu 34 computere/u.s. și județul Sălaj cu 32 computere/u.s.

Dacă analizăm nr. total de computere existente la nivel de regiuni, Regiunea Nord-Vest ocupă primul loc în țară cu 63.324 computere, fiind urmată de regiunea Nord-Est cu 52.702 computere și regiunea București-Ilfov cu 504.30 computere.

În anul 2011, în jud. Cluj se înregistrează 33.239 computere, ocupând locul 2 în țară, după București unde existau 48.207 computere.

Alte mijloace de comunicare

În ceea ce privește accesul la radiodifuziune, informațiile sunt deficitare, existând până la nivelul 2007, și demonstrând o scădere de aproximativ 4% între 2005-2007 la nivel național, iar scăderea la nivel de Nord-Vest este de 7%. Cifrele se referă la abonamentele radio pentru radiodifuziunea de stat, lipsind complet datele regionale privind audiența radiourilor comerciale. Aceeași scădere ușoară se înregistrează și în rândul abonamentelor pentru televiziunea de stat, la nivel național de 1,6%, iar la nivelul regiunii de 3,7%. Nu există informații privind abonamentele de televiziune prin cablu sau digitală la nivel regional.

Infrastructura socială

Infrastructura de servicii sociale

În Regiunea Nord-Vest sunt activi în prezent 349 furnizori de servicii sociale, dintre care o treime în județul Sălaj (108), urmat de Bihor (75). Peste jumătate dintre aceștia (198 furnizori) oferă servicii de diferite tipuri (rezidențiale și nerezidențiale) pentru persoanele vârstnice și tot la fel de mulți (191 de furnizori) sunt dedicați copiilor până în 18 ani, aflați în diferite categorii de risc social. De menționat faptul că același furnizor poate oferi mai multe tipuri de servicii pentru mai multe categorii de beneficiari.

O evaluare detaliată a sistemului serviciilor sociale a fost efectuată în cadrul studiului „Stadiul dezvoltării serviciilor sociale în 2011”, realizat de Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice (MMFPSPV) împreună cu Institutul IRECSON. Punctajele obținute de județele din Regiunea Nord-Vest după agregarea a 3 factori sunt:

- după potențialul de conducere a serviciilor sociale (resurse umane și pregătirea acestora, susținerea din partea autorităților locale): Cluj – 89.04, Maramureș – 62.40, Satu Mare – 40.67, Bistrița-Năsăud – 36.62, Sălaj – 32.87, Bihor – 31.00.

²⁴ Unitate școlară = unitatea administrativă de învățământ cu personalitate juridică, înscrisă în Nomenclatorul National SIRUES, în care funcționează unul sau mai multe niveluri educaționale, având o conducere unică; se înregistrează situația existentă la începutul anului școlar (universitar). Sunt considerate unități de învățământ : grădinițele de copii, școlile primare și gimnaziale; școlile speciale primare și gimnaziale; liceele; grupurile școlare (în cadrul cărora funcționează mai multe niveluri de educație), școlile de arte și meserii (profesionale), de maiștri, postliceale, instituțiile de învățământ universitar.

- potențialul de furnizare a serviciilor sociale (infrastructura serviciilor sociale, număr de entități furnizoare de servicii sociale, tipuri de servicii furnizate, cheltuieli alocate): Sălaj – 75.24, Cluj – 49.48, Bistrița-Năsăud – 43.94, Bihor – 37.25, Maramureș – 27.42, Satu Mare – 26.51
- performanța activităților de asistență socială (beneficiarii serviciilor sociale pe tipuri de activități / servicii, gradul de mulțumire a acestora față de serviciile primite, opinii ale furnizorilor de servicii sociale în legătură cu activitatea depusă): Sălaj – 36.80, Cluj – 29.80, Satu Mare – 29.05, Bihor – 28.55, Maramureș – 22.05, Bistrița-Năsăud – 14.34.

Creșe / Centre de educație și îngrijire timpurie

În perioada 2005-2011 a avut loc o creștere numerică a creșelor din Regiunea Nord-Vest, care deservește un număr tot mai mare de copii. Deși cererea de astfel de servicii nu este deplin satisfăcută regiunea are cel mai mare număr de creșe (59), fiind urmată de regiunile Sud-Muntenia (41) și Sud - Vest Oltenia (40). În ceea ce privește capacitatea creșelor nu sunt disponibile date. Creșele din Nord-Vest adăpostesc un număr total de 3.234 copii (în creștere cu 729 de copii față de anul anterior), ceea ce plasează regiunea pe primul loc la nivel național, cu o pondere de 18,6% din totalul copiilor aflați în creșe la nivel național. La nivel județean, cei mai mulți copii de creșă sunt la Cluj, în număr dublu față de județul imediat următor, Bihorul. În schimb, cele două județe au aproape același număr de creșe, sunt 19 la Cluj și 18 la Bihor, la polul opus situându-se județul Sălaj cu o singură creșă și 89 de copii.

Structuri de sprijin pentru femei și copii, victime ale violenței și abuzurilor

În Regiunea Nord-Vest funcționează 3 centre de primire în regim de urgență (adăposturi), câte unul în Bihor, Cluj și Maramureș; 3 centre destinate prevenirii și combaterii violenței în familie (unul în Bistrița-Năsăud și două în Cluj); un centru de informare și sensibilizare a populației în Satu Mare. În Regiunea Nord-Vest au fost confirmate, în 2011, 1.468 cazuri de abuz, neglijare, sau exploatare a copiilor (abuz emoțional, abuz fizic, abuz sexual, neglijare, exploatare pentru comiterea de infracțiuni, exploatare prin muncă sau exploatare sexuală), cifra crescând progresiv din 2008.

Cantine de ajutor social

La sfârșitul anului 2011, în Regiunea Nord-Vest erau 16 cantine de ajutor social (finanțate de la bugetele locale), cu o capacitate totală de 2.260 de locuri, deserving în mod curent 1.616 de beneficiari zilnic. Cele mai multe erau localizate în județele Bihor (6) și Cluj (5), în schimb era doar câte una în Sălaj și Bistrița-Năsăud (lipsește date pentru Satu Mare). Față de anii anteriori, cifrele pentru toți cei trei indicatori de mai jos sunt în ușoară scădere.

Servicii pentru copiii instituționalizați

În 2010, funcționau în Regiunea Nord-Vest 209 servicii de tip rezidențial, dintre care 147 servicii publice, în subordinea DGASPC și 62 în gestiunea organismelor private acreditate (ONG). Aceste servicii includ: centre de plasament clasice, sau modulate, apartamente, case de tip familial, centre maternale, centre de primire în regim de urgență, alte servicii (pentru dezvoltarea deprinderilor de viață independentă, adăpost de zi). Se remarcă în ultimii 5 ani dezvoltarea sectorului serviciilor rezidențiale private. În 31 decembrie 2012, 7.359 de copii beneficiau de sistemul de protecție specială în Regiunea Nord-Vest, 2.097 aflându-se în centre rezidențiale publice, 639 în centre rezidențiale private, iar 1.939 fiind plasați la rude și 2.784 la asistenți maternali sau alte familii. În clasamentul regiunilor, regiunea se plasează pe

locul 4 după numărul centrelor aflate în proprietatea ONG-urilor sau fundațiilor și abia pe locul 5 după numărul centrelor rezidențiale publice. Comparativ cu anii anteriori, se remarcă o scădere a numărului beneficiarilor de protecție specială, atât la nivelul României, cât și la nivelul Regiunii Nord-Vest (de la 9.556 copii în 2007 la 7.785 în 2011). În Regiunea Nord-Vest se acordă asistență unui procent de aproape 12% din totalul copiilor beneficiari, ceea ce plasează regiunea pe locul 5 în clasamentul național. Per ansamblu, a scăzut și personalul medico-social implicat în creșterea acestor copii, fie angajați în Centrele de plasament, în aparatul propriu al DGASPC și alte servicii, fie asistenți maternali profesioniști, de la 4.310 persoane în 2008 la 3.393 în 2012. Conform MMFPSPV, scăderea numărului de copii aflați în centre rezidențiale publice și private se datorează politicii de dezinstituționalizare a copiilor, prin reintegrarea lor în familia naturală sau extinsă sau prin înlocuirea măsurii de protecție de tip rezidențial cu una de tip familial.

Servicii pentru copii cu dizabilități

Conform Autorității Naționale pentru Persoanele cu Handicap, în 2012 existau 60.844 de cazuri, din care 14.8% în Regiunea Nord-Vest, unde numărul copiilor a crescut cu 259 față de anul precedent. În ceea ce privește distribuția pe județe, cea mai mare pondere din totalul regional o deține județul Cluj cu un număr de 3.374 de copii cu dizabilități, urmat de județul Maramureș, cu aproape jumătate din efectivele Clujului, respectiv 1.765 de copii. În profil temporal, se remarcă oscilații ușoare în majoritatea județelor (mai degrabă scăderi), cu excepția notabilă a județului Cluj (creștere cu peste 1.000 de copii în 4 ani) și Satu Mare (plus 200 copii).

Servicii pentru adulți cu dizabilități

Tipurile de infrastructuri care furnizează asistență, consiliere, îngrijire sau adăpost pentru persoanele cu handicap și împărțirea lor după număr și beneficiari în 2012 la nivel regional este următoarea:

- centre de tip rezidențial: 52 centre (2.936 beneficiari) - centre de îngrijire și asistență (13), centre de integrare prin terapie ocupațională (2), centre pilot de recuperare și reabilitare persoane cu handicap, centre de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică (7), centre de recuperare și reabilitare persoane cu handicap (20), locuințe protejate (10).
- centre de tip nerezidențial: 7 centre (122 beneficiari) - centre de zi (1), centre cu profil ocupațional (1), centre de servicii de recuperare neuromotorie tip ambulatoriu (4), servicii la domiciliu (1).

Este de remarcat faptul că centrele sociale publice în subordinea DGASPC s-au înmulțit, ajungând la 59 în 2012 (comparativ cu 45 în 2007), dar numărul de beneficiari nu a crescut foarte mult. Cele mai puține centre, indiferent de tip, se găsesc în județele Sălaj (4), Satu Mare (7) și Bistrița-Năsăud (7), însă centrele din Sălaj și Satu Mare deservește mai multe persoane (374 și respectiv 444) decât cele din Bistrița-Năsăud (264 persoane).

La 31 decembrie 2012, se înregistrau în Regiunea Nord-Vest 91.581 de persoane adulte cu handicap, cu o pondere de 14,43% din totalul persoanelor adulte cu handicap din România și respectiv de 3,67% din totalul populației regiunii. Față de anul 2007, se remarcă tendința de creștere (în 2012 sunt mai mult cu 14.156 de persoane, respectiv cu 18,3%). Raportând numărul de adulți cu handicap la totalul populației județene, Clujul se poziționează sub media regională, înregistrând cea mai mică pondere din regiune (3,09%), la polul opus situându-se județul Bistrița-Năsăud cu 4,56%. Din totalul regional de 91.581 de adulți cu

dizabilități, marea majoritate (97,4%) se află în grija familiilor sau rudelor, iar 2.396 sunt instituționalizați în centre rezidențiale.

Cămine pentru persoane vârstnice

Numărul căminelor pentru vârstnici a crescut în perioada 2006-2012 în toată țara, fie că au beneficiat de finanțare publică, fie privată. În prezent, în Nord-Vest funcționează 41 centre rezidențiale pentru persoane vârstnice, distribuite după cum urmează: Bihor 14, Cluj 10, Sălaj 7, Bistrița-Năsăud 4, Maramureș 3, Satu Mare 3. Majoritatea sunt private, aparțin unor ONG-uri sau fundații acreditate pentru furnizarea unor asemenea servicii.

Infrastructura pentru situații de urgență

Situațiile de urgență sunt gestionate de către Inspectoratul General pentru Situații de Urgență (IGSU) și structurile subordonate acestuia de la nivel teritorial. Pe plan național IGSU operează cu 42 de inspectorate, 43 de centre operaționale, 283 de subunități operative și 3.790 de mijloace tehnice. 15,5% din totalul subunităților din toată țara se găsesc în regiune. Pe plan național rata de intervenții de pe urma apelurilor este de 38,15%, iar pe plan regional 42,35%. Din totalul de 31.958 de incendii, înregistrate pe plan național în 2011, 3.972 au fost în Regiunea Nord-Vest, cele mai multe în județul Bihor, iar cele mai puține în Satu Mare. În 2011 în regiune s-au înregistrat un număr total de 736 de incendii de locuințe, reprezentând 12% a cazurilor înregistrate în țară, la cele două extreme situându-se județul Satu Mare cu 55 de incendii și Cluj cu 197. Din punctul de vedere al numărului de victime înregistrate la o sută de mii de locuitori, victimele din regiune reprezentând 1,9% din totalul de victime înregistrate la nivel național.

Serviciul Mobil pentru Urgențe Reanimare și Descarcerare (SMURD)

În Regiunea Nord-Vest, SMURD a intervenit în cursul anului 2011 în 22.053 de cazuri. Unitățile SMURD din regiune dispun de 2 ambulanțe de resuscitare de tip SMURD, de 31 de ambulanțe de Tip B și de 8 ambulanțe de Tip C. Cele mai bine echipate județe sunt Bihorul cu (12 echipaje) și Clujul cu 11, la coadă situându-se județele Satu Mare cu 3 și Sălajul cu 2, județe în care și numărul intervențiilor este cel mai mic.

Servicii voluntare pentru situații de urgență (SVSU)

În Regiunea Nord-Vest există un total de 84 de unități de SVSU publice sau private, organizate conform legislației în vigoare. Numărul de unități pe plan regional este peste media națională de 16 unități SVSU, în județele Bistrița-Năsăud (22) și Maramureș (19) și Satu Mare (17) și inferior acestuia în Cluj și Bihor (câte 12 unități), respectiv Sălaj (3). Fiecare unitate SVSU dispune cel puțin de o autospecială de intervenție cu apă și spumă, aportul de mijloace tehnice în 2011 fiind în total de 31 de autospeciale, 38 de utilaje și 96 de motopompe.

Serviciile Salvamont și Salvaspeo

Asociația Națională a Salvatorilor Montani din România are în subordine peste 40 de formații salvamont, dintre care 9 se găsesc în Regiunea Nord-Vest, în județele caracterizate geografic prin zone montane și carstice. În Bihor și Cluj funcționează Corpul Român Salvaspeo (CORSA), o organizație neguvernamentală care deține un rol important în operațiunile de salvare din mediul subteran speologic.

Datorită lipsei dispeceratelor integrate pentru intervenții de urgență nu există în acest moment o politică regională cu privire la investiții subsumată obiectivului de a asigura o anumită durată minimă standard pentru intervențiile de urgență în teritoriul regional. La

dezechilibrele regionale teritoriale se adaugă starea echipamentelor și dotărilor, peste 60% dintre acestea având depășită durata de exploatare.

Un rol important în eficientizarea serviciilor de urgență îl pot avea în viitor centrele de permanență (amplasate altundeva în teritoriu decât în reședințele de județ) care ar putea micșora numărul intervențiilor soldate cu transportul persoanelor pe distanțe lungi până la secțiile de urgență ale spitalelor județene. Neclară rămâne în acest moment legătura dintre spitalul regional de urgență, unitățile de primire urgențe din spitalele județene și sistemul de intervenții de urgență (ISU, SMURD, SVSU, Salvamont, Salvaspeo).

Infrastructura de sănătate

În anul 2011, în Regiunea Nord-Vest funcționau un număr de 7.298 unități sanitare, structurate astfel, în ordine descrescătoare: 2.171 cabinete stomatologice (inclusiv cele școlare), 1.372 cabinete medicale de familie, 1.103 cabinete medicale de specialitate, 1.078 farmacii și puncte farmaceutice, 439 laboratoare de tehnică dentară, 421 laboratoare medicale, 167 cabinete medicale școlare și studențești, 108 cabinete medicale de medicină generală, 69 spitale, 57 alte tipuri de cabinete medicale, 51 ambulatorii integrate spitalului, 43 centre medicale de specialitate, 43 depozite farmaceutice, 26 dispensare, 16 societăți civile medicale de specialitate, 14 ambulatorii de specialitate, 13 societăți civile medicale, 12 policlinici, 11 centre de sănătate mintală, 7 centre de diagnostic și tratament, 7 unități medico-sociale, 6 centre de transfuzie, 3 centre de sănătate, 1 societate stomatologică civilă medicală și 1 preventoriu. Din cele 69 de spitale (14,9% din totalul național), 20 erau private, iar din cele 17.934 de paturi de spital (14% din totalul național) 592 erau în spitale private. O analiză pe județe evidențiază județul Cluj ca deținând cele mai multe unități sanitare, urmat de județele Bihor și Maramureș. Reședințele de județ ale acestora se remarcă prin tradiție în domeniul sănătății, profesionalism și chiar universități cu profil medical (cum este cazul municipiului Cluj-Napoca). Cluj-Napoca concentrează cel mai mare număr de spitale de categoria I din România, după municipiul București, precum și instituții de prestigiu internațional în domeniul bolilor cardiovasculare, urologie și transplant renal, al oncologiei etc. De asemenea, municipiul dispune de o universitate de medicină și farmacie care atrage un număr mare de studenți străini.

Contrar politicilor și reglementărilor naționale în domeniu, numărul total al unităților sanitare este în creștere acest lucru datorându-se în special dezvoltării haotice, dezechilibrate teritorial a unităților private. Astfel, cabinetele medicale școlare și studențești înregistrează o creștere față de anul 2005, de la 121 unități la 167 unități în 2011. Cea mai mare creștere s-a înregistrat la cabinete stomatologice, de 869 unități (fără cele școlare), fiind urmată creșterea de 440 unități a cabinetelor medicale de specialitate, laboratoarele medicale (creștere de 355 unități), farmacii și puncte farmaceutice (creștere de 351 unități) și laboratoare de tehnică dentară (creștere de 71 unități). Și numărul de spitale înregistrează o creștere cu 8 unități iar concomitent cu creșterea numărului de paturi în spitale a crescut, din păcate, și numărul de zile de spitalizare. Astfel subfinanțării istorice a sistemului de sănătate s-a adăugat presiunea suplimentară pentru fondurile de sănătate administrate de casa de asigurări de sănătate creată de înmulțirea unităților sanitare. În același timp creșterea numărului de unități sanitare, altele decât spitale nu-și demonstrează eficiența în privința reducerii serviciilor solicitate de pacienți către spitale.

Caracterul haotic al politicilor publice de investiții în infrastructura sanitară, precum și al dezvoltării unităților sanitare private au produs importante dezechilibre nu doar asupra bugetelor de sănătate dar și teritorial. În acest context de importanță majoră pentru

diminuarea dezechilibrelor este asigurarea de servicii de calitate de rețeaua teritorială a ambulatoriilor și centrelor multifuncționale (care au fost prioritare în perioada 2007-2013 dar nu a beneficiat de suficiente resurse financiare).

Infrastructura de învățământ

Unități școlare²⁵

În anul 2011 numărul de unități școlare din Regiunea Nord-Vest a fost 1.028, reprezentând 14,3% din totalul unităților școlare din țară, fiind pe locul 3 dintre regiuni. Marea majoritate (92,8%) a unităților școlare se află în proprietate publică, procent apropiat de cel național (93,3%), și o singură unitate școlară este în proprietate cooperatistă (un liceu economic).

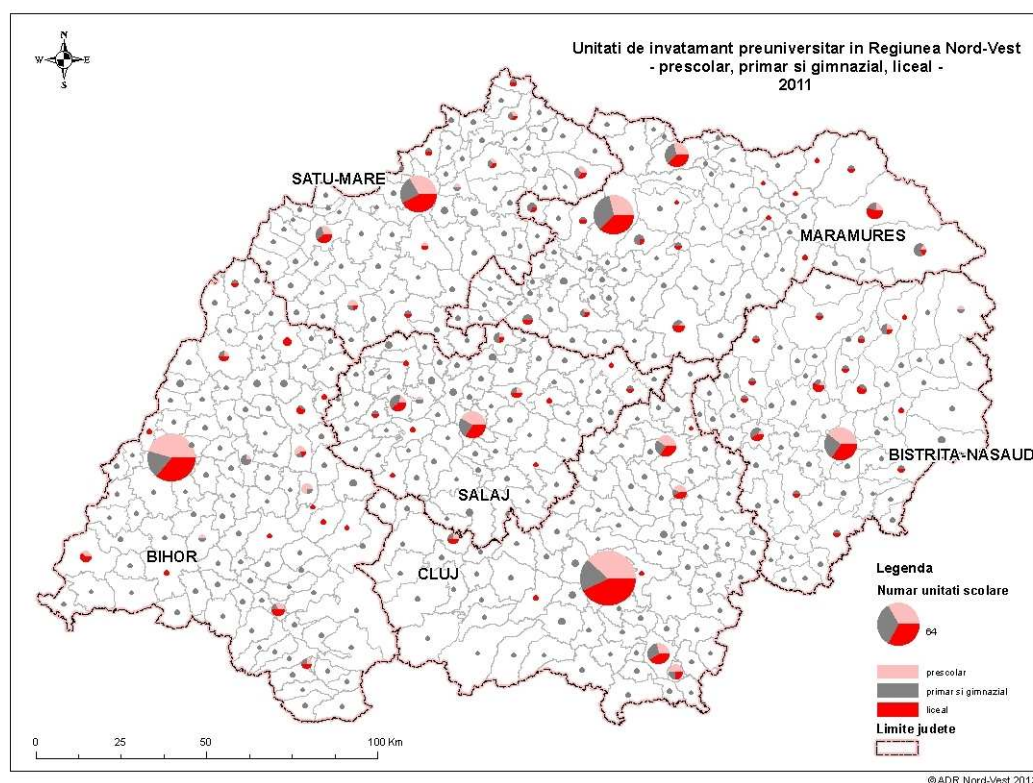


Figura 27. Distribuția unităților de învățământ preuniversitar în Regiunea Nord-Vest, pe UAT-uri, anul 2011

Sursa: prelucrarea bazată pe date INS Tempo Online

În perioada 2005-2011 în Regiunea Nord-Vest numărul unităților școlare s-a redus de la 1.317 la 1.028 (cu 22%), mai puțin decât la nivel național (-39%). Scăderea numărului de unități se datorează în mare parte reorganizării rețelei școlare, care, în contextul descentralizării învățământului preuniversitar, a condus la scăderea numărului de unități școlare cu personalitate juridică. Numărul grădinițelor a scăzut cu 20,4% (prin urmare, a crescut numărul de copii pe unitate de învățământ preșcolar de la 370 în 2005 la 486 în

²⁵ Unitatea școlară reprezintă unitatea administrativă de învățământ cu personalitate juridică, în care funcționează unul sau mai multe niveluri educaționale, având o conducere unică; se înregistrează situația existentă la începutul anului școlar (universitar). Sunt considerate unități de învățământ: grădinițele de copii, școlile primare și gimnaziale; școlile speciale primare și gimnaziale; liceele; grupurile școlare (în cadrul cărora funcționează mai multe niveluri de educație), școlile de arte și meserii (profesionale), de maiștri, postliceale, instituțiile de învățământ universitar.

2011), numărul școlilor din învățământ primar și gimnazial cu 35,05% iar a celor de învățământ secundar cu 19% (astfel, numărul elevilor pe unitate de învățământ preuniversitar a crescut de la 368 la 441 în perioada 2005-2011). Numărul instituțiilor de învățământ superior din regiune nu s-a modificat, iar numărul mediu de studenți pe instituție de învățământ superior a scăzut cu 19% (de la 6101 la 4929), față de scăderea medie la nivel de țară de 25% (dar trebuie remarcat faptul că sunt diferențe foarte mari între universitățile din regiune în ceea ce privește numărul de studenți înmatriculați). În mediul urban se află 57% din unitățile școlare (peste media națională de 55,5%), iar 43% în mediul rural. Majoritatea unităților școlare din mediul rural sunt unități de învățământ gimnazial, deoarece grădinițele și școlile primare din mediul rural de obicei nu au personalitate juridică separată, fiind arondate la școli gimnaziale. Doar 16% din licee se află în mediul rural, iar unitățile de învățământ postliceal și universitar se găsesc exclusiv în mediul urban.

Din cele 16 instituții de învățământ superior din regiune 8 sunt publice și 8 particulare. În județele Bistrița-Năsăud și Sălaj nu își are sediul nici o instituție de învățământ superior, dar funcționează extensii ale unor universități.

Neexistând date comparative la nivel european din punct de vedere al infrastructurii educaționale, se poate aprecia doar că prin efectele legii educației s-a raționalizat rețeaua școlară, crescând numărul mediu de elevi (știut fiind că legea prevede finanțarea per elev). Provocarea următoarei perioade va fi ca acest proces să continue astfel încât școlile să ajungă să fie sustenabile, oferind toate servicii de calitate.

Săli de clase, cabinete, laboratoare și ateliere școlare

Numărul sălilor de clase și a cabinetelor școlare din regiune a înregistrat o scădere de 5,6% în perioada 2005-2011, ajungând la 18.256, scădere incomparabil mai mică decât scăderea numărului de unități școlare. Numărul de laboratoare școlare a crescut în perioada analizată cu 23% (peste media națională de 15%), regiunea fiind pe primul loc privind ritmul de creștere a numărului de laboratoare. Cele mai multe laboratoare școlare se găsesc în județul Cluj, ceea ce se datorează mai ales unităților de învățământ universitar (68,6% din laboratoare). Numărul de ateliere pentru formarea profesională și tehnică la nivelul regiunii s-a redus continuu, de la un număr de 1.042 în 2005 la 870 în 2011, cu 16,5% (o situație totuși mai bună, decât la nivel național, unde numărul atelierelor a scăzut cu 26,9%).

Aparatură ITC

Echiparea cu aparatură de tehnică de calcul a unităților de învățământ s-a îmbunătățit simțitor în perioada 2005-2011, cu 117%, regiunea fiind pe primul loc pe țară privind creșterea numărului de PC-uri (media națională fiind de 98.9%), raportul număr de PC-uri la 1.000 de locuitori era de 123 (138% din media națională).

În anul 2011, în Regiunea Nord-Vest existau în școli 63.324 calculatoare, de două ori mai multe în comparație cu anul 2005, când se înregistrau 29.181. Numărul de calculatoare per școală a crescut de la 22 în anul 2005 la 52 în anul 2011. În intervalul 2005-2011, potrivit calculelor rezulta o medie de 43 de calculatoare/unitate școlară. Creșterea cea mai mare (215%) s-a înregistrat la nivelul universităților, 43,3% din numărul total de PC-uri fiind în dotarea instituțiilor de învățământ superior.

Infrastructura de sport

Numărul sălilor de gimnastică a crescut cu 9,3%, ceea ce este un aspect pozitiv, dar este totuși scăzut raportat la numărul de unități școlare. În anul 2011 în medie 68% din 10 unitățile școlare dispun de săli de gimnastică, situația fiind puțin mai bună la licee (91%). În perioada analizată a crescut și numărul de terenuri de sport cu 5,7%, cu precădere în învățământul liceal (17,2%), dar în continuare doar 70,5% din unitățile școlare dispun de teren de sport. Bazine de înot administrate de unități de învățământ există doar în județul Cluj, fiind în total 5 bazine în anul 2011, toate aparținând de unități de învățământ superior. În intervalul de timp 2005-2011 la nivelul Regiunii Nord-Vest remarcăm un număr constant de 6 licee cu program de educație fizică și sport, în regim de proprietate publică, respectiv câte un liceu de profil pe fiecare dintre cele 6 județe. La nivelul regiunii, numărul secțiilor sportive s-a dublat de la 484 la 1.051, iar numărul sportivilor legitimați a crescut de asemenea până în anul 2009, urmând ca în anul 2010, numărul acestora să scadă la 27.419 sportivi.

Infrastructura de cercetare-dezvoltare-inovare

Conform Institutului Național de Statistică, în anul 2011, în România activau 710 de unități CD, dintre care 61 în Regiunea Nord-Vest, clasându-se pe a doua poziție la nivel național. De remarcat este faptul că 75% dintre entitățile publice și private din Regiunea Nord-Vest sunt localizate în județul Cluj. Jumătate dintre unități activează în domeniul științelor naturale și al ingineriei și toate sunt asimilate IMM-urilor (după criteriul numărului de salariați și al cifrei de afaceri), neexistând nici o întreprindere mare (sau un institut național asimilat unei întreprinderi mari) la nivelul regiunii. Indicele contribuției la cifra de afaceri națională a Regiunii Nord-Vest din perspectiva acestor unități CD considerate IMM-uri este de doar 5,21%, ocupând însă locul III în clasamentul celor 8 regiuni.

Din cele 168 de unități CD de interes național²⁶, în Regiunea Nord-Vest își desfășoară activitatea 15, respectiv 8 institute de cercetare localizate toate la Cluj-Napoca și 7 universități de stat. Tot în categoria unităților de interes național se încadrează cele 7 filiale ale unor unități CD care își desfășoară activitatea în Cluj-Napoca, dar au sediul în capitală. De asemenea, activează la Cluj-Napoca 6 unități sanitare care desfășoară și au în obiectul de activitate activități de cercetare-dezvoltare, fără a reprezenta însă activitatea principală.

La nivelul regiunii Nord-Vest, numărul salariaților din activitatea de cercetare-dezvoltare echivalent normă întreagă a crescut în perioada 2005-2008 de la 1.757 la 2.752, urmând o tendință de scădere începând cu anul 2009, ajungând în anul 2011 la un număr de 2.472 salariați. Reprezentând 9% din totalul salariaților CD din România în anul 2011 (locul II la nivel național după București-Ilfov unde se regăsesc de aproape 6 ori mai mulți salariați CD decât în Regiunea Nord-Vest), cei 3.809 salariați²⁷ CD din regiune se regăsesc în proporție de 89% în județul Cluj. Județul Cluj se află pe podiumul național din prisma numărului de salariați din CD raportat la 10.000 de persoane ocupate civile, (104, după București și Ilfov, înaintea județelor Iași și Brașov), aspect ce poate fi corelat cu statutul de mare centru universitar pe care județul l-a dobândit (locul al doilea la nivel național). Din prisma

²⁶ Unități acreditate în acest sens, conform Legii nr. 324/2003 privind aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 57/2002 privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică

²⁷ Dintre salariații din Regiunea Nord-Vest care își desfășoară activitatea în cercetare-dezvoltare, 64,5% sunt efectiv cercetători, restul fiind tehnicieni și asimilați, precum și alte categorii de salariați

numărului de salariați din CD raportat la populația activă²⁸, în anul 2011 regiunea (cu valoarea de 0,31) se află sub media națională (0,43) și la distanță mare de cea europeană (1,66 UE27), înregistrându-se un decalaj negativ față de situația acestui raport la nivelul anului 2009. În România, un procent de 25% din doctoranzi provin de la universitățile din Regiunea Nord-Vest (4694 doctoranzi în cadrul celor 31 de școli doctorale din regiune). 17% din totalul articolelor cotate ISI provenite din România provin din Regiunea Nord-Vest (din care 89% din județul Cluj).

Analiza în amănunt²⁹ a direcțiilor de cercetare și a tematicii proiectelor implementate la nivelul entităților CDI din regiune indică 9 domenii regionale prioritare/de excelență, respectiv: materii prime și materiale, mașini și echipamente, energie și combustibili, nano și biotehnologii, sănătate, mediu, agricultură/industrie alimentară, ITC precum și industrii creative/artă și design.

Ponderea din PIB a activității de cercetare-dezvoltare în Regiunea Nord-Vest este relativ scăzută, cu o medie de 0,34% pe an în perioada 2005-2010, sub media națională de 0,49% și mult sub media UE27 de 1,89%. Anul 2011 a înregistrat un reviriment remarcabil din prisma ponderii cheltuielilor CDI în PIB la nivelul regiunii, procentul de 0,49% reprezentând un record absolut al ultimilor 10 ani, valoarea absolută depășind chiar nivelul anului 2008. Remarcabil este totodată faptul că întreprinderile au depășit cu 18% nivelul cheltuielilor destinate CDI realizate de către instituțiile din învățământul superior, realizând un nivel de 2,4 ori mai mare decât în 2010, un rezultat pozitiv al accesării fondurilor destinate acestui sector.

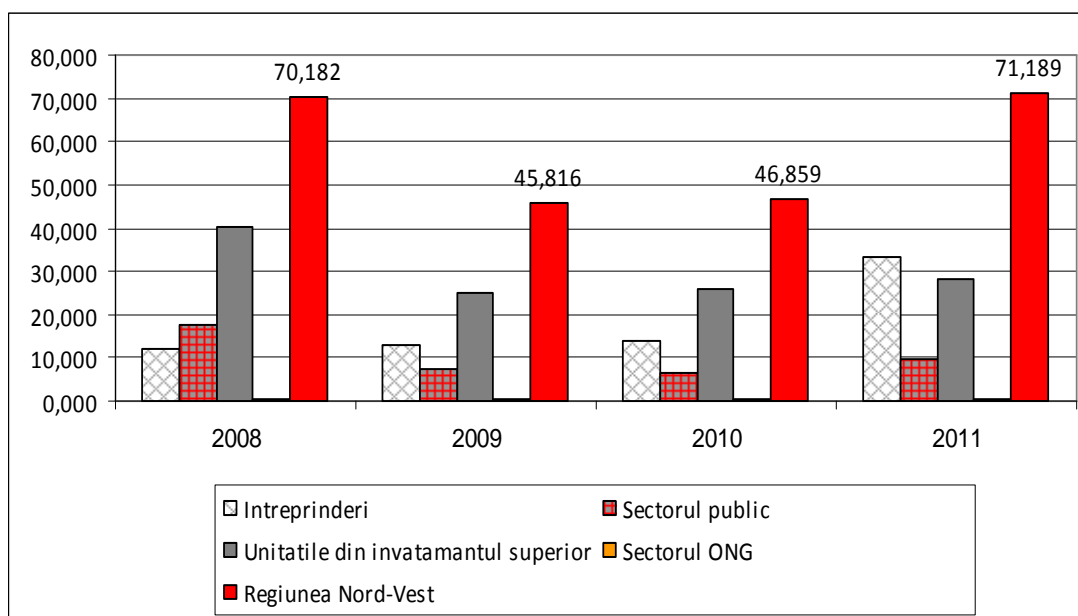


Figura 28. Cheltuielile CDI în Regiunea Nord-Vest, după sursele de finanțare, mil. euro

Sursa: Eurostat

Principala provocare o reprezintă accesul la fondurile destinate cercetării-dezvoltării, precum și sistarea unor surse de finanțare în perioada analizată. Finanțarea pe baza de proiecte continuă să rămână principalul motor de dezvoltare, contribuind atât la

²⁸ Numărul de salariați care își desfășoară activitatea în cercetare-dezvoltare raportat la populația activă este un indicator comparativ relevant între regiuni

²⁹ Analiza extinsă a direcțiilor de cercetare și a tematicii proiectelor implementate la nivelul entităților CDI din Regiunea Nord-Vest poate fi consultată la sediul ADR Nord-Vest

modernizarea echipamentelor CDI, cât și la perfecționarea resurselor umane implicate; la acestea se adaugă contractele cu agenții economici interesați de diferite tipuri de inovații, serviciu care se înscrie pe un trend ascendent, una dintre provocările identificate fiind lipsa vizibilității ofertei CDI precum și dificultățile aferente realizării transferului tehnologic.

Din cele 42 de entități din România acreditate pentru activități de inovare și transfer tehnologic, 6 se află în Regiunea Nord-Vest, reprezentate de 3 centre de transfer tehnologic și 3 centre de informare tehnologică. Din cele 16 structuri regionale ale Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci (OSIM), 4 sunt localizate în Regiunea Nord-Vest. O altă structură suport inclusă în categoria entităților cu activitate de inovare și transfer tehnologic o reprezintă parcurile științifice și tehnologice. Din cele 7 astfel de parcuri inițial acreditate în România, în Regiunea Nord-Vest nu se află nici un parc științific și tehnologic acreditat ANCS, există însă, din anul 2005, un parc științific privat la Nușfalău, în județul Sălaj, aparținând multinaționalei Hanna Instruments care dezvoltă aparatură de laborator și instrumente analitice.

În anul 2010, numărul întreprinderilor inovatoare³⁰ din Regiunea Nord-Vest reprezintă 13,6% (respectiv 1106 firme) din totalul întreprinderilor încadrate la această categorie din România³¹, indicator care poziționează regiunea pe locul III la nivel național. Cele mai multe dintre acestea provin din industrie (64,2% din întreprinderile inovatoare din regiune), 71% fiind întreprinderi mici. În perioada 2007-2011 au fost eliberate de către OSIM 223 de brevete de invenție provenind din Regiunea Nord-Vest (cu un maxim de brevete eliberate în anul 2009), 56% dintre ele provenind din Județul Cluj. Din prisma numărul cererilor de patente înregistrate la Oficiul European de Patente (EPO) la Munchen, Regiunea Nord-Vest se poziționează pe locul IV, în condițiile în care 46,58% din cererile de patente din România provin din regiunea București-Ilfov.

Infrastructura de cultură

Domeniul cinematografiei este unul bine reprezentat în Regiunea Nord-Vest din perspectiva distribuției și consumului de film, însă inexistent din punctul de vedere al producției, care este concentrată exclusiv în Regiunea București-Ilfov – cu două centre de tradiție – București și Buftea. În 2011, în Regiunea Nord-Vest, funcționau 14 cinematografe (din 75 la nivel național), oferind un număr de 52.093 de spectacole (17,4% din total național), ceea ce plasează regiunea pe locul II la nivel național, după Regiunea București-Ilfov (18 cinematografe). Acestea puneau la dispoziția publicului 8.954 de locuri (aproximativ 16% din totalul național). Se poate vorbi despre o reorientare a pieței consumului de film către unitățile moderne din centrele comerciale din marile orașe, în timp ce în orașele mici și mijlocii acestea au dispărut complet.

Domeniul culturii scrise este unul în care Regiunea Nord-Vest înregistrează performanțe deosebite în context național. Astfel, la nivelul anului 2012, Consiliul Național pentru Cercetare Științifică (CNCS) recunoaște un număr de 28 de edituri la nivel național, ca fiind singurele în care cercetătorii și cadrele universitare pot publica lucrări științifice recunoscute pe plan național și internațional, clasificate pe două categorii (A și B). Dintre cele 28 de

³⁰ Întreprinderile inovatoare sunt întreprinderile active care au lansat produse (bunuri sau servicii) noi sau semnificativ îmbunătățite pe piață sau au introdus procese noi sau semnificativ îmbunătățite sau noi metode de organizare sau de marketing; include toate tipurile de inovatori (inovatorii de produs, de proces, de metode organizaționale sau de metode de marketing), precum și întreprinderile cu inovări nefinalizate sau abandonate

³¹ Cercetare statistică realizată pe un eșantion pe bază de anchetă statistică comunitară de inovare CIS realizată din 2 în 2 ani, în conformitate cu prevederile cuprinse în Manualul Oslo începând cu anul 2002

edituri, cele mai multe (10) își au sediul în Regiunea Nord-Vest (9 în Cluj-Napoca și una în Oradea), urmată fiind de Regiunea București-Ilfov (8 edituri). De asemenea, din perspectiva numărului de domenii de publicare acreditate pentru reviste, Regiunea Nord-Vest se plasează pe primul loc la nivel național (20 de domenii, 19 în Cluj-Napoca și unul în Oradea), față de 15 în Regiunea Nord-Est (Iași) și 12 în București. Cele 10 edituri acreditate de la nivel regional sunt: Presa Universitară Clujeană, Risoprint, Mega, Casa Cărții de Știință, Eikon, Editura Institutului pentru Studierea Minorităților Naționale, Societatea Muzeului Ardelean, Centrul de Studii Transilvane, Editura Universității Evanghelice Emanuel, Egyetemi Muhely (Atelier Universitar). Totuși, din perspectiva cifrei de afaceri, cele mai mari edituri din țară sunt localizate în București, acestea fiind însă specializate mai degrabă în domeniul publicisticii comerciale. Prin urmare, se poate afirma că Regiunea Nord-Vest domină piața publicisticii cu caracter științific și academic.

Cele 1.748 de biblioteci existente în anul 2011 în Regiunea Nord-Vest (15% din total național) au înregistrat circa 544.000 de cititori activi (12,8% din total național).

Reprezentațiile susținute în cele 25 de instituții și companii de spectacole sau concerte au înregistrat circa 549.000 de spectatori, iar cele 93 de muzee și colecții publice din regiune (13,1% din total național) au adunat peste 726.000 de vizitatori (7,6% din total național).

Regiunea ocupa, în anul 2011, locul II la nivel național din perspectiva sectorului industriilor culturale și creative, iar Cluj-Napoca va fi, în 2015, capitala europeană a tineretului.

Fondul de locuințe

La finele anului 2011, fondul locativ de la nivelul Regiunii Nord-Vest cuprindea 1.083.434 de locuințe, 12,8% din totalul celor existente la nivel național. Din totalul locuințelor existente în regiune, 562.890 sunt amplasate în mediul urban (52% din total), iar 520.544 în mediul rural (48%). Dintre locuințe 1.064.475 (98,3% din total) se aflau în proprietate privată, iar 18.959 în proprietate publică. Față de anul 2007, numărul de locuințe din regiune a crescut cu 38.122 (+3,6%), ca urmare a construcției de noi locuințe, mai ales în zonele periurbane. Numărul de locuințe aflate în proprietate publică a crescut cu 6,6%, în primul rând ca urmare a construcției de locuințe noi pentru tineri, în regim ANL.

Suprafața locuibilă totală de la nivelul Regiunii Nord-Vest a fost de 333.349.121 mp în 2011, în creștere cu 4,9% față de anul 2007, pe fondul construcției de noi locuințe, precum și a extinderii celor existente. Astfel, în 2011, mărimea medie a unei locuințe din Regiunea Nord-Vest era de 40,3 mp arie desfășurată, față de o medie de 39,4 mp la nivelul României. Numărul mediu de persoane pe locuință a fost, la nivelul regiunii, de 2,5 în 2011, nivel similar cu cel existent la nivel național, în scădere cu 0,1 puncte procentuale față de anul 2007, pe fondul creșterii numărului de locuințe și al scăderii populației stabile. În mediul urban, presiunea populației asupra fondului locativ este ceva mai mare (2,55 persoane per locuință) față de cea din rural (2,44 persoane/locuință). De asemenea, există diferențe importante și între județe: o medie maximă de 2,8 persoane/locuință în Bistrița-Năsăud, față de un minim de 2,3 persoane în județul Cluj. În medie, fiecare locuitor al regiunii avea la dispoziție, în 2011, 16,1 mp de spațiu locativ, nivel situat peste media națională (15,6 mp/persoană).

Din totalul clădirilor de locuințe din regiune, în anul 2011 33,1% avea pereții exteriori construiți din paiantă, chirpici și alte materiale, 30,9% din zidărie de cărămidă sau piatră cu planșee de lemn, 18,6% din zidărie de cărămidă sau piatră cu planșee din beton armat, 14,6% din lemn, iar 2,7% din beton armat sau prefabricate din beton. Doar 73,2% dintre

locuințele din regiune dispuneau de instalație de alimentare cu apă, 71,8% de canalizare, 68,1% aveau baie în locuință, 96,7% de energie electrică și 44% de încălzire centrală. Există disparități intra-regionale semnificative între cele șase județe componente. Astfel, în județul Cluj, preponderent urban, ponderea locuințelor dotate cu instalații de apă și canalizare este de circa 80%, în timp ce în județele preponderent rurale, precum Sălaj, acest procent este de doar 60%. Cea mai deficitară dotare cu instalații (sub 25% din totalul locuințelor) se înregistrează la nivelul comunelor relativ îndepărtate de centrele urbane semnificative și de rețele majore de transport, unde rețele de utilități sunt slab dezvoltate, iar nivelul general de dezvoltare socio-economică este mai scăzut decât media.

*În **concluzie**, accesibilitatea și mobilitatea redusă se constituie într-unul dintre cele mai importante puncte slabe ale regiunii.*

Analiza relevă relativa izolare a regiunii față de coridoarele pan-europene de transport și rețeaua TEN-T centrală, lipsa unor autostrăzi, drumuri expres și căi ferate rapide, care să asigure legătura cu polii urbani din alte regiuni și țări. Accesibilitatea insuficientă este suplinită (temporar) prin patru aeroporturi. Comunitățile cele mai defavorizate din punct de vedere al accesibilității sunt cele din județele Maramureș și Bistrița-Năsăud, precum și cei din zonele montane ale regiunii.

Mobilitatea este redusă fiind influențată de starea generală a infrastructurilor de transport, practic fiind utilizate doar infrastructurile rutieră și aeriană, în ciuda gradului redus de modernizare a rețelei de drumuri și a investițiilor semnificative necesare pentru operarea aeroporturilor. Infrastructura feroviară este în cea mai mare suferință existând diferențe mari chiar față de starea infrastructurii la nivel național (care este precară) în ciuda faptului că prin regiune trece un coridor feroviar care face parte din rețeaua centrală TEN-T și că rețeaua feroviară ar asigura cea mai bună acoperire și mobilitate teritorială. Nici accesul la rețelele naționale de transport nu este mai bun, starea drumurilor județene fiind mult mai rea comparativ cu a celor naționale, drumurile județene fiind modernizate într-un procent nesatisfăcător. Drumurile comunale sunt, de asemenea, degradate și cu soluții tehnice depășite, nepermițând un acces facil spre zonele rurale. Cheltuielile de întreținere a actualei rețele rutiere regionale, cu soluțiile tehnice existente, depășesc posibilitățile financiare ale administrațiilor din regiune. Din punct de vedere al mobilității comunitățile care se confruntă cu cele mai mari probleme sunt din județele Sălaj și Bistrița-Năsăud.

Provocările pe termen mediu din punct de vedere al accesibilității și mobilității în contextul dat de opțiunile de dezvoltare a infrastructurii de transport de la nivel național sunt:

- promovarea investițiilor în infrastructura feroviară (în principal rezolvarea problemei zonelor cu restricții de viteză, precum și asigurarea unor legături adecvate, în special interjudețene), și intermodală (care să rezolve legătura cu infrastructura rutieră și transportul public) care ar putea contribui semnificativ la coeziunea teritorială, atât la nivel supralocal (metropolitan) cât și la nivel regional (între partea de Est și cea de Vest a regiunii).*
- concentrarea investițiilor alocate modernizării drumurilor naționale și județene pe rute care să faciliteze accesul facil al tuturor locuitorilor la rețelele (globale) TEN-T rutiere și feroviare.*

Transportul public rămâne puțin utilizat, îngrijorătoare fiind tendința de reducere a liniilor de transport ecologic. Până în prezent nu au existat servicii de transport public metropolitan,

care să contribuie cu adevărat la creșterea mobilității. Provocarea următoarei perioade va consta în promovarea transportului ecologic în scopul creșterii mobilității teritoriale.

Dacă din punct de vedere al infrastructurilor sociale nu se poate spune că accesul populației este diferențiat, neexistând disparități majore teritoriale, nu se poate spune același lucru despre infrastructurile tehnico-edilitare, de comunicații, pentru educație, sănătate, intervenții de urgență sau chiar din perspectiva condițiilor de locuit. Existența sau inexistența și starea acestor infrastructuri explică disparitățile majore de dezvoltare dintre mediul urban și cel rural, precum și dintre marile centre urbane și cele mici și mijlocii. Astfel infrastructura tehnico-edilitară este deficitară mai ales în mediul rural. Zonele montane și altele predominant rurale nu sunt acoperite cu transfer de date 3G. Rețelele de unități școlare sau de sănătate nu asigură acces corespunzător la servicii populației din mediul rural, în special populației în risc de excluziune și populațiilor izolate. Echipamentele și dotările pentru intervenții de urgență nu sunt distribuite echilibrat teritorial, iar starea acestora nu este una bună, peste 60% dintre acestea având depășită durata de exploatare. La aceasta se adaugă problema coordonării serviciilor oferite de unitățile de primire urgențe din spitalele județene și sistemul de intervenții de urgență (ISU, SMURD, SVSU, Salvamont, Salvaspeo). Se remarcă lipsa dispeceratelor integrate pentru intervenții de urgență, obiectivul de a asigura o anumită durată minimă standard pentru intervențiile de urgență în teritoriul regional neputând să fie realizat, acest lucru contribuind la creșterea dezechilibrelor teritoriale regionale.

Regiunea Nord-Vest se clasează pe locul IV din punct de vedere al ponderii gospodăriilor dotate cu computer acasă, iar din perspectiva ponderii persoanelor care realizează cumpărăturile online și a personalului care a utilizat PC, pe locul al VI-lea. Mai puțin de jumătate din gospodării au acces la rețeaua de Internet acasă, majoritatea dintre acestea concentrându-se în mediul urban.

Provocările perioadei următoare în ce privește dezvoltarea infrastructurilor altele decât cele de transport constă în aplicarea principiului raționalizării funcționale a rețelelor de infrastructuri ținând cont de dezideratele incluziunii sociale și diminuării disparităților teritoriale. Datorită disponibilităților limitate financiare trebuie subliniată necesitatea corelării investițiilor în rețeaua de transport cu investițiile în rețelele de unități școlare, sanitare, etc.

În ce privește infrastructurile de cercetare, regiunea ocupă un meritos loc doi la nivel național datorită municipiului Cluj-Napoca care este cel de-al doilea centru universitar din România dispunând de o infrastructură de CDI bine dezvoltată și institute de cercetare. Totuși, numărul salariaților din activitatea de cercetare-dezvoltare, respectiv ponderea acestora în populația ocupată au urmat tendințe de scădere începând cu anul 2009. Distribuția teritorială a resurselor umane din cercetare nu este echilibrată: 89% din numărul de angajați din domeniul cercetării din regiune se găsesc în județul Cluj. În perioada următoare se impune continuarea investițiilor în infrastructura de cercetare, precum și pentru valorificarea acesteia. O provocare va fi realizarea a cel puțin unui parc științific și tehnologic regional.

6. Mediu

Capitolul tratează aspecte legate de infrastructura de mediu, de calitatea factorilor de mediu – apă, aer, sol – detaliind inclusiv aspecte legate de biodiversitate, riscurile naturale și tehnologice de mediu, precum și aspecte legate de mediu și sănătate.

Infrastructura de mediu

Alimentarea cu apă potabilă

Lungimea totală a rețelei simple de distribuție a apei potabile a fost de 10.458,7 km în regiune în anul 2011, reprezentând 15,8% din rețeaua națională. Rețeaua s-a extins în perioada 2005-2011 cu 44,37% la nivelul regiunii, față de media de 27,5% la nivel național. La nivel regional la cei doi poli opuși se află județul Satu Mare, unde în acești 6 ani lungimea totală a conductelor a crescut cu 72,85%, și județul Bistrița-Năsăud unde s-a înregistrat o creștere de doar 32,46%.

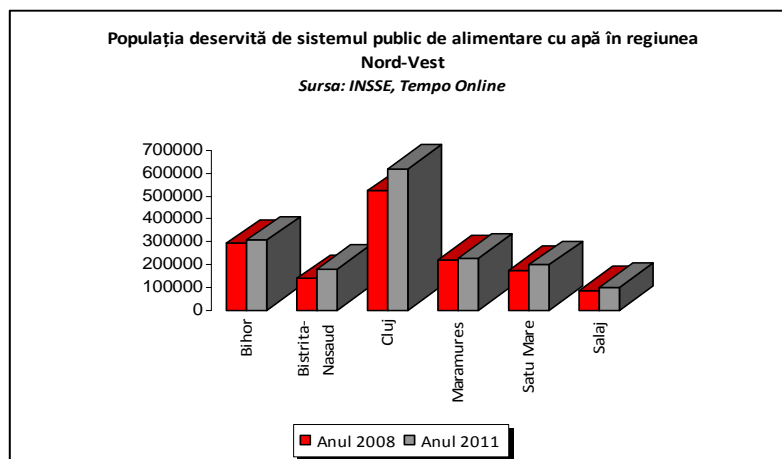


Figura 29. Populația deservită de sistemul public de alimentare cu apă în Regiunea Nord-Vest

Sursa: INS Tempo Online

În anul 2011, numărul localităților cu rețea de distribuție a apei potabile din Regiunea Nord-Vest a fost de 376, însemnând 16,31% din totalul localităților alimentate cu apă la nivel național. Pe medii de rezidență, în Regiunea Nord-Vest toate localitățile din mediul urban sunt alimentate cu apă, media națională fiind de 99%. Referitor la spațiul rural 82,63% localități au rețea de distribuție, regiunea din acest punct de vedere fiind peste media națională de 69,47%.

Procentul populației deservite din total populație în anul 2011 în regiune a fost de 60,20%, cu 3,6% peste media națională. Cu acest procent regiunea se situează pe locul 5 după regiunile București-Ilfov, cu o populație deservită de 79,83%, regiunea Vest (65%), respectiv Centru (61,71%) și Sud-Est (60,43%). Județele cel mai bine acoperite sunt Cluj și Bihor, iar cel mai puțin acoperit este Sălajul.

În anul 2011, volumul de apă potabilă distribuită în regiune a fost de 99.802 de mii m³, reprezentând 9,76% din volumul de apă potabilă distribuită la nivel național, procent, care în 2010 era de 11,25%. Chiar dacă volumul este în scădere procentul volumului de apă distribuită pentru uz casnic, raportat la total, rămâne asemănător în acești ani, puțin peste 72% din totalul e apă potabilă, superior mediei naționale de 66,22%. Dacă capacitatea instalațiilor de producție a apei potabile a scăzut pe plan național între 2005 și 2011 cu

2.514.693 m³ pe zi, în regiune această capacitate s-a mărit cu 190.613 m³ pe zi, însemnând o creștere de 19,45% față de primul an de referință.

Rețeaua de canalizare și stații de epurare

Lungimea totală simplă a conductelor de canalizare din Regiunea Nord-Vest a fost de 3.637,4 km în anul 2011, reprezentând 15,72% din rețeaua națională. În perioada 2005-2011, lungimea totală simplă a conductelor de canalizare s-a extins la nivel regional cu 41,50%, superior mediei naționale de 27,49%. Pe plan regional cea mai mică creștere a fost în județul Bihor, unde lungimea totală a conductelor simple a crescut cu 26,20%, iar cea mai mare în județul Sălaj cu 67,22%.

Numărul localităților conectate la sistemul public de canalizare din Regiunea Nord-Vest a fost de 130 în anul 2011, din care 41 de localități în mediul urban, crescând comparativ cu anul 2005 doar cu 4,88%. Cele 2 orașe fără sistem de canalizare sunt Tăuții-Măgherauș și Săliștea de Sus (jud. Maramureș) unde lucrările de canalizare sunt în derulare. În mediul rural numărul localităților conectate la sistemul public de canalizare a crescut cu 32,58% între 2005 și 2011. Regiunea a ajuns astfel să deservească 15% din totalul localităților cu rețea de canalizare publică din România. Referindu-ne numai la mediul rural, chiar dacă procentual cea mai spectaculoasă creștere în intervalul 2005-2011 s-a înregistrat în județul Sălaj (66,67%), numărul cel mai mare de localități racordate după 2005 la rețele de canalizare publică este în Cluj (10 localități din mediul rural nou racordate), urmat de Maramureș cu 7 localități, la coadă situându-se Sălajul cu 2, respectiv Satu Mare și Bistrița-Năsăud cu câte 3 localități rurale care beneficiază de canalizare publică până în anul 2011.

Populația deservită de sisteme de canalizare din regiune în 2011 a fost de 1.159.066 persoane cu 5% mai mult față de numărul locuitorilor deserviți în 2006. În același interval, rata de deservire a crescut pe plan național cu peste 40%. Acest număr reprezintă 42,75% din populația regiunii și 12,69% din populația țării. Rata populației deservite de sistemul de canalizare din regiune este aproape de media națională de 43,64%. Dacă pe plan național numai 40,12% a locuitorilor sunt deserviți și de stații de epurare, în regiunea noastră observăm o diferență de sub 1% între numărul locuitorilor care sunt racordați la rețele de canalizare și cei care pe lângă canalizare sunt deserviți și de stații de epurare. În alte regiuni acest procent variază între aproximativ 1% și 3%, diferențe mai mari fiind în regiunea Centru (4,87%) și Sud-Est (13,56%).

În Regiunea Nord-Vest există 6 asociații de dezvoltare intercomunitară (ADI) în domeniul apă-canal, care au delegat gestiunea serviciilor aferente operatorilor regionali: Compania de apă Oradea (BH), Aquabis (BN), Compania de apă Someș (CJ, SJ), Compania de apă Arieș (CJ), Vital (MM), Apaserv (SM). Tarifele practicate în regiune pentru serviciile de alimentare cu apă variază în funcție de operator. Tarifele cele mai mici, în anul 2012, sunt de 2,96 lei per metru cub apă potabilă distribuită (CA Someș), cele mai ridicate fiind de 3,70 lei per metru cub (CA Oradea).

Calitatea factorilor de mediu (aer, apă, sol) și aspecte ale biodiversității

Calitatea aerului

Datele comparative 2010-2011 furnizate de Agenția Regională pentru Protecția Mediului evidențiază o tendință generală de scădere a emisiilor de poluanți în atmosferă, fie că este vorba de gazele cu efect de seră (CO₂, N₂O, CH₄, etc.) sau diferite pulberi (rezultate în urma activităților de construcție, etc.). Tendința descendentă a emisiilor de poluanți nu este

caracteristică și pentru indicatorul PM₁₀³², acesta înregistrând depășiri ale valorii limită în perioadele reci ale anului, ca urmare a funcționării intense a centralelor termice alimentate cu lemn. De asemenea, în mediul urban, pulberile în suspensie continuă să aibă o valoare ascendentă, scăzând astfel calitatea aerului din orașe. Emisiile de amoniac sunt rezultatul depozitării deșeurilor în rampe necorespunzătoare, dar și al creșterii intensive a animalelor; au o tendință ascendentă, însă nu au fost înregistrate valori care să le depășească pe cele limită.

Gazele cu efect de seră sunt constituite de dioxidul de carbon, gazul metan, oxidul de azot, ozonul, dar și vaporii de apă. Dintre acestea, pentru primele 3 tipuri se remarcă valori mari ale cantităților de emisii în atmosferă. Între regiunile de dezvoltare ale României, Regiunea Nord-Vest are cele mai puține unități economico-productive care emit dioxid de carbon (2 unități), cu o cantitate mică de emisii (1.677.000 tone – aprox.4% din total național), fiind astfel regiunea cu cea mai bună calitate a aerului. Cele mai mari cantități de CO₂ sunt emise de termocentrale și alte unități ce utilizează combustibili fosili sau solizi și unitățile de producere a cimentului. În ceea ce privește cantitatea de emisii de gaz metan, regiunea de Nord-Vest ocupă primul loc la nivelul României, cu 13 unități care emit gaz metan, principalele activități poluatoare fiind cele legate de depozitarea deșeurilor (98,3% pentru Regiunea Nord Vest), urmată de unitățile de epurare a apei și cele pentru creșterea intensivă a păsărilor și porcinelor.

La nivelul Regiunii Nord-Vest funcționează două unități mari producătoare generatoare de oxid de azot și anume COMPANIA DE APĂ SOMEȘ SA CLUJ-NAPOCA - Stația de epurare ape uzate urbane, respectiv SC ELECTROCENTRALE ORADEA SA. Din punct de vedere al cantității de emisii, regiunea se situează pe locul 3 la nivel național, cu 149 tone de emisii. Această cantitate este foarte mare, având în vedere numărul unităților care le generează, de unde rezultă necesitatea modernizării sau re tehnologizării celor două unități.

Principalele presiuni asupra calității aerului sunt determinate de traficul rutier, lucrările de construcții, activități sociale (încălzirea locuințelor prin utilizarea lemnului drept combustibil), arderile de combustibili în procese tehnologice sau în centrale termice industriale, exploatarea materiilor prime, respectiv depozitarea acestora și activitățile agro-zootehnice (utilizarea pesticidelor, creșterea intensivă a animalelor). Cele mai afectate areale sunt cele reprezentate de localitățile urbane; aici se concentrează cea mai mare parte a activităților industriale, care emit poluanți în atmosferă, iar traficul rutier este foarte intens. Localitățile rurale sunt de asemenea afectate, atât cele unde se practică o agricultură intensivă (ferme de animale, folosirea pesticidelor și insecticidelor), cât și cele care practică o agricultură de subsistență, în contextul circulației maselor de aer care pot deplasa poluanții la distanțe destul de mari.

Calitatea apelor

În regiune resursele de apă sunt reprezentate prin ape subterane (freatice și de adâncime) și de suprafață (râuri și lacuri) care fac parte din bazinele hidrografice Crișuri, Mureș și Someș – Tisa. Alimentarea râurilor se face predominant din ploi și zăpezi, dar și prin aportul apelor subterane. Principalele râuri care străbat regiunea sunt: Someș, Tisa, Crișul Repede, Crișul

³² particule materiale grosiere de nitrați, sulfați, carbon organic, carbon elementar, praf și sare

Negru, Arieș, Barcău, Bistrița Ardeleana. Alături de apele curgătoare, pe teritoriul regiunii exista și lacuri³³ și bălți cu importanță economică și turistică.

Resursele teoretice de apă de suprafață și subteran se ridică la 6.111,06 10⁶ mc, din care 2.579,99 10⁶ mc utilizabile. Directiva Cadru a Apei 2000/60/EC definește starea apelor de suprafață prin starea ecologică și starea chimică. Conform stării ecologice calitatea apelor de suprafață din regiune, a înregistrat o depreciere continuă în perioada 2006- 2011. Pentru anul 2011, în bazinul hidrografic Someș-Tisa, nu au mai fost identificate cursuri de apă care să fie clasificate la categoria I (stare foarte bună), 89,1% fiind în stare ecologică bună, 9,1% în stare ecologică moderată și 1,8% neîncadrabile. În bazinul hidrografic Mureș 72% a apelor de suprafață sunt în stare ecologică bună, 28% în stare ecologică moderată. În bazinul hidrografic Crișuri 57,5% sunt în stare ecologică bună, 42,5% în stare moderată. Și lacurile sunt în general în calitate bună sau moderată, doar acumularea Firiza din județul Maramureș este de calitate foarte bună din punct de vedere ecologic.

Principalele presiuni asupra calității apei sunt determinate de contaminarea cu apele uzate care conțin, în special materii în suspensie, substanțe organice, nutrienți, dar și alți poluanți ca metale grele, detergenți, hidrocarburi petroliere, micropoluanți organici, etc., îngrășămintele chimice utilizate în agricultură, pesticidele utilizate pentru combaterea dăunătorilor dar și animalele domestice din bazinele hidrografice analizate, construcții hidrotehnice cu barare transversală, lucrările de îndiguire. Totuși din punctul de vedere al poluării cu N-NO₃, respectiv P-PO₄, se poate afirma că poluarea cu nitriți și fosfați în apele de suprafață nu este peste valoarea admisă de HG nr. 964/2000. Astfel lacurile și râurile din regiune sunt de calitate moderată, bună sau foarte bună din această perspectivă.

Conform aceleași directive se monitorizează și resursele de apă subterane, fiind o sursă importantă de apă potabilă, folosită în scopuri alimentare și agricole. Caracterizarea calității apelor subterane are la bază analizarea unor indicatori generali, care se referă la natura chimismului apelor, precum și pe baza unor indicatori specifici datorăți unor eventuale surse de poluare. Pe baza datelor din 2011, în general apele subterane din regiune erau în stare chimică bună, iar eventualele poluări se încadrau în limitele admise. Singurele excepții erau:

- în județul Maramureș unde s-a înregistrat o ușoară încărcare organică a tuturor apelor subterane, și local, în apele din proximitatea Romalyn Mining (valori crescute de SO₅, Cu, Cd, Ni, Pb și pH) și Cuprom (Cu, Zn și pH);
- în județul Satu Mare, Conul Someșului, Holocen și Pleistocen superior, depășiri locale de amoniu, azot și azotați;
- județul Sălaj, caracterul apelor subterane în lunca Someșului Superior variază de la bicarbonat-calcic la bicarbonat-calcic-sulfat-magneziană sau bicarbonat-calcic-cloro-sodică.

Calitatea apei potabile este monitorizată conform Directivelor 75/440/EC și 79/869/EEC. Calitatea apei de suprafață pe baza condițiilor pentru potabilizare prezintă următoarele caracteristici:

- nu se abate cu mai mult de 50% de la valoarea stabilită cu excepția temperaturii, pH-ului, oxigenului dizolvat și indicatorilor biologici,

³³ Colibița, lacul Albastru, lacul Știucii, Cojocna, Sic, Șerpilor, lacul cu Stuf, Belis, Fintinele, Tarnita, Gilău, Florești, Strâmtori Firiza, Calinesti, Vârsolt, Leșu, Tileagd, Lala Mare și Lala Mica, Taul Zânelor, Iezerul Pietrosului, Taurile Buhăescu, Izvorul Bistriței Aurii.

- nu prezintă pericol pentru sănătatea publică,
- se încadrează în valorile stabilite pentru parametrii relevanți.

În urma monitorizării a rezultat că unele surse de ape au prezentat indicatori depășiți, astfel:

- Aleu, Cohu, Crișul Repede, Crișul Negru, Holod, Lugaș și Bistra din județul Bihor, cu o depășire a limitelor standard al indicatorilor pe coliformi fecali și streptococi fecali,
- În județul Bistrița Năsăud, Someșul Mare cu depășiri periodice ale procentului admis de mangan și Bistrița cu o depășire a indicatorului de coliformi fecali,
- În județul Maramureș, Firiza, cu depășiri periodice ale indicatorului de mangan,
- În județul Satu Mare, Turul cu o depășire a concentrației de azot, Kjedahl și Valea Frasinului și a Sloiului cu depășiri periodice ale indicatorului de mangan.

În ceea ce privește apele de îmbăiere în regiune există foarte multe zone naturale cu ape neamenajate pentru îmbăiere, toate reflectând neconformități în cazul parametrilor de clor rezidual și pentru coliformi totali, apele fiind astfel încadrate la condiții necorespunzătoare.

Substanțele poluante (indicatori de calitate la care în urma analizelor de laborator s-au constatat depășiri fata de limitele stabilite prin actele de reglementare) din apele uzate monitorizate conform Directivei UE 91/271/CEE aparțin celor doua mari categorii de ape uzate:

- ape uzate orășenești la care în 2011 s-au înregistrat depășiri la unii indicatori specifici (suspensii, substanțe extractibile, amoniu, azot total, fosfor total), depășiri datorate faptului că sistemele de canalizare și epurare existente în unele localități nu realizează parametrii proiectați, iar alte localități nu dispun încă de astfel de sisteme.
- ape uzate industriale ce intră în stațiile de epurare și conțin sulfați, suspensii, reziduu fix, azot amoniacal, substanțe extractibile, fosfor total, detergenți sintetici, fenoli antrenați cu vapori de apa, sulfuri și hidrogen sulfurat, cianuri totale, crom total, crom hexavalent, cupru, tetraclorura de carbon, cloroform. Metalele Zn, Cu, Fe, Mn, Cd, Pb, predomină în apele din județul Maramureș și provin de la apele de mină insuficient epurate sau neepurate precum și din metalurgia neferoasă.

Calitatea solului

La nivelul Regiunii Nord-Vest suprafețele de teren cu destinație agricolă sunt tot mai afectate de diferite procese de degradare, fie că vorbim de procesele induse de activitatea antropică sau fenomene naturale. Principalele probleme se referă la sărăturarea, acidifierea solurilor, eroziunea de suprafață și/sau de adâncime, excesul de umiditate, pe care se manifestă fenomene de eroziune a apei sau terenuri situate în zona Câmpiei Transilvaniei pe care se manifestă lipsa apei. Manifestarea acestor probleme este intensificată de practicile agricole neadaptate condițiilor de mediu, utilizarea pesticidelor și a îngrășămintelor chimice, depozitarea necorespunzătoare a deșeurilor industriale și menajere, amenajarea necorespunzătoare a haldelor de steril sau a iazurilor de decantare, defrișările intense și abuzive. Calitatea solului mai este influențată și de o serie de procese și fenomene naturale, cum ar fi alunecările de teren, inundațiile sau secetele prelungite.

Terenurile degradate și neproductive însumează 107.504 ha la nivelului anului 2011, în creștere cu 12% față de anul 2005 (96.050 ha), 21,6% din totalul pe țară, depășind toate celelalte regiuni

Tabel 17. Evoluția suprafețelor terenurilor degradate și neproductive în perioada 2005-2011 (ha)

Regiuni de dezvoltare și județe	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
România	465482	447513	463167	476390	474854	495425	498722
NORD-VEST	96050	95055	92644	103785	98221	108845	107504
Bihor	9717	9747	9747	9747	9751	9751	9576
Bistrița-Năsăud	22225	21249	21249	21829	21257	23506	23293
Cluj	33603	33603	30025	30407	30407	33452	33452
Maramureș	6785	6785	7997	8636	9362	9797	10269
Satu Mare	6382	6382	6382	15924	9253	13207	12483
Sălaj	17338	17289	17244	17242	18191	19132	18431
CENTRU	79460	79592	78949	81090	79890	82706	83652
NORD-EST	100761	83966	98144	98573	97242	97073	97632
SUD-EST	61192	60876	62370	62257	68368	70169	69907
SUD-MUNTENIA	28871	28682	30057	29886	29885	31051	31821
BUCURESTI - ILFOV	1157	1010	1139	1139	1139	1139	1139
SUD-VEST OLTENIA	47998	48265	48937	48719	49533	50424	52423
VEST	49993	50067	50927	50941	50576	54018	54644

Sursa: INS Tempo Online

Suprafața terenurilor amenajate cu lucrări de ameliorare și combaterea eroziunii solului din regiune a scăzut de la 420.785 ha în 2005 la 416.967 ha în 2011.

Nu s-a irigat efectiv cu cel puțin o udare nici un teren agricol, deși în județele Bihor, Cluj și Satu Mare există terenuri agricole amenajate pentru irigații.

Suprafața terenurilor pe care s-au aplicat îngrășăminte chimice și naturale a oscilat în perioada 2005-2011, în medie pe 42,9% din totalul suprafeței agricole din regiune. Cea mai mare valoare s-a atins în anul 2010 (1.232.143 ha), iar cea mai mică în anul 2011 (551.300 ha). În cea mai mare pondere (60,2%) se aplică îngrășăminte azotoase.

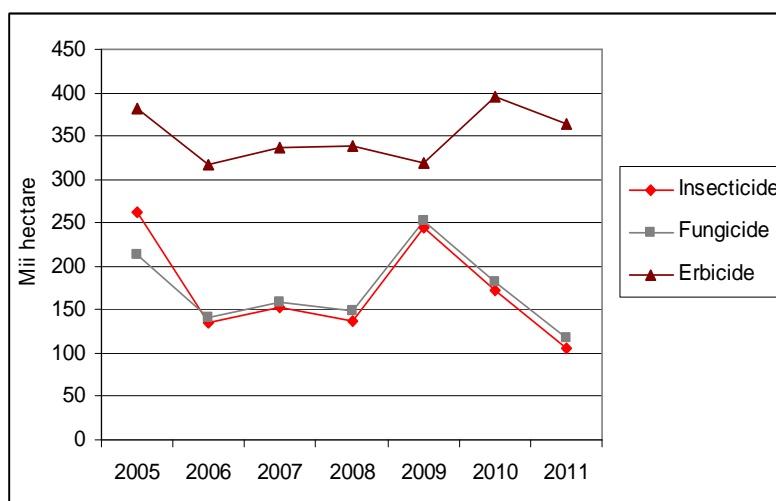


Figura 30. Evoluția suprafețelor pe care s-au aplicat pesticide în Regiunea Nord-Vest, 2005-2010 (mii RON)

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

Evoluție oscilantă observăm și la suprafețele pe care s-au aplicat pesticide în regiune în perioada 2005-2011. Erbicide s-au aplicat pe 16,8% din totalul suprafețelor agricole, pe arii cam de două ori mai mari, decât fungicide și insecticide.

O problemă acută este reprezentată de extinderea suprafețelor intravilanului localităților urbane, în detrimentul localităților rurale limitrofe care dispun de terenuri destinate circuitului economic (teren arabil, pășuni, fânețe, etc.). Astfel, toate categoriile de terenuri (nu doar cele destinate agriculturii) își vor pierde funcțiile inițiale, în acest caz o reconstrucție ecologică nefiind posibilă.

Biodiversitate

Pe teritoriul Regiunii Nord-Vest se regăsesc trei regiuni biogeografice: panonică, alpină și continentală. Condițiile de sol, climă, așezarea geografică și relieful regiunii au favorizat apariția și dezvoltarea unor habitate de floră și faună de o mare diversitate și valoare. Conform Directivei Habitate 92/43/EEC³⁴, au fost identificate un număr de 65 de habitate. Flora sălbatică se caracterizează prin 27 de taxoni vegetali de interes comunitar, pentru care au fost declarate situri de importanță comunitară. În regiune au fost identificate 310 specii de animale de interes comunitar, dintre care 227 specii de păsări, pentru care au fost declarate situri de importanță comunitară și arii de protecție specială avifaunistică.

Conform Legii nr. 5/2000, a Hotărârilor de Guvern nr. 1581/2005 și nr. 1143/2007 în Regiunea Nord-Vest au fost declarate până în prezent 170 de arii naturale protejate de interes național. Suprafața însumată a acestora este de 281.845 ha, reprezentând 7,37 % din suprafața totală a Regiunii și 5,28% din suprafața totală a ariilor naturale protejate din România. Din punct de vedere al numărului de arii naturale protejate de interes național, județul Bihor este cel mai bine reprezentat cu 64 de astfel de arii, la polul opus aflându-se județul Satu Mare cu 7. Totuși, dacă ne raportăm la suprafața totală a ariilor protejate de interes național cele mai mari astfel de suprafețe se găsesc în județul Maramureș (60% din totalul suprafeței județului), proporția acestora fiind aproape nesemnificativă în județul Sălaj.

Din ariile naturale protejate de interes național se pot evidenția Parcul Natural Munții Maramureșului (Cat. IUCN V³⁵), care este cel mai mare din România, cu o întindere de 148.850 ha, respectiv parcurile naturale și naționale care se întind și în județele din regiunile vecine, cu mențiunea că suprafața cea mai mare a primelor două se găsește în Regiunea Nord-Vest:

- Parcul Natural Munții Apuseni (Cat. IUCN V – 75.784 ha): județele Cluj, Alba și Bihor;
- Parcul Național Munții Rodnei (Cat. IUCN II – 47.227 ha): județele Bistrița-Năsăud, Maramureș, Suceava;
- Parcul Național Munții Călimani (Cat. IUCN II – 24.041 ha): județele Bistrița-Năsăud, Mureș, Suceava, Harghita.

Toate cele trei parcuri, a căror suprafață se găsește în cea mai mare parte în regiune, beneficiază de structuri proprii de administrare, constituite de către Regia Națională a Pădurilor – Romsilva. Parcul Național Munții Rodnei a fost declarat în 1979 Rezervație a

³⁴ Directiva asupra Conservării Habitadelor Naturale și a Faunei și Florei Sălbatică (92/43/EEC).

³⁵ IUCN: International Union for Conservation of Nature (Uniunea Internațională de Conservare a Naturii). Categoriile IUCN sunt: I - Ia - Rezervatie Naturala Strictă, Ib - Arie Naturală Sălbatică, II - Parc Național, III - Monument Natural, IV - Arie de Gestionare a Habitat./Spec., V - Peisaj Terestru/Marin Protejat.

Biosferei UNESCO³⁶, având administrare proprie și un plan de management al parcului din anul 2004.

La nivel regional, rețeaua Natura 2000 este compusă din 71 de situri de importanță comunitară (SCI) și 17 arii de protecție specială avifaunistică (SPA), a căror suprafață însumată este de 724.759 ha, reprezentând 21,22 % din suprafața regiunii și 9,23% din suprafața totală a site-urilor Natura 2000 din țară.

Tratând împreună suprafața site-urilor și ariilor incluse în rețeaua Natura 2000, cu ariile naturale protejate de interes național, suprafața totală a rețelei de arii naturale protejate din regiune este de 752.928 ha (22,04%), în creștere cu cca. 30% față de anul 2007.

Siturile din regiune sunt învecinate cu siturile Natura 2000 din Ungaria, Parcul Național Hortobágy din județul Hajdú Bihar, parte a Patrimoniului Cultural și Natural UNESCO, respectiv Rezervația Carpatică din Zakarpatska (Ucraina) parte a Biosferei UNESCO.

Din totalul de 88 de situri și arii naturale protejate care există în regiune, 56 au fost date în administrare/custodie. Procentul este mai bun decât la nivel național unde până la sfârșitul anului 2011, 50% din totalul ariilor naturale protejate din România se aflau într-o formă de management, administrare sau custodie. Deși în perioada 2007-2013 prin PO MEDIU, Axa 4 – Implementarea sistemelor de management pentru protecția naturii – a existat posibilitatea de a aplica pentru elaborarea planurilor de management ale siturilor și ariilor naturale protejate, numărul proiectelor finanțate în Regiunea Nord-Vest este foarte mică.

Printr-un management eficient ariile naturale protejate pot deveni și un catalizator al dezvoltării comunităților din imediata vecinătate. Lipsa administratorilor sau capacitatea redusă de management a acestora, lipsa planurilor de management elaborate, procesul anevoios de aprobare a acestora, lipsa unor strategii naționale pe termen lung cu măsuri legislative, administrative, financiare cu scopul de a îmbunătăți managementul ariilor și siturilor protejate sunt explicațiile lipsei unor modele de succes de dezvoltare locală durabilă bazată pe exploatarea sustenabilă a acestei bogății naturale. Strâns legat de lipsa planurilor de management și de capacitatea administrativă, siturile și ariile protejate sunt permanent supuse unor presiuni antropice, astfel: extinderea intravilanului în imediata vecinătate, supraexploatarea resurselor, administrarea defectuoasă a facilităților turistice existente în interiorul acestor arii, generând în special cantități impresionante de deșeuri, nerespectarea regimului de protecție. Lacunele mai sus amintite duc la distrugerea naturii, care va reduce și mai mult capacitatea de a genera dezvoltare sustenabilă, dar pot avea ca și efect în același timp și declanșarea unor proceduri de nerespectare a legislației Comunitare în domeniu.

Zone de risc natural și tehnologic

În regiunea Nord–Vest, riscurile induse de producerea cutremurelor sunt reduse; se identifică două arii **seismice**: Banat și Crișana–Maramureș, intensitatea maximă nedepășind V grade.

Inundațiile au cea mai mare frecvență primăvara, ca urmare a topirii zăpezii, coroborat cu ploile abundente de primăvară, dar și vara, ca urmare a ploilor torențiale. Deși au fost realizate lucrări hidrotehnice pentru apărarea împotriva inundațiilor, un număr foarte mare de unități administrativ teritoriale sunt în continuare afectate de astfel de hazarduri, cauzele

³⁶ Rezervațiile Biosferei se află sub egida UNESCO, fiind declarate ca atare de către Comitetul MAB UNESCO. În România sunt reglementate de OUG 57/2007. Aceste rezervații se constituie într-o rețea mondială, îndeplinind 3 funcții de bază: funcția de conservare, de dezvoltare și funcția logistică.

fiind: extinderea spațiilor construite în albia majoră, scăderea capacității de retenție a apei pe versanți (ca urmare a scăderii suprafețelor împădurite). Cele mai afectate areale sunt Câmpia Ecedea, Câmpia Joasă a Someșului, Câmpia de subsidență a Crișurilor, iar ca și județe Satu-Mare, Maramureș și Bistrița Năsăud. Inundații în aceste județe sunt în fiecare an cu pagube materiale de diferite mărimi. Cea mai mare inundație în regiune a fost în iunie 2006 în județul Bistrița Năsăud, în urma căreia au decedat 10 persoane, au fost distruse 1.437 de case, inundate 5.135 de ha de teren și distruse 75 de poduri.

Administrația Bazinală de Apă Someș-Tisa urmează să realizeze hărți de hazard la inundații pentru regiunea Nord-Vest în cadrul proiectului intitulat "Planul pentru prevenirea, protecția și diminuarea efectelor inundațiilor în Bazinul Hidrografic Someș-Tisa" -PPPDEI Someș - Tisa - cod Proiect: SMIS-CSNR 28988, Proiect cofinanțat din Fondul de Coeziune al Uniunii Europene prin Programul Operațional Sectorial "Mediu".

O mare parte din regiune, inclusiv cele 3 județe amintite fac parte din Bazinul Hidrografic al Tisei, cu teritorii învecinate din Ucraina, Slovacia, Ungaria (și Serbia), bazin care prezintă printre cele mai mari riscuri de inundații la nivel European. Cea mai mare parte a inundațiilor sunt cauzate de exploatarea forestieră care afectează viabilitatea pădurilor.

După riscul de inundații, alt risc de mediu important în Regiunea Nord-Vest este cauzat de **alunecările de teren**. Au fost identificate un număr de 192 unități administrativ teritoriale pe cuprinsul cărora se pot produce alunecări de teren. Potențial ridicat de producere a alunecării de teren caracterizează o pondere de 45% din totalul de 192 de UAT-uri, iar dacă luăm în considerare și potențialul mediu-ridicat, ponderea crește la 60 %. Față de această situație reliefată de Legea nr. 575/ octombrie 2001 nu s-au întocmit reactualizări ale situației existente din ultimii 2-3 ani, de unde rezultă necesitatea realizării unor cartografieri ale zonelor de risc.

Zonele de risc tehnologic sunt situate în acele puncte de pe teritoriul regiunii unde există agenți economici importanți care stochează, prelucrează, transportă sau produc substanțe periculoase (toxice). Zona cu cel mai ridicat risc la poluarea chimică (inclusiv cea cu metale grele) continuă să fie Baia Mare. Riscurile sunt induse în special de prezența iazurilor de decantare: digurile pot ceda, ca urmare a lipsei lucrărilor de mentenanță, iar nivelul maxim poate fi depășit în urma ploilor abundente. Stațiile de epurare a apelor uzate urbane reprezintă de asemenea un factor de risc, întrucât o eventuală defecțiune tehnologică poate conduce la poluarea râurilor și a resurselor de apă în general. Colectarea și neutralizarea deșeurilor de origine animală reprezintă de asemenea un factor de risc din punct de vedere al accidentelor biologice. În această categorie se încadrează și instalațiile de eliminare a deșeurilor generate de activitatea spitalicească de la Cluj-Napoca și Oradea. Poluările, mai ales cele chimice din cauza minelor în funcțiune sau abandonate reprezintă un risc transfrontalier, existând riscul să fie afectate zonele învecinate din Ungaria.

Managementul deșeurilor

Indicele de generare de deșeuri în regiune este mai mic decât media UE, în mediul urban depășind valoarea de 0,9 kg/locuitor/zi, iar în mediul rural 0,4 kg/locuitor/zi. Gestionarea deșeurilor fiind un serviciu public, responsabilitățile din acest domeniu revin exclusiv autorităților publice locale.

Activitatea de pre-colectare, colectare și transport a deșeurilor municipale se prestează la nivelul anului 2011, în toate cele 320 de localități din mediul urban de un număr de 227 de operatori/prestatori, cu unele deficiențe în organizarea serviciului la nivelul unora din

orașele mici. În ceea ce privește mediul rural acoperirea este de 98,51%, operând 31 de prestatori cu sediul în regiune și 2 cu sediul în afara regiunii.

Din raportul ANRSC (Autoritatea Națională de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice) - *Starea serviciului de salubritate a localităților pentru anul 2011* - reiese că la finele anului 2011 din totalul de 26 de depozite conforme din țară în Regiunea de Nord-Vest funcționau doar două (Doba - Satu Mare și Oradea - Bihor), în care au fost depozitate 392. 242 tone deșeurii (11,13% din totalul colectat la nivel național). Regiunea se situează astfel pe penultimul loc la nivel național, după Regiunea Vest, unde la nivelul aceleiași an exista un singur astfel de depozit.

În depozitele existente se depun atât deșeurii nepericuloase (municipale și asimilabile din comerț și instituții, și nămoluri de la stațiile de epurare orășenești), cât și deșeurii periculoase (industriale, deșeurii din construcții și demolări). Depunerea în depozite neconforme a deșeurilor, chiar și nepericuloase, reprezintă un risc pentru calitatea mediului, sănătatea umană și nu în ultimul rând asupra aspectului peisajelor.

Pe baza estimărilor situația deșeurilor municipale colectate, valorificate și eliminate la nivelul Regiunii în anul 2011 reiese faptul că numai deșeurile medicale sunt eliminate în totalitate, iar în ceea ce privește celelalte tipuri de deșeurii, ele sunt în general colectate neselectiv și depozitate/stocate în rampe de gunoi neconforme. Cantitățile valorificate sunt foarte mici, în afară de deșeurile rezultate din prelucrarea lemnului. În 2011 existau în regiune 12 stații de sortare în județele Bihor, Cluj, Maramureș și Sălaj, cu o capacitate între 200 și 35.000 t/an, numărul cel mai mare a unor astfel de stații, respectiv și capacitatea cea mai mare existând în județul Bihor, județul care dispune și de o stație de sortare și tratare cu o capacitate de 30.000 t/an. În ceea ce privește capacitatea de compostare pe plan regional, cele 3 instalații și platforme de compostare din Oradea, Satu Mare și Dej compostează în total 36.000 t/an, din care 20.000 t/an Oradea și 10.000 t/an Satu Mare. Două firme din județul Sălaj se ocupă de procesarea deșeurilor și transformarea în produse finite prin injecție, respectiv în granule prin extrudare, fără orice informație despre cantitățile procesate.

Până în 2012 au fost închise un număr de 24 de depozite neconforme clasa „b” din zona urbană, iar pentru perioada 2013-2017 un număr de 10 depozite neconforme își vor sista activitate, conform HG 347/2005, care impune și ecologizarea rampelor de gunoi închise.

Atât depozitele în funcțiune, care nu sunt conforme și în care se depozitează deșeurii menajere și/sau industriale, cât și cele care nu mai sunt utilizate, dar nu au fost închise conform legislației și ecologizate reprezintă surse contaminate. Suprafețele respective sunt focare de poluare a tuturor factorilor de mediu. La emisiile care afectează toți factorii de mediu se mai adaugă și alte probleme, astfel: depozitele nu au ecran protector și sunt situate în apropierea zonelor locuite; nu există un control al calității și cantității de deșeurii care intră în depozite; depozitele nu sunt acoperite cu material inert la acțiunea focului sau împotriva acțiunii vântului, ceea ce rezultă în răspândirea mirosurilor neplăcute și a particulelor poluatoare și în afara depozitelor.

Regiunea Nord-Vest este pe locul 2 la nivel național după Regiunea Sud Muntenia, în ceea ce privește numărul sit-urilor contaminate și potențial contaminate. Cel mai mare număr de surse contaminate sunt localizate în județul Maramureș (102 surse). Dintre toate categoriile de surse, se poate menționa distinct categoria surselor industriale contaminate, acestea fiind locații aparținând fostelor platforme industriale sau terenuri poluate în urma producției pentru industria grea, aflate în diferite stadii de degradare, care au un impact negativ asupra

mediului. Au fost identificate în medie un număr de 5 situri industriale contaminate per județ, câteva dintre cele mai relevante fiind prezentate în tabelul de mai jos.

Tabel 18. Situri industriale relevante din Regiunea Nord-Vest

Jud.	Situl industrial	Localizarea	Detalii
CJ	Fostele Uzine Chimice Turda	Turda	reziduuri de HCH (hexaclorciclohexan, cunoscut ca lindan)
	Depozitul Pata-Rât	Sat Dezmir, Comuna Apahida	fosta rampă de deșeuri a Uzinei Chimice Turda, de 100.000 de mp aflat în curs de reabilitare
	Depozitul Batal – mal Arieș	Turda	6.928 mp, în proprietate mixta
	Exploatarea miniera Iara	Comuna Iara	30 ha de teren industrial pe care există clădiri și echipamente industriale aflate într-o stare avansată de degradare
	Platformele industriale „Nord”, „Sud-Est” și „Sud-Vest”	Dej	amplasamentul a fost eliberat de toate instalațiile tehnologice ale fostelor fabrici și ale instalațiilor auxiliare și de utilități; clădirile sunt demolate în proporție avansată, iar pe amplasament s-au identificat cantități mari de deșeuri cu conținut de substanțe periculoase și nepericuloase.
MM	Terenuri poluate în zona Baia Mare aparținând: SC RGB PHOENIX SA, SC ROMPLUMB SA	Baia Mare	323.000 ha de terenuri poluate cu metale grele, din foste activități de metalurgie neferoasă, extracția și prepararea minereurilor neferoase, iazurile de decantare ale uzinelor de preparare, haldele de steril de mină, apele de mină evacuate
	Zona Cuprom – Flotația Centrală – IMMUM	Baia Mare	Deșeuri de cupru, complex de fabrici dezafectate
BN	SC Alcor & Beta SA	localitatea Vișoara	depozitul de deșeuri de turnatorie care aparține firmei SC Ario SA
	Mina Făget și Mina Valea Blaznei	Sat Valea Mare, Comuna Șanț, extravilan	exploatare minereuri complexe, steril minier
	Uzina termică Bistrița	Bistrița	Depozitare combustibil, produse petroliere
	SC RAAL SA	Prundu Bârgăului	Depozitare combustibil, hidrocarburi lichide; SC HICART SA Prundu Bârgăului deține aviz de închidere
SM	Zona Cubic	Satu Mare	Terenul unei vechi cariere de argilă
	Groapa de împrumut	Comuna Foieni, intravilan	Groapa de gunoi și balta
	Fost sediu C.A.P, Lacul Medieșu Aurit și Lacul de Cristal	Comuna Medieșu Aurit	Zonă de clădiri degradate, balastiere părăsite
SJ	Mina Sărmășag	Comuna Sărmășag	Zona de clădiri degradate și teren; trecute recent în proprietate publică
	Mina Surduc	Comuna Surduc	22.000 mp teren proprietate publică
BH	Depozitul de zgură Rontău	Sat Rontău	917.547 mp
	Batal Dolea	Comuna Suplacu de Barcău	Administrat de SC Petrolsub Suplac, reziduuri petroliere
	Teren în comuna Tileagd	Comuna Tileagd	baza de recepție cu reziduuri industriale, petroliere

Deși în perioada 2007-2011 s-au întreprins acțiuni de ecologizare a siturilor contaminate în urma cărora au fost ecologizate un număr de 11 situri doar în Sălaj și Bistrița-Năsăud prin intermediul Programului Operațional Sectorial Mediu (Axa 2), în paralel fiind finanțate alte 8 proiecte din surse guvernamentale, aceste eforturi sunt încă insuficiente. Reabilitarea

acestor situri, aflate fie în proprietatea administrațiilor, fie în proprietate privată, va revitaliza zonele afectate și va încuraja noile investiții, infrastructura acestora necesitând doar îmbunătățiri în scopul recăpătării funcționalității economice și sociale. Ecologizarea siturilor contaminate rămâne în continuare o provocare pentru perioada următoare de programare.

În vederea îndeplinirii obiectivelor și țintelor naționale privind valorificarea și reciclarea deșeurilor de ambalaje³⁷ în ultimii ani s-a pus un accent destul de mare pe implementarea sistemelor de colectare selectivă de la populație a deșeurilor de ambalaje. Conform angajamentelor față de UE în 2011 un număr de 1.500.000 locuitori ai regiunii ar fi trebuit să colecteze selectiv deșeurile de hârtie și carton și 1.200.000 de persoane plasticul, sticla și metalul, numere atinse conform rapoartelor de mediu. Cantitatea de ambalaje colectate selectiv în regiune la nivelul anului 2011 a fost de 13 milioane de kg de deșeuri (13 357,17 tone). Pe baza datelor estimate aceste cantități colectate sunt în constantă creștere anuală, compuse mai ales din ambalaje din plastic, respectiv hârtie și carton. Colectarea ambalajelor din sticlă, metal și lemn rămâne în continuare și mai mult în urma așteptărilor.

În ceea ce privește deșeurile de echipamente electrice și electronice (DEEE) începând cu anul 2008 ar trebui colectate 4kg de astfel de deșeuri pe locuitor/an, responsabilitatea colectării revenind administrațiilor publice locale. În acest moment nu există date exacte la nivel regional sau județean referitor la cantitățile colectate. Cunoaștem numai faptul că la nivel regional în 2011 se găseau 145 de operatori economici autorizați să colecteze DEEE și 10 operatori autorizați să trateze astfel de deșeuri, cu nici un astfel de operator în Sălaj unde în schimb există cel mai mare număr de operatori de colectare (66) și Bistrița-Năsăud, județ, cu doar 3 operatori.

Referitor la deșeurile provenite de la vehicule scoase din uz, prin transpunerea reglementărilor europene, legislația națională urmărește facilitarea reutilizării, reciclării și valorificării acestora în vederea reducerii cantității de deșeuri destinate eliminării. La sfârșitul anului 2011 la nivel regional existau 51 de operatori economici autorizați pentru colectarea și tratarea vehiculelor uzate și 14 operatori autorizați pentru colectare, respectiv o instalație de tip shredder pentru tratarea deșeurilor rezultate. Nu există date concrete referitor la numărul autovehiculelor uzate existente și colectate prin Programul „Rabla”, finanțat din Fondul de mediu. Datele preliminare din 2010 reflectă un număr de 15.480 de vehicule uzate colectate.

Deșeurile de baterii și acumulatori portabili, altele decât cele industriale sau auto, sunt colectate de 148 de colectori autorizați în regiune. Numărul producătorilor este de 15, din care 13 se află în județul Cluj și câte 1 în Sălaj și Bistrița-Năsăud, ei având obligația legală ca până în anul 2016 să colecteze minim 45% din cantitățile de baterii și acumulatori portabili produse. Pe baza Raportului de mediu din 2011, în anul 2009 s-au colectat 8.476,73 tone de astfel de deșeuri în regiune din care 65% au fost valorificate, iar restul stocate.

Echipamentele cu conținut de bifenili policlorurați și compuși similari sunt eliminate conform legislației naționale pe baza planului regional, respectiv a planurilor individuale a agenților economici care dețin astfel de echipamente. O mare parte a acestor echipamente au fost

³⁷ Conform Directivei 94/62/CE amendată prin Directiva 2004/12/CE și transpusă în legislația națională există ținte separate pe fiecare tip de ambalaj, reprezentând procentul de reciclare/valorificare a cantității totale de ambalaj a produselor comercializate pe piața internă, care trebuie atinse până la finele anului 2013. Obiectivul global de valorificare prin reciclare este de 55%, iar cea de valorificare sau incinerare cu recuperare de energie este de 60%.

deja eliminate / decontaminate și lichidate complet, restul urmează să fie eliminate la sfârșitul existenței lor utile.

Nămolurile prin care se rețin o mare parte a poluanților din apele uzate industriale și orășenești conțin fracțiuni organice și anorganice poluante pentru mediul înconjurător. La nivel regional există în total 15 stații de epurare industriale (din care câte 10 biologice și mecanice, 6 chimice și 19 combinate), respectiv 34 de stații de epurare municipale (din care 9 biologice, 5 mecanice, 3 chimice și 7 combinate). Stațiile municipale deserveșc în total 927.382 locuitori din regiune. Operatorii stațiilor de epurare pe viitor vor trebui să găsească metode de valorificare a nămolurilor și eliminarea cantităților nevalorificate după tratare corespunzătoare.

În ceea ce privește uleiurile uzate pe baza legislației firmele care introduc pe piață orice tipuri de ulei prin producție proprie sau import, au obligația de a gestiona uleiurile uzate. Până în 2013 minim 80% a cantității introduse pe piață trebuie colectat și gestionat corespunzător normelor în vigoare. Cantitatea de ulei uzat generat în anul 2011 a fost de peste 31 mii de tone, la care se adaugă 2.124,68 tone colectate și stocate în anii anteriori. Numai un procent mic al cantităților de ulei uzat colectat este valorificat.

Mediul și sănătatea

Deși la nivelul Regiunii Nord Vest s-a semnalat o tendință generală de scădere a poluanților atmosferici, efectele lor asupra sănătății umane sunt demonstrate de datele înregistrate de Direcțiile Județene de Sănătate. Cele mai concludente în acest sens sunt datele referitoare la județul Maramureș (cu areale puternic poluate), un studiu comparativ între municipiul Baia Mare și județ asupra morbidității prin afecțiuni respiratorii relevând faptul că în municipiu aceasta este mai ridicată decât în restul județului, stare de fapt observată pentru anii 2009-2011.

În anul 2011 nu au fost semnalate epidemii asociate poluării apei, ci doar 5 cazuri de methemoglobinemie acută infantilă (ca urmare a apelor poluate cu nitrați). De asemenea, din totalul de probe colectate din rețeaua de distribuție a apei sub 5% au fost considerate necorespunzătoare. În Maramureș s-a constatat un caz de ape poluate cu arsen (Ardusat), unul cu amoniac (Satu Mare - Bogdand) și clorinare (Satu Mare - Tarna Mare).

În mediul urban, zgomotul este de asemenea un factor poluant, efectele sale asupra sănătății populației incluzând hipoacuzia, stare de oboseală, iritabilitate, etc. Poluarea fonică este cu atât mai intensă cu cât se dezvoltă traficul rutier, hărțile strategice de zgomot pentru traficul rutier evidențiind zonele centrale ale localităților ca fiind cele mai afectate. Astfel, elaborarea unui plan de acțiune cu măsuri reale pentru reducerea zgomotului este imperios necesară.

Schimbări climatice

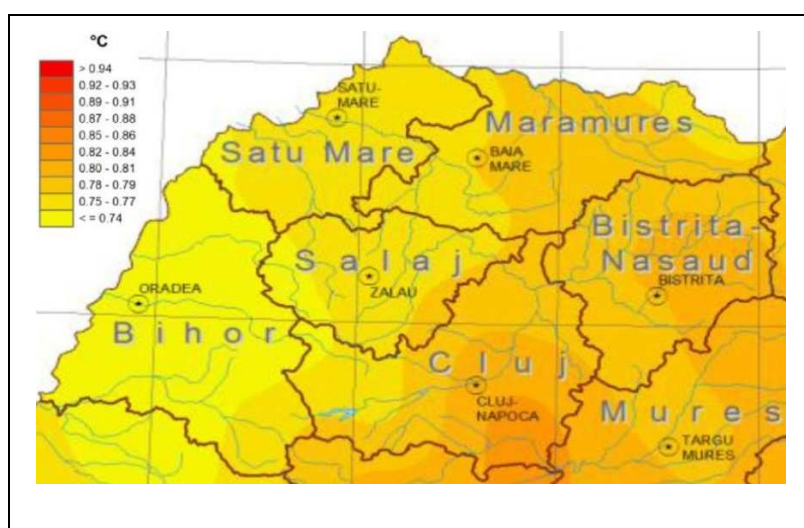
Adaptarea la efectele schimbărilor climatice (temperaturi ridicate, precipitații reduse, fenomene extreme, etc.) presupune stabilirea unor scenarii pe baze științifice și identificarea unor măsuri de contracarare a acestor efecte, pentru a scădea vulnerabilitatea la efectele negative ale acestor schimbări.

Regiunea Nord-Vest, conform studiilor efectuate de UE în cadrul programului ESPON, are în componență trei județe cu vulnerabilitate negativă scăzută (Sălaj, Cluj și Bistrița-Năsăud) și trei cu vulnerabilitate negativă medie (Bihor, Maramureș, Satu-Mare).

Creșteri ale temperaturilor

Potrivit evaluărilor prezentate în Raportul al 4-lea al IPCC din anul 2007, România așteaptă o **încălzire medie anuală** de aceeași magnitudine ca cea proiectată la nivel European față de linia de bază a anilor 1980-1990, cu mici diferențe între modele în primele decenii ale secolului XXI și mult mai mari către sfârșitul secolului: între 0,5°C și 1,5°C pentru perioada 2020-2029 și între 2,0°C și 5,0°C pentru 2090-2099, în funcție de scenariul abordat.

În conformitate cu ultimul raport publicat în 2013 de ANPM/MMSC, privind starea mediului la nivelul anului 2012, în Regiunea Nord-Vest se previzionează o creștere mai accentuată a **temperaturilor medii multianuale** în zonele estice și sud-estice (cu până la 0,82°C) pe intervalul 2001-2030, comparativ cu intervalul de referință 1961-1990. Pe perioada de predicție 2071-2100, conform ESPON, în întreaga regiune se vor semnala temperaturi medii anuale cu peste 3,5°C mai mari decât în intervalul de referință.



Creșterea temperaturii medii multianuale (°C) în intervalul 2001-2030, comparativ cu intervalul de referință 1961-1990
(Sursa: Raport ANPM, 2013)

Conform „Strategiei naționale a României privind schimbările climatice 2013 – 2020”, la nivel național, va avea loc o creștere cu 2°C a **temperaturilor medii în anotimpul de iarnă** și o creștere cu peste 3°C a **temperaturilor medii în anotimpul de vară**, 3,5°C în nord și 4,3°C în sud.

Informații utile privind **temperaturile extreme** ale aerului, respectiv **valoarea medie maximă** și **valoarea medie minimă** pentru

perioada 2070-2099 față de 1961-1990 sunt furnizate în „Strategia națională a României privind schimbările climatice 2013 – 2020”. Se prevede o creștere a temperaturii medii minime din anotimpul de iarnă, mai semnificativ în zona inter-carpatică (cu 4,0°C-6,0°C). Acest semnal climatic este deja existent, așa cum rezultă din analiza datelor de observație pentru perioada 1961-2000: o încălzire de 0,8-0,9°C în zona regiunii Nord-Vest. În cazul temperaturilor medii maxime din anotimpul de vară, modelarea relevă o creștere a temperaturilor în nordul țării cu 4,0°C-5,0°C, cu 1°C sub valorile din restul țării.

Precipitațiile

Diferența în **cantitatea medie multianuală** de precipitații dintre intervalul 2001-2030 și normala climatologică standard 1961-1990, la nivelul Regiunii Nord-Vest, se preconizează a avea valori pozitive (2% – 5%), cu excepția zonelor sudice extreme ale regiunii, unde regimul de precipitații se prevede a rămâne practic neschimbat. În funcție de modelele care stau la baza estimărilor climatice, unele surse preconizează o scădere nesemnificativă a cantităților de apă pe aceeași perioadă, însă pentru intervale mai mari (până în 2090) este de așteptat o scădere mai accentuată.

În conformitate cu ultimul raport publicat în 2013 de ANPM/MMSC, privind starea mediului la nivelul anului 2012, doar pentru Regiunile Nord-Vest și Centru se preconizează astfel de valori pozitive, fenomenul de reducere a precipitațiilor și implicit de apariție a secetei afectând însă restul teritoriului național. Zonele situate în sudul și sud-estul României, sunt considerate a fi cele mai vulnerabile la seceta pedologică (rezerva de apă din sol are valori scăzute).



Diferența în cantitatea medie multianuală de precipitații (%) dintre intervalul 2001-2030 și normala climatologică standard 1961-1990

(Sursa: Raport ANPM, 2013)

Pe perioada de predicție 2071-2100, conform ESPON, în județele Bihor și Satu Mare se preconizează scăderi ale precipitațiilor în lunile de vară cu aprox. 40%, în restul regiunii predicțiile fiind încadrate sub acest nivel față de intervalul de referință 1961-1990.

Grosimea straturilor de zăpadă a scăzut semnificativ în nord-estul, centrul și vestul României, în timp ce la nivelul întregii țări frecvența anuală a producerii fenomenelor de chiciură, polei și chiciură moale au scăzut semnificativ.

Fenomene extreme

În „Strategia națională a României privind schimbările climatice 2013 – 2020” se precizează că zilele tropicale sunt mai frecvente, iar zilele de iarnă sunt tot mai rare. Pe teritoriul țării, temperatura medie minimă vara este deja mai mare, precum și temperatura maximă medie vara până la 2°C în sud și sud-est. **Valurile de căldură** vor fi o apariție obișnuită și vor afecta în special zonele urbane, unde temperatura va fi mai ridicată datorita densității mari a construcțiilor, punând în pericol sănătatea populației. Din analiza efectuată în al 6-lea Raport național privind schimbările climatice și primul Raport bienal (publicat de MMSC în decembrie 2013 în baza obligațiilor de raportare care incumba României conform Convenției Cadru a Națiunilor Unite asupra Schimbărilor Climatice), pe perioada 1961-2012 se înregistrează o creștere a valurilor de căldură (intervale de minim doua zile consecutive cu temperaturi peste 37°C) care afectează mai ales zona vestică a regiunii.

Se preconizează că **precipitațiile vor fi mai mari pentru perioade scurte de timp** și pe suprafețe reduse, ceea ce va conduce la creșterea frecvenței viiturilor, în special a celor de tip „flash flood”, și de asemenea la perioade secetoase mai mari, în final, aceasta însemnând un deficit al resurselor de apă, pericol de producere de incendii forestiere, pierderea biodiversității, degradarea solului și a ecosistemelor și deșertificarea.

La nivelul Regiunii Nord Vest s-a semnalat o tendință generală de scădere a poluanților atmosferici, efectele lor asupra sănătății umane sunt demonstrate de datele înregistrate de Direcțiile Județene de Sănătate. Cele mai concludente în acest sens sunt datele referitoare la județul Maramureș (cu areale puternic poluate), un studiu comparativ între municipiul Baia Mare și județ asupra morbidității prin afecțiuni respiratorii relevând faptul că în municipiu aceasta este mai ridicată decât în restul județului, stare de fapt observată pentru anii 2009-2011.

*În **concluzie**, investițiile efectuate în ultima jumătate a deceniului trecut în domeniul mediului nu au reușit să stopeze fenomenul de degradare a stării mediului în Regiunea Nord-Vest. Deși activitatea marilor poluatori industriali s-a diminuat starea mediului a continuat să se degradeze probleme mari existând în ce privește calitatea apelor și a solului.*

Doar la factorul aer datele evidențiază o tendință generală de scădere a emisiilor de poluanți în atmosferă, fie că vorbim de gazele cu efect de seră sau diferite pulberi .

În ce privește apele se poate constata că deși rețeaua de apă s-a extins în perioada 2005-2011 cu 44,37% populația deservită de sistemele de canalizare din regiune în 2011 a fost doar cu 5% mai mare decât numărul locuitorilor deserviți în 2006. Rata populației deservite de sistemul de canalizare din regiune ajuns abia la 43,64% și nu toate gospodăriile sunt conectate la stații de epurare. Conform stării ecologice calitatea apelor de suprafață din regiune, a înregistrat o depreciere continuă nici un km de râu nemaifiind clasificat în categoria I (stare foarte bună) în 2011 față de 725 de km în stare foarte bună în 2006. Apele subterane din regiune erau în stare chimică bună dar unele surse de ape potabile au înregistrat o serie de indicatori depășiți în județele Bihor, Maramureș, Satu Mare și Bistrița-Năsăud. Apa potabilă ajunge prin sistemul public la doar 60,20% din populație. Calitatea apei potabile poate fi considerată satisfăcătoare, dar au început să apară depășiri la coliformi și mangan. Toate apele de îmbăiere din regiune sunt încadrate la condiții necorespunzătoare prezentând neconformități în cazul aceluiași coliformi și clorului rezidual. Apele uzate din gospodăria au devenit unul dintre principalii factori de poluare atât a apelor subterane, cât și a apelor de suprafață la care se adaugă poluările industriale constante sau accidentale, cu efecte negative inclusiv transfrontaliere.

Deși regiunea are o diversitate naturală și resurse naturale destul de bogate, comparativ cu media europeană doar un procent destul de mic a teritoriului regiunii este declarat arie protejată sau sit Natura 2000. Lipsa planurilor de management, a unor concepte de dezvoltare durabilă, dar și lipsa resurselor financiare pun în pericol prezervarea naturii și a biodiversității în aceste zone.

Suprafețele de teren cu destinație agricolă sunt tot mai afectate de diferite procese de degradare fie că vorbim de procesele induse de activitatea antropică sau fenomene naturale. Suprafața ocupată de terenuri degradate și neproductive este în 2011 cu 12% mai mare ca în 2005, reprezentând 21,6% din totalul pe țară depășind toate celelalte regiuni. În același timp volumul lucrărilor de regenerare și îmbunătățire funciară s-a diminuat la un nivel nesemnificativ față de amploarea fenomenului de degradare. Nu în ultimul rând suprafața terenurilor cu destinație economică (arabil, fânețe, pășuni, etc.) este diminuată continuu și prin practica extinderii suprafețelor intravilanului localităților urbane.

Utilizarea pesticidelor și a îngrășămintelor chimice influențează calitatea apei și a solului, având atât efecte economice nedorite (scăderea producției agricole), cât și impact negativ asupra sănătății umane (în anul 2011 au fost semnalate 5 cazuri de methemoglobinemie acută infantilă ca urmare a apelor poluate cu nitrați).

Atât apele, cât și aerul și solul sunt supuse unei presiuni continue din cauza depozitelor de deșuri menajere neconforme, a rampelor de gunoi care au atins cotele de depozitare maxime, dar care nu au fost închise și a lipsei implementării unor sisteme integrate de management a deșeurilor care rezolvă corespunzător depozitarea și valorificarea deșeurilor precum și colectarea selectivă a acestora, conform angajamentelor europene. Aceași

presiune pe factorii de mediu se exercită și în cazul numeroaselor situri contaminate, unele foste platforme industriale.

Presiunilor continue de natură antropică din prezent li se adaugă efectele asupra teritoriului regional ale schimbărilor climatice (creșteri ale temperaturilor, în special în mediul urban și zona vestică a regiunii, creșterea precipitațiilor cu excepția zonelor sudice ale regiunii, intensificarea fenomenelor extreme – perioade îndelungate fără precipitații, creșterea frecvenței viiturilor – etc.).

Provocările în domeniul mediului la nivel regional sunt extrem de mari și privesc mai ales managementul apelor, al terenurilor, al deșeurilor, cât și biodiversitatea. Este necesară o mai puternică implicare a publicului, dar și a autorităților locale pe lângă intervenții mai coordonate ale guvernului, fiind manifestat riscul de nerespectare a angajamentelor europene asumate. În afara angajamentelor europene se impune, ca o datorie față de generațiile următoare, ca în perioada 2014-2020 să fie luate primele măsuri serioase pentru gestionarea efectelor schimbărilor climatice.

7. Economia regiunii

Radiografia economiei, extinsă în continuare pe 5 secțiuni, surprinde atât punctele forte cu potențial de creștere, generatoare de valoare adăugată și care necesită susținere financiară în viitor, dar și pe cele care manifestă tendințe negative, prin a căror susținere se încearcă eliminarea disparităților și dezvoltarea echilibrată a regiunii Nord-Vest. Un capitol distinct este rezervat impactului crizei economice care a început din anul 2008, cu accent pe sectoarele cele mai afectate din regiune.

Analiza indicatorilor macroeconomici relevanți, detaliată în acest capitol, plasează Regiunea Nord-Vest pe podiumul clasamentului național (locul III) din prisma contribuției la PIB și la Valoarea Adăugată Brută, cu valori însă sub media națională în cazul productivității muncii și al PIB - ului per locuitor, la distanță mare față de media Uniunii Europene.

Sectorul antreprenorial este caracterizat de un număr relativ ridicat de întreprinderi, acest indicator plasând din nou Regiunea Nord-Vest pe podiumul național (locul II), indicatorul aferent județului Cluj fiind destul de aproape de media europeană. Din analiză reiese faptul că economia Regiunii Nord-Vest se bazează în principal pe sectorul terțiar (cu pondere mare a comerțului) și pe industrie (în special industria prelucrătoare), sectorul agricol aflându-se în scădere drastică.

Din prisma indicatorilor aferenți activității economice (inclusiv a investițiilor străine și a balanței comerciale) se observă pe de o parte discrepante mari între județele regiunii iar pe de altă parte reiese un grad de specializare funcțională pe zone și pe sectoare de activitate. În acest sens, au fost analizate concentrările economice zonale, precum și inițiativele cu caracter colaborativ, precum structurile de sprijin pentru afaceri și clusterelor.

Indicatori macroeconomici regionali relevanți

În intervalul de analiză 2005-2011, în termeni nominali, **PIB-ul Regiunii Nord-Vest** a crescut cu 78%, cu o creștere medie anuală de 16,3% până în 2008 și un ritm mai redus începând din 2009, de 2,6% anual, urmând în general dinamica PIB-ului național, fluctuații datorate impactului crizei economice și creșterii anuale a ratei inflației. **În termeni reali**³⁸, între anii 2005 și 2008, PIB-ul Regiunii NV a înregistrat o creștere anuală medie de 5,5%, cu un ecart-apogeu de 10% în anul 2007, anul 2009 fiind marcat de o scădere de cca 6%, sub efectul crizei economice.

Reprezentând 14,3 % din teritoriul țării și 12,92 % din populația totală, Regiunea Nord-Vest a contribuit cu 11,32 % la formarea PIB-ului național, ocupând pe toată perioada analizată poziția a III-a la nivel național, cu o valoare de 61.060,3 milioane lei în anul 2011, în creștere cu 3% față de nivelul anului 2010 (PIB-ul Regiunii Nord-Vest în 2010 a fost de 59.292,5 mil lei, respectiv 14.079 mil euro).

Tabel 19. Principalii indicatori regionali

Nr.	Indicatorul pentru Regiunea Nord-Vest	Valoare absoluta	Pondere din total România	Locul în top național	Anul de referință
1	PIB	61.060,3 mil. lei	11,32 %	III	2011
2	PIB-ul regional pe cap	10.200 Euro	cu 10,5% sub media națională	IV	2010

³⁸ Rata de creștere reală a PIB, corelată cu nivelul prețurilor

	de locuitor (PPS/PPC)				
3	PIB-ul regional pe cap de locuitor (în termeni nominali)	5.200 Euro	cu 10,3% sub media națională	IV	2010
4	Valoarea Adăugată Brută (VAB)	52.816,6 mil. lei/ 12.539 euro	11,32%; cu 9,5% sub media națională	III	2010
5	Productivitatea muncii (VAB/populația ocupată)	46.000 lei/ 10.922,5 euro	cu 9% sub productivitatea națională	IV	2010

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

În interiorul regiunii, județul Cluj contribuie în proporția cea mai mare la formarea PIB-ului regional, (cu o medie de aproape 35%), urmat de județele Bihor (peste 22,5%) și Maramureș (cca 14%) .

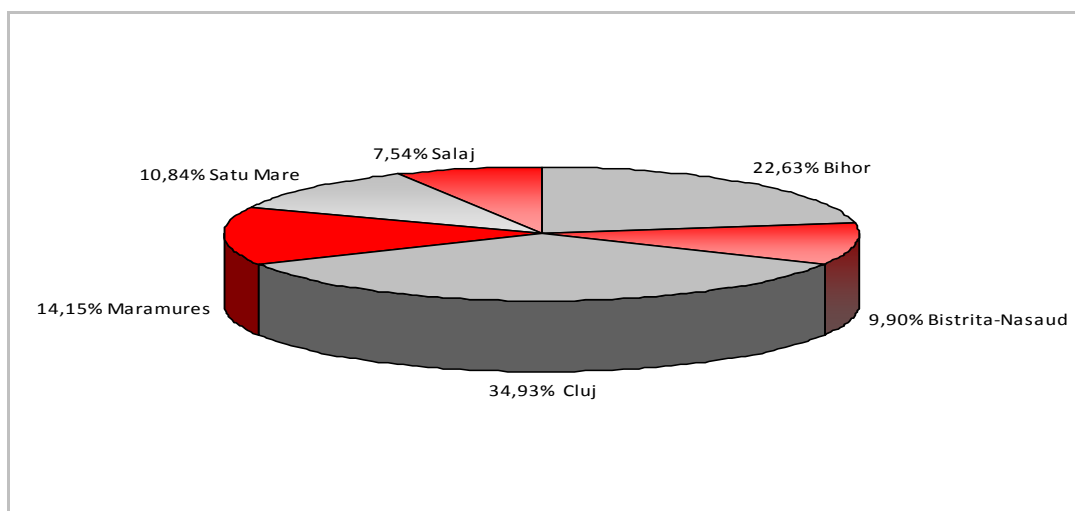


Figura 31. Contribuția medie a județelor la PIB - ul Regiunii Nord-Vest, în perioada 2005-2011

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

PIB-ul regional pe cap de locuitor, calculat în termeni nominali, a înregistrat o creștere de 23% în intervalul 2005-2010, ajungând la o valoare de 5.200 euro în 2010, care reprezenta 21% din media europeană. Indicatorul care reflectă însă la modul unitar situații comparative între state este **PIB-ul regional pe cap de locuitor, exprimat în paritatea puterii de cumpărare standard (PPS sau PPC)**. Acesta, de asemenea, a înregistrat îmbunătățiri, cu o dublare a valorii în ultimii 10 ani, (cu o creștere de 20% în intervalul analizat) ajungând în anul 2010 să reprezinte 42% din media UE-27, cu o valoare de 10.200 Euro. Aflat în anul 2010 cu 10% sub media națională, acest indicator poziționează Regiunea Nord-Vest pe locul IV la nivel național, după București-Ilfov, Vest și Centru. La nivel regional, pe fondul creșterii disparităților inter-județene, județul Cluj obține performanțe economice semnificative, cu 25% peste media națională, urmat de Județele Bihor și Maramureș, cu o rată anuală de creștere a PIB/locuitor la nivel județean aflată între 5 și 3 % în intervalul 2005-2010.

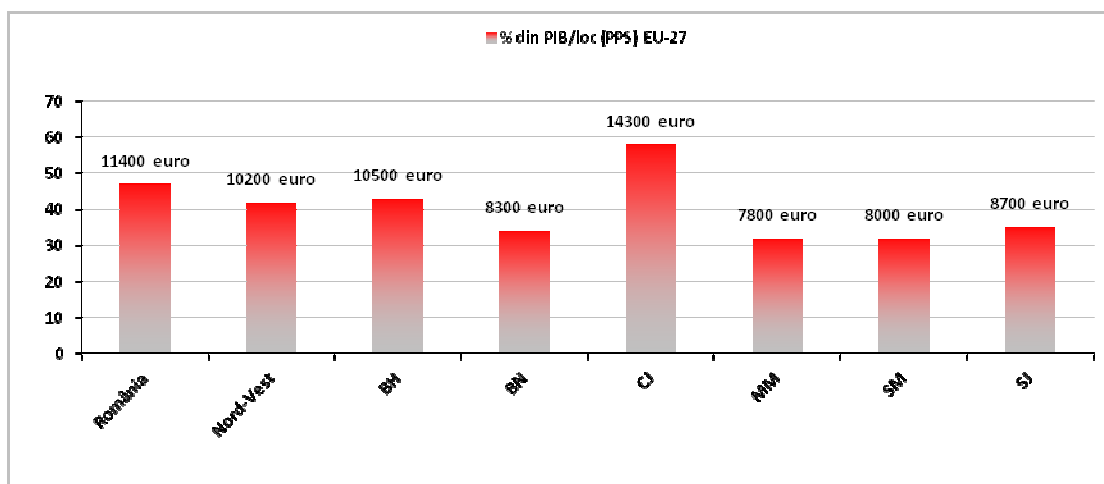


Figura 32. PIB/locuitor (PPS) în anul 2010, raportat la media UE-27=100%

Sursa: Eurostat

În anul 2010, Regiunea Nord-Vest a contribuit cu 11,32% la formarea **Valorii Adăugate Brute** (VAB) totală produsă în România, respectiv cu 52.816,6 milioane de lei, ocupând locul III în ierarhia națională. Economia regiunii se bazează în special pe³⁹ sectorul terțiar, care contribuie cu 49,49% la formarea VAB regionale în 2010 și pe industrie, cu o contribuție de 33,7%.

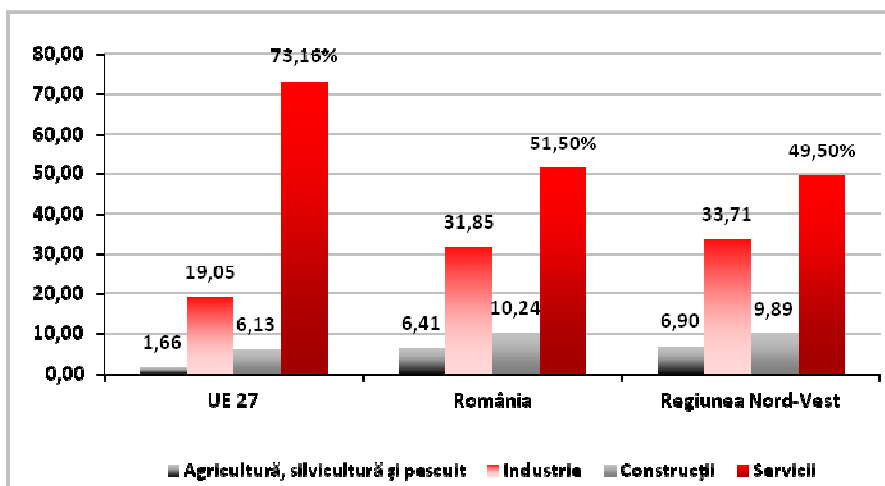


Figura 33. Structura sectorială a economiei (VAB), în 2010

Sursa: Eurostat

Aportul cel mai mare la structura sectorului terțiar regional îl au serviciile cu caracter comercial (comerț, hoteluri și restaurante, transporturi și depozitare, informații și comunicații), cu 35,37% din totalul valorii adăugate generate de sectorul serviciilor, urmate de cele publice (32,7%) și de cele financiare și imobiliare, care au avut o contribuție de 31,88%.

În perioada 2005-2010, cel puțin trei considerente identificate în dinamica structurală a VAB pentru Regiunea Nord-Vest sunt demne de atenție:

³⁹ Ponderea sectoarelor este analizată ca și contribuție la VAB și nu la PIB, întrucât reflectă mai îndeaproape realitatea, fără ca valorile să fie influențate de factori externi sectorului, precum schimbările de taxe, impozite sau subvenții, care pot aduce modificări la ponderea ramurilor, fără ca acestea să reprezinte schimbări propriu-zise în activitatea economică

- sectorul terțiar, aflat încă la mare distanță de ponderea medie a UE de 73,16%, înregistrează, paradoxal, o scădere continuă a ponderii sale din VABR, de la 54% în 2005 la 52,8% în 2008 și ajungând în 2010 să se situeze chiar sub media națională, care a fost de 51,5%; cea mai accentuată scădere a ponderii serviciilor s-a înregistrat între anii 2008-2010 în județul Bihor (-8%), iar cea mai atenuată în județul Cluj (-1,8%)
- crește contribuția industriei la formarea valorii adăugate brute regionale cu 5,77% în intervalul de analiză, spre deosebire de sectorul agricol care a înregistrat o descreștere cu 4,6% între anii 2005-2010, în condițiile în care 31,77% din populația ocupată a regiunii activează încă în acest ultim sector, fapt care are implicații asupra productivității regionale a muncii.
- sectorul construcțiilor a avut un trend puternic ascendent, contribuția sa la formarea VABR crescând cu 5,3% până în anul 2009 (când ajunsese să formeze 11,56% din VABR), urmat în 2010 de o descreștere cu 1,66%.

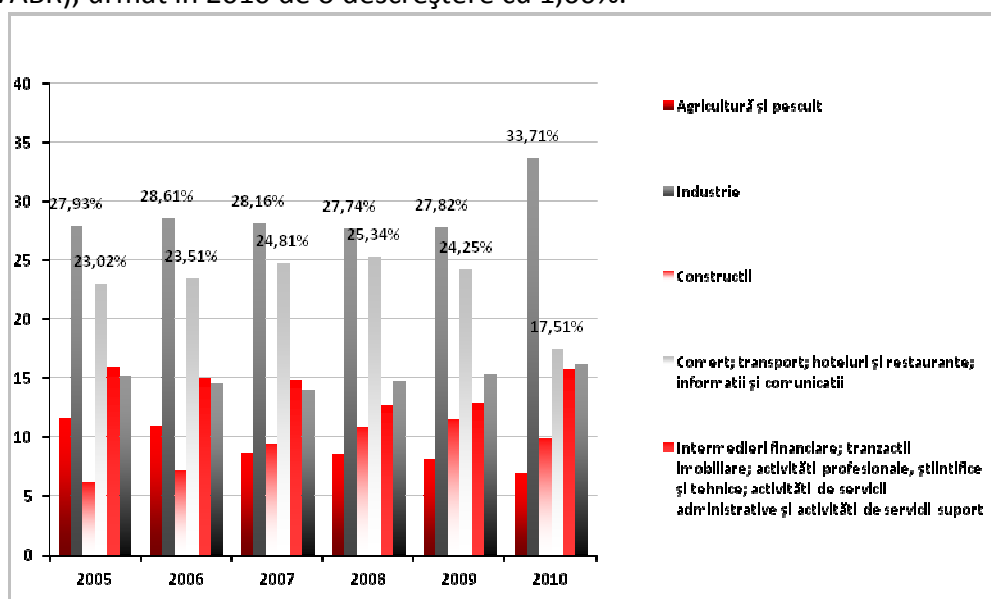


Figura 34. Structura VAB pe activități în Regiunea Nord-Vest, 2005-2010

Sursa: Eurostat, Regional Statistics, 2013

Din analiza ultimului an luat în considerare (2010), nici un sector de activitate principal din Regiunea Nord-Vest nu deține avantaj net competitiv din prisma contribuției la VAB totală produsă în România, toate regăsindu-se sub media națională; însă, la nivel de clasament național, aportul sectorial la formarea VAB națională a sectorului respectiv, evidențiază pentru Regiunea Nord-Vest următoarele poziții:

- locul II în cazul contribuției a două domenii: sectoarele aferente economiei creative – **industriile creative** (respectiv CAEN Secțiunile R-U, cu o contribuție de 12%) și **Intermedieri financiare și asigurări** (CAEN Secțiunea K, cu o contribuție de 6,8%)
- locul III în cazul contribuției domeniilor specifice de **servicii**: comerț – transport – hoteluri și restaurante (CAEN Secțiunile G – I, cu un aport de 11,77%) și **Informații și comunicații** (CAEN Secțiunea J, cu un aport de 5,85%)

Contribuția sectoarelor la formarea VAB județene indică un grad ridicat de eterogenitate, factor care stă la baza complexității structurii economiei regionale. În graficul de mai jos se observă, spre exemplu, faptul că județul Cluj are o tendință de terțiarizare pregnantă (indicator corelat și cu procentul de 48,98% din populația ocupată a județului, care activează în acest sector), având un sector primar mai slab dezvoltat, pe când economia județului Satu

Mare este una industrial-agrară, cu un sector agricol bine dezvoltat (în care activează mai mult de 38% din populația ocupată)

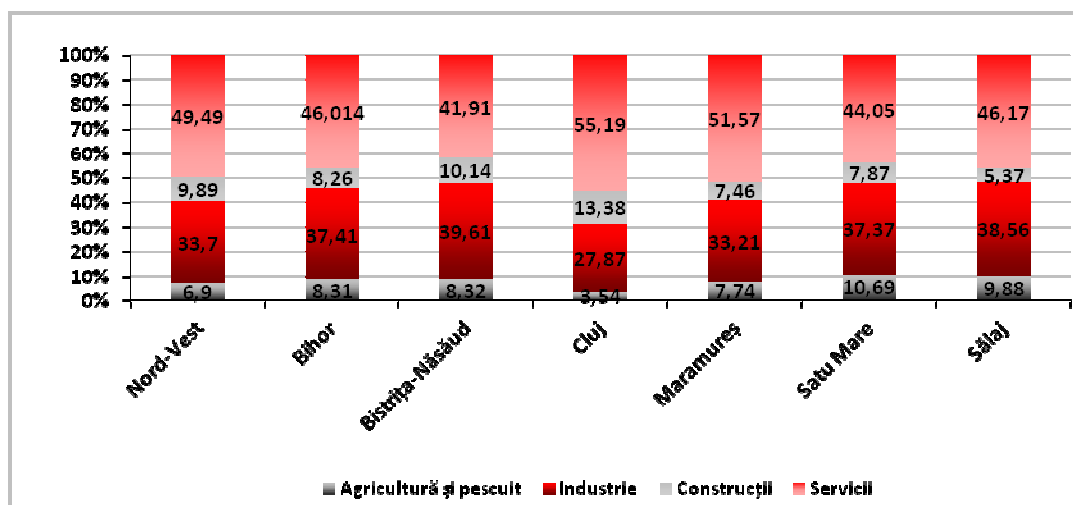


Figura 35. Contribuția sectoarelor la VAB-ul regional și județean în Regiunea Nord-Vest în 2010

Sursa: Eurostat

Productivitatea muncii⁴⁰ a înregistrat o creștere cu 73% între anii 2005 și 2010, situând Regiunea Nord-Vest, pe locul IV la nivel național în anul 2010, cu o valoare de 46 mii lei/salariat. Cu toate acestea, valoarea se află cu 9% sub nivelul productivității înregistrate în România în anul 2010 și este de 4,6 ori mai redusă decât media UE27, demonstrând utilizarea ineficientă a capitalului uman⁴¹.

Cel mai ridicat nivel al productivității muncii se înregistrează în județul Cluj (57,86 mii lei/salariat), iar singurul județ care a înregistrat scăderi la acest la acest capitol este Bistrița-Năsăud, pe fondul restrângerii activității economice.

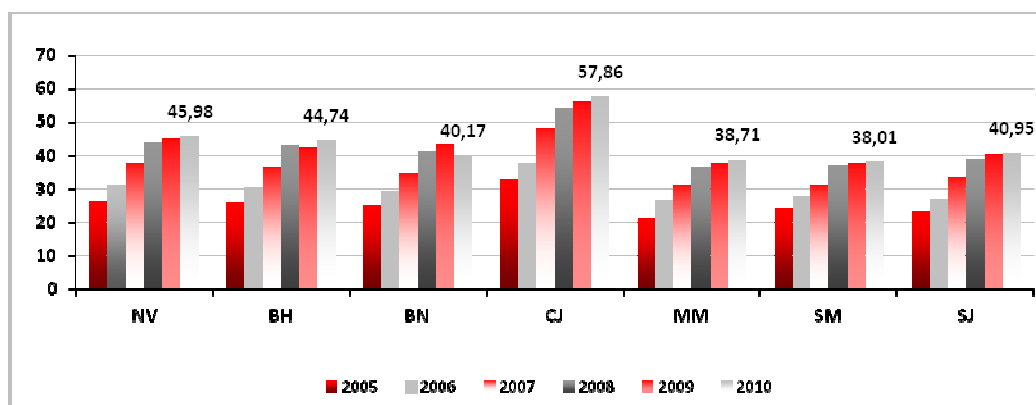


Figura 36. Productivitatea muncii, mii lei/salariat în Regiunea Nord-Vest și în județe, 2005-2010

Sursa: Eurostat

Din perspectiva productivității regionale sectoriale a muncii în Regiunea Nord-Vest, la nivel comparativ, se identifică principalele aspecte:

⁴⁰ Productivitatea muncii calculată ca raport între VAB și populația ocupată, este un indicator permite comparații ale nivelului de competitivitatea relativă între anumite domenii de activitate sau areale geografice (județe, regiuni etc)

⁴¹ Productivitatea muncii calculată ca raport între PIB și populația ocupată plasează Regiunea Nord-Vest pe locul VI la nivel național, cu 12% sub media productivității în România.

- în industrie și servicii este mai redusă decât productivitatea națională cu cca 12% (locul V⁴², respectiv IV la nivel național)
- este ușor mai ridicată (cu 1,2%) decât productivitatea națională în Construcții (locul III la nivel național)
- în sectorul agricol, nivelul productivității se înscrie ușor peste cel național (cu 1,5%), însă cu toate acestea, Regiunea Nord-Vest se află la coada clasamentului (ocupă doar locul VI), întrucât există un decalaj mare generat de nivelul productivității muncii în Regiunea București-Ilfov, care înregistrează o valoare de 3 ori mai mare decât media productivității din celelalte regiuni ale țării
- productivitatea regională în Industrie și în Construcții s-a dublat în perioada 2005-2010, fiind sectoarele în care s-a înregistrat cea mai amplă dinamică, urmate de sectorului serviciilor (cu o creștere de 42%);
- industria este singurul sector a cărui productivitate nu s-a diminuat după 2008, sub impactul crizei economice, atât la nivel regional cât și național
- cele mai bune rezultate în ceea ce privește productivitatea muncii în regiune se înregistrează în domeniul producției și furnizării de energie electrică și termică, industria echipamentelor electrice, comerț, industria chimică, industria celulozei și hârtiei și industria metalurgică.
- între sectoarele regiunii, agricultura înscrie nivelul cel mai redus al productivității, de aproape 6 ori mai mică decât media celorlalte sectoare din regiune, înregistrând de asemenea o dinamică ne semnificativă în cei 6 ani analizați (după o creștere de 45% în perioada de boom economic, a revenit la parametrii aferenți anului 2005)

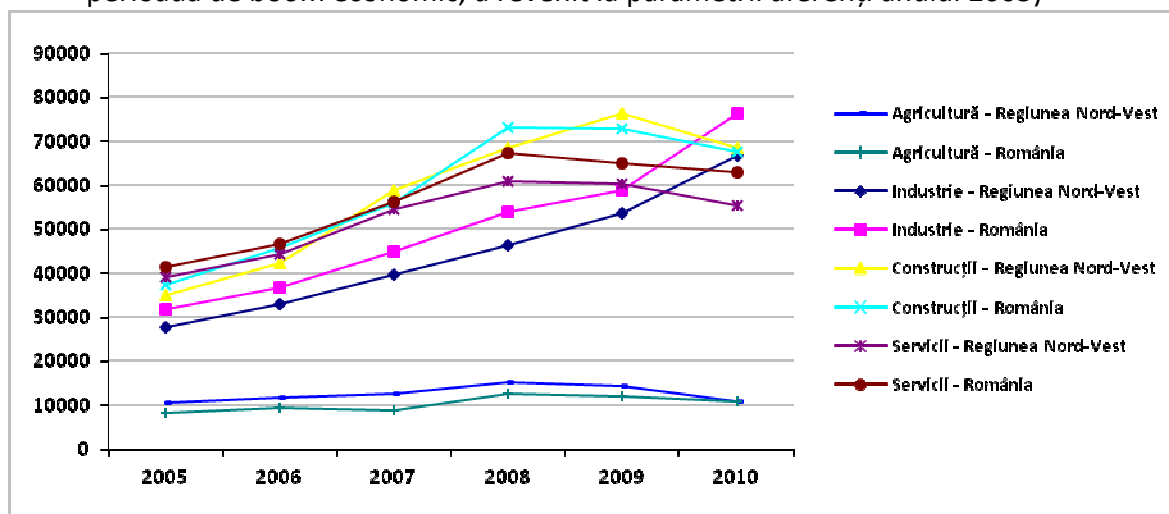


Figura 37. Productivitatea muncii în principalele sectoare ale economiei regionale și naționale în perioada 2005-2010 (Lei/persoană ocupată/an)

Sursa: Eurostat Database, 2013. Calcule proprii

Raportat la media europeană, Regiunea Nord-Vest se află la mare distanță în toate activitățile economice: înregistrează o valoare a productivității muncii de 6 ori mai mică în

⁴² Industria prelucrătoare (care reprezintă peste 90% din Industrie) din Regiunea Nord-Vest este intensivă în forță de muncă și resurse naturale (precum industria alimentară, industria textilă, industria lemnului etc.), iar pe lângă valoarea adăugată relativ scăzută, are un conținut tehnologic redus, dezvoltarea bazându-se de regulă pe costul ieftin al muncii și pe materiale importate. Pentru o creștere a productivității, este imperios necesară creșterea gradului de automatizare în industrie.

agricultură, de 3 ori mai mică în industrie, de 2 ori mai mică în construcții și, respectiv de 4 ori mai mică în servicii.

Dezvoltare antreprenorială

În anul 2011, în Regiunea Nord-Vest erau active 64.185 **unități locale** (locul II la nivel național, după București-Ilfov) reprezentând 13,8% din numărul unităților locale înregistrate în România. Județul Cluj se află pe podium în clasamentul național, pe locul II după București, totalizând 36% unitățile locale active din Regiunea Nord-Vest.

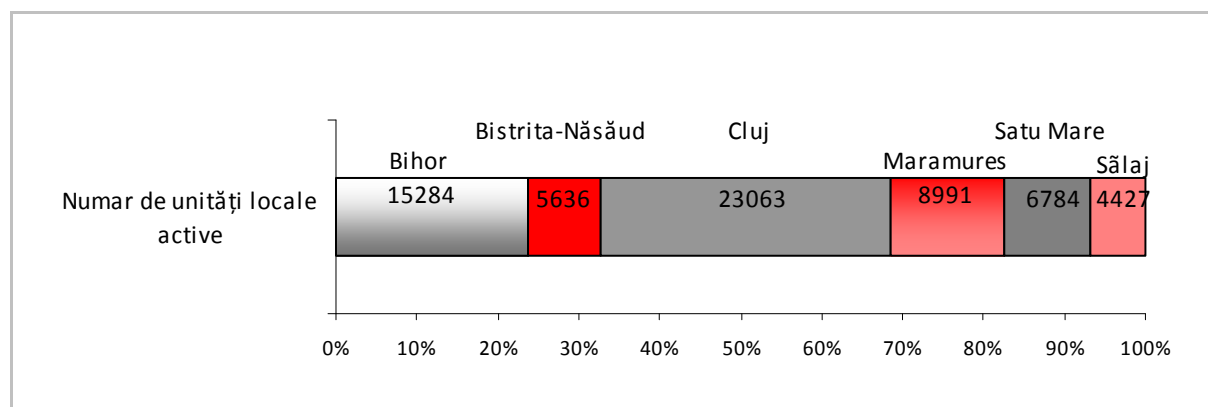


Figura 38. Numărul de unități locale active pe județe ale Regiunii Nord-Vest, în 2011

Sursa: prelucrarea bazată pe date INS Tempo Online

Dintre acestea, 62.381 sunt întreprinderi, cu o pondere de 97,2% în totalul unităților locale active⁴³.

Dinamica întreprinderilor în Regiunea Nord-Vest este analizată în două etape: astfel, în perioada 2005-2008, în regiune numărul unităților locale active a crescut cu cca 27%, după 2008 urmând o descreștere cu 20,21%, pe fondul impactului pe care criza economică l-a avut asupra economiei. Per total însă, între 2005 și 2011 numărul firmelor din Regiunea Nord-Vest a înregistrat o creștere peste media națională.

Urmând aceeași tendință, la nivelul Regiunii Nord-Vest se reflectă o diminuare a inițiativei antreprenoriale în anul 2011 față de 2008, tradusă prin scăderea cu 6% a **numărului de înmatriculări de firme noi**. Considerat unul din indicatorii cheie pentru dinamica antreprenoriatului, rata natalității arată capacitatea de inițiere a unor noi afaceri într-un context macroeconomic dat. Cu o **rată medie de natalitate a întreprinderilor** în termeni absoluți de 12.226 întreprinderi/an în mediul urban și de 6.937 întreprinderi/an în mediul rural, în perioada 2008-2011 se observă pe de o parte o tendință de descreștere cu 24% a numărului înmatriculărilor în mediul urban și o situație opusă în mediul rural, unde se înregistrează o creștere cu 41%, explicabilă prin demararea măsurilor din PNDR adresate întreprinzătorilor din mediul rural.

Începând cu anul 2008, în Regiunea Nord-Vest cele mai multe întreprinderi noi au fost create în sectorul de comerț, urmat de sectorul de construcții (cu cele mai multe întreprinderi noi din țară), iar din anul 2010 se observă o creștere a ponderii întreprinderilor nou create în domeniul hotelurilor și restaurantelor. Județele Cluj și Bihor înregistrează cele

⁴³ Conform INSSE, *Unitatea locală* este o întreprindere sau o parte a acesteia (atelier, fabrică, depozit, birou, mină sau stație etc) situata la o adresa identificabilă; include punctele de lucru ale întreprinderilor.

mai bune performanțe în rata natalității întreprinderilor, iar județul cu cele mai puține înmatriculări rămâne Sălajul.

Din prisma indicatorilor aferenți antreprenoriatului⁴⁴, România se află pe ultimele locuri în U.E.⁴⁵, fiind încurajată elaborarea unei strategii naționale pentru educație antreprenorială, bazată pe modelele de succes ale altor state europene. Majoritatea întreprinderilor sunt înființate de bărbați (în proporție de 63%) cu vârsta cuprinsă între 30 și 39 de ani (61% din noile întreprinderi active).

În funcție de **clasele de mărime**, în Regiunea Nord-Vest ponderea cea mai mare este deținută de microîntreprinderi (86,09%), întreprinderile mici (10-49 angajați) reprezintă 11,77% din totalul întreprinderilor active, întreprinderile mijlocii (50-249 angajați) reprezintă 1,82%, iar cele mari au pondere foarte mică în totalul unităților active, de doar 0,3%. Deși reduse ca număr, firmele mari au o contribuție semnificativă la creșterea și dezvoltarea economică a regiunilor, iar din totalul național de 1.704 de firme mari, Regiunea Nord-Vest ocupă locul IV, cu aproape 11,5% din total, cele mai multe regăsindu-se în județele Cluj (31,79%) și Bihor (29,74%).

Tabel 20. Numărul de întreprinderi din Regiunea Nord-Vest, după clasa de mărime, 2005-2011

Clase de mărime ale întreprinderilor	Număr de întreprinderi						
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Total	63.330	67.825	74.550	80.446	77.731	69.602	64.185
0-9 persoane	55.634	59.496	65.446	71.267	69.188	61.339	55.262
10-49 persoane	6.112	6.743	7.495	7.541	7.154	7.002	7.557
50-249 persoane	1.334	1.345	1.375	1.413	1.197	1.075	1.171
250 persoane și peste	250	241	234	225	192	186	195

Sursa: INS, Tempo Online, 2013

Ponderea IMM-urilor în total firme, la nivel regional, a crescut continuu în intervalul de analiză, ajungând în anul 2011 să reprezinte 99,69%, pondere similară cu cea înregistrată la nivel european (99,8%), în anul 2010, ultimul an pentru care există date oficiale. Numărul firmelor mari a scăzut însă cu 22% în perioada 2005-2011, multe dintre acestea optând pentru relocarea activității (dintre cele mai importante, amintim: Ursus Breweries, Nokia Napolact (relocare parțială)).

În ceea ce privește **densitatea IMM-urilor**⁴⁶, în anul 2011 Regiunea Nord-Vest înregistrează 23,55 IMM-uri la mia de locuitori (în scădere cu 2 IMM-uri față de anul 2010), indicator comparativ important, care poziționează regiunea pe locul al II-lea în ierarhia națională, peste media de 21 IMM-uri/mia de locuitori, la mare distanță însă de București-Ilfov cu 48 IMM-uri/mia de locuitori și de valoarea UE-27, de 42,2 IMM-uri /mia de locuitori. Din regiune, județul cu cea mai mare densitate a întreprinderilor în intervalul de analiză este Clujul (cu 33,14 IMM-uri /mia de locuitori), la polul opus situându-se județele Maramureș și Bistrița-Năsăud (cu cca. 17,6 IMM-uri /mia de locuitori).

⁴⁴ Programul Indicatorilor pentru Antreprenoriat (EIP)9, dezvoltat de OECD și Eurostat

⁴⁵ Clasamentul dintr-un total de 59 de țări analizate, Sursa: „Antreprenoriatul în România, Raportul de țară 2010, Monitorul Antreprenoriatului Global”

⁴⁶ Densitatea IMM-urilor (numărul IMM-urilor la 1000 de locuitori) este un indicator relevant pentru comparația cu media europeană și cu media națională, reflectă atractivitatea regiunilor pentru investitori, stabilitatea mediului de afaceri, dar și spiritul de inițiativă al populației.

IMM-urile din industrie folosesc prea puțin tehnologiile ecologice, întâmpinând restricții financiare în calea adoptării unor soluții pentru economisirea energiei și a resurselor. Astfel, pentru dezvoltarea unei conduite eficiente din punct de vedere al utilizării resurselor sunt necesare campanii de informare privind importanța eficienței energetice.

În anul 2011 la nivelul Regiunii Nord-Vest se înregistra un număr de 2.778 de **asociații familiale**, reprezentând 15,63% din totalul național. În ierarhia națională, regiunea ocupă locul al doilea, după Nord-Est. În intervalul de analiză, numărul asociațiilor familiale a scăzut dramatic cu 88,81%, depășind dinamica națională. Întreprinzătorii de tip persoane independente au crescut cu aproximativ 22,17% în intervalul de analiză. În anul 2011, au reprezentat 16,06% din totalul național. Cele mai multe asociații familiale se regăsesc în anul 2011 în județul Satu Mare (24,51%), iar cele mai multe persoane independente în județul Cluj (33,67%).

Distribuția unităților locale active pe principalele sectoare de activitate indică faptul că, în anul 2011, din totalul de 64.185 firme (unități locale active) din Regiunea Nord-Vest, 72,5% activau în sectorul serviciilor (în condițiile în care 33,51% din totalul din regiune provin din sectorul Comerț, Cod CAEN G), 12,8% în industrie, 11,75% în construcții și doar 2,9% în agricultura.

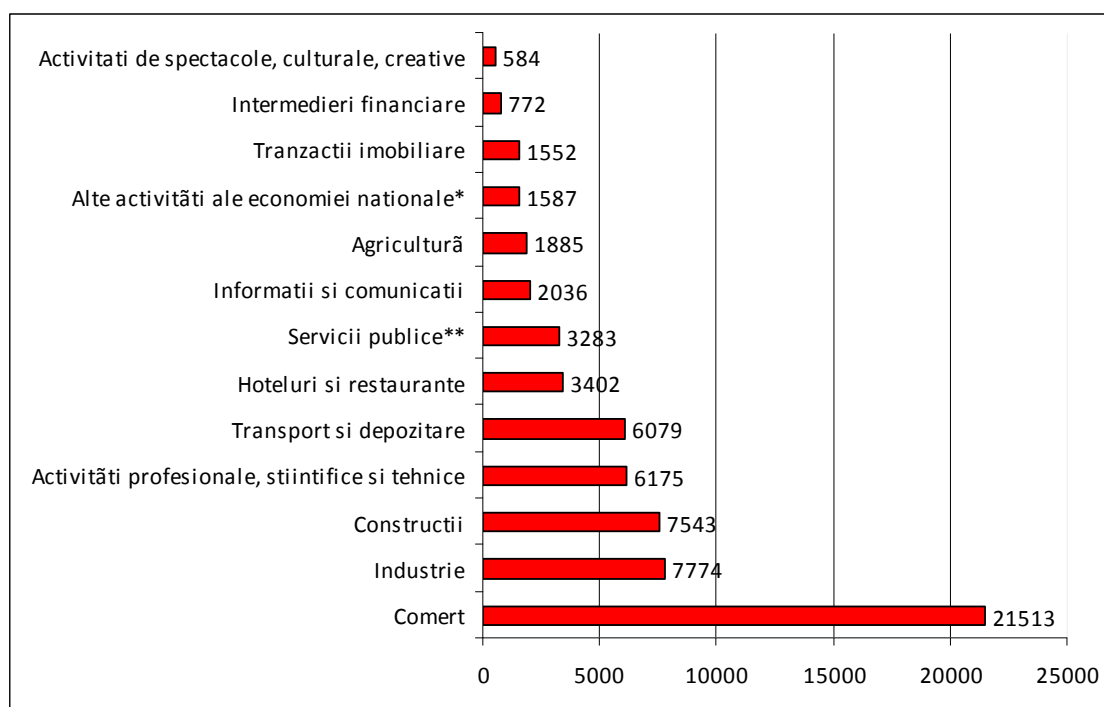


Figura 39. Distribuția firmelor (unităților active locale) în Regiunea Nord-Vest pe sectoare de activitate, în anul 2011

⁴⁷Sursa: INS Tempo Online

⁴⁷ * *Alte activități ale economiei naționale* includ: Alte activități de servicii (CAEN Secțiunea S), Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apa caldă și aer condiționat (CAEN Secțiunea D) și Distribuția apei, salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare (CAEN Secțiunea E)

** La categoria *Servicii Publice* sunt incluse: Activități de servicii administrative și activități de servicii suport (CAEN Secțiunea N), Învățământ și Sănătate și asistență socială

Specific Regiunii Nord-Vest sunt unitățile locale active din următoarele domenii, care plasează regiunea **pe primul loc** la nivel național:

- Industria extractivă, în special cele din „extracția pietrei ornamentale și a pietrei pentru construcții, extracția pietrei calcaroase” și din „extracția pietrișului și nisipului”,
- Industria alimentară („fabricarea sucurilor de fructe și legume”, „fabricarea pâinii”, „fabricarea preparatelor alimentare omogenizate și alimentelor dietetice”, „fabricarea preparatelor pentru hrana animalelor de fermă” și „distilarea, rafinarea băuturilor alcoolice”),
- Industria de pielărie și încălțăminte („fabricarea încălțăminte”),
- Industria mobilei („fabricarea de mobilă pentru birouri și magazine”),
- Industria de produse din minerale nemetalice („fabricarea produselor din beton pentru construcții”, „fabricarea mortarului”, „fabricarea de produse abrazive”),
- Industria metalurgică, Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal („fabricarea de construcții metalice obținute prin deformare plastică”, „fabricarea de construcții metalice și părți componente ale structurilor metalice”, „fabricarea articolelor din fire metalice”),
- Transporturi rutiere de mărfuri.

Regiunea se află **pe locul al doilea** la nivel național, de obicei fiind depășită doar de regiunea BI, din punct de vedere al unităților locale active, în următoarele domenii:

- a) Cercetare-Dezvoltare,
- b) Producție software și servicii IT,
- c) Industria celulozei și hârtiei,
- d) Industria farmaceutică ,
- e) Industria cauciucului și maselor plastice,
- f) Industria echipamentelor electrice,
- g) Industria dispozitivelor, aparatelor și instrumentelor medicale,
- h) Producția și furnizarea de energie electrică,
- i) Construcții,
- j) Hoteluri și restaurante (în regiune există cele mai multe restaurante din țară),
- k) Intermedieri financiare și asigurări și Tranzacții imobiliare.

Analiza detaliată a **distribuției firmelor pe sectoare în județele regiunii** contribuie la identificarea discrepanțelor intra-regionale; în acest sens, sunt evidente următoarele aspecte:

- toate sectoarele de activitate din regiune se concentrează în proporție de peste 50% în județele Cluj și Bihor, în afară de cel agricol; astfel, în aceste județe se regăsesc 66,7% din firmele care activează în sectorul terțiar, peste jumătate din firmele din sectorul industrial (Cluj 30% și Bihor 22,2%), din sectorul *Hoteluri și restaurante* și din *Construcții*
- aproape jumătate din firmele din sectorul agricol al regiunii se regăsesc în județele Bihor (30,35% din firmele din sector) și Satu Mare (18,8% din firmele din sector), cele mai puține fiind în județul Sălaj (8,4%)
- în Județul Cluj se remarcă o concentrare semnificativă a sectoarelor: *ITC* (cu 56,7% din totalul firmelor de profil din regiune și 5% din totalul firmelor din județ), *Activități profesionale, științifice și tehnice* (cu 48% din totalul firmelor de profil din regiune și

13% din totalul firmelor din județ), *Activități de spectacole, culturale și recreative* (cu 47%) și *Tranzacții imobiliare* (cu 47%)

În ceea ce privește **dinamica pe sectoare**, în perioada 2008-2011, pe fondul izbucnirii crizei economice, în majoritatea domeniilor de activitate s-a înregistrat o scădere a numărului unităților locale active din Regiunea Nord-Vest. Sectorul construcțiilor a fost cel mai grav afectat de criza economică, astfel că numărul unităților locale din regiune a scăzut cu aproximativ 29,98%. Același scenariu a fost urmat și de unitățile locale active din domeniul comerțului, (-24,11%). Chiar dacă în intervalul 2005-2011, numărul firmelor active în regiune în sectorul servicii a scăzut doar cu 1%, componenta sectorului comercial a scăzut cu aproximativ 17%, acesta fiind grav afectat de scăderea puterii de cumpărare a populației. Față de anul 2008, numărul unităților locale active din domeniul industriei a scăzut cu 1.863 (-18,45%), iar cel al salariaților din industrie cu 21.657 (-9,55%).

Numărul firmelor cu principal obiect de activitate *Transportul și depozitarea*, concentrate cu precădere în județele Cluj și Bistrița-Năsăud, a crescut constant ajungând în 2011 cu 14,35% mai mare față de anul 2005, totalizând 8,52% din numărul total de angajați din regiune, transportul rutier de mărfuri fiind cel mai semnificativ la nivelul regiunii (cu 66,86% din total). De asemenea, în regiune își desfășoară activitatea importanți operatori din domeniul transportului feroviar de mărfuri, precum Transferoviar Grup SA, iar în domeniul transportului aerian, chiar și în lipsa unui terminal cargo dedicat transportul de mărfuri se realizează de către Aeroportul Internațional Cluj-Napoca și respectiv Regia Autonomă Aeroportul Oradea, marfa fiind depozitată în magazii sau clădirile adiacente sau transferată direct în mijloace de transport. Analiza datelor referitoare la transportul de marfă în regiune, până în anul 2012, relevă o tendință constantă de reducere cu peste 35% a numărului de tone transportate față de 2008, nivelul de dinainte de criza, județele Bihor și Cluj totalizând în medie cca. 70% din total. Datorită faptului că Regiunea Nord-Vest se regăsește în afara traseelor comerciale principale⁴⁸, se înregistrează un nivel mai redus al transportului de marfă (în special pe componentele internațional și tranzit) și o activitate redusă din punct de vedere logistic.

În dinamică, creșterea cea mai mare a numărului unităților locale active în Regiunea Nord-Vest a fost înregistrată în sectorul agricol (o creștere de 22% între 2005 și 2011) explicabilă prin impactul în agricultură a fondurilor europene.

Rezultatele economice ale întreprinderilor

În continuare sunt analizați principalii indicatori de performanță ai întreprinderilor din Regiunea Nord-Vest (cifra de afaceri, investițiile inclusiv cele străine, fluxurile comerciale în special cele externe) cu o raportare continuă atât la media națională și la alte regiuni din țară cât și cu aplecare spre parametrii diferiți înregistrați între județele regiunii, pentru a reliefa atât discrepanțele, cât mai ales specializarea teritorială și sectorială.

Între 2005 și 2011, **cifra de afaceri** a unităților locale active din Regiunea Nord-Vest a înregistrat atât creșteri semnificative cât și scăderi datorate în special crizei economice ajungând în 2011 să reprezinte 103.236.000 mii lei, contribuind cu aproximativ 10% la cifra de afaceri totală din România (cu o valoare aproape dublă față de cea aferentă anului 2005). În perioada 2008-2011, la nivelul regiunii, cifra de afaceri a înregistrat o creștere mai redusă (5,73%) decât cea înregistrată la nivel național (6,25%). La nivel comparativ, în anul 2011,

⁴⁸ Două coridoare ale Rețelei Unificate de Transport European (TEN-T) traversează România, acoperind doar sudul și centrul țării.

cifra de afaceri medie (per întreprindere) provenită de la unitățile locale active din Regiunea Nord-Vest se află cu 30% sub media națională (care în anul 2011 era de 1.828.423.155 lei), valoarea totală a cifrei de afaceri realizată la nivel național distribuindu-se relativ inegal între regiunile de dezvoltare, marcând astfel diferențele interregionale zonale tot mai accentuate.

În anul 2011, din perspectiva cifrei de afaceri, în Regiunea Nord-Vest sectorul IMM contribuie cu 74,12% la cifra de afaceri totală realizată la nivelul regiunii, cu un nivel al contribuției peste media națională, în condițiile în care asigură ocuparea a 77,44% din forța de muncă și 62,92% din investițiile nete din regiune. În anul 2011 ponderea cea mai mare a cifrei de afaceri în Regiunea Nord-Vest a fost generată de întreprinderile mici (28,57%), urmate de întreprinderile mari (25,87%), care în ciuda faptului că la nivel regional nu sunt atât de numeroase, contribuie semnificativ la crearea cifrei de afaceri. În tabelul de mai jos sunt reflectate performanțele întreprinderilor pe clase de mărime.

Tabel 21. Principalii indicatori ai întreprinderilor din Regiunea Nord-Vest, pe clase de mărime, 2011

Indicator	U.M.	Total	Clase de mărime			
			0-9	10-49	50-249	250 și peste
Cifra de afaceri	mii lei	103.236.000	23.872.000	29.496.000	23.159.000	26.709.000
Efectivul de personal	pers.	521.833	139.025	146.855	118.254	117.699
Investiții brute în bunuri corporale	milioane lei	9.369	2.016	2.043	2.099	3.211
Investiții nete	milioane lei	6.776	1.418	1.400	1.446	2.512

Sursa: INS Tempo Online

Din perspectiva **aportului sectoarelor la cifra de afaceri**, comerțul contribuie cel mai mult la economia regiunii, reprezentând 36,23% din cifra de afaceri totală a regiunii (cu 21.513 firme active în domeniul comercial, care antrenau un număr de 112.042 angajați și realizau o cifră de afaceri de 37.400 milioane lei) urmat îndeaproape de industria prelucrătoare cu 34,85%. Construcțiile au un aport de 9,12% iar firmele din domeniul Transport și depozitare contribuie cu 6% la formarea cifrei de afaceri a Regiunii Nord-Vest în anul 2011.

Tabel 22. Corelarea principalilor indicatori ai întreprinderilor din Regiunea Nord-Vest, pe principalele sectoare de activitate, în anul 2011

Sectorul	Număr de firme	Cifra de afaceri (mil. Lei)	Salariați
Industrie	8.229	39.661	205.024
Construcții	7.542	9.416	58.914
Servicii	46.527	51.991	245.614
Agricultură	1.816	2.064	12.281

Sursa: INS Tempo Online

Industria din Regiunea Nord-Vest contribuie peste medie la formarea cifrei de afaceri din Industrie în România (cu 16,7%). În Regiunea Nord-Vest, în anul 2011, contribuția cea mai mare la cifra de afaceri din Industrie⁴⁹, a avut-o județul Cluj (13.722 milioane lei, în scădere cu 5,8% față de anul 2010, cifrele provizorii aferente anului 2012 indicând de asemenea o

⁴⁹ **Industria la nivel compozit**, sunt luate în calcul sectoarele: Industria extractivă, Industria prelucrătoare, Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat și Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare

scădere), urmat la mare diferență de județul Bihor (9.526 milioane lei, în creștere cu 21% față de anul 2010, cifrele provizorii aferente anului 2012 indicând de asemenea o creștere). Pe ultimul loc se situează județul Sălaj care a înregistrat o cifră de afaceri a unităților locale active din industrie mai mică de aproximativ 5 ori decât cea a județului Cluj.

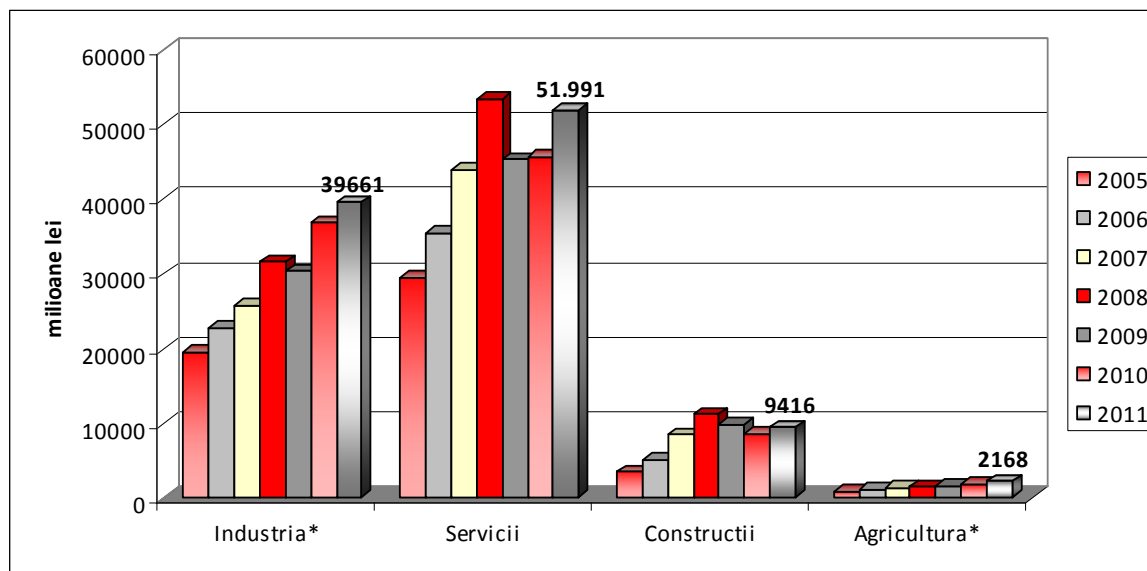


Figura 40. Dinamica contribuției sectoarelor la cifra de afaceri a Regiunii Nord-Vest, în perioada 2005-2011

Sursa: INS Tempo Online

Evoluția cifrei de afaceri din unitățile locale active din industrie a fost pozitivă în ciuda izbucnirii crizei economice, astfel că în perioada 2005-2011 s-a înregistrat o creștere de 25,39% în termeni nominali în Regiunea Nord-Vest. Analizând în amănunt, se observă faptul că această creștere a cifrei de afaceri din unitățile din industria prelucrătoare (care reprezintă 92,32% din cifra de afaceri totală din industrie), a fost însoțită de scăderea simțitoare a numărului angajaților, în special din momentul izbucnirii crizei economice.

Cifra de afaceri din unitățile locale active în sectorul serviciilor a înregistrat o creștere cu 76,34% între anii 2005-2011 (atingând o valoare de 51.991 milioane lei în anul 2011), același scenariu fiind urmat și de numărul salariaților, care a crescut cu 12,49%, în aceeași perioadă.

Comerțul, care are ponderea cea mai mare în cifra de afaceri a sectorului terțiar în regiune, a înregistrat o creștere a cifrei de afaceri cu 66,14% în intervalul 2005-2011, în ciuda faptului numărul firmelor active în acest sector a scăzut cu aproximativ 17%.

Din analiza dinamicii celorlalte sub-sectoare din categoria Serviciilor se constată o creștere a importanței serviciilor intensive în inteligență precum cercetarea-dezvoltarea și ITC, atât prin aportul pe care îl au la formarea cifrei de afaceri regionale, cât și prin aportul la numărul total regional al angajaților. Astfel, chiar dacă cifra de afaceri a unităților din domeniul ITC a înregistrat o scădere în anii 2009 și 2010 comparativ cu anul 2008, în anul 2011 a urmat o creștere de 11,29%, noua valoare plasând Regiunea Nord-Vest pe locul 2 la nivel național, după București-Ilfov.

Cifra de afaceri din sectorul construcțiilor aproape că s-a dublat (creștere de 1,75 ori) în intervalul 2005-2011 punctul de maxim fiind în anul 2008, după care, odată cu izbucnirea

crizei economice, a înregistrat o scădere de până la 15,25%, însoțită de o diminuare a numărul angajaților în sector (scădere cu aproximativ 25% în 2011 față de 2008).

Investițiile sunt cruciale pentru creșterea economică, cele fizice (ce țin de clădiri, lucrări, mașini și utilaje) având un impact direct asupra productivității muncii. Din prisma indicatorului cel mai relevant, în anul 2009 *formarea brută de capital fix*⁵⁰ în Regiunea Nord-Vest reprezintă 20,9% din PIB și se traduce printr-un nivel al investițiilor peste media UE (care a fost în 2009 de 19,1%), dar sub media națională (de 24,4% în 2011), plasând regiunea pe locul III în România (cu 85,7% față de medie). Datele anul 2010 indică o scădere bruscă a investițiilor în Regiunea Nord-Vest (scădere a FBCF cu 18%; FBCF2010 = 16,6), în condițiile în care valoarea totală a investițiilor în România, prin prisma acestui indicator, a crescut cu 6%. Și **investițiile brute** realizate de întreprinderile din Regiunea Nord-Vest au scăzut simțitor în intervalul de timp 2008-2010 (scădere de 60%), pe fondul turbulențelor financiare. Anul 2011 a marcat un reviriment la acest capitol (9.369 milioane lei, cu o creștere cu 26% a investițiilor față de anul 2010).

În cei patru ani de criză cele mai drastice scăderi s-au înregistrat în sectoarele “tranzacțiilor imobiliare” odată cu declinul pieței imobiliare, în ITC și în Comerț, volumul investițiilor practic înjumătățindu-se. Sectoarele din Regiunea Nord-Vest în care investițiile brute au crescut în perioada 2008-2011 (respectiv care nu au fost afectate de criza economică din prisma acestui indicator) sunt: Agricultură (creștere a investițiilor cu 47%), Hoteluri și restaurante (creștere cu 20%) și Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat.

În Regiunea Nord-Vest, cele mai mari investiții sunt realizate în Industrie (între 35-41% din total investiții în cei 4 ani analizați) din care cca. 2/3 în industria prelucrătoare și 1/3 în sectorul producției și furnizării de energie. Distribuția investițiilor brute pe județe indică faptul că în județul Cluj sunt aproape 44% din investițiile realizate de către firmele din Regiunea Nord-Vest, urmat de județul Bihor cu 23% și Maramureș cu cca. 10%, județul Sălaj fiind pe ultimul loc cu 6,2% din investițiile regiunii.

Analiza pe clase de mărime a întreprinderilor indică faptul că IMM-urile, care reprezintă 99,69% dintre firmele regiunii, reușesc să efectueze doar 66% din totalul investițiilor brute în regiune, accesul la programe suport și de finanțare fiind încă insuficient.

Din prisma **investițiilor străine directe (ISD)**, conform unui studiu realizat de Banca Națională a României, în Regiunea Nord-Vest valoarea acestora ajunsese în anul 2011 la 2.454 milioane euro, ceea ce reprezenta doar 4,5% din valoarea totală a ISD din România (în condițiile în care Regiunea București-Ilfov a atras 61,7% din totalul ISD)⁵¹, respectiv 5,4% din totalul investițiilor străine directe de tip *greenfield*⁵² în România, poziția regiunii fiind la

⁵⁰ În vederea comparației cu UE, investițiile se măsoară prin formarea brută de capital fix (FBCF) raportat la PIB; acesta include achizițiile operatorilor economici rezidenți, respectiv valoarea activelor tangibile sau fixe și intangibile achiziționate (echipamente de transport, mașini și echipamente, clădiri și structuri, software, licențe, brevete, etc).

⁵¹ Această pondere foarte ridicată este justificată și prin faptul că majoritatea firmelor își înregistrează sediul central în București, prin urmare aici are loc raportarea veniturilor obținute de filialele acestora din alte județe/regiuni

⁵² Investițiile greenfield reprezintă, conform Rapoartelor Băncii Naționale a României, investiții realizate de la zero de către sau împreună cu investitorii străini; acestea au ponderea cea mai mare între principalele tipuri de investiții străine directe, urmate de *fuziuni și achiziții* și de majorarea deținerilor de capital ale investitorilor străini în întreprinderi

coada clasamentului național (locul VI per total investiții străine, locul V pentru investițiile greenfield).

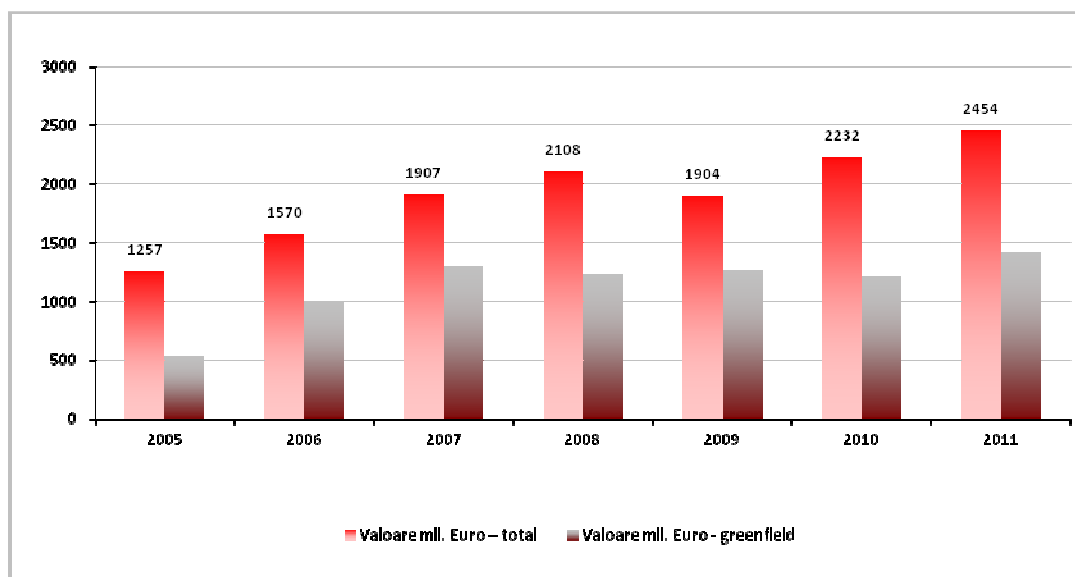


Figura 41. Investițiile străine directe realizate în Regiunea Nord-Vest, 2005-2011, mil. euro

Sursa: prelucrare bazată pe Studiile "Investițiile străine directe în România", BNR, 2005-2011

Față de anul de referință 2005, investițiile străine în Regiunea Nord-Vest s-au dublat, înregistrând o creștere de 95,22%, dinamică situată însă sub rata națională de creștere (151,94%). În perioada 2005-2010, cuantumul ISD din PIB⁵³ în Regiunea Nord-Vest a fost în continuă creștere, de la 13,3% la 15,85%, mult însă sub media națională calculată în aceeași perioadă (de cca. 40%) și cea EU27 (de cca. 60%). Din prisma acestui indicator, Regiunea Nord-Vest s-a aflat pe ultimele locuri din țară comparativ cu celelalte regiuni.

Potrivit Oficiului Național al Registrului Comerțului, Regiunea Nord-Vest se poziționează, în anul 2011, pe locul III la nivelul României după numărul de firme cu capital străin înregistrate (867 de firme, 13,59% din total) și pe locul V ca valoare a capitalului social subscris. În perioada 2005-2011, în Regiunea Nord-Vest numărul înmatriculărilor societăților comerciale cu participare străină la capitalul social a scăzut cu 57%, tendința fiind mai pronunțată în anii de criza economică.

La nivel național, județul Cluj ocupa locul III după numărul de firme cu contribuție străină înregistrate în perioada 1991-2011, cu un total de 7.147 societăți comerciale (după Municipiul București și județul Timiș). Din punct de vedere al valorii capitalului social subscris, județul Bihor se situează pe locul IV în ierarhia națională.

Tabel 23. Societăți comerciale cu participare străină la capital și valoarea capitalului social subscris, în perioada 1991-2011, sold existent la 31 decembrie 2011

Regiune/Județ	Număr de firme	Capital social (Mii Euro)
Nord-Vest	20.095	1.905.162,3
Bihor	6.445	953.599,3
Bistrița-Năsăud	1.125	104.158,8
Cluj	7.147	573.213,3
Maramureș	2.296	66.969

⁵³ Cuantumul ISD din PIB reprezintă un indicator relativ care permite comparațiile și asigură compensarea diferențelor dintre regiuni date de dimensiunile și economiile acestora.

Satu Mare	2.293	95.634,8
Sălaj	789	111.587,1

Sursa: Oficiul Național al Registrului Comerțului

În ceea ce privește repartitia întreprinderilor cu capital străin înregistrate în anul 2011 în județele din Regiunea Nord-Vest, se observă o concentrare a acestora în județele Bihor (cu 327 societăți comerciale reprezentând 37,7% din investiții), și Cluj (cu 264 societăți comerciale reprezentând 30,44%). Județele Sălaj și Bistrița-Năsăud sunt cele mai puțin atractive județe ale regiunii din acest punct de vedere, prin urmare direcționarea ISD spre aceste 2 județe și implementarea unor măsuri de atragere a investițiilor ar trebui să reprezinte o prioritate.

Din analiză a rezultat că țările din care provin cei mai mulți investitori sunt: Italia, Germania, Austria, Franța, UK, Spania, Ungaria, iar domeniile de activitate ale celor mai multe firme străine sunt atât cele în care se obțin produse cu valoare adăugată ridicată (mai puține) - industria echipamentelor electrice, industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, industria calculatoarelor și a produselor electronice și optice, industria echipamentelor de comunicații - precum și industriile tradiționale din regiune (în care se regăsesc cei mai mulți investitori străini) - industria lemnului, industria produselor din minerale nemetalice, industria metalurgică, industria textilă și a articolelor de îmbrăcăminte.

Se remarcă fenomenul de outsourcing⁵⁴ în domeniul IT și în *Activități profesionale, științifice și tehnice* (CAEN Secțiunea M). Municipiul Cluj-Napoca se află în topul celor mai atractive orașe pentru serviciile de outsourcing IT, un rol important avându-l calitatea forței de muncă, prin prisma statutului de mare centru universitar. Investițiile cele mai importante în outsourcing-ul serviciilor financiare au fost realizate de companii precum Emerson, Office Depot, Sykes Enterprises Eastern Europe, Genpact și Steelcase.

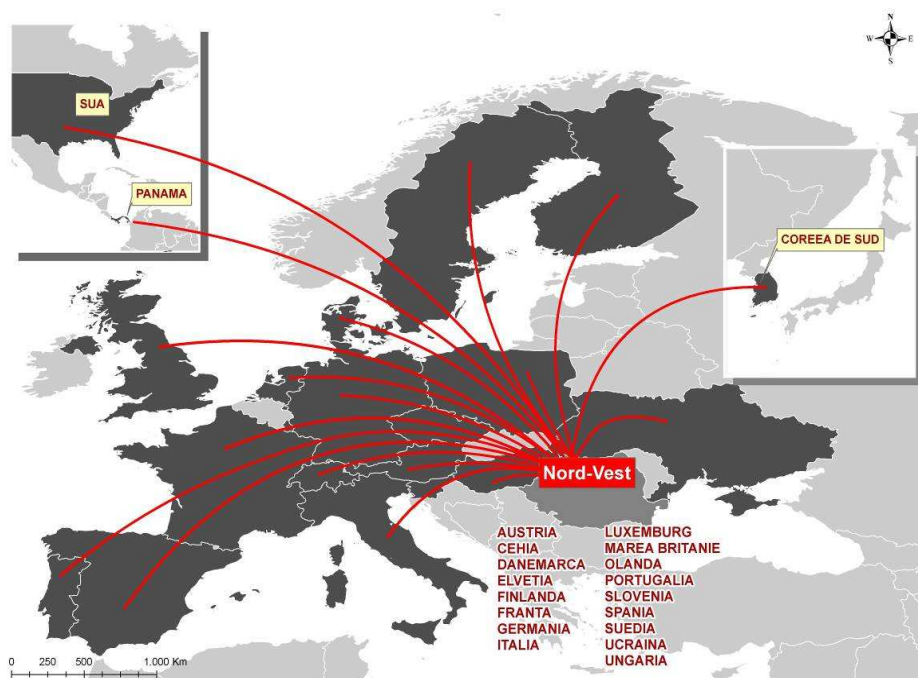


Figura 42. Țările din care provin principalii investitori în Regiunea Nord-Vest

⁵⁴ Outsourcing-ul (externalizarea) reprezintă atribuirea unor servicii sau lucrări unui colaborator extern, care poate fi fie o firma specializată în domeniu fie o persoană fizică.

Sursa: prelucrare bazată pe date ONRC

Un element important al nivelului de dezvoltare regional este reprezentat de evoluția **comerțului exterior**, reflectat prin volumul exporturilor și importurilor, precum și structura acestora pe piețe de desfacere și produse.

În perioada 2007-2011, se remarcă o evidentă tendință de creștere a volumului exporturilor, atât la nivel regional, cât și la nivel național, cu identificarea unei contracții a activității de export în perioada crizei economice. Gradul mediu de acoperire a importurilor prin exporturi în această perioadă în Regiunea Nord-Vest a fost de aproximativ 80%.

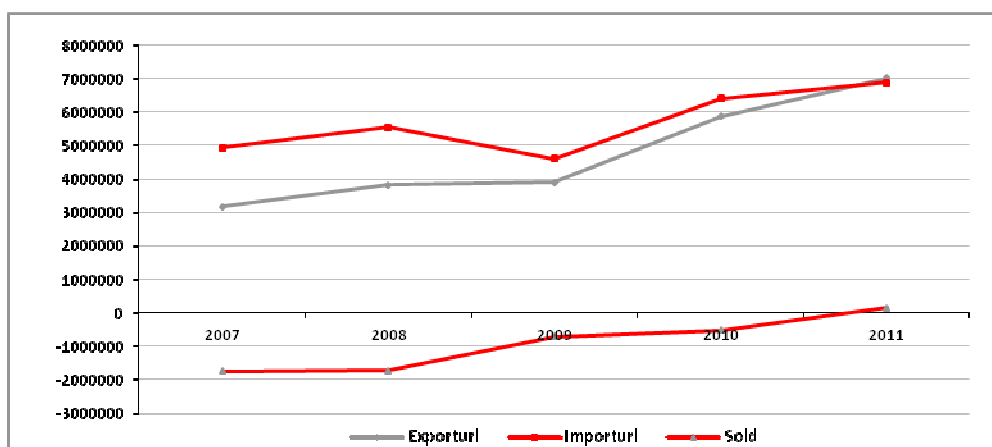


Figura 43. Evoluția tranzacțiilor externe a Regiunii Nord-Vest, 2007-2011 (mii euro)

Sursa: INS, Buletinele statistice lunare ale județelor, disponibile din 2007

În cei 5 ani analizați, exporturile FOB⁵⁵ din regiune au crescut de 2 ori, atingând în anul 2011 valoarea de 7.020.651 mii euro, plasând Regiunea Nord-Vest pe locul al III-lea după București-Ilfov și Sud Muntenia. Cu o rată de creștere mai moderată, importurile CIF⁵⁶ au atins o valoare maximă în anul 2010, (6.402.598 mii euro).

În perioada 2007-2011, cele mai mari exporturi sunt înregistrate din județul Cluj, care a devansat județul Bihor cu cca. 20% în ultimii ani, iar județul cu cea mai slabă activitate comercială este Sălajul, care contribuie cu doar 6% la exporturile totale ale regiunii. Județele care contribuie în proporția cea mai mare la exporturile regiunii (Cluj cu 32%, Bihor cu 26,5%) au o balanță externă deficitară, importurile aferente acestor județe depășind exporturile cu 44,7% în cazul județului Cluj și cu 20,7% în cazul județului Bihor, în timp ce județele Bistrița-Năsăud, Maramureș și Sălaj au o balanță comercială pozitivă pe perioada 2007-2011.

⁵⁵ Exporturi FOB - Franco la bord (Liber la Bord) presupune vânzarea care implica un transport maritim sau fluvial de marfa.; FOB reprezintă prețul la frontiera tarii exportatoare, care include valoarea mărfii, toate cheltuielile de transport pana la punctul de îmbarcare, precum si toate taxele suportate pentru ca marfa sa fie încărcată la bord.

⁵⁶ Importuri CIF - Cost, Insurance, Freight – (Cost, Asigurare, Navlu) reprezintă prețul la frontiera tarii importatoare, care cuprinde atât elementele componente ale prețului FOB, cat si costurile asigurării si transportului internațional

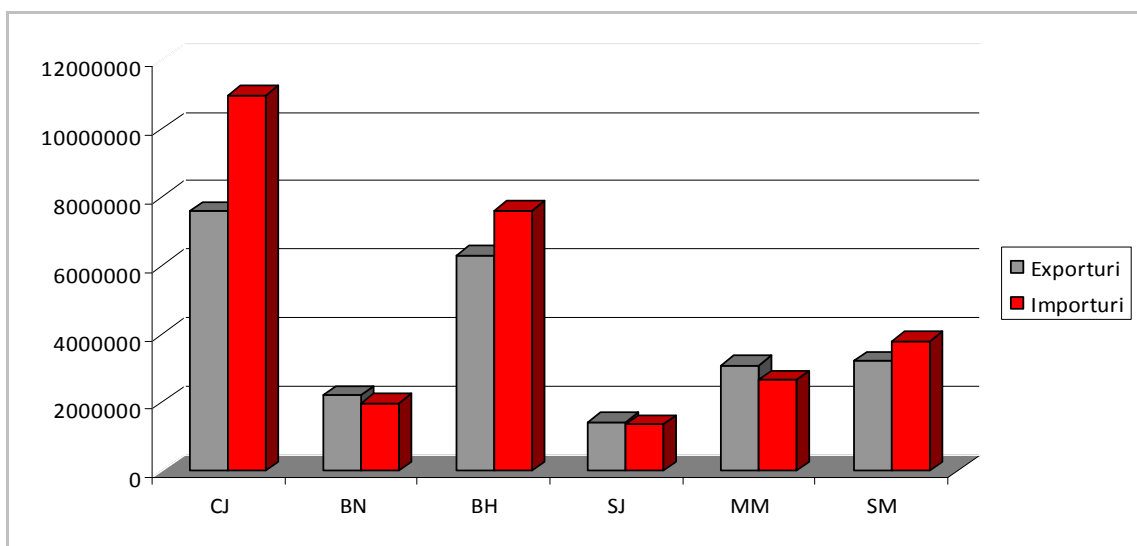


Figura 44. Volumul conglomerat al exporturilor și al importurilor pe județe ale Regiunii Nord-Vest, în perioada 2007-2001, (mii euro)

Sursa: prelucrare bazată pe date INS, Buletine statistice lunare ale județelor

Din clasamentul principalilor exportatori din regiune în comerțul extra UE și intra UE au putut fi observate câteva domenii de activitate recurente, precum: industria mobilei, industria echipamentelor electrice, industria metalurgică, industria de pielărie și încălțăminte. Principalii exportatori ai regiunii pentru perioada analizată au fost: Nokia, Silcotub, Mechel Câmpia Turzii, Aramis Invest, Celestica, Terapia, Italsofa, RAAL, Intex, Rombat etc.

Specializarea unei anumite regiuni din punct de vedere al produselor sau grupelor de produse poate fi măsurată prin intermediul mai multor indicatori, printre care și *avantajul comparativ aparent sau relevant*⁵⁷. La nivelul Regiunii de Dezvoltare Nord-Vest, există o serie de produse la care rezultatele indicatorului sunt pozitive pe toată durata analizată: "Materii textile și articole din acestea", "Încălțăminte, pălării, umbrele și articole similare", "Mașini, aparate și echipamente electrice; aparate de înregistrat sau de reprodus sunetul și imaginile" și "Mărfuri și produse diverse" precum și „Fabricarea uleiurilor și a grăsimilor vegetale și animale”, care înregistrează pe tot intervalul de analiză valori ale exporturilor mult mai mari decât ale importurilor. Strânsa legătură dintre acest ultim domeniu de activitate și sectorul agricol ajută la valorificarea culturilor, contribuind în timp la o dezvoltare bi-sectorială.

Analizând în amănunt, chiar dacă grupa de produse "Încălțăminte, pălării, umbrele și articole" înregistrează un avantaj comparativ, scăderile semnalate pe intervalul de timp analizat întăresc ideea conform căreia avantajele comparative nu sunt de natură permanentă, ci ele se pot pierde dacă nu sunt valorificate și susținute.

Pot fi sesizate creșteri și în cazul exporturilor grupei IX "Produse de lemn, plută și împletituri din nuietele", unde există potențial de dezvoltare. În lipsa unor date statistice pe secțiuni și

⁵⁷ *Avantajul comparativ aparent sau relevant* - Zaman Gheorghe, *Sistemul de indicatori ai competitivității românești în contextul dezvoltării durabile*, material realizat în cadrul Școlii de Vară Itinerante AFER, 2010. Prin intermediul acestui indicator se pot determina sectoarele slabe sau puternice ale unei regiuni. Rezultatele obținute din formula de calcul a avantajului comparativ sunt favorabile dacă valoarea indicatorului este pozitivă, caz în care grupa de produse sau produsul considerat este mai eficient comercializat comparativ cu comerțul pe regiune. Formula de calcul este următoarea: $RCA = \ln(Xir/Mir)/(Xr/Mr)$ ⁵⁷, unde: i – produsul sau grupa de produse; r – regiunea; X – exporturi; M – importuri.

capitole la nivel regional, se poate presupune că, similar situației de la nivel național, avantajul comparativ s-a înregistrat la categoria “Lemn brut, cherestea, produse stratificate și alte produse din lemn”. Din păcate în cazul grupei de mărfuri IX tendința este crescătoare, spre deosebire de grupa XX “Mărfuri și produse diverse” care vizează în mod special mobila unde tendința este descrescătoare. O posibilă explicație ar consta în faptul că industria autohtonă de producție de mobilier este mai puțin pregătită să gestioneze fluctuațiile prețurilor materiilor prime (sugerând că principalul avantaj competitiv în industrie este costul scăzut).

Cele mai mari importuri în regiune se realizează la produsele din Secțiunea V („Produse minerale”).

Specializare regională funcțională

Modelul specializării presupune concentrarea resurselor pentru dezvoltare pe un număr limitat de domenii (de excelență/ de specializare) și de investiții prioritare.

Modelul specializării inteligente⁵⁸ presupune, în accepțiunea OECD⁵⁹, abordarea specificului regional prin prisma investițiilor intensive în cunoștințe, folosind pârghiile specifice cercetării – dezvoltării - inovării. Constă în concentrarea investițiilor/eforturilor de dezvoltare asupra unui număr limitat de domenii-cheie, în care regiunea deține avantaje competitive⁶⁰/comparative⁶¹ axate pe performanțe economice demonstrate, resurse disponibile și forță de muncă specializată/calificată. Reprezintă continuarea firească a unui proces de intensificare, diversificare și specializare regională, bazată pe aspecte specifice regionale și inter-regionale; presupune un mix de factori și măsuri bazate pe activitatea și potențialul de inovare/CDI care vin să susțină sectoarele identificate ca fiind de importanță regională și au ca efect creșterea productivității, a competitivității, creșterea economică în ansamblul său.

În cazul unei economii emergente, precum este și cea din Regiunea Nord-Vest care are ca și caracteristici ale ultimilor 20 ani o creștere a ponderii serviciilor și o descreștere a cotei sectorului agricol, care însă concomitent păstrează o treime din populația ocupată în agricultură, iar trei sferturi din activitatea serviciilor o reprezintă comerțul, la care se adaugă o industrie intensivă în capital uman și în resurse cu o productivitate a muncii sub media națională și departe de media europeană, reiese faptul că un model axat preponderent pe

⁵⁸ Specializarea Inteligentă – original “Smart Specialization”; instrumentul a fost dezvoltat de către un grup de experți (The Knowledge for Growth Expert Group- K4G) desemnați de Comisia Europeană în anul 2005 sa analizeze strategii alternative de creștere economică bazate pe cercetare-dezvoltare-inovare; (K4G a fost creat de către Comisarul European pentru Știință și Cercetare Janez Potočnik și a activat sub coordonarea Profesorului Dr. Dominique Foray). Vezi și http://ec.europa.eu/invest-in-research/monitoring/knowledge_en.htm

⁵⁹ Publicația Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică „Creșterea Regională bazată pe Inovare: Rolul Specializării Inteligente”, 2013

⁶⁰ Teoria Avantajului Competitiv aparține economistului Michael Porter și presupune realizarea unor produse sau servicii superioare dintr-un punct de vedere semnificativ pentru consumatori, comparativ cu ofertele de articole similare ale majorității concurenților. „Avantajul Competitiv: crearea și menținerea unor performanțe superioare”, 1985, „Avantajul Competitiv al Națiunilor”, 1990 „Strategia competitivă”, 1991

⁶¹ Teoria avantajului comparativ (noțiune definită pentru prima dată de David Ricardo în urma cu cca. 150 de ani ca o aplicare a principiului specializării în schimburile comerciale între state) presupune ca fiecare individ, firma, regiune sau națiune are de câștigat dacă se specializează în producerea acelor bunuri sau servicii pentru care are un cost al oportunității scăzut și schimbă ceea ce produce cu bunuri/servicii pentru care are un cost al oportunității ridicat.

valoarea adăugată nu este (deocamdată) ancorat în realitatea regiunii. Modelul regional de dezvoltare economică, influențat de opțiunea dezvoltării policentrice, se focalizează asupra **creșterii economice prin dezvoltare teritorială policentrică** printr-o **specializare funcțională dată de sectoarele cu performanțe economice dovedite** pe perioada analizată. În același timp se iau în considerare ca parametri input în modelul economic ales dinamica indicatorilor soft (ITC, Industree creative, activități științifice și tehnice), pe care se va fundamenta abordarea componentei „inteligente”, la strategia de dezvoltare identificată/propusă.

În Regiunea Nord-Vest se remarcă faptul că 75% din economia regiunii se realizează în 30 de **zone de concentrare a activității economice**, care includ localități urbane și rurale periferice acestora. Cu o tendință evidentă de concentrare a activității în mediul urban, (peste 90% din activitatea economică a regiunii), cele 6 reședințe de județ înregistrează 62,58% din locurile de muncă și 64,3% din agenții economici din regiune. Cele mai bune rezultate sunt înregistrate în municipiul Cluj-Napoca, unde își au sediul 32% din companiile din regiune și unde lucrează aproximativ 28% din forța de muncă. Informații detaliate despre aceste zone de concentrate a activității economice se regăsesc în tabelul de mai jos:

Tabel 24. Zone de concentrare a activității economice din Regiunea Nord-Vest

Nr. crt.	Localitatea	Județul	Numărul de salariați	% din total Regiunea Nord-Vest	Numărul de agenți economici activi
1	Cluj-Napoca	Cluj	128.037	22,69	20.161
2	Oradea	Bihor	79.646	14,12	12.433
3	Baia Mare	Maramureș	48.034	8,51	6.193
4	Satu Mare	Satu Mare	42.725	7,57	4.407
5	Bistrița	Bistrița-Năsăud	33.817	5,99	3.886
6	Zalău	Sălaj	20.831	3,69	2.750
7	Sighetu-Marmației	Maramureș	11.720	2,08	976
8	Turda	Cluj	9.776	1,73	1.635
9	Dej	Cluj	8.975	1,59	1.308
10	Carei	Satu Mare	7.219	1,28	663
11	Câmpia Turzii	Cluj	5.632	1,00	648
12	Marghita	Bihor	5.451	0,97	509
13	Salonta	Bihor	5.242	0,93	632
14	Valea lui Mihai	Bihor	4.378	0,78	182
15	Gherla	Cluj	4.335	0,77	691
16	Beiuș	Bihor	4.241	0,75	444
17	Beclean	Bistrița-Năsăud	4.153	0,74	344
18	Negrești-Oaș	Satu Mare	3.917	0,69	546
19	Borș	Bihor	3.567	0,63	207
20	Șimleul-Silvaniei	Sălaj	3.503	0,62	447
21	Aleșd	Bihor	3.314	0,59	425
22	Florești	Cluj	3.353	0,59	988
23	Năsăud	Bistrița-Năsăud	3.253	0,58	299
24	Ștei	Bihor	2.628	0,47	232
25	Sânmartin	Bihor	2.725	0,48	458
26	Jibou	Sălaj	2.504	0,44	238
27	Vișeu de Sus	Maramureș	2.375	0,42	352
28	Târgu-Lăpuș	Maramureș	2.391	0,42	264
29	Borșa	Maramureș	2.180	0,39	562
30	Fărcașa	Maramureș	2.115	0,37	58
			462.037	81,89	62.938

Sursa: INS Tempo Online 2013 și Oficiul Național al Registrului Comerțului

Există însă în continuare (chiar dacă domeniile de specializare s-au schimbat) numeroase concentrări industriale fragile structural, respectiv cunoscutele **zone monoindustriale** cu economia bazată pe o singură ramură industrială, ca de exemplu: producția componentelor electrice (Fărcașa, MM), fabricarea mobilei (Bobota în SJ, Foieni în SM, Săcădat în BH), producția componentelor electronice (Valea Vinului și Păulești din SM), fabricarea încălțămintei (Valea lui Mihai, BH) și fabricarea produselor alimentare (Săcădat în BH). Aceste localități respectă condițiile ce definesc o structură productivă monoindustrială, concentrând peste 25% din locurile de muncă din localitate și peste 50% din cele din industrie. Totuși există unele zone sau centre specializate pe anumite sectoare unde acest lucru nu atrage după sine caracterul monoindustrial, deoarece, în acest caz, închiderea unor unități industriale nu determină neapărat apariția unor probleme grave de natură economică sau socială.

Din perspectiva concentrării activității economice din regiune pe sectoare, analiza principalilor indicatori economici aferenți sectoarelor industriei prelucrătoare din regiune a condus la identificarea unor aglomerări industriale în care se concentrează importante resurse financiare și umane. Se remarcă o serie de sectoare intensive în forță de muncă, în care activează cele mai multe întreprinderi din regiune; aceste sectoare de importanță regională necesită a fi susținute în special datorită riscului social pe care îl prezintă: *Industria alimentară, Industria textilă și a articolelor de îmbrăcăminte, Industria de pielărie și încălțămintă, Industria de prelucrare a lemnului și a mobilei și la o scară mai redusă Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal și Industria de produse din minerale nemetalice (materiale de construcții)*. Pe de altă parte, următoarele sectoare produc valoare adăugată ridicată, având potențialul de a genera domenii de specializare inteligentă în viitor printr-o politică investițională susținută: *Industria calculatoarelor și a produselor electronice și optice, Industria echipamentelor electrice, Industria autovehiculelor de transport rutier, Industria metalurgică și la o scară mai redusă⁶² industria farmaceutică, industria cauciucului și a maselor plastice, industria celulozei și hârtiei*.

Tabel 25. Sectoarele industriale cele mai importante din Regiunea Nord-Vest

Sectorul industrial	% din Unitățile locale active*	% din Cifra de afaceri *	% din Numărul de salariați*
Industria alimentară	15,66	17,02	12,65
Industria textilă și a articolelor de îmbrăcăminte	12,20	4,46	11,85
Industria de pielărie și încălțămintă	5,25	3,93	11,19
Industria de prelucrare a lemnului și a mobilei	22,47	19,02	26,33
Industria celulozei și hârtiei	1,45	1,60	1,19
Industria poligrafică	3,59	1,17	1,47
Industria chimică	1,40	1,28	0,90
Industria farmaceutică	0,21	1,32	0,64
Industria cauciucului și a maselor plastice	5,61	5,74	4,45
Industria de produse din minerale nemetalice (materiale de construcții)	6,55	4,99	7,63
Industria metalurgică	0,85	5,80	3,01
Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal	12,56	6,24	7,15
Industria calculatoarelor și a produselor electronice și optice	1,70	17,61	2,64

⁶² prin prisma criteriilor analizate

Industria echipamentelor electrice	1,27	6,98	4,04
Industria de masini, utilaje si echipamente	2,47	2,66	3,23
Industria autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor ai a semiremorcilor	0,88	4,85	8,07
Industria altor mijloace de transport	0,13	0,50	0,43

**fiecare dintre cei trei indicatori luați în calcul sunt raportați la valoarea totală a indicatorului per industria prelucrătoare din regiune*

Sursa: Prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

Specializarea industrială este întărită de performanțele economice ale întreprinderilor din regiune care concentrează importante resurse umane și financiare, relevante fiind câteva exemple:

- *Industria de pielărie și încălțăminte:* ARA Shoes România Srl, Lloyd Shoes România, Bihore Srl, Reropam Srl, Class Shoe Srl – se remarcă o concentrare a acestei industrii în județul Bihor;
- *Industria articolelor de îmbrăcăminte:* Jolidon Import-Export srl, Magreb Knitwear East SA, Italtexil Sarata Srl, Suedwolfe Group, Intex SA, Silvana SA, Marconf SA; se remarcă o acoperire destul de largă a acestei industrii în regiune, cu performanțe economice notabile în județele Cluj, Bistrița-Năsăud, Bihor și Sălaj;
- *Industria mijloacelor de transport* (cu precădere componente de autovehicule): Leoni Wiring Systems RO Srl, Remarul 16 Februarie, Trelleborg Automotive Dej Srl, DRM Draxlmaier Romania Sisteme Electrice Srl, Eckerle Automotive Srl, Fujikura Automotive Romania Srl, Anvis Rom Srl, RAAL SA, Comelf SA, Unio SA, Miro SA – localizare preponderentă în județele Cluj, Bistrița-Năsăud și Satu Mare;
- *Industria metalurgică:* Silcotub SA Zalău, *Mechel Câmpia Turzii*, Dan STEEL Group Beclean SA;
- *Industria echipamentelor electrice:* Eaton Electro Productie Srl, Electrolux Romania SA, Rombat SA, Zes Zollner Electronic Srl, Electroplast SA, Iproeb SA, Energobit Prod Srl –localizați în județele Bistrița-Năsăud, Cluj, Satu Mare;
- *Industria alimentară:* Unicarm, Frieslandcampina Romania SA, Zahărul Oradea SA, Napolact SA, Ardealul SA, AVE Impex Srl, Sam Mills Srl, Ferma Zootehnica SRL – se remarcă o concentrare în județele Satu Mare, Bihor;
- *Industria mobilei:* Italsofa România, Aramis Invest, Taparo srl, Sortilemn SA, Plimob SA, Ecolor srl, Ada Fabrica de Mobila Srl - acoperire largă a acestei industrii cu performanțe notabile în toate județele regiune (cu o mențiune pentru Maramureș);
- *Industria cauciucului și a maselor plastice:* Contitech Fluid Automotive Romania Srl, Teraplast SA, Plastor SA, Politub SA, Vernicolor Srl, Capirom Srl;
- *Industria calculatoarelor și a produselor electronice și optice:* Shinheung Electronics Srl, Celestica Romania SA, Plexus Services RO Srl;
- *Industria materialelor de construcții:* Adeplast SA și Sanex SA.

Pe lângă acestea, s-au remarcat, de asemenea, câteva firme cu performanțe economice deosebite care nu activează în mod necesar în sectoare cu concentrare regională accentuată, precum Rondocarton Srl (*Industria celulozei și hârtiei*), Farmec SA (*Industria chimică*), Terapia SA (*Industria farmaceutică*). Teoretic în aceste sectoare se pot dezvolta firme mici și mijlocii care să deservească activitatea celor deja consacrate, având potențial de dezvoltare prin prisma motorului de dezvoltare asigurat de firmele mari.

Un domeniu aparte în care se remarcă o concentrare de natură economică (4.135 de companii) îl reprezintă Industriile Creative⁶³, care reprezintă 6,44% din totalul firmelor înregistrate în regiune și în același timp 17,14% din totalul firmelor din sectorul cultural și creativ din România, ceea ce plasează Regiunea Nord-Vest pe locul II la nivel național, după București-Ilfov. Se remarcă o concentrare semnificativă a acestora în județul Cluj, unde își au sediul 39,90% din totalul firmelor de profil din Regiunea Nord-Vest, urmat la mare distanță de Bihor (14,02%) și Maramureș (7,32%). Dintre aceste companii, cele mai multe (76,95%) activau în domeniul cultural și creativ propriu-zis, iar 23,04% în activitățile TIC subscrise sectorului de Industree Creative. La o analiză mai detaliată pe coduri C.A.E.N., cele mai multe firme aveau ca obiect de activitate arhitectura (40,67% din totalul celor din sector), publicitatea (27,67%) și realizarea de soft orientat către client (14,84%). Totalizând 2,1% din totalul salariaților din regiune (cu 36% provenind din sectorul ITC), cifra de afaceri a firmelor din Industriile creative a fost de 331,69 mil. Euro în 2009, în scădere cu 16% față de 2008, pe fondul contextului economic dificil. Productivitatea medie a muncii la nivelul Industriilor Creative este cu 18,8% peste media regională (în anul 2009), cu valori mari ridicate și în creștere în activitățile din sfera TIC.

În ultimii 5 ani, la nivelul României, urmând o anumită specializare funcțională și sectorială, se delimitează un alt tip de inițiativă antreprenorială de tip colaborativ, denumită *cluster*. **Clusterul** este o structura asociativă definită ca o concentrare geografică de companii și instituții interconectate într-un anumit domeniu (Michael Porter), cu potențial de stimulare a inovării și de îmbunătățire a productivității prin mecanismele de cooperare dezvoltate în interiorul și în afara structurii.

În perioada 2011-2013, în Regiunea Nord-Vest 5 astfel de inițiative sunt înregistrate la Ministerul Economiei (dintr-un total de 40 la nivel național), care pe lângă susținerea sectorului în care activează, îndeplinesc și rolul de promotori regionali. Dintre acestea, doar 3 sunt active și vizează următoarele sectoare: mobilă (Cluster Mobilier Transilvan), IT&C (Cluj IT Cluster) și industria energiilor verzi (TREC) - toate inițiative ale ADR Nord-Vest rezultate prin schimb de experiență și transfer de know-how în proiecte europene de cooperare. Clusterul apei nu mai este activ în timp ce clusterul geotermal (rezultat al unui proiect de cooperare tranfrontalieră, gestionat de Asociația Patronilor Bihor) există la data prezentei doar formal. De asemenea, la începutul anului 2013 a fost constituit clusterul Agro-Food-Ind Napoca (inițiativă CJ Cluj), care reunește cei mai importanți actori ai sectorului agro-industrial clujean; clusterul este recent, dar activ. Există preocupări și demersuri pentru constituirea de clustere în domeniul Transportului ecologic, Industriilor creative (inițiative ADR Nord-Vest) și Științelor Vieții (inițiativă UBB Cluj).

Toate cele 4 clustere care funcționează au fost create pe modelul clasic de triple-helix, nucleul fiind reprezentat de asocierea de companii la care s-au raliat organisme de cercetare și educație, precum și autorități publice care vin să sprijine aceste structuri și să aducă un plus de vizibilitate și de lobby.

⁶³ Industriile creative sunt acele industrii care își au originea în creativitatea și talentul indivizilor, au potențial de creare de locuri de muncă și de a genera prosperitate prin producerea și exploatarea creativității, muncii intelectuale și a ideilor; din această categorie fac parte următoarele domenii: Secțiunea CAEN R (activități recreative și de divertisment, arhitectura, arte și antichități, meșteșuguri, design, modă, film, video și fotografie, muzică și teatru, televiziune, radio, etc), activități ale agențiilor de publicitate, activități de editare a cărților și industria ITC cu componentele software, divertisment (jocuri)

Aflate în stadiu incipient de dezvoltare, aceste clusteruri încep să devină reprezentative pentru sectorul respectiv în regiune: cu o medie de cca 30 de firme membre per cluster, cifra lor de afaceri însumată totaliza în 2011 cca 16% din totalul regional pe sector în cazul industriei de mobilier și în cazul IT&C.

În scopul identificării **domeniilor de excelență** pe baza cărora se va putea dezvolta o Strategie Regională de Specializare Inteligentă, prima etapă o reprezintă identificarea *sectoarelor de importanță regională (sectoare prioritare)*, proces care a presupus prioritizarea acestora prin prisma performanțelor înregistrate de întreprinderile din regiune⁶⁴. Astfel, analiza concentrărilor economice prezentată în acest capitol (din care a reieșit importanța sectorului) a fost completată de o analiză în dinamică a productivității muncii pe sectoare⁶⁵ (a fost analizată perioada 2005-2008-2011), extinsă dincolo de industria prelucrătoare. Prin această metodă, următoarele ramuri industriale prioritare au fost confirmate: *Industria calculatoarelor și a produselor electronice și optice, Industria autovehiculelor de transport, Industria textilă și a articolelor de îmbrăcăminte, industria farmaceutică, Industria de prelucrare a lemnului și a mobilei, Industria celulozei și hârtiei*. Sectoarele *Comerț, Construcții* precum și *Producția și furnizarea de energie electrică* au dovedit, de asemenea, performanțe bune în cazul analizei în dinamică a indicatorilor economici și sociali relevanți.

Un caz special îl reprezintă situația din sectorului „Industria calculatoarelor și a produselor electronice și optice”, ai cărui indicatori de performanță îl plasează între sectoarele prioritare ale regiunii; analiza în detaliu relevă faptul că performanța sectorului în regiune a fost generată de activitatea multinaționalei Nokia, încadrată în sub-sectorul „Fabricarea echipamentelor de comunicații”, care în perioada 2007-2011 a obținut o cifră de afaceri impresionantă comparativ cu media regională a cifrei de afaceri a întreprinderilor din industrie. Plecarea multinaționalei a avut un impact semnificativ asupra performanței sectorului în economia regională, astfel că din anul 2012 „Industria calculatoarelor și a produselor electronice și optice” a pierdut statutul și mai ales potențialul de a genera un avantaj comparativ pentru Regiunea Nord-Vest.

În etapele de identificare a domeniilor regionale de excelență, este important, de asemenea, de urmărit parcursul fluxurilor (tehnologice) existente între diferite sectoare economice, pentru o poziționare care ia în calcul lanțul de valoare și totodată perspectiva sectorului. Analiza este apoi corelată cu poziționarea concentrărilor economice zonale și cu prezența structurilor asociative în domeniu (parteneriate, rețele, asociații, clusteruri) care atrag și instituții de CDI.

Dintre sectoarele prioritare identificate în baza analizei, un număr limitat de sectoare de importanță regională vor putea fi considerate *sectoare de excelență*, respectiv cele care înregistrează un avantaj competitiv net raportat la performanțele altor regiuni (la fel, prin prisma indicatorilor economici relevanți).

Urmând metoda specializării inteligente, în vederea identificării *domeniilor de excelență regională*, specificului regional i se alătură în etapa următoare componenta de CDI care este analizată pe două paliere:

⁶⁴ Analiza de realizare pe baza parametrilor economici și sociali relevanți și a raportului dintre aceștia, analizați în cifre absolute, în pondere și în dinamică precum cifră de afaceri, valoare adăugată brută, productivitate, număr de întreprinderi per sector, exporturi, salarii

⁶⁵ Raport între diferența dintre nivelul productivității actuale față de cel al anului de referință și Productivitatea anului de referință

- din prisma sectoarelor în care se manifestă o activitate intensă de cercetare-dezvoltare derulată de către structurile de cercetare existente în regiune (analiză care ia în calcul infrastructura de cercetare existentă în regiune – unități specializate și echipamente dedicate – și performanțele obținute în activitatea de CDI - teme și proiecte de cercetare derulate, contracte cu agenți economici, transfer tehnologic, publicații științifice, brevete și invenții)
- din prisma specificului sectorului, se delimitează: 1. sectoarele cu valoare adăugată mare, intensive în inteligență/know-how și 2. sectoarele care înglobează cu ușurință tehnologii noi și inovații de toate tipurile (inclusiv organizaționale, de proces, etc.)

Astfel, pentru Regiunea Nord-Vest, sinteza analizelor efectuate în scopul identificării sectoarelor (industriale) de specializare regională și a domeniilor de excelență este prezentată schematic în figura următoare:

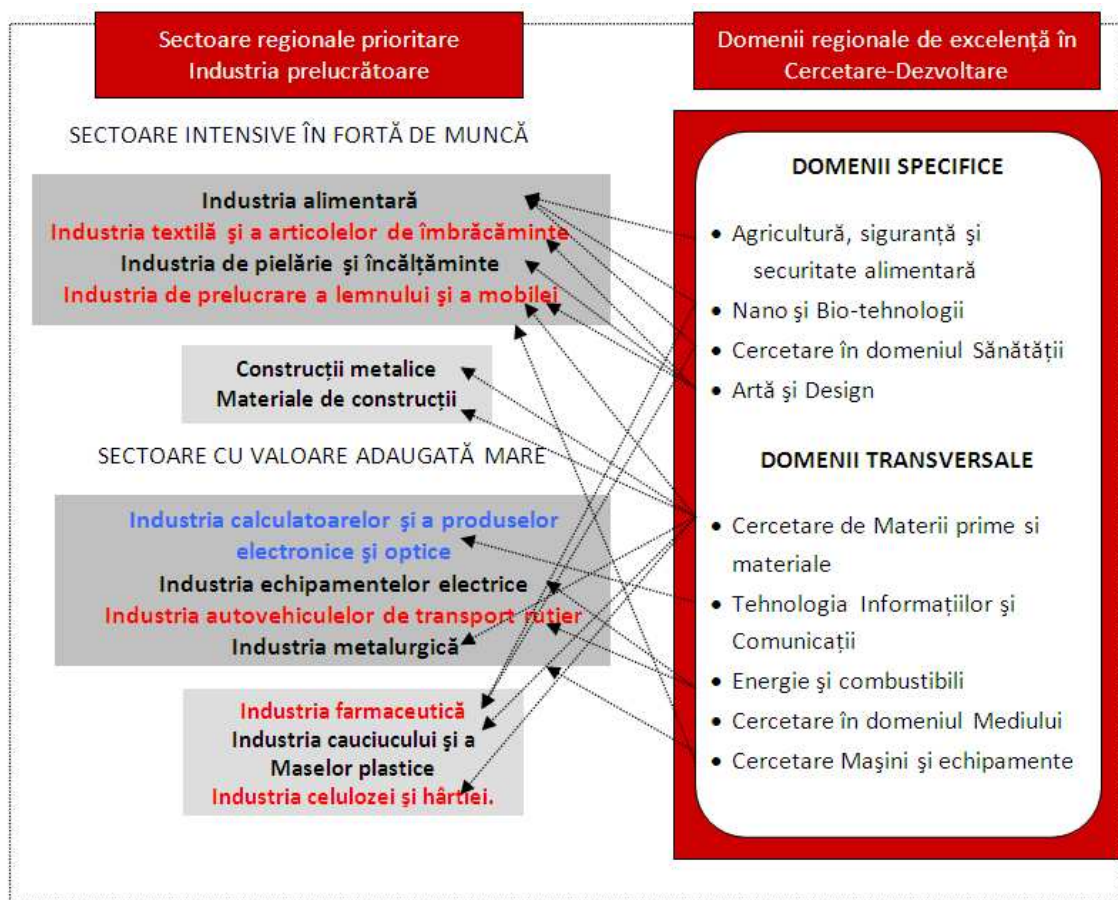


Figura 45. Sectoarele și domeniile de specializare ale Regiunii Nord-Vest

Analiza combinată a celor două componente (economie și CDI) identifică acele domenii cu potențial de dezvoltare, ancorate pe de o parte în realitatea economică industrială a regiunii și pe de altă parte în perspectiva dezvoltării pe baza noilor tehnologii și a cercetărilor viitoare în domeniu. Abordarea inteligentă a specializării funcționale presupune mai departe concentrarea intervenției publice (care va fi multiplicată de investițiile private care vor fi antrenate) pe aceste domenii de specializare conform principiului „resurse limitate direcționate către domenii limitate”.

Structuri de sprijinire a afacerilor

În Regiunea Nord-Vest, în anul 2010 există mai multe tipuri de **structuri de sprijinire a afacerilor**⁶⁶, respectiv 10 parcuri industriale, 3 incubatoare de afaceri, 3 parcuri logistice, o serie de centre de afaceri și centre expoziționale și la stadiul incipient, ideea dezvoltării unui parc științific și tehnologic prin aportul autorităților și al universităților din regiune.

În anul 2012, în Regiunea Nord-Vest există zece **parcuri industriale** care funcționează cu titlu acordat prin Ordin de Ministru sau declarate prin Hotărâre a Guvernului, care găzduiesc 86 de firme cu 2.661 de salariați. Din cele 10 parcuri industriale, 9 sunt localizate în mediul urban, iar 1 parc este situat în mediul rural; 7 parcuri sunt publice și 3 sunt private, iar gradul de ocupare diferă de la caz la caz; per total însă, gradul de ocupare al parcurilor este de jumătate din suprafața totală.

Șase dintre ele sunt localizate în județul Cluj, după cum urmează:

- Tetarom 1 Cluj Napoca (31,93 ha) ,în Cluj-Napoca, Administrator: SC „Tetarom” SA, înființat în anul 2002;
- Tetarom 2 Cluj Napoca (12 ha, în Cluj-Napoca, Administrator SC „Tetarom” S.A.), înființat în anul 2006;
- Tetarom 3 Cluj Napoca (154,562 ha, localitatea Jucu, Administrator SC „Tetarom” S.A.), înființat în anul 2008;
- Parcul Industrial Dej (40,185 ha, în Dej, Administrator SC „Arc Parc Industrial” SRL.), înființat în anul 2005.
- Parcul Industrial Turda1 (29,3 ha) și Turda2 (20,5 ha) – în localitatea Turda, administrat de către SC Graells & Llonch Administrare Parc Logistic Industrial SRL, înființate și declarate prin HG în 2012

Cele două parcuri industriale din Oradea - Parcul Industrial Oradea (121,29 ha, loc. Oradea, jud. Bihor, Administrator: SC Eurobusiness Parc Oradea SR.L.), înființat în 2008 și Parcul Industrial Eurobusiness II Oradea (23,842 ha, loc. Oradea, jud. Bihor, cu același administrator SC Eurobusiness Parc Oradea SRL), înființat în anul 2012 împreună cu Parcul Industrial Jibou (22 ha, loc. Jibou, jud. Sălaj, administrat de către SC Parc Industrial SRL), înființat în anul 2002 completează lista acestor structuri existente în regiunea de dezvoltare Nord-Vest.

Cu excepția Parcului Industrial Dej și a celor din Turda care sunt inițiative private, restul parcurilor din regiune sunt în proprietate publică. Singurul județ unde nu funcționează și nu este nici o inițiativă în sensul înființării unui parc industrial este Maramureș.

Pe lângă parcurile industriale existente, se află în construcție și alte astfel de infrastructuri, precum: TETAROM IV, Mădăraș, Turda. Turda Industrial Park este situat în orașul Turda, județul Cluj și are o suprafață construită de 120.000 mp, fiind compusă din mai multe construcții de tip hală. Parcul Industrial TETAROM IV este construit cu scopul de a îndeplini funcții multiple: parc fotovoltaic, logistic și industrial. Proiectul are ca termen de finalizare anul 2015 și va avea o suprafață de 850.000 mp în comuna Feleacu.

Alături de parcurile industriale, în Regiunea Nord-Vest funcționează câteva zone industriale (REIF – Câmpia Turzii), centre de afaceri și incubatoare de afaceri, dezvoltate prin inițiative publice sau private.

⁶⁶ Structurile de sprijinire a afacerilor (SSA), conform definiției folosite în cadrul Programului Operațional Regional 2007-2013, reprezintă structuri clar delimitate, care asigură o serie de facilități și/sau spații pentru desfășurarea activităților economice de producție și de prestare servicii și au drept ca scop atragerea investițiilor pentru valorificarea potențialului resurselor zonei.

În Regiunea Nord-Vest se regăesc 2 dintre cele 21 de **incubatoare de afaceri** existente în România: la Vetiș, județul Satu Mare și la Câmpia Turzii, în județul Cluj. În prima parte a anului 2012, la Câmpia Turzii, a fost inaugurat cel de-al doilea incubator de afaceri la nivelul județului Cluj, care va găzdui pentru următorii trei ani, 24 de întreprinderi mici și mijlocii aflate în primii ani de activitate. Pe lângă cele menționate, în Regiunea Nord-Vest mai există și incubatorul de afaceri TETAROM. Incubatorul de afaceri de la Baia Mare, coordonat de Fundația CDIMM Maramureș a fost închis, cheltuielile ocazionate de administrarea incubatorului nemaiputând fi suportate de fundație fără suport public.

Centrele și **parcurile logistice** reprezintă la rândul lor structuri de sprijinire a afacerilor, iar la nivelul Regiunii Nord-Vest se pot aminti: centrul logistic Kaufland din Turda (40 ha), centrul logistic Coratim din municipiul Cluj-Napoca și Florești (20.000 mp), precum și Parcul Logistic Transilvania, din municipiul Cluj-Napoca (cu o capacitate de 15 ha). Toate sunt inițiative private, fără nici o legătură cu centrele intermodale (care nu au fost încă proiectate).

Efectele crizei economice asupra agenților economici

Criza economică a afectat diferit diversele activități economice care se desfășoară în regiune. *Activități economice cu dificultăți de ordin general* sunt acele activități care au întâmpinat dificultăți atât înaintea izbucnirii crizei, cât și după, astfel că este posibil ca reducerea numărului de unități locale active să nu fie pusă pe seama efectelor recesiunii economice. Din această categorie fac parte: industria alimentară, industria textilă și a articolelor de îmbrăcăminte, industria de pielărie și încălțăminte, industria metalurgică.

La categoria *Activități afectate de criză* sunt încadrate majoritatea activităților economice, întrucât efectele crizei economice se propagă de la o ramură la alta:

- a. Industria prelucrătoare (lemnului, autovehiculelor de transport, echipamentelor electrice, chimică, poligrafică, mobilei, de produse din minerale nemetalice, construcțiilor metalice și a produselor din metal, farmaceutică, calculatoarelor și a produselor electronice și optice, a cauciucului și a maselor plastice, de mașini, utilaje și echipamente)
- b. Construcții
- c. Comerț cu ridicata și cu amănuntul; Repararea autovehiculelor și motocicletelor
- d. Tehnologia informațiilor și comunicațiilor
- e. Intermedieri financiare și asigurări
- f. Tranzacții imobiliare
- g. Activități profesionale, științifice și tehnice

Activitățile care nu au fost afectate de criză sunt cele în care nu s-a simțit pregnant efectul crizei financiare sau activitățile asupra cărora impactul a fost mai redus, respectiv: industria extractivă, industria dispozitivelor, aparatelor și instrumentelor medicale și stomatologice, producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat, distribuția apei; Salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare, hoteluri și restaurante, industria celulozei și hârtiei, transport și depozitare.

În perioada 2008-2011, cele mai multe **radieri ale întreprinderilor** au fost realizate la nivelul județului Cluj (cu 21.131 de firme radiate reprezentând 16,5% din totalul regiunii), exceptând anul 2010, când în județul Maramureș numărul firmelor radiate a depășit valoarea înregistrată în județul Cluj. Chiar dacă la nivelul regiunii, punctul de maxim a fost atins în anul 2010, situația se temperează din anul 2011.

Tabel 26. Numărul radierilor efectuate în Registrul Comerțului, în intervalul de timp 2008-2011

JUDEȚ	2008		2009		2010		2011	
	URBAN	RURAL	URBAN	RURAL	URBAN	RURAL	URBAN	RURAL
Bihor	1280	544	1996	670	3190	1544	1557	593
Bistrița-Năsăud	363	240	689	459	1036	1496	575	355
Cluj	3478	643	2618	535	8154	2233	2871	599
Maramureș	858	238	1053	328	7176	3316	942	287
Satu Mare	559	197	782	251	2216	1213	1187	442
Sălaj	692	290	616	308	1111	1091	612	318
Regiunea Nord-Vest	7230	2152	7754	2551	22883	10893	7744	2594

Sursa: Oficiul Național al Registrului Comerțului

Atât la nivel național, cât și la nivel regional cifra de afaceri a unităților locale active a înregistrat o scădere între anii 2008-2009 (10,63%), urmată de o ușoară creștere între anii 2009-2010 (6,51%) și de o altă creștere între anii 2010-2011 (11,08%). Pe fondul crizei financiare, sectoarele surprinse au reacționat diferit la factorii de influență determinați de contracția cererii. Astfel, performanțele lor economice au depins și de comportamentul consumatorilor în ceea ce privește crearea cererii de bunuri și servicii.

În urma izbucnirii crizei economice, mii de disponibilizări au fost realizate în majoritatea domeniilor de activitate. Sectoarele productive care au o perioadă de dezvoltare mai amplă au fost afectate cel mai puternic de criză. Printre acestea se numără sectorul construcțiilor, în care numărul angajaților a scăzut semnificativ în perioada 2008-2011 (scădere cu 24,86%). Același scenariu a fost urmat și în comerț (scădere cu aproximativ 19,16%) și în industria prelucrătoare, intensivă în forță de muncă. Rata șomajului în regiune s-a dublat în anul 2009, față de 2008, în anul 2010 temperându-se față de 2009, dar tot a înregistrat o valoare ridicată.

Criza economică a încetinit activitatea de comerț exterior a întreprinderilor din regiune, astfel că, valoarea exporturilor în cazul majorității județelor a scăzut în anul 2009 comparativ cu anul 2008, urmând ca în anul 2010 valoarea acestora să crească. Recesiunea economică a afectat într-o măsură nesemnificativă exporturile mașinilor și echipamentelor de transport, care în anul 2009 au crescut cu aproximativ 30% față de anul 2008. Cele mai afectate au fost exporturile produselor aparținând industriei chimice, a căror valoare a scăzut cu 44% și cele ale materialelor textile (au scăzut cu aproximativ 20%).

În concluzie, economia Regiunii Nord-Vest a cunoscut o tendință de dezvoltare naturală în perioada analizată (2005-2011), contracția determinată de criza economică mondială fiind depășită doar în sectoarele industriale în ultimii ani. Economia regiunii are caracteristicile unei economii emergente în dezvoltare, cu o pondere medie a serviciilor, PIB/VABR în creștere, un număr mare de întreprinderi comparativ cu media națională, dar mic comparativ cu media europeană, activitate externă relativ intensă, atractivitate investițională în scădere. Se remarcă sectoarele economice intensive în inteligență care folosesc forță de muncă specializată și calificată, precum industriile creative, tehnologiile informaționale, activitățile științifice și tehnice, care încurajează inovarea în toate domeniile, identificând astfel noi surse de creștere.

Din punct de vedere al specializării economice, prin prisma indicatorilor financiari, ai celor legați de resursa umană, a aglomerărilor industriale și a potențialului de a genera valoare adăugată ridicată, principalele sectoare de importanță regională pentru Regiunea Nord-Vest au fost identificate ca fiind: industria alimentară, textilă și a articolelor de îmbrăcăminte,

lemn și mobilă, industria autovehiculelor de transport rutier, IT&C, industrii creative, industria materialelor de construcții. Aceste domenii au potențialul de a genera produse cu o valoare adăugată ridicată prin investiții concertate conform strategiei de specializare inteligentă. Având un real potențial asociativ, în cinci dintre aceste domenii s-a realizat constituirea unor clustere care, pe lângă susținerea sectorului în care activează, îndeplinesc și rolul de promotori regionali.

Din punct de vedere teritorial dezvoltarea economică este dezechilibrată, astfel că județele din sudul și vestul regiunii (Cluj, Bihor și Satu Mare) sunt industrializate și mai stabil dezvoltate economic decât județele din centru și est (Bistrița-Năsăud, Maramureș și Sălaj), unde evoluția din ultimii ani a dus la pierderea capacității concurențiale și a avantajelor competitive din mai multe ramuri. Economia regională se bazează în continuare pe ramuri industriale tradiționale în ciuda faptului că în unele dintre județele regiunii se observă o schimbare structurală a industriei prin creșterea în importanță a ramurilor competitive, orientate către piața externă (echipamente IT&C, componente auto).

Productivitatea scăzută a muncii și ponderea sectoarelor intensive în forță de muncă și resurse în detrimentul celor cu valoare adăugată mare reprezintă cele mai mari slăbiciuni ale sistemului economic regional. Industriile din Regiunea Nord-Vest au, pe lângă valoarea adăugată relativ scăzută, un conținut tehnologic redus, iar dezvoltarea lor se bazează pe costul ieftin al muncii și pe materiale importate. Ponderea sectorului serviciilor în VABR/PIB este semnificativă însă în scădere continuă în anii de după criză iar valoarea acesteia se regăsește încă sub media națională și mult sub media UE.

Dezvoltarea teritorială policentrică, existența unei infrastructuri de sprijinire a afacerilor relativ bine dezvoltată și specializarea funcțională dată de sectoarele cu performanțe economice dovedite pot contribui la atragerea investițiilor pentru valorificarea potențialului resurselor autohtone.

Regiunea Nord-Vest va trebui să acționeze asupra factorilor care determină mărirea productivității, respectiv în direcția creșterii investițiilor în capital fizic și uman, în structura sectorială a economiei, la îmbunătățirea infrastructurii, a capacității de inovare și la activitățile de CD, antreprenariat, politici publice, etc.

8. Turismul

Acest capitol prezintă cele mai importante atracții turistice ale regiunii, de ordin natural și antropice, stațiunile turistice din regiune, tipurile și formele de turism practicate, infrastructura și circulația turistică.

Regiunea Nord-Vest (Transilvania Nord) deține un potențial turistic complex și valoros, natural și antropice, care se constituie ca premisă, factor fundamental și ofertă turistică primară.

Potențialul turistic al cadrului natural

Din componenta naturală a potențialului turistic al regiunii se detașează următoarele categorii: potențialul turistic al reliefului, parcuri naturale și arii protejate, respectiv potențialul turistic al resurselor hidrografice (inclusiv hidrominerale și termale).

Regiunea Nord-Vest beneficiază de un complex de *factori turistici morfologici cu valoare atractivă deosebită*, evidențiindu-se aici mai ales Munții Carpați. În morfologia majoră a carstului din Munții Apuseni, cheile se înscriu ca forme caracteristice, prin numărul apreciabil (52), dintre care, cele mai cunoscute sunt: Cheile Turzii, Cheile Tureniului, Masivul Gilău-Muntele Mare (cheile Runcului, Pociovaliștei, Posăgii) sau Bihorului (cheile din bazinul văii Bogăi). Tot în Munții Apuseni întâlnim ghețari fosili, precum Avenul Bortig sau ghețarul Focul Viu, în timp ce în Munții Rodnei se găsesc cele mai vizibile urme ale ghețarilor cuaternari, care au lăsat în urmă nenumărate circuri glaciare, cum ar fi: Lala, Negoiescu, Iezer, Buhăescu, Izvorul Cailor și Puzdrele. În Munții Apuseni (pe teritoriul Regiunii Nord-Vest), există extrem de multe peșteri și avene. Din punct de vedere peisagistic, cele mai importante peșteri din perimetru sunt Peștera din Valea Rea, Piatra Altarului, Micula, Pojarul Poliței, din punct de vedere paleontologic - Peștera Urșilor și Onceasa, iar din punct de vedere arheologic – Peștera Vârtop și Peștera Rece. O atracție specială din Regiunea Nord-Vest o reprezintă vulcanii noroioși de la Monor, județul Bistrița-Năsăud.

Nordul Transilvaniei adăpostește unele dintre cele mai frumoase parcuri naționale și rezervații din România. Cu o floră și o faună variată și structuri ale reliefului unice în România, aceste parcuri propun și numeroase trasee turistice pentru iubitorii muntelui: Parcul Național Munții Rodnei – cel mai mare parc din regiune, Parcul Național Apuseni – parcul peșterilor lui Emil Racoviță, Parcul Național Munții Maramureșului – parcul izvoarelor.

Potențialul turistic antropice

Potențialul turistic antropice, ca varietate și valoare, se leagă direct de îndelungata evoluție a civilizației umane, cât și de interferențele culturale ale mozaicului etnic specific Transilvaniei. Drept urmare, se remarcă o serie de grupe de obiective, fiecare cu ponderi diferite în cadrul diverselor zone turistice identificate în regiune:

- vestigii istorice (castre romane, castele, cetăți antice și medievale);
- obiective religioase (biserici, catedrale, mănăstiri, cimitire);
- monumente;
- baraje și lacuri de acumulare;
- obiective culturale (muzee, case memoriale);
- obiective și manifestări etnografice;

- regiuni cu civilizație și cultură tradițională românească, reprezentate de “țări” și ținuturi: Țara Oașului, Țara Maramureșului, Țara Lăpușului, Țara Chioarului, Țara Năsăudului, Țara Moților, Țara Beiușului, Țara Silvaniei sau ținuturile Codrului sau al Bârgaielor. Renumite sunt bisericile de lemn din Maramureș și Sălaj;

Lista monumentelor istorice pentru Regiunea Nord-Vest totalizează un număr de 4.017 imobile de patrimoniu, în anul 2010, cu mențiunea că zonele centrale urbane cu valoare arhitecturală deosebită sunt definite ca „arie de rezervație arhitecturală” (conform Planului Urbanistic General - PUG), iar în lista respectivă, acestea au rezervate doar un număr de ordine, cu denumirea „ansamblu urban” – în care intră o serie întregă de imobile din zona de rezervație. 995 dintre edificiile sunt monumente recunoscute ca fiind de interes național.

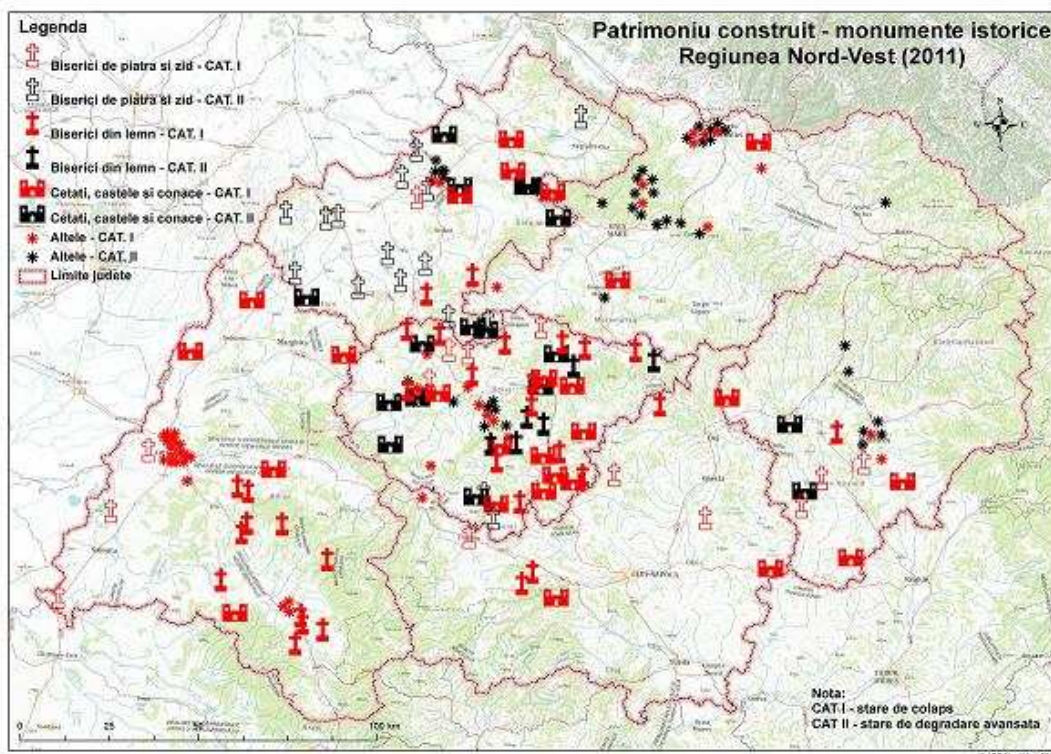


Figura 46. Monumente istorice de tip biserici de zid sau lemn, cetăți, castele, conace aflate în stare de degradare avansată sau colaps, în Regiunea Nord-Vest

Sursa: ADR Nord-Vest, prelucrare bazată pe date DJCPN

În Regiunea Nord-Vest singurele obiective înscrise în lista patrimoniului mondial UNESCO se află în județul Maramureș și sunt după cum urmează:

- Biserica „Intrarea Maicii Domnului în biserică”, com. Bârsana, sat Bârsana
- Biserica „Sfântul Nicolae” com. Budești, sat Budești
- Biserica „Preacuvioasa Paraschiva”, com. Desești, sat Desești
- Biserica „Nașterea Maicii Domnului”, com. Ieud, sat Ieud Deal.
- Biserica „Preacuvioasa Paraschiva”, com. Poienile Izei, sat Poienile Izei
- Biserica „Sfinții Arhangheli” com. Sisești, sat Surdesti
- Biserica „Sfinții Arhangheli”, com. Sisești, sat Plopiș
- Biserica „Sfinții Arhangheli”, oraș Târgu Lăpuș, sat Rogoz

În regiune au fost identificate 163 de UAT-uri cu concentrare mare de resurse și 36 cu concentrare foarte mare de resurse naturale și / sau antropice.

Tabel 27. Distribuția UAT-urilor cu concentrare mare/foarte mare de resurse naturale/antropice

Județ	UAT cu concentrare mare de resurse	UAT cu concentrare foarte mare de resurse
Bihor	28	6
Bistrița-Năsăud	31	10
Cluj	27	2
Maramureș	48	15
Satu Mare	12	2
Sălaj	17	1
Total	163	36

Sursa: INS Tempo Online

Tipuri și forme de turism practicate

În Regiunea Nord-Vest sunt **14 stațiuni turistice atestate**, dintre care de interes național sunt Băile Felix, județul Bihor și Sângeorz-Băi, județul Bistrița-Năsăud. Stațiuni turistice de interes local se regăsesc în județul Bihor (1 Mai, Stâna de Vale, Tinca), județul Cluj (Băile Turda, Băile Băița, Zona Fântânele, Zona Muntele Băișorii), județul Maramureș (Borșa, Ocna Șugatag, Baia Sprie, Vișeu), județul Satu Mare (Tășnad).

Dintre acestea, 8 pot fi considerate cu specific **balnear**: Băile Felix (Bihor), Sângeorz-Băi (Bistrița-Năsăud), 1 Mai (Bihor), Băile Turda (Cluj), Băile Băița (Cluj), Ocna Șugatag (Maramureș), Tășnad (Satu Mare), Tinca (Bihor). Doar arealul Băile Felix din structura comunei Sânmartin, județul Bihor este declarată stațiune balneo-climaterică în Regiunea Nord-Vest. Trebuie subliniat aici că potențialul apelor termale, sărate și minerale din regiune este departe de a fi valorificat neexistând resurse financiare pentru explorarea și studiul efectelor curative ale acestora în condițiile în care specialiștii apreciază ca regiunea Transilvania Nord este una dintre cele mai bogate în astfel de resurse din Europa. Mai mult există și tradiție și branduri cu notorietate internațională (ex. Gerovital sau Aslavital produse de Farmec S.A Cluj) care exploatează proprietățile curative ale apei, nămolurilor, argilei, etc dintre resursele regiunii.

Stațiunile turistice atestate în regiune cu specific de **agrement montan** sunt :

- Borșa - județul Maramureș
- Stâna de Vale - județul Bihor
- Fântânele - județul Cluj
- Muntele Băișoara - județul Cluj.

Din sfera largă a **ecoturismului** fac parte turismul de drumeție, alpinismul, speoturismul, precum și turismul extrem montan. În conformitate cu Strategia națională de dezvoltare a ecoturismului în România, editată de Ministerul Turismului în septembrie 2009, în Regiunea Nord-Vest există resurse turistice deosebit de importante în ecoturism în ariile majore protejate din Munții Maramureșului și din Munții Apuseni și Munții Rodnei.

- Speoturismul: cu nenumăratele peșteri unicate, Transilvania de Nord atrage doritorii de speoturism mai ales în zona Munților Apuseni; una dintre cele mai cunoscute – de ex. Peștera Urșilor, are 200.000 de vizitatori pe an.
- Alpinismul: traseele de alpinism sunt mai puțin spectaculoase decât în alte părți, dar cel puțin Cheile Turzii din județul Cluj merită menționate.
- Rafting pe râurile Bistrița și Crișul Repede.
- Mountainbiking.

Turismul de agrement hibernal se desfășoară prin ski și ski-boarding în Transilvania de Nord, pe numeroase pârtii de dificultate medie și joasă, în stațiunile montane cunoscute.

Regiunea Nord-Vest are foarte mult potențial pentru **turismul cultural**, datorită marilor orașe și bogăției de monumente istorice. Cele mai importante atracții culturale din regiune sunt: castrele romane (Castrul Roman de la Porolissum, Castru și Vicus Militar, Castrul Bologa, Castrul Romita), cetățile medievale (Dăbâca, Bonțida, Ardud), castelele (Wesselenyi, Jibou, Karolyi în Carei, Csaky în Almașu), așezările fortificate din Șimleul Silvaniei, orașele-târguri istorice (Gherla, Crasna). O mare parte din bisericile fortificate și castelele regiunii sunt în paragină și le lipsește infrastructura de acces și funcționalitățile necesare introducerii în circuitul turistic. Mai au potențial centrele urbane istorice, care conservă o suită de stiluri arhitecturale (gotice, baroce).

În ceea ce privește valorificarea **turismului religios și monahal**, există în regiune multe areale încărcate de spiritualitate și locuri de pelerinaj:

- Zona câmpiei și dealurilor de vest care cuprinde biserici, catedrale și mănăstiri (Beltiug, Apa, Oradea)
- Regiunea turistică Oaș-Maramureș-Obcinele Bucovinei
- Zona Munților Apuseni (mai ales biserici de lemn)
- Cimitirul vesel de la Săpânța
- Zona depresiunii Transilvaniei, cu manifestări religioase de tradiție
- Mănăstirile din zona Lăpușului (Rohia, Rohița, Habra), zona Maramureșului (Bârsana, Moisei, Peri-Săpânța)

Turiștii apreciază, de asemenea, **etnografia, folclorul, arta populară și tradițională** care conferă specificitate regiunii:

- Olăritul (Beiuș-Leheceni, Săliște de Vașcău, Cristioru de Jos; ceramică roșie - Crișul Repede, Vadu Crișului; ceramică albă - Săcel, Baia Sprie)
- Prelucrarea textilelor (Chișcău, Pietroasa, Remetea-Beiuș, Bratca, Borod-Crișul Repede), Săpânța, Târgu Lăpuș)
- Sculptarea lăzilor de zestre din lemn (Budureasa, Ciumarna și județul Sălaj)
- Prelucrarea papurii și împletitul de nuiete (Borș, Otomani, Salonta, Crișul Repede și Barcău-Crasna)
- Încondeierea ouălor (Drăgoteni, Remetea, Beiuș).

Printre cele mai apreciate produse culinare tradiționale sunt palinca de Bihor, palinca de Zalău, vinurile (podgoriile Diosig, Săcuieni, Valea lui Mihai), plăcintele (vărzări, cu brânză și mărar, cu prune, cu cartofi), supa de pasăre cu tăiței de casă, ciorbele ardelenesti, slănina și șunca de porc, ceapa de Pericei (Sălaj), tocănițe, sarmale, cozonaci și multe altele.

Creșterea importanței **turismului de afaceri sau de evenimente** se vede mai ales în marile orașe Cluj sau Oradea.

Zonele de mare influență în **turism rural și agroturism** sunt Țara Beiușului, Țara Chioarului, Țara Lăpușului, Țara Maramureșului, Țara Năsăudului, Țara Oașului și Țara Silvaniei.

Infrastructura turistică

În 2011, s-a înregistrat o creștere a **volumului de investiții** în hoteluri și restaurante, pe un fond de scădere a volumului investițional general în regiunea noastră. La nivel național, Regiunea Nord-Vest s-a plasat după București Ilfov și Centru, atât în 2010 cât și 2011.

În total există **5 centre de informare turistică** în regiune: 3 în județul Cluj, 1 în Bihor și 1 în Maramureș.

Principalele **asociații de promovare turistică** sunt: Maramureș Infoturism, Asociația Hotelierilor din Cluj (AHC), Asociația pentru Promovarea și Dezvoltarea Turismului Clujean, Asociația Cluj-Napoca 2020 – Capitală Culturală Europeană, Asociația de Promovare și Dezvoltare a Turismului Maramureș, Asociația Natură Sănătate Turism Satu Mare (ANSTSM), Asociația “Pro Turism” SM, Federației Patronatelor din Turismul Românesc Zona VI: Nord Vest.

În luna iunie 2013, în Regiunea Nord-Vest existau **329 agenții de turism** licențiate de către Autoritatea Națională pentru Turism, dintre care cele mai multe în județul Cluj (167), urmat de Bihor (75) și Maramureș (38). 55 dintre agențiile de turism fac parte din Asociația Națională a Agențiilor de Turism din România, care are o filială pentru Nord-Vest.

În regiunea noastră există un număr mare de **restaurante** (unități de alimentație publică), dintre care foarte puține (ca proporție sau pondere în total) apar pe internet sau își fac promovare sub alte forme. Majoritatea dintre acestea se declară ca având specific românesc.

Circulația turistică

Numărul unităților locale implicate în turism din Regiunea Nord-Vest a urmat tendința de la nivel național, cu o creștere accelerată în 2009 și scădere bruscă în 2010-2011. Unitățile locale din regiune reprezintă aproximativ 15% din numărul total din România, procentul înregistrând mici variații în perioada 2005-2011. În clasamentul național al numărului de unități cu funcțiuni de cazare turistică, Regiunea Nord-Vest se află pe locul 3, după Regiunea Centru și Regiunea Sud-Est, cu un număr de unități care a variat între 480 și 658. În privința capacității existente de cazare turistică (28.459 locuri în anul 2011), Regiunea Nord-Vest este tot pe locul 3 la nivel național, după Sud-Est și Centru. Clasificarea tipurilor de unități de cazare arată că majoritatea dintre acestea sunt pensiuni agro-turistice, hoteluri și pensiuni turistice. Cea mai mare capacitate de cazare turistică se întâlnește în județele Cluj, Bihor și Maramureș. În perioada 2010-2011, se observă o creștere consistentă a capacității turistice, în toate județele regiunii, cu excepția Maramureșului.

În perioada 2005-2011, în Transilvania de Nord s-au cazat mai puține persoane decât în regiunile Centru, Sud-Est și București-Ilfov, astfel încât regiunea noastră s-a aflat constant pe locul patru, cu un **număr de turiști** sosiți în structuri de primire turistică variind între 702.838 persoane (cel mai mic număr, înregistrat în 2010) și 908.076 (cel mai mare, în 2008). În 2011 s-au înregistrat în regiune un număr de 799.774 de turiști. Din totalul de sosiri ale turiștilor în structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare, străinii au preferat mai ales Cluj, Bihor și Maramureș. Turiștii străini au preferat într-o proporție covârșitoare hotelurile, iar turiștii români s-au orientat atât înspre hoteluri, cât și înspre pensiuni agroturistice și turistice.

Analiza **duratei medii a sejurului** la nivel național și regional arată scăderi constante în perioada 2005-2011. Indicele de utilizare a capacității turistice a scăzut dramatic, sub o pătrime, mai ales în ultimii ani, de la 32,24 la 25,90 la nivel regional. Numărul de înnoptări crește pe intervalul analizat în unele locații, cum ar fi Băile Felix, 1 Mai, Tășnad, Sângeorz Băi sau Borșa. Durata medie a sejurului are valori considerabile în zone precum Băișoara, Tășnad, Turda, Fântânele, Ocna Șugatag și altele.

În **concluzie**, se poate afirma că Regiunea Nord-Vest are un potențial ridicat și diversificat pentru turism – balnear, cultural (datorită marilor orașe și datorită bogăției de monumente istorice), montan, rural, religios (regiunea este impregnată de tradiții religioase), sportiv și de agrement, de afaceri etc., un număr mare de localități din regiune având potențial turistic acreditat. O mențiune specială trebuie făcută pentru turismul balnear bazat pe ape termale sau sărate (inclusiv mine de sare), turismul montan și turismul cultural în care regiunea deține avantaje comparative cu relevanță la nivel european. În regiune cea mai mare capacitate de cazare turistică în funcțiune se întâlnește în județele Cluj, Bihor și Maramureș. Străinii preferă mai ales aceste trei județe, dar numărul lor este mic, iar pachetele turistice nu sunt integrate și diversificate. În ciuda faptului că nevoia unei promovări a ofertei turistice este conștientizată nu există suficiente instrumente de informare și de promovare a turismului regional, iar lipsa informațiilor ce vizează legătura dintre circulația turistică și formele de turism, nu sprijină dezvoltarea armonioasă a specificului turismului regional. Analiza situației existente a indicat faptul că structurile de cazare care tradițional țin de ecoturism sau de turismul de aventură (cabane turistice, căsuțe, popasuri, campinguri etc.) au înregistrat cifre ale sosirilor de turiști absolut neglijabile, doar de ordinul miilor pe an. Analiza duratei medii a sejurului la nivel regional arată scăderi constante, de asemenea indicele de utilizare a capacității turistice a scăzut dramatic sub o pătrime, mai ales în ultimii ani, în regiune. Există totuși anumite stațiuni montane sau balneare unde durata sejurului este considerabil mai mare decât media unde ar trebui concentrate investițiile în promovare și servicii de agrement.

Provocările pentru 2020 sunt în domeniul dezvoltării durabile a turismului balnear, cultural și montan ale regiunii. Pentru a realiza acest lucru sunt necesare resurse financiare atât pentru explorarea și studierea potențialului resurselor naturale (în special ape), precum și pentru conservarea și valorificarea patrimoniului cultural, precum și dezvoltarea serviciilor de agrement. Nu în ultimul rând ar fi necesară concentrarea resurselor (limitate) financiare pentru promovarea în principal a Transilvaniei de Nord ca destinație turistică pe piețele străine conform unei strategii coerente (investiția în brandul Transilvania de Nord este incomparabil mai mică și mai eficientă decât suma investițiilor în branduri județene sau locale, existând deja notorietatea internațională dovedită a brandului Transilvania). Activitățile de marketing regional ar trebui să includă și promovarea unor branduri regionale specifice.

9. Agricultură și dezvoltare rurală

Acest capitol prezintă situația și problemele agriculturii, silviculturii și pisciculturii, ramurile economice caracteristice mediului rural din regiune, precum și alte aspecte socio-economice specifice din rural. Situația terenurilor agricole și evoluția producției agricole (vegetală și animală) s-a analizat atât pe baza datelor statistice INS Tempo Online, cât și al Recensământului General Agricol din 2010. Structura populației, ocuparea forței de muncă, respectiv infrastructura sunt, de asemenea, analizate, acestea fiind domenii unde sunt mari diferențe urban-rural.

Economia rurală are un grad destul de redus de diversificare. Agricultură și silvicultură sunt pilonii principali ai economiei rurale din regiune, dar resurse importante pentru mediul rural reprezintă și piscicultura, sursele de energie regenerabilă și potențialul turistic (acesta din urmă fiind analizat în capitol separat). Un obstacol pentru dezvoltarea activităților economice în mediul rural este inegalitatea dezvoltării infrastructurii de drumuri și de utilități publice. În ultimul deceniu infrastructura rurală din regiune s-a îmbunătățit, dar persistă mari diferențe între localitățile rurale. Dezvoltarea serviciilor rurale este pe de o parte o sarcină importantă pentru a asigura bunăstarea populației rurale, iar pe de o altă parte este o oportunitate pentru crearea de locuri de muncă. Cea mai importantă condiție pentru dezvoltarea serviciilor este ca veniturile rurale să crească (astfel va crește cererea pentru servicii) și ca tinerii să rămână în mediul rural.

Agricultura

Ponderea agriculturii în valoarea adăugată brută în Regiunea Nord-Vest (8,13% în 2009) depășește media națională (7,16% în 2009 și 7,4% în 2011) și media UE27 (1,6% în 2009 și 1,7% în 2011), iar ponderea forței de muncă ocupată în agricultură, silvicultură și pescuit⁶⁷ în anul 2009 (27,98%), deși se situează sub media națională (30,11% în 2009, 32,6% în anul 2011), în anumite județe (Bistrița-Năsăud, Satu Mare și Sălaj) depășește media națională și este mult peste media UE27 (5,3% în anul 2011). Aceste date ne arată importanța economică și socială a acestui sector pentru Regiunea Nord-Vest.

Structura terenurilor agricole

Teritoriul Regiunii Nord-Vest este de 3.416.046 ha, iar terenul agricol acoperă 2.070.817 ha, 60,6% din suprafața totală a regiunii. Județul care deține cea mai mare parte a suprafeței agricole este Bihor (23,6%), în timp ce județul Sălaj deține doar 11,5%.

Ponderea teren arabil/pășune și fânețe în Regiunea Nord-Vest este diferită față de media națională: în timp ce în media pe țară 64,1% a suprafeței agricole utilizate este teren arabil, în Regiunea Nord-Vest ponderea terenului arabil este de doar 49,4%. Regiunea Nord-Vest în anul 2011 deținea 615.641 de hectare de pășune (locul II pe țară), respectiv 387.444 de hectare de fânețe (locul II), favorabile dezvoltării unui puternic sector zootehnic.

Suprafața pășunilor a scăzut cu 5% în perioada 2005-2011, ceea ce se explică prin schimbarea metodelor extensive (pășunat) de creștere a animalelor cu metode intensive (în grajd), dar și prin reducerea dimensiunii șeptelului de bovine.

⁶⁷ În statisticile privitoare la forța de muncă silvicultura și vânătoarea apar împreună cu agricultura și piscicultura.

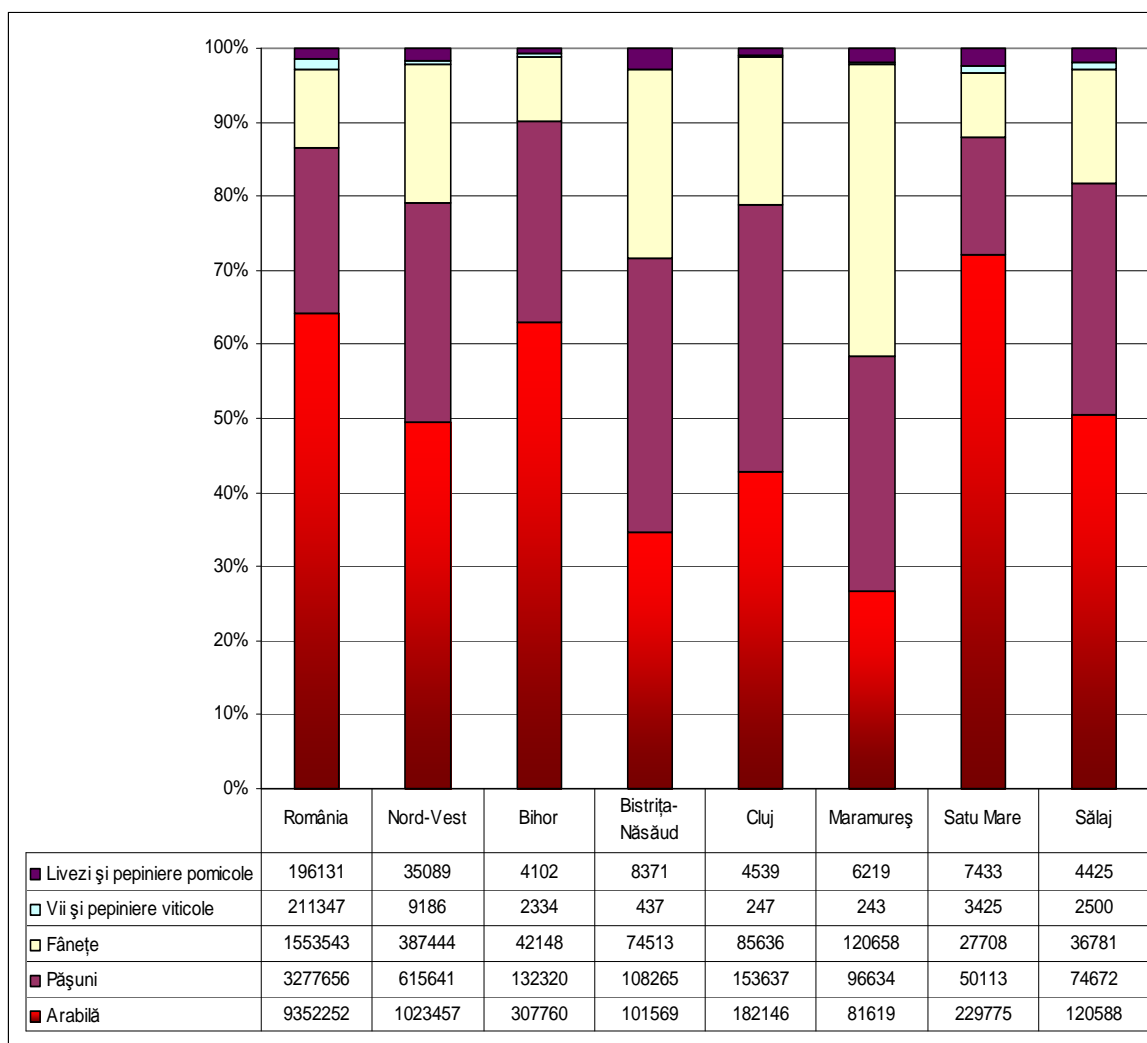


Figura 47. Modul de folosință a suprafeței agricole, anul 2011 (ha)

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

Conform rezultatelor provizorii de la Recensământul General Agricol 2010, Regiunea Nord-Vest deține 14,01% din totalul exploatațiilor agricole care utilizează suprafață agricolă din țară (521.256 exploatații). Suprafața agricolă ce revine în medie pe o exploatație care utilizează suprafața agricolă la nivelul Regiunii Nord-Vest (3,47 ha) se situează sub media națională (3,57 ha) și mult sub media UE27 (12,6 ha, conform Eurostat - Farm Structure Survey 2007).

Ponderea fermelor mici (sub 2 ha, respectiv 5 ha) în Regiunea Nord-Vest este mult peste media UE27. Conform Recensământului Agricol din 2010, 49% din exploatațiile agricole care folosesc suprafață agricolă din UE27 au suprafețe de sub 2 ha și 67% suprafețe sub 5 ha, în timp ce în Regiunea Nord-Vest 63,53% din exploatații au sub 2 ha și 88,66% au sub 5 ha. Pe de altă parte, ponderea fermelor mari (de peste 100 ha) în UE27 este de 3%, iar în regiune de doar 0,31%.

Marea majoritate a exploatațiilor agricole din Regiunea Nord-Vest sunt exploatații individuale (98,75%) situație asemănătoare cu cea de la nivel național (99,07%). În urma implementării Programului SAPARD și PNDR 2007-2013, în rândul exploatațiilor agricole a apărut categoria de persoane fizice autorizate, întreprinderi individuale și întreprinderi familiale, acestea fiind categoriile de beneficiari eligibili pentru o serie de măsuri. Această

categorie nu este numeroasă, procentul PFA-urilor și a întreprinderilor individuale și familiale în regiune este de 0,24%, cu puțin peste media națională (0,13%).

Cea mai mare pondere a suprafețelor agricole neutilizate aparține exploatațiilor agricole individuale, atât la nivel regional (56,29%), cât și la nivel național (55,12%), urmate de consilii locale/primării cu 32,84% la nivel regional, depășind media națională de 27,26% (anexa 9.14). Această pondere ridicată ne arată o implicare scăzută din partea administrațiilor publice locale în punerea în valoare a resurselor naturale care le aparțin.

Producția agricolă

În ceea ce privește producția agricolă regională, aceasta a reprezentat, în anul 2011, 12,67% din valoarea producției agricole totale. Județul Bihor a contribuit cel mai mult, înregistrând o valoare a producției ramurii agricole de 2.459.251 mii lei (25,4%). Valoarea producției ramurii agricole a fluctuat în perioada 2005-2011, ponderea ramurii vegetale fiind de aprox. 60% din valoarea producției ramurii agricole. Cea mai importantă contribuție în anul 2011 a avut-o producția vegetală, cu 63,5%, urmată de sectorul zootehnic cu 36,2%, în timp ce serviciile agricole dețin mai puțin de 1% din valoarea adăugată generată în agricultură (0,3%). Se poate constata că structural producția agricolă nu corespunde cu structura terenurilor agricole, sectorul zootehnic fiind departe de a-și valorifica potențialul.

În Regiunea Nord-Vest se cultivă cu preponderență cerealele pentru boabe (60,9% din suprafața cultivată totală în anul 2011). Conform Recensământului General Agricol 2010, o pondere mai mică a terenului arabil este cultivat cu grâu în Regiunea Nord-Vest (13,28%), decât pe plan național (26,83%), iar cultivarea porumbului este mai răspândită în Regiunea Nord-Vest (31,95%), decât la nivel național (24,11%). Comparând producția medie la hectar la principalele culturi la diferite niveluri teritoriale pentru perioada 2005-2011, se poate observa că Regiunea Nord-Vest depășește media națională pentru o mare parte a culturilor (grâu, secară, mazăre boabe, fasole boabe, soia boabe, sfecla de zahăr, ceapă uscată, usturoi uscat și furaje verzi), ceea ce indică tehnologii de producție mai avansate. În același timp însă după suprafața cultivată se poate observa conform datelor prezentate mai jos că regiunea nu valorifică corespunzător întreg potențialul terenurilor agricole existente.

Producția medie de grâu a avut fluctuații destul de mari în perioada 2005-2011, cele mai ridicate valori înregistrându-se în județul Bihor, iar cele mai scăzute în județele Maramureș și Sălaj. Chiar dacă producția medie la hectar în cazul grâului din regiune depășește media națională, suprafețele cultivate și producțiile totale nu sunt semnificative în comparație cu alte regiuni, cu excepția județelor Bihor și Satu Mare (la grâu se poate spune că potențialul regional este valorificat).

Producția regională medie la hectar pentru perioada 2005-2011 depășește cea națională și în cazul porumbului boabe, județele Bihor și Satu Mare fiind fruntașe și pentru această cultură. Pe de altă parte suprafața cultivată cu porumb boabe din regiune reprezintă doar 9,3% din suprafața totală cultivată cu porumb boabe, Regiunea Nord-Vest plasându-se pe locul 6 dintre regiuni (potențialul regional nu este valorificat datorită slabei dezvoltări a sectorului zootehnic).

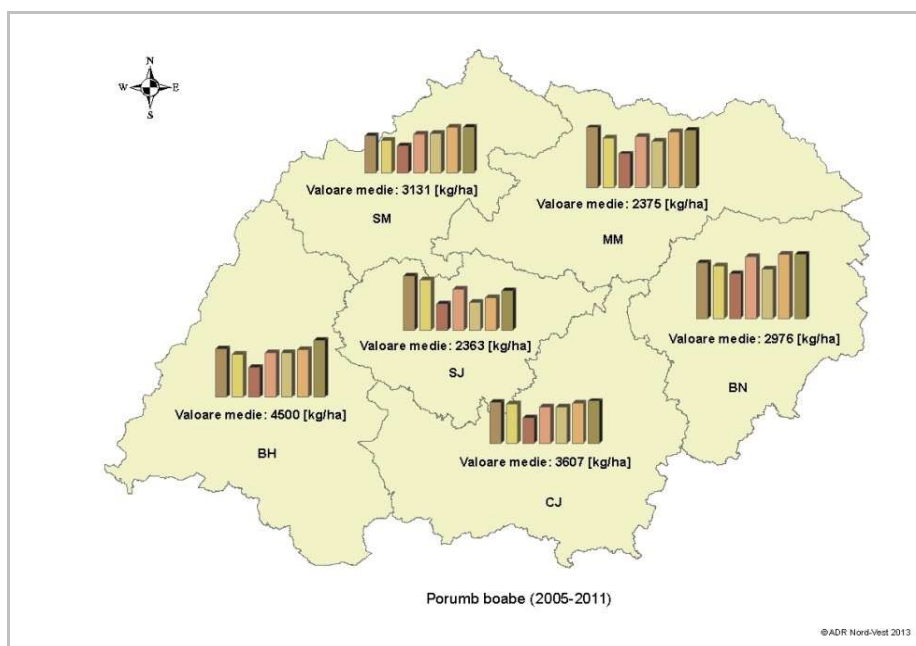


Figura 48. Evoluția producției medii de porumb boabe, 2005-2011 (kg/ha)

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

Cea mai ridicată producție medie la hectar pentru fasole boabe s-a înregistrat în județul Cluj, cu valori ce depășesc cu aproape 50% media națională. Dar și în cazul acestei culturi suprafața cultivată din regiune este mică în comparație cu alte regiuni (9,93% din suprafața totală pe plan național), contribuția regiunii în producția totală pe țară nefiind semnificativă (o altă cultură unde potențialul regiunii nu este valorificat corespunzător).

Producția de soia boabe a avut randamente bune în județul Bihor, mai ales în anul 2010, dar și în medie pe perioada 2005-2011. Suprafețele cultivate cu soia boabe acoperă doar 9,3% din suprafața totală a culturilor de soia, astfel se poate afirma că producția de soia este competitivă doar în județele Bihor și Satu Mare și nu pentru întreaga regiune.

Sfecla de zahăr este cultura pentru care atât producția medie la hectar, cât și suprafața cultivată este semnificativă pe toată perioada studiată 2005-2011 (Regiunea Nord-Vest a cumulat în medie 23,3% din suprafața totală cultivată cu sfecla de zahăr din România). Acest lucru se datorează existenței în regiune sau în vecinătate a unităților de procesare a sfeclii de zahăr. Din aceste date reiese, că sfecla de zahăr ar putea constitui un avantaj competitiv al agriculturii din regiune. Comparat însă cu alte țări ale UE (date Eurostat), observăm că producția la hectar pentru sfecla de zahăr din regiune nu este deloc spectaculoasă, ajunge doar la 50-60% a producțiilor medii din Franța și Olanda și este sub producția la hectar din majoritatea țărilor UE, aceste date relevând nevoia de investiții în tehnologia cultivării de sfeclă de zahăr.

În cazul fructelor, Regiunea Nord-Vest se remarcă prin producția importantă de căpșuni, piersici, nuci (prima poziție din țară), respectiv prune și mere (fiind depășită doar de Regiunea Sud-Muntenia). Evoluția producției de fructe este oscilantă, fiind un produs dependent de condițiile meteorologice. Producția de struguri din Regiunea Nord-Vest este foarte scăzută comparativ cu celelalte regiuni din România în ciuda existenței unui potențial semnificativ; în anul 2011 se ridică doar la 3,33% din producția națională. Totuși, viticultura poate avea importanță economică locală și zonală, cum ar fi zonele viticole în județele Bihor și Bistrița-Năsăud, respectiv în triunghiul Bihor – Satu Mare – Sălaj.

Rezultatele de la Recensământul General Agricol 2010 ne relevă faptul că în anul 2010 majoritatea exploatațiilor agricole din Regiunea Nord-Vest au crescut păsări (57,85%), dar această pondere este mai mică, decât cea națională (68,99%). Pe locul doi se află creșterea porcinelor (38,70% dintre exploatațiile agricole din regiune și 42,77% la nivel național), iar pe locul trei creșterea bovinelor (22,58% la nivel regional și 18,83% la nivel național). Apicultura este mai puțin răspândită, atât la nivelul țării (1,11%), cât și a regiunii (1,05%), urmată de creșterea caprinelor, unde Regiunea Nord-Vest are o pondere mai mică (2,34%), decât ponderea națională (4,57%). Creșterea animalelor din Regiunea Nord-Vest a avut o evoluție diferențiată pe categorii pe animale în perioada 2005-2011, efectivele de animale au scăzut la bovine (cu 27,72%, de la 481.008 la 347.662 capete), porcine (cu 36,54%, de la 1.073.294 la 681.074 capete), cabaline (cu 36,36%, de la 106.029 la 70.863 capete), păsări (cu 13,85%, de la 10.013.644 la 8.626.527 capete) și iepuri (cu 64,00%, de la 135.840 la 48.900 capete), dar s-a înregistrat creștere la ovine (cu 26,58%, de la 1.051.341 la 1.330.825 capete), caprine (cu 43,29%, de la 63.259 la 90.643 capete) și familii de albine (31,79%, de la 123.148 la 162.294 familii).

Scăderea efectivelor de bovine a cauzat reducerea producției de lapte de vacă și bivoliță cu 7,9%, de la 9.535 mii hectolitri la 8.786 mii hectolitri în perioada 2005-2011; menținerea acestei tendințe de scădere poate duce la privarea de o sursă de subzistență tradițională cu specific în economia rurală a regiunii, parțial contracarată de creșterea producției de lapte de oaie și capră (cu 23,8%, de la 676 mii hectolitri la 837 hectolitri). În urma scăderii efectivelor de păsări a scăzut producția de ouă, cu 13,6%, de la 1.032 milioane bucăți la 892 milioane bucăți.

Cea mai mare pondere în scăderea efectivelor de bovine s-a înregistrat în județul Sălaj (cu 47,95%), unde în aceeași perioadă s-a realizat o importantă creștere (cu 73,13%) a efectivelor de ovine, ceea ce reflectă o schimbare în structura de producție agricolă, cauzată atât de constrângerile pieței (dificultățile întâmpinate de micii fermieri în valorificarea produselor, prețul scăzut de cumpărare a laptelui oferit de marile companii prelucrătoare, numărul mic de abatoare funcționale și prețul scăzut de cumpărare a cărnii etc.), cât și reglementările introduse în urma integrării în UE. Au crescut efectivele la categoriile de animale în cazul cărora îndeplinirea standardelor UE a fost mai ușoară. Creșterea caprinelor, ovinelor și albinelor prezintă avantaje precum: întreținere facilă, înmulțire mai facilă și cerere de produse pe piață. Ca urmare, în perioada 2005-2011 a crescut și producția de lână cu 22,1% (de la 2.553 tone la 3.118 tone), respectiv producția de miere cu 31,2% (de la 2.407 tone la 3.159 tone).

Silvicultura

Pădurile și alte vegetații forestiere acoperă 1.032.123 hectare, 30,21% din suprafața fondului funciar al regiunii Nord-Vest. Suprafața fondului forestier total în anul 2011 a fost de 988,5 mii hectare, din care 970,4 mii ha păduri (rășinoase 309,2 mii ha, 661,2 ha foioase) și 18,1 mii ha alte terenuri. Evoluția fondului forestier a fost ușor crescătoare în perioada 2005-2011, dar nu în fiecare județ al regiunii. Datele ONRC ne arată, că în județul Maramureș sunt înregistrate cele mai multe IMM-uri cu activitate în silvicultură, exploatarea forestiere și alte activități forestiere, fiind urmat de județele Bihor și Bistrița-Năsăud.

Piscicultura

Deși pescuitul are o importanță scăzută pentru economia regională, exploatațiile și amenajările piscicole din regiune valorifică o pondere importantă (28,37%) din valoarea

totală a produselor piscicole din România, acest sector având potențial de creștere și putând deveni un factor de competitivitate regională.

Tabel 28. Valoarea produselor piscicole valorificate în Regiunea Nord-Vest

Regiuni de dezvoltare și județe	UM	2005	2006	2007	2008	2009	2010*
TOTAL	Mii lei	10642,75	10100,2	9719	9035,2	9149,9	9238,7
Regiunea Nord-Vest	Mii lei	2616	2804,7	3019	2507,5	2595,7	
Bihor	Mii lei	620,51	540,1	506,9	552,7	528,4	:
Bistrița-Năsăud	Mii lei	362,1	487,7	639,1	634,1	753,1	:
Cluj	Mii lei	1224,11	1403,4	1491,5	1045,8	1049,7	:
Maramureș	Mii lei	344,81	311,3	338,4	224,2	193,8	:
Satu Mare	Mii lei	6,06	0,2	1,5	:	:	:
Sălaj	Mii lei	58,41	62	41,6	50,7	70,7	:

* Începând cu anul 2010, se colectează date numai la nivel național.

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

Evoluția crescătoare a numărului IMM-urilor cu activitate în pescuit și acvacultură arată că agenții economici au descoperit potențialul economic al acestui sector. Cele mai multe IMM-uri se găsesc în județele Bihor și Cluj, predominând microîntreprinderile.

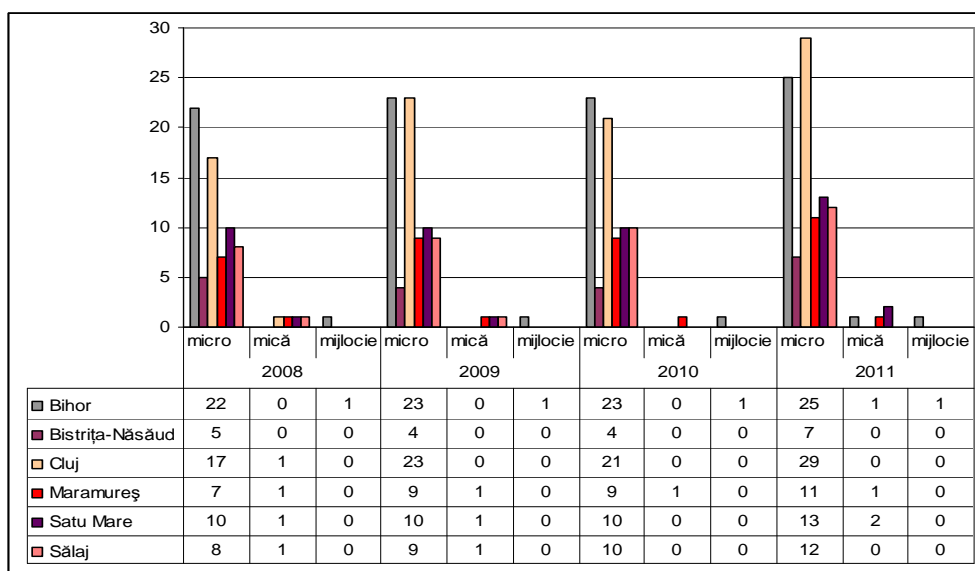


Figura 49. Evoluția numărului IMM-urilor cu activitate în pescuit și acvacultură în județele regiunii Nord-Vest, 2008-2011

Sursa: prelucrare bazată pe date ONRC

Dezvoltare rurală

Structura populației și ocuparea forței de muncă rurale

Regiunea Nord-Vest prezintă o distribuție demografică echilibrată între mediul rural și cel urban, 47,4% din populație trăind în mediul rural (1.233.182 persoane la Recensământul din 2011). Ponderea cea mai ridicată a populației rurale se înregistrează în județul Bistrița-Năsăud (63,3%) și cea mai scăzută în județul Cluj (33,7%). Soldul schimbărilor de domiciliu pe medii relevă tendința de stabilire în mediul rural pe intervalul analizat (2005-2011).

Structura populației rurale diferă de cea urbană în mai multe privințe: ponderea femeilor este mai scăzută în mediul rural decât în mediul urban (dar depășește 50%), la fel și ponderea populației cu vârstă activă (între 15 și 65 de ani), iar ponderea tinerilor (între 0 și 14 ani) și a vârstnicilor (peste 65 de ani) este mai ridicată în mediul rural. În consecință, raportul general de dependență în mediul rural este mai ridicat, decât în mediul urban. Sporul natural în mediul rural este negativ la nivel regional în toate cele 6 județe, iar durata medie de viață este mai scăzută în mediul rural față de cel urban pe toată perioada analizată (cu 1,49 ani în anul 2011), excepție fiind doar județul Maramureș.

Din perspectiva inegalității teritoriale, se observă diferențe importante în ratele de ocupare și nivelele de venit între mediul urban și mediul rural, de asemenea fiind diferențiat accesul la servicii de educație, sănătate sau culturale. Ratele de cuprindere în învățământ sunt net superioare în zonele urbane și majoritatea serviciilor medicale sunt de asemenea concentrate la nivel urban, unde se află și infrastructuri medicale mai bine dezvoltate. Rata de activitate a populației rurale din Regiunea Nord-Vest este mai scăzută, decât cea a populației urbane, în anumite perioade (anii 2008 și 2009), chiar scăzând sub 50%, ceea ce indică o pondere mare a populației inactive (elevi, studenți, casnice, pensionari etc.). Rata de ocupare din mediul rural este similară cu cea din urban, astfel diferența dintre ratele de activitate și ocupare datorându-se mai ales diferențelor dintre ratele șomajului - în mediul rural persoanele se declară mai degrabă agricultori (persoane ocupate) sau casnici (persoane inactive), decât șomeri.

Majoritatea populației rurale ocupată lucrează în agricultură, sectorul în care productivitatea muncii este cea mai scăzută. Conform Recensământului General Agricol 2010 o persoană implicată în agricultură lucrează mai puține zile în Regiunea Nord-Vest, decât la nivel național, ceea ce poate avea două cauze: resursa umană este mai puțin eficient utilizată și nivelul subocupării este mai pregnant pe exploatațiile din Regiunea Nord-Vest sau o pondere mai însemnată din persoanele implicate în agricultură desfășoară și alte activități economice, timpul lucrat pe exploatație fiind doar o parte din timpul total de muncă.

Măsurile propuse pentru îmbunătățirea situației ocupaționale în mediul rural sunt orientate către eliminarea problemelor și barierele identificate. Cele mai importante măsuri sunt: investițiile în sistemul de educație rurală la toate nivelele, modernizarea satelor, sprijinirea modernizării agriculturii și a dezvoltării întreprinderilor ne-agricole în mediul rural.

Infrastructura rurală

Sistemele centralizate pentru aprovizionarea cu apă și rețeaua de canalizare sunt insuficiente în zona rurală. În anul 2011 din cele 403 de comune din regiune doar 333 dispuneau de rețele de distribuție a apei, dar nici în aceste comune nu sunt conectate toate gospodăriile. Un aspect îngrijorător pentru protecția mediului și a sănătății este faptul că în doar 89 de comune există canalizare publică (în anul 2011), ceea ce reprezintă 26,73% din comunele unde există rețea de distribuție a apei, respectiv 19,60% din totalul comunelor din regiune.

Doar în 108 comune se distribuie gaze naturale (26,80% din total), dar și în acestea există multe gospodării neconectate. Distribuție centralizată de energie termică există doar într-o singură localitate rurală din regiune, față de 6 localități în anul 2005. Fiecare gospodărie dispune de soluții individuale de încălzire, combustibilul folosit cel mai frecvent este lemnul. În regiune există un potențial ridicat de folosire a surselor regenerabile nevalorificate. În funcție de condițiile naturale acestea pot fi;

- energie geotermală în zona vestică și nord-vestică a regiunii;

- energie eoliană și biomasă lemnoasă în zonele montane;
- hidroenergie în bazinul Someșului și al Crișurilor;
- energie solară și biomasă provenită din agricultură în cea mai mare parte a regiunii.

Starea drumurilor comunale este cea mai rea dintre toate categoriile de drumuri. Datorită stării proaste a drumurilor județene se întâlnesc probleme de accesibilitate, în special în zonele rurale unde se poate ajunge doar pe drum județean.

În general pentru orice investiție în infrastructuri rurale se folosesc în continuare tehnologii vechi și scumpe, administrațiile neavând apoi capacitatea financiară de a susține lucrările de întreținere.

Nu în ultimul rând infrastructurile (începând cu drumuri, utilități și mergând până la școli, cabinete medicale, spitale etc.) nu sunt proiectate rațional din punct de vedere teritorial, cooperarea și utilizarea în comun a unor infrastructuri sau coordonarea investițiilor nu sunt practic realizate, cooperarea supralocală la nivelul GAL-urilor fiind un instrument folosit recent și deocamdată neeficient datorită în special mentalităților și sumelor insuficiente alocate. Proiectele în mediul rural practic sunt finanțate fără a se asigura nici un fel de logică suprateritorială a acestora, nefiind condiționată obținerea finanțărilor de încadrarea într-o strategie de dezvoltare teritorială.

*În **concluzie**, din punct de vedere agricol, Regiunea Nord-Vest are un potențial mediu de cultivare a cerealelor și un potențial bun privind cultivarea legumelor și fructelor, precum și pentru creșterea animalelor. Comparând structura suprafeței agricole din Regiunea Nord-Vest cu cea din România, reiese că ponderea terenului arabil/pășuni și fânețe în Regiunea Nord-Vest este foarte diferită față de media națională: în timp ce în media pe țară 64% a suprafeței agricole utilizate este teren arabil, în Regiunea Nord-Vest ponderea terenului arabil este de doar 49%. Totuși, ponderea ramurii vegetale este de aprox. 60% din valoarea producției ramurii agricole, ceea ce arată că potențialul bun de creștere a animalelor nu este pe deplin valorificat. Regiunea Nord-Vest are o serie de avantaje competitive în domeniul agricol care ar trebui valorificate prin specializare inteligentă:*

- *În anul 2011 deținea 615.641 de hectare de pășune (locul II pe țară), respectiv 387.444 de hectare de fânețe (locul II), favorabile dezvoltării unui puternic sector zootehnic;*
- *În regiune existau, în 2011, 1.330.825 de ovine și 347.662 de bovine, ocupând la ambele specii de animale locul 2 la nivel național din perspectiva numărului de capete, cu premise favorabile pentru dezvoltarea industriei agroalimentare;*
- *Regiunea ocupă locul III în ceea ce privește numărul pomilor fructiferi, din care plantațiile de meri dețin ponderea cea mai ridicată.*
- *Regiunea se remarcă prin producția importantă de căpșuni, piersici, nuci (prima poziție din țară), respectiv prune și mere (fiind depășită doar de Regiunea Sud-Muntenia).*
- *Se remarcă totodată creșterea producției de ciuperci în perioada 2005-2011 de la zero la 5.515 tone, ajungând să acopere 72% din producția națională. Județul Sălaj ocupă un loc fruntaș, cu 91,6% din producția de ciuperci cultivate din regiune.*

Structura de producție fragmentată duce la dificultăți în procesul de vânzare a produselor agricole, deoarece centrele comerciale mari și unitățile de prelucrare a produselor agroalimentare ezită să cumpere de la un număr mare de producători mici din cel puțin două motive: din cauza creșterii costurilor de tranzacție și a lipsei de omogenitate a calității

materiei prime achiziționate. Aceste exploatații nu reprezintă o structură agrară viabilă, aducătoare de profit, având drept efect generarea unei disfuncționalități tehnico-organizatorice, neputându-se asigura o dotare tehnică modernă, nici organizarea și managementul corespunzător unei agriculturi performante. Creșterea prețurilor factorilor de producție respectiv dezechilibrul accentuat între prețurile acestora (îngrășăminte, pesticide, semințe, lucrări mecanice, etc.) și prețurile de valorificare a produselor agricole a dus la decapitalizarea continuă a producătorilor agricoli. În cazul fermelor de semisubzistență, o mare parte din producția agricolă se consumă în familie; aceste ferme nu au capacitatea de a comercializa în mod eficient producția, astfel obțin venituri scăzute în urma vânzării a produselor agricole. Totuși, plățile directe din fonduri europene contribuie la stabilitatea veniturilor producătorilor agricoli pe termen scurt și au contribuit decisiv la creșterea suprafețelor cultivate

Un obstacol pentru dezvoltarea activităților economice în mediul rural este inegalitatea dezvoltării a infrastructurii de drumuri și de utilități publice. Există, de asemenea, un potențial semnificativ pentru utilizarea energiilor regenerabile nevalorificate. În ultimul deceniu infrastructura rurală din regiune s-a îmbunătățit, dar sunt foarte mari diferențe între localitățile rurale. Dezvoltarea echilibrată a localităților rurale din Regiunea Nord-Vest este dificilă și datorită faptului că populația rurală are o capacitate scăzută de a accesa fonduri europene pentru diversificarea activităților economice datorită nivelului scăzut de educație, implicare și responsabilitate a locuitorilor, precum și datorită lipsei actelor de proprietate asupra clădirilor și terenurilor.

S-au identificat câțiva factori externi, care reprezintă oportunități de dezvoltare pentru zonele rurale, cum ar fi finanțările existente pentru dezvoltarea infrastructurii de mediu, fondurile europene pentru dezvoltare rurală (FEADR), fondurile europene și naționale pentru organizarea activităților de marketing, de logistică și depozitare a produselor agricole, finanțările pentru cursuri de formare profesională și cursuri de calificare pentru populația din mediul rural (POSDRU), susținerea înființării și funcționării grupurilor de producători din mediul rural prin fonduri europene, atragerea de fonduri de către GAL-uri prin programul LEADER⁶⁸, existența serviciilor de consultanță agricolă, financiară, de management și de accesare a fondurilor europene. Aceste oportunități se pot folosi pentru a trece peste obstacolele enumerate mai sus.

Amenințările care pot cauza eșecul inițiativelor de dezvoltare rurală sunt variate. Închiderea de întreprinderi și unități de producție din cauza crizei economice și relocarea unor unități de producție spre țări unde forța de muncă este mai ieftină duc la pierderea locurilor de muncă, iar mediul de afaceri neprietenos (costuri de înființare - bani, timp - ridicate, impozite și taxe mari, lipsa pieței de desfacere în cazul unor produse) inhibă spiritul antreprenorial în mediul rural.

Cadrul legislativ și instituțional instabil, corupția și birocrăția sunt, de asemenea, factori care constituie obstacole pentru înființarea și dezvoltarea întreprinderilor rurale. Creșterea prețurilor input-urilor, a combustibilului și a forței de muncă, precum și concurența produselor agricole și alimentare din import sau din alte regiuni ale țării, descurajează operatorii economici locali din mediul rural de a dezvolta afacerile lor și de a gândi în strategii pe termen lung.

⁶⁸ Programul European de Dezvoltare Rurală LEADER "Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale"/ 'Links between the rural economy and development actions'

Provocările principale în sectorul agricol sunt legate de potențialul nevalorificat al regiunii în creșterea animalelor, pomicultură și legumicultură, gradul redus de prelucrare și valoarea adăugată redusă, precum și dificultățile de valorificare a producției agricole, dar și practicile agricole poluante.

Mediul rural se confruntă, pe lângă provocările legate de agricultură, cu o serie de alte provocări, cum ar fi amplificarea fenomenelor de sărăcie și excluziune socială (mai ales în comunitățile de romi), nivelul de educație scăzut al populației adulte, accesul dificil la servicii de educație și de sănătate de calitate, slaba dezvoltare a IMM-urilor rurale, regimul de exploatare nedurabil al pădurilor, infrastructura deficientă de drumuri și de utilități publice, precum și degradarea patrimoniului cultural și pierderea tradițiilor locale.

10. Administrație și bună guvernare

Strategia de la Lisabona afirmă necesitatea unei mai bune legislații și a unei mai bune elaborări și furnizări de politici publice în scopul asigurării creșterii economice și crearea de locuri de muncă, iar dezvoltarea capacității administrative ar fi avut o contribuție directă la atingerea obiectivelor Strategiei.

Eficiența administrației publice, definită și „capacitate administrativă”, are un impact puternic asupra competitivității teritoriale. Conform unui studiu al Comisiei Europene - DG Regio, administrarea regională ar reprezenta 35% din competitivitatea teritorială globală, în timp ce alți patru factori dețin restul de 65%.

O analiză a situației curente atât la nivel național, dar și regional privind stadiul implementării măsurilor propuse privind Dezvoltarea Capacității Administrative pentru perioada de programare 2007-2013, ne permite o mai bună previziune a viitoarelor investiții privind capacitatea instituțională și administrativă la nivel de regiune. Resursele umane ale administrației publice locale și regionale, analiza competențelor, calitatea serviciilor publice, guvernarea electronică, ordinea publică și siguranța cetățeanului, prevenirea și combaterea serviciilor publice, descentralizarea și regionalizarea sunt subiectele abordate în analiza capitolului „Administrație și bună guvernare” din PDR 2014-2020.

Resurse financiare

Din punct de vedere al execuției bugetelor locale pe regiuni pe componenta venituri constatăm că în ultimii ani, Regiunea Nord-Vest se situează pe un nivel mediu (pe locul 4) între cele 8 regiuni, cu venituri modeste (5.372 milioane lei în 2010), ceea ce demonstrează posibilități limitate de a genera venituri, cu un procent de 12,2% în 2010 în formarea execuțiilor bugetare, pe regiuni; aceasta limitează autonomia administrativă, iar descentralizarea ar fi doar la nivelul funcțiilor sale fără o descentralizare financiară. Se poate trage concluzia că Regiunea Nord-Vest, cu venituri modeste privind execuția bugetară, demonstrează posibilități limitate de a genera venituri la nivelul administrației publice locale și regionale. În cadrul aceleiași componente, județele din regiune a căror execuție bugetară au aportul cel mai mare privind componenta venituri în 2011, sunt județele Cluj (28,6%) și Bihor (22,2%) care împreună reprezintă peste 50% din totalul bugetului pe regiune.

În ceea ce privește cheltuielile din execuția bugetară, Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest se afla pe locul 3 în anul 2011, pe primul loc aflându-se Regiunea București - Ilfov, ca și în cazul Veniturilor. În cadrul regiunii analiza execuției bugetare privind componenta Cheltuieli reliefează aceleași date ca și în cazul veniturilor, cele două județe Cluj și Bihor au cheltuit mai mult de jumătate din totalul cheltuielilor din cadrul bugetului regiunii în cursul anului 2011.

Din punct de vedere al subvențiilor primite de la bugetul de stat, Regiunea Nord-Vest este pe locul 4 la nivelul anului 2011, cu 772,7 mil. lei, conform INS. Astfel se constată că nevoile investiționale, dar nu numai, au permis Regiunii să atragă mai mulți bani pentru comunitatea sa, pentru anumite investiții, dar și pentru susținerea unor cheltuieli. Din punct de vedere al repartizării subvențiilor în regiune vom constata că județele cu PIB-ul cel mai mare din regiune, respectiv Cluj și Bihor au primit și sumele cele mai mari din subvențiile pe regiune, subvenția celor două județe la nivelul anului 2011 reprezentând mai mult de 50%, respectiv 51,2% din totalul subvențiilor acordate la nivel regional. Subvenția primită de județul Bihor este aproape dublă față de cea a județului Cluj. Județele cu cele mai puține subvenții primite de la bugetul de stat sunt Sălaj și Bistrița-Năsăud, diferențele între județe (cu excepția județului Bihor) din punct de vedere al sumelor nu sunt semnificative.

Se constată că din punct de vedere financiar, al execuției bugetare, la nivelul regiunii atât în ceea ce privește veniturile, cheltuielile dar și al subvențiilor Regiunea ocupă un modest loc 4 (3), ceea ce semnifică o dependență financiară de bugetul central și doar în cazul a două județe se poate vorbi de o oarecare autonomie financiară ce s-ar putea crea datorită veniturilor proprii ce se pot genera. În același timp se poate constata, analizând structural aceste date, că din punct de vedere financiar subvențiile nu contribuie la recuperarea decalajelor de dezvoltare interregionale.

O analiză a veniturilor bugetare/locuitor, indică faptul că orașele, comunele din zonele metropolitane/periurbane și cele din zone cu resurse naturale importante (de ex. stațiuni turistice – Băișoara, Măguri Răcătău) înregistrează venituri bugetare superioare mediei. La polul opus, cele mai mici venituri bugetare per locuitor se înregistrează în comunele din Satu Mare, Maramureș și Bistrița-Năsăud. Valori mult superioare mediei se înregistrează în unele unități administrativ-teritoriale care au accesat fonduri europene sau au primit alocări de la bugetul de stat (Săcășeni, Petrești, Romuli, etc.). Per ansamblu, se poate afirma că majoritatea comunelor din regiune au un deficit cronic de finanțare, cele de mici dimensiuni fiind dependente de alocările de la nivelurile teritoriale superioare.

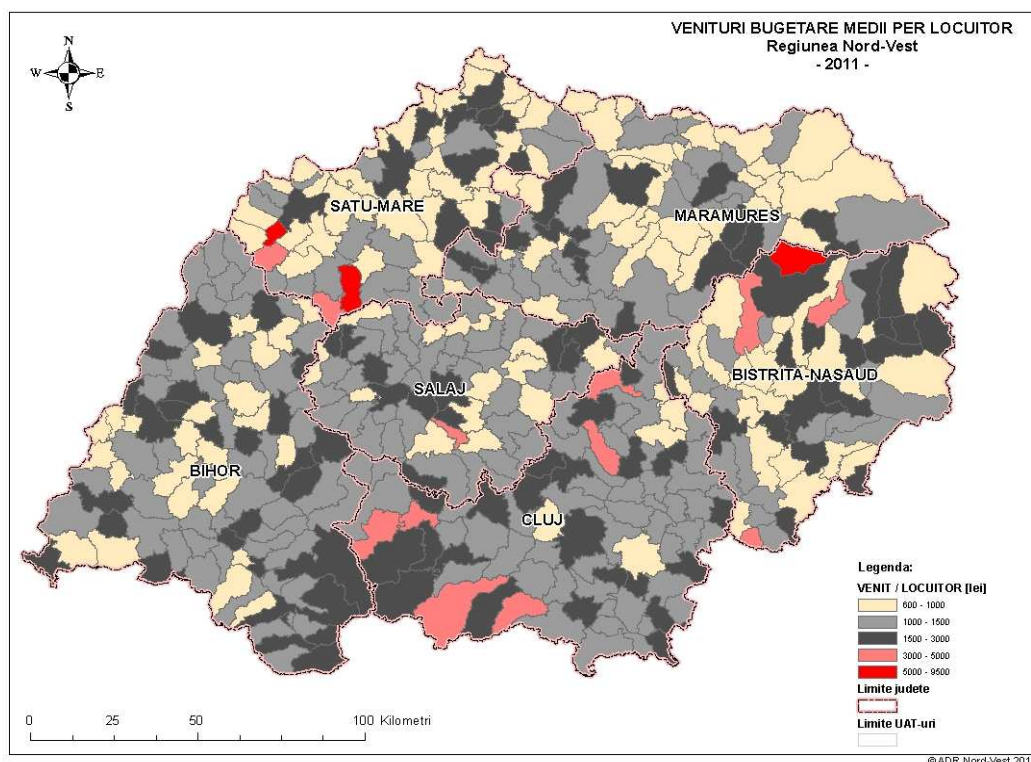


Figura 50. Venituri bugetare superioare medii per locuitor, Regiunea Nord-Vest, anul 2011

Sursă: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

Analizând performanța economică a municipiilor reședință de județ din regiune se poate trage concluzia că municipiul Cluj-Napoca se situează pe primul loc la nivel național între municipiile reședință de județ din punct de vedere al ponderii veniturilor autonome în buget, într-o analiză a performanțelor economice (Bistrița locul 11 și Baia Mare locul 14).

Luând în analiză un indicator relevant din punct de vedere al autonomiei financiare (ponderea veniturilor autonome în buget) constatăm o mare independență față de bugetul central și local a municipiului Cluj-Napoca, în timp ce municipiul Oradea se află pe locul 26 în rândul celor mai dependente municipii de bugetele locale și naționale.

Din punct de vedere al evoluției bugetelor, constatăm la fel că municipiul Cluj a avut o evoluție crescătoare, în ultimii 4 ani fiind într-o continuă creștere ajungând de la locul 3 în ierarhia națională la locul 1 în anul 2011, în timp ce municipiul Zalău se situează constant între pozițiile 32-36 în aceeași ierarhie națională.

După evoluția veniturilor proprii locale pe locuitor constatăm că Oradea se află în primele 10 municipii la nivel național, celelalte municipii reședință de județ fiind undeva în urmă pe poziții între 26-36, Clujul aflându-se și el pe o poziția fruntașă (13 la nivel național). Acest clasament ar fi relevant dacă nu ar considera creșterile de taxe locale (se știe că administrațiile locale aplică creșteri ale taxelor locale diferențiat).

Resurse umane

În privința numărului personalului din administrația publică locală, se remarcă o reducere semnificativă în domeniile reglementate prin normativele de personal stabilite prin O.U.G. nr. 63/2010, precum și în învățământul preuniversitar și asistența socială; în anul 2010, în domeniul sănătății, cifrele au fost influențate de descentralizarea a circa 370 de spitale. Din analiza organigramelor unităților administrației publice județene din regiune, județelor regiunii constatăm următoarele: în general există proporționalitate între numărul de posturi și mărimea județului, acestea variind între 138 și 192 de funcții publice. Gradul de ocupare a posturilor este similar celui de la nivel național, respectiv aproximativ 78%, cu unele excepții precum județul este Cluj, care are un grad de ocupare de 74%, în contextul unui număr mai mare numărul de posturi vacante. Resursele umane sunt deficitare atât din punct de vedere cantitativ, cât și calitativ, raportat la activitatea instituțională în cadrul instituțiilor administrației publice locale din regiune. Astfel, se constată lipsa personalului specializat în domeniul schimbărilor climatice, cu responsabilități în elaborarea și implementarea politicilor privind schimbările climatice. Se constată, de asemenea, că numărul posturilor de conducere respectă un procent între 8-10% din numărul total al posturilor. Raportul de 9 angajați de execuție la 1 persoană de conducere se respectă și la nivel regional. Majoritatea personalului de execuție este cu studii superioare de lungă durată, considerăm astfel că este un personal instruit, cu competențe ce pot fi dezvoltate conform nevoilor de descentralizare a actului public administrativ.

Analiza competențelor administrației publice locale și regionale

În continuare se remarcă lipsa competențelor în ce privește elaborarea și implementarea de politici publice în domenii care, conform Legii 215, revin administrațiilor publice locale chiar și în domenii în care s-au făcut demersuri guvernamentale de descentralizare încă din anii 2000. De menționat este situația domeniilor semi-descentralizate (educație, sănătate etc.), a celor mari consumatoare de resurse financiare (transport, mediu) și a celor legate de ocuparea forței de muncă (dezvoltare economică, resurse umane, investiții străine, antreprenoriat, inovare). O posibilă explicație poate fi preocuparea scăzută pentru alte domenii decât cele unde autoritatea locală are în proprietate sau în administrare un patrimoniu, precum și insuficienta comunicare cu mediul privat și lipsa culturii parteneriale.

Există însă și domenii unde competențele au fost bine delimitate între nivelul central și cel local unde descentralizarea a produs efecte durabile benefice și vizibile (vezi protecția copilului).

Toate aceste competențe de elaborare și implementare de politici ar trebui să beneficieze de capacități adecvate de dezvoltare și management de proiecte (de investiții și nu numai), atât la nivel județean, cât și la nivel supralocal.

Analiza existenței structurilor de dezvoltare regională/management de proiecte la nivelul consiliilor județene în Regiunea Nord-Vest relevă existența la nivelul fiecărui consiliu județean și primărie reședință de județ a unui departament /direcție de dezvoltare regională care includ și activități referitoare la managementul de proiecte. Există structuri la nivel județean cu competențe în domeniul planificării strategice, dar numărul de personal angajat în acest tip de activitate este foarte mic comparativ cu numărul de proiecte gestionate de către administrațiile publice.

Într-o analiză făcută de Institutul de Politici Publice la sfârșitul anului 2011, județul Sălaj se află pe locul 2 din punct de vedere al accesării fondurilor structurale, ca și valori atrase, iar Clujul pe poziția 8. În același clasament județul Satu Mare se află între ultimele poziții, respectiv 38.

Tabel 29. Clasamentul accesării de fonduri structurale la nivelul Consiliilor Județene la 31.12.2011

Poziția Clasament Național	Consiliul Județean	Val. totală a fondurilor accesate lei
2	Sălaj	310.220.656,92
8	Cluj	234.790.655,32
12	Bistrița-Năsăud	218.691.296,38
26	Maramureș	157.091.685,88
34	Bihor	105.071.651,81
38	Satu Mare	73.822.277,69

Sursă: Raport elaborat de Institutul de Politici Publice, 2011

Dacă același clasament ar fi refăcut prin raportarea valorilor totale ale fondurilor la numărul de locuitori am observa că alocarea fondurilor structurale (cel puțin până la momentul analizei) contribuie la diminuarea disparităților interregionale spre deosebire de modul de alocare a fondurilor naționale.

Același document prezintă și situația privind accesarea fondurilor structurale între municipii de reședință de județ. Între primăriile reședință de județ, Oradea este pe poziția 2 în clasamentul național cu o valoare totală atrasă de 307 milioane lei, iar municipiul Cluj pe poziția a 7 între municipiile reședință de județ.

Tabel 30. Clasamentul accesării de fonduri structurale la nivelul Primăriilor municipiilor reședință de județ la 31.12.2011

Poziția Clasament Național	Primăria Municipiului	Val. totală a fondurilor accesate lei
2	Oradea	307.798.506
7	Cluj-Napoca	170.613.101
16	Bistrița	99.806.077
24	Baia Mare	57.939.247
28	Zalău	40.609.400
38	Satu Mare	10.896.861

Sursă: Raport elaborat de Institutul de Politici Publice, 2011

La fel, raportat la numărul de locuitori ai acestor localități, clasamentul ar pune pe primul loc Oradea, urmată de Bistrița (unde rezultă fonduri accesate de peste 1 Euro/cap de locuitor) urmată de celelalte orașe cu valori mult sub 1 Euro/cap de locuitor.

Concluzionăm astfel existența unor disparități la nivel regional care per ansamblu este susceptibil să crească sub efectul cumulat al finanțărilor naționale și din fonduri structurale.

În timp ce un număr de județe sunt fruntașe privind atragerea de fonduri structurale și capacitatea de a elabora proiecte de investiții pentru comunitățile locale, sunt alte județe

pentru care această competență la nivelul administrației publice trebuie dezvoltată, întărită (Maramureș și Satu Mare). La nivelul localităților la fel disparitățile între urban și rural sunt susceptibile să crească.

Dintre toate județele regiunii doar două județe au strategii de dezvoltare pentru exercițiul următor finalizat, respectiv județul Satu Mare și Cluj, în timp ce doar municipiul Bistrița are finalizată această strategie la nivelul municipiului.

Din punct de vedere al capacității de proiectare, planificare și formulare de politici, autoritățile publice, având o capacitate administrativă insuficientă, se confruntă cu unele provocări dintre care menționăm următoarele:

- Lipsa viziunii și competențe dedicate dezvoltării;
- Lipsa de cultură partenerială. Colaborarea între administrația publică și societatea civilă, ONG-uri este insuficient dezvoltată datorită în parte și capacității reduse a ONG-urilor; parteneriatele existente nu sunt suficient de mature nu sunt structurate astfel încât să dezvolte interesele comunității.
- Lipsa planificării strategice (puține preocupări la nivel de comunități locale privind planificarea 2014-2020);
- Lipsa actelor de proprietate asupra terenurilor și clădirilor. „Mai puțin de 50% din proprietăți și drepturile corelative sunt înregistrate în Registrul de Cadastru și Carte Funciară ținute de Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară (ANCP) și doar 15% din proprietăți sunt verificate și înregistrate în sistemul de evidență electronic. Această acoperire este redusă în special în zonele rurale, unde un procent redus de proprietăți (9%) este înregistrat în cadastru. Acest fapt afectează pregătirea și implementarea fondurilor structurale finanțate de Uniunea Europeană, precum și alte programe de dezvoltare și investiții în infrastructură.” (Draft POR 2014-2020)

Guvernanța electronică

La nivelul întregii țări se constată că există multe instituții înscrise pe e-guvernare. 17% din totalul instituțiilor înscrise pe site-ul e-guvernare.ro o reprezintă instituțiile din regiunea Transilvania de Nord. Județul Bihor are cel mai mare număr de utilizatori pe e-guvernare din regiune (aprox 27% din numărul total de utilizatori la nivel regional).

Pe primul loc în topul celor mai cerute servicii electronice de către cetățeni se află plata taxelor și impozitelor online, prin card bancar. Din acest punct de vedere, progresul care s-a realizat la nivelul administrațiilor locale este remarcabil. Plata cu cardul prin internet este foarte utilă și pentru cetățenii care locuiesc în afara orașului de reședință, pentru că nu mai trebuie să se deplaseze pentru a plăti taxele datorate la bugetul local. Cetățenii din Arad, Baia Mare, Bistrița, București (sectoarele 2, 4 și 6), Buzău, Carei, Câmpia Turzii, Cluj-Napoca, Constanța, Dej, Drobeta Turnu-Severin, Lugoj, Oradea, Pitești, Pucioasa, Râșnov, Sighetul Marmăției, Slobozia, Sovata, Târgu Jiu, Târgu-Mureș, Timișoara și Tulcea își pot achita taxele și impozitele locale, de acasă, din fața calculatorului, cu orice card.

Dintre lista serviciilor on-line, serviciile tranzacționale sunt considerate ca cele mai reprezentative în viitor pentru guvernarea electronică, atâta timp cât completarea și prezentarea de formulare de către populație va continua să aibă un rol preponderent în relația sa cu administrația publică.

Ordine publică și siguranța cetățeanului

Rata infracționalității a crescut în Nord-Vest de la 928 de cazuri înregistrate în 2005, la 1.215 în 2011, puțin peste media națională de 1.212. Totuși, în comparație cu anul 2007, se

constată o amplificare a fenomenului infracțional cu 18,3%, peste ritmul mediu de creștere înregistrat la nivelul României. Județele cu ratele cele mai ridicate sunt Cluj și Bistrița-Năsăud.

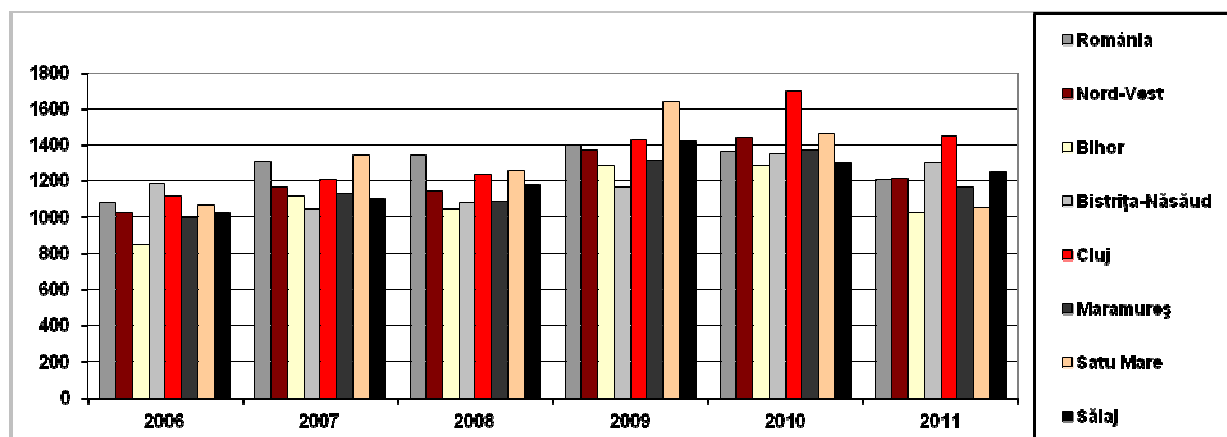


Figura 51. Rata infracționalității (infracțiuni la 100.000 de locuitori), la nivel național, regional și județean, în perioada 2006-2011

Sursa: INS Tempo Online

După cum se poate observa din figura de mai sus, Județul Cluj înregistra în 2011 cea mai mare rată a infracționalității (1450/100.000), în creștere cu 29,8% față de 2007. Singurul județ în care s-a înregistrat o scădere a infracționalității în acest interval este Satu Mare, cu o valoare mult sub media națională și regională, similară cu a județului Bihor (1.051, respectiv 1.022 de infracțiuni la 100.000 de locuitori).

Rata criminalității a scăzut în Nord-Vest din 2005 (354 de cazuri) până în 2011 (247 de cazuri), deși rămâne peste media națională (223 cazuri la nivel național în 2011). Din acest punct de vedere, regiunea se plasa pe locul III la nivel național, după Sud-Est și Centru. Față de anul 2007, rata criminalității a înregistrat o scădere cu 8,5%, într-un ritm mai lent decât trendul descrescător de la nivel național (-15,2%). Ratele cele mai ridicate se înregistrează în Maramureș și Cluj.

În ultimii ani, după cum rezultă din rapoartele de activitate ale Inspectoratelor Județene de Poliție din regiune, se remarcă o scădere a infracțiunilor comise contra persoanei și a celor violente (omor, tentativă de omor, vătămare corporală gravă, loviri cauzatoare de moarte, viol, tâlhărie) în favoarea celor contra patrimoniului, mai ales a furturilor.

Pe de altă parte, aceleași rapoarte indică o creștere substanțială a numărului de misiuni de asigurare a ordinii publice executate de către structurile de ordine publică.

Un fenomen aparte este cel al infracțiunilor de natură economico-financiară, al căror număr a crescut semnificativ mai ales după 2008, pe fondul crizei economice globale. Pentru anul 2010, Institutul Național de Statistică a estimat că evaziunea fiscală totală reprezenta 18,01% din PIB oficial, dintre care 15,67% este încă neidentificată. În pofida eforturilor depuse de Ministerul Administrației și Internelor prin organismele sale de acțiune, fenomenul evaziunii fiscale afectează semnificativ menținerea ordinii publice, inclusiv la nivel național.

De asemenea, criminalitatea informatică este un fenomen care a luat amploare în ultimul deceniu, pe fondul extinderii accesului populației și firmelor la internet și la mijloacele moderne de comunicații. Cele mai frecvente infracțiuni din această categorie sunt fraudele informatice (licitații fictive de bunuri, phishing, etc.) și fraudele cu cărți de credit (cu ATM-

uri, cărți de credit, etc.). La acestea se adaugă pornografia infantilă și accesul neautorizat în sistemele informatice, două fenomene infracționale care iau amploare.

Criminalitatea transfrontalieră este un alt aspect relevant pentru Regiunea Nord-Vest, în contextul în care aceasta are granița comună atât cu un stat membru al Uniunii Europene (Ungaria), cât și cu unul din spațiul extra-comunitar (Ucraina). De asemenea, se remarcă o creștere a traficului de bunuri contrafăcute, mai ales tutun și băuturi.

Activitatea de evidență a persoanelor și de administrare a bazelor de date este gestionată de Direcțiile Județene de Evidență a Populației și de Serviciile Publice Comunitare Locale de Evidență a Populației, care funcționează în majoritatea centrelor urbane și în unele localități rurale.

În ceea ce privește siguranța traficului rutier, la nivel regional s-au înregistrat 89 de decedați în accidente rutiere la 1 milion de locuitori, ceea ce poziționează regiunea pe locul 6 național (media națională fiind de 95 de decedați/1.000.000 de locuitori), dar încă mult peste media UE27 (78).

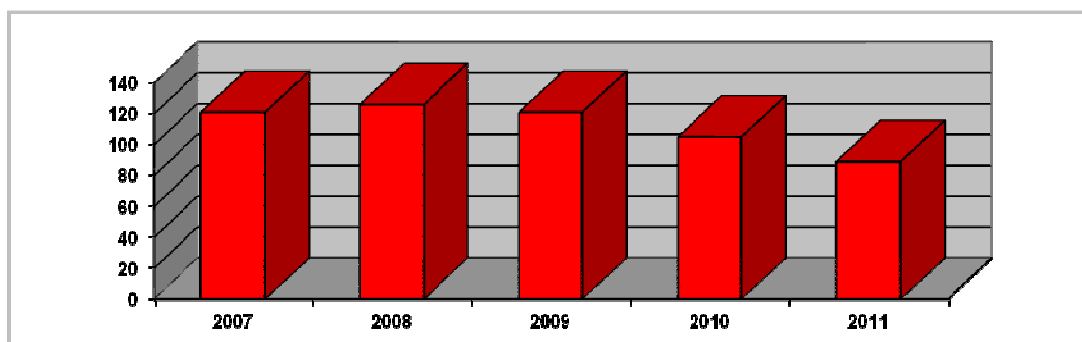


Figura 52. Numărul de persoane decedate în accidente rutiere la 1.000.000 de locuitori, în perioada 2007-2011

Sursa: Eurostat

Conform Raportului Anual al Agenției Naționale Antidrog pe 2012, cei mai mulți consumatori de droguri internați la nivelul Regiunii Nord-Vest se întâlnesc în Județul Cluj (canabis, hipnotice și sedative, etnobotanice), în timp ce în Bistrița-Năsăud, Bihor și Satu Mare se înregistrează sub 10 cazuri anual de internări pe fondul consumului de cannabis. Județele Sălaj și Maramureș înregistrează cel mai mic număr de internări ale consumatorilor de droguri.

Prevenirea și combaterea actelor de corupție

Din punct de vedere al instituțiilor publice cu atribuții în domeniu, în Regiunea Nord-Vest funcționează două Servicii Teritoriale ale Direcției Naționale Anticorupție, la Oradea și Cluj-Napoca, cu Birouri Teritoriale la Satu Mare, respectiv la Baia Mare. În anul 2012, cele 2 servicii teritoriale din Regiunea Nord-Vest ale DNA au înregistrat 490 de cazuri (+59,6% față de 2009), din care au rezolvat 259 de cazuri (+67,1% față de 2009), rezultând o rată de soluționare de 52,9% (față de 48,3% la nivel național), dar în scădere față de cea din 2011 (59,2%) sau 2010 (56,5%). De remarcat este și faptul că numărul de cazuri de soluționat din Regiunea Nord-Vest reprezintă doar 6,6% din cele înregistrate la nivel național în 2012, ceea ce indică o mai mică amploare a fenomenului în comparație cu alte zone (București, Galați, Pitești, etc.).

Au existat și unele inițiative (proiecte) la nivelul unor autorități publice locale, pentru prevenirea corupției.

Cu toate că în percepția cetățenilor, corupția și birocrăția sunt dominante, la nivelul instituțiilor publice aproape nu există planuri de acțiune bazate pe analiza cauzelor, măsuri active pentru diminuarea influenței factorilor care favorizează corupția, prevenirea conflictelor de interese, monitorizare, etc. Chiar dacă în percepția cetățenilor corupția este cea mai mare problemă din partea instituțiilor publice, se înregistrează o preocupare redusă pentru acest aspect.

Descentralizare și regionalizare

În anul 2013, Parlamentul și Guvernul au demarat demersuri pentru procesul de regionalizare, inclusiv prin modificarea Constituției, scenariul cel mai vehiculat fiind cel al dobândirii personalității juridice a regiunilor de dezvoltare actuale (nivelul NUTS 2), acestea urmând să devină unități administrativ-teritoriale. În cazul în care acest demers va fi dus la bun sfârșit, regiunile vor prelua o serie de atribuții și resurse financiare de la nivelul administrației publice centrale, urmând ca în următoarea perioadă de programare să joace un rol major și în absorbția fondurilor europene. Efectul acestor demersuri se va putea cu siguranță estima la sfârșitul perioadei 2014-2020 și va depinde de soliditatea construirii nivelului administrativ regional. Măsurilor din planul existent vor trebui să li se adauge altele care să asigure minim capacitate financiară proprie administrației regionale, capacitate de management în domeniul politicilor și programelor, capacitate de pregătire a proiectelor precum și capacitatea de implementare a programelor pentru ca în perioada 2020-2027 să poată să preia rolul Autorității de Management. Aceste demersuri, dacă se vor finaliza, vor duce la clarificarea rolului agențiilor regionale (care vor trebui cu adevărat să își facă rolul de agenții de dezvoltare și nu doar cel de agenție de implementare).

*În **concluzie**, la nivelul Regiunii Nord-Vest există percepția lipsei unei viziuni comune asupra dezvoltării regionale, se constată o capacitate redusă de accesare a fondurilor, unele județe ducând lipsă și de personal specializat în implementarea proiectelor.*

Se constată o colaborare insuficient dezvoltată între administrația publică și societatea civilă, datorită existenței unor parteneriate insuficient de mature, care nu susțin și dezvoltă interesele comunității. În acest sens, buna guvernare reprezintă o oportunitate pentru realizarea parteneriatelor între APL și societatea civilă, determinând creșterea responsabilităților partenerilor.

Regiunea Nord-Vest se încadrează în categoria regiunilor cu venituri modeste privind execuția bugetară, ceea ce demonstrează posibilități limitate de generare a veniturilor la nivelul administrației publice locale și regionale, demonstrând o capacitate financiară fragilă.

În ce privește guvernarea electronică, un număr redus de instituții sunt înscrise pe site-ul e-guvernare.ro, cele mai puține fiind reprezentate de prefecturi și unități publice. Regiunea este deficitară și la capitolul serviciilor on-line disponibile pentru plata taxelor.

Insuficiența personalului specializat în domeniul schimbărilor climatice la nivelul administrațiilor publice din regiune conduce la lipsa aplicării ferme a strategiilor din domeniul protecției mediului.

De asemenea, se menține percepția publicului a unui nivel ridicat al corupției și birocrăției, la nivelul administrației publice centrale și locale. Această percepție poate chiar să scadă din interesul și implicarea cetățenilor în procesul de descentralizare și regionalizare fiind astfel de estimat un rezultat defectuos al acestor reorganizări.

Cadrul legislativ și instituțional complex, instabil, inflexibil, necorelat (vezi legislația de mediu, din agricultură, urbanism și amenajarea teritoriului, economie și fiscalitate, energie, etc.) nu favorizează transparența decizională și buna guvernare.

III. ANALIZA SWOT

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none">• Regiunea Nord-Vest (Transilvania de Nord) are o poziție strategică în context național și regional, fiind situată la intersecția axelor nord-sud și est-vest, o poartă de intrare dinspre UE, dar și din afara UE;• Bogăția și diversitatea resurselor naturale, ale solului și subsolului (terenuri agricole, păduri, ape dulci, minerale și cu proprietăți curative, potențial de producere a energiei solare, eoliene, din biomasă agricolă și forestieră, minereuri metalifere și metale prețioase, materiale de construcții, etc.);• Potențial turistic deosebit, mai ales în turism balnear-curativ și de agrement acvatic, turism montan și hibernal, dar și cultural, religios, etnografic, de afaceri și evenimente etc.;• Existența la nivel regional a unor sectoare de specializare, cu potențial competitiv ridicat demonstrat de dublarea exporturilor regionale în ultimii 5 ani: industria alimentară, textilă și a articolelor de îmbrăcăminte, lemn și mobilă, industria autovehiculelor de transport rutier, ITC, industrii creative, materiale de construcții, precum și a unor clustere funcționale în unele dintre aceste sectoare;• Existența unei infrastructuri de sprijinire a afacerilor relativ bine dezvoltate (parcuri industriale) cu rol de atragere a investițiilor străine directe;• Cluj-Napoca este cel de-al doilea centru universitar din România, ca mărime și diversitate a ofertei educaționale, dispunând și de o infrastructură de CDI bine dezvoltată, în instituții de	<ul style="list-style-type: none">• Disparitățile majore de dezvoltare dintre mediul urban și cel rural, precum și dintre marile centre urbane și cele mici și mijlocii, însoțite de o tendință de dezurbanizare;• Relativa izolare a regiunii față de coridoarele pan-europene de transport și rețeaua TEN-T centrală, lipsa unor autostrăzi, drumuri expres și căi ferate rapide, care să asigure legătura cu poliile urbane din alte regiuni și țări, precum și conectarea la rețeaua TEN-T;• Gradul redus de modernizare al rețelei de drumuri, mai ales a celor județene și locale/comunale, și de căi ferate, precum și lipsa unor terminale intermodale pentru transportul de mărfuri;• Economia regională este slab dezvoltată și puțin competitivă, în context european și național, cu un PIB/locuitor situat la 42% din media U.E.-27, o productivitate de 25% din aceasta și unul dintre cele mai reduse niveluri medii de salarizare din România, pe fondul ponderii ridicate a sectoarelor cu valoare adăugată redusă (agricultură și industrie);• Ponderea cheltuielilor cu CDI se menține în jurul a 0,5% din PIB, de 4 ori sub ținta asumată prin Strategia Europa 2020, iar colaborarea dintre mediul de afaceri și cel de CDI este deficitară, în condițiile unei culturi deficitare a inovării și a colaborării slabe dintre mediul de afaceri și cel din CDI;• Practicarea unei agriculturi de subsistență, pe parcele mici, cu mijloace tehnice rudimentare, în lipsa unor lanțuri de furnizare și grupuri de

<p>învățământ și institute de cercetare;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Existența a doi poli urbani dinamici, cu zone metropolitane în curs de consolidare – Cluj-Napoca și Oradea; • Cluj-Napoca este cel de-al doilea centru medical ca importanță din România, cu un număr mare de institute de excelență în domeniul bolilor cardiovasculare, oncologiei, urologiei și transplantului renal precum și cu un număr mare de spitale generale și de specialitate. 	<p>producători de mari dimensiuni;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Accesul dificil la servicii de educație și sănătate de calitate în mediul rural, rata ridicată de abandon școlar în unele zone ale regiunii; • Infrastructura tehnico-edilitară deficitară, mai ales în mediul rural și în orașele mici; • Migrația masivă a forței de muncă, în special a celei calificate, în străinătate, inclusiv manifestarea fenomenului de „brain-drain”; Continuarea fenomenului de migrație externă, mai ales în rândul forței de muncă înalt-calificate (specialiști din domeniul medical, educațional, al cercetării-dezvoltării, etc.); • Concurența în atragerea de investitori, turiști și locuitori din partea altor poli urbani din țară și străinătate (București, Budapesta, Viena, Timișoara, etc.); • Scăderea demografică și îmbătrânirea accentuată a populației, mai ales în mediul rural și în orașele mici; • Amplificarea fenomenelor de sărăcie și excluziune socială, mai ales în comunitățile de romi urbane și rurale, inclusiv segregare urbană, în unele cartiere din marile orașe; • Administrațiile publice locale au o capacitate instituțională, financiară și de planificare redusă, cooperarea inter-instituțională este deficitară, iar gradul de satisfacție al cetățenilor în privința serviciilor publice se menține la un nivel scăzut, administrațiile neavând preocupări sistematice pentru lupta contra corupției; • Lipsa actualizării documentațiilor de amenajare a teritoriului și necorelarea între documentațiile de amenajare a teritoriului / urbanism și cele privind planificarea strategică; • Rata de ocupare este scăzută la nivel
--	--

	<p>regional față de media națională;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Valorificarea insuficientă a resurselor turistice; • Degradarea mediului natural.
--	---

OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> • Accentuarea procesului de integrare europeană a spațiului ex-sovietic (cu precădere a Moldovei); • Aderarea României la Spațiul Schengen; • Disponibilitatea finanțărilor nerambursabile din fonduri europene pentru o sferă largă (prea largă) de intervenții/investiții; • Modernizarea infrastructurii de transport de la nivel național și creșterea accesibilității la polii urbani și economici din Europa și din afara continentului și la piața unică europeană, cea mai mare din lume; • Creșterea cererii mondiale pentru produse agroalimentare, cu precădere pentru cele ecologice și tradiționale; • Creșterea interesului populației active și al autorităților pentru educație și învățarea de-a lungul vieții; • Existența, la nivelul U.E., a unui cadru legislativ și a susținerii politice și financiare favorabil pentru sectoare emergente precum energia regenerabilă, industriile culturale și creative, bio și nano-tehnologii, etc.; • Finalizarea procesului de descentralizare și regionalizare; • Dezvoltarea sectorului TIC și creșterea numărului de utilizatori (populație și întreprinderi) ai Internetului; • Creșterea puterii de cumpărare a populației; • Creșterea procentului din PIB alocat investițiilor Statutul de Capitală 	<ul style="list-style-type: none"> • Creșterea concurenței din partea produselor din import sau din alte regiuni ale țării; • Creșterea prețurilor la factorii de producție și scăderea competitivității României ca destinație de investiții, precum și a produselor românești pe piețele externe; • Cadrul legislativ și instituțional complex, instabil, inflexibil, necorelat (mediu, agricultură, urbanism și amenajarea teritoriului, economie și fiscalitate, energie, etc.); • Vizibilitatea redusă a României pe plan internațional; • Lipsa investițiilor în cultura inovării în rândul publicului larg și al managerilor de întreprinderi; • Creșterea presiunii antropice asupra mediului înconjurător și biodiversității; • Menținerea subfinanțării proiectelor de investiții și a unor sectoare de servicii publice de la bugetul de stat (cultură, sănătate, educație, etc.); • Sprijin insuficient pentru dezvoltarea sectorului IMM; • Menținerea unui nivel ridicat de percepție a corupției și birocrăției, la nivelul administrației publice centrale și locale; • Perpetuarea efectelor crizei globale la nivel național, european și internațional, cu efecte negative asupra fluxurilor comerciale și de investiții; • Proces de descentralizare și regionalizare amânat; • Menținerea dificultăților de accesare a

<p>Europeană a Tineretului în 2015 și candidatura Municipiului Cluj-Napoca la cel de Capitală Culturală Europeană în 2021.</p>	<p>finanțării nerambursabile din fonduri europene din actuala perioadă de programare;</p> <ul style="list-style-type: none">• Delocalizare/relocalizarea investițiilor străine din regiune.
--	---

IV. STRATEGIA DE DEZVOLTARE REGIONALĂ

Strategia de dezvoltare propusă pentru Regiunea Nord-Vest pentru perioada 2014-2020 se bazează pe rezultatele analizei SWOT și pe nevoile și provocările, care au putut fi identificate în această analiză. De asemenea are în vedere viziunea și obiectivele identificate la nivel regional pe termen lung, precum și orientările de la nivel european și național.

În ceea ce privește **aspectele metodologice** s-a adoptat orientarea europeană bazată pe concentrarea tematică a resurselor și orientarea către rezultate și impact, ca răspuns la principalele provocări identificate. Conform logicii de intervenție promovate la nivel european pentru perioada 2014-2020, strategia se structurează pe următoarele nivele de intervenție: obiectiv general, priorități și priorități de intervenție⁶⁹, pentru care s-au stabilit obiective specifice, respectiv acțiuni orientative⁷⁰. Fiecare prioritate corespunde mai multor Obiective Tematice Europene.

Logica de intervenție este reprezentat schematic mai jos:

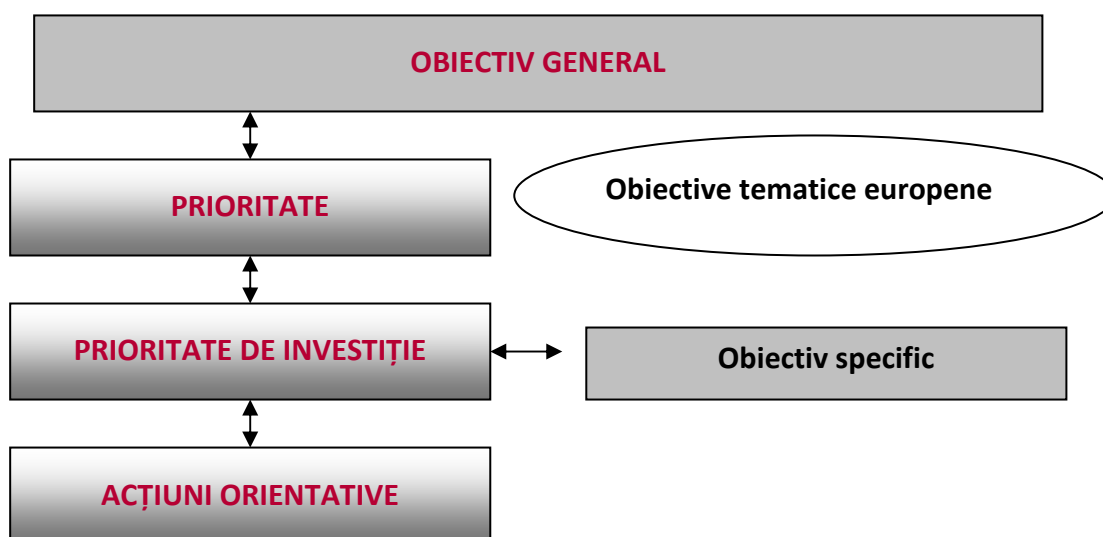


Figura 53. Logica intervenției propusă prin PDR 2014-2020

⁶⁹ Prioritățile de intervenție nu sunt identice cu prioritățile de investiții, care apar în regulamentele specifice pe fonduri (art. 5 al Regulamentului FEDR și FEADR, art. 4 al Regulamentului FC, și art. 3 al Regulamentului FSE). S-a utilizat termenul promovat la nivel european pentru aceeași nivel din logica intervenției.

⁷⁰ Se folosește termenul de acțiuni orientative, în scopul de a lăsa loc altor acțiuni, care răspund la problemele, nevoile și provocările identificate și care pot contribui la realizarea obiectivelor specifice, și care pot fi propuse de actorii cheie, promotorii de proiecte din regiune în cursul implementării strategiei.

Viziunea și obiectivele pe termen lung (2034)

Viziunea pe termen lung (2034)

Comunitățile din Regiunea Nord-Vest (Transilvania de Nord) înțeleg să valorifice împreună, respectând principiile dezvoltării durabile, resursele naturale, materiale, umane, tradițiile istorice și interculturale în scopul unei dezvoltări susținute, constante care face din Transilvania de Nord una dintre cele mai dinamice regiuni europene.

Regiunea Transilvaniei de Nord, prin amplasarea și dotările sale infrastructurale îndeplinește un rol strategic de deservire logistică, a teritoriilor de la Vestul, Estul, Sudul și Nordul său.

Domeniile de specializare inteligentă stabilite la nivel național, dar care au fost identificate și la nivel regional, care asigură o poziționare bună pe piețele europene a produselor regionale sunt: Bioeconomia, Tehnologii informaționale și de comunicații, spațiu și securitate, Eco-nano-tehnologii și materiale avansate, Sănătate (domeniu prioritar național). Sectoarele economice regionale vizate de domeniile de specializare inteligentă menționate mai sus sunt: agricultura și industria alimentară, producția de mobilă, electronica și automatizări, mecatronica, producția de utilaje și echipament, serviciile de sănătate, serviciile IT&C, energia, turismul, construcțiile verzi și industrii creative.

Regiunea dispune de un valoros capital uman, sistemele de educație a adulților, de formare continuă a adulților și învățământul universitar fiind recunoscute la nivel internațional.

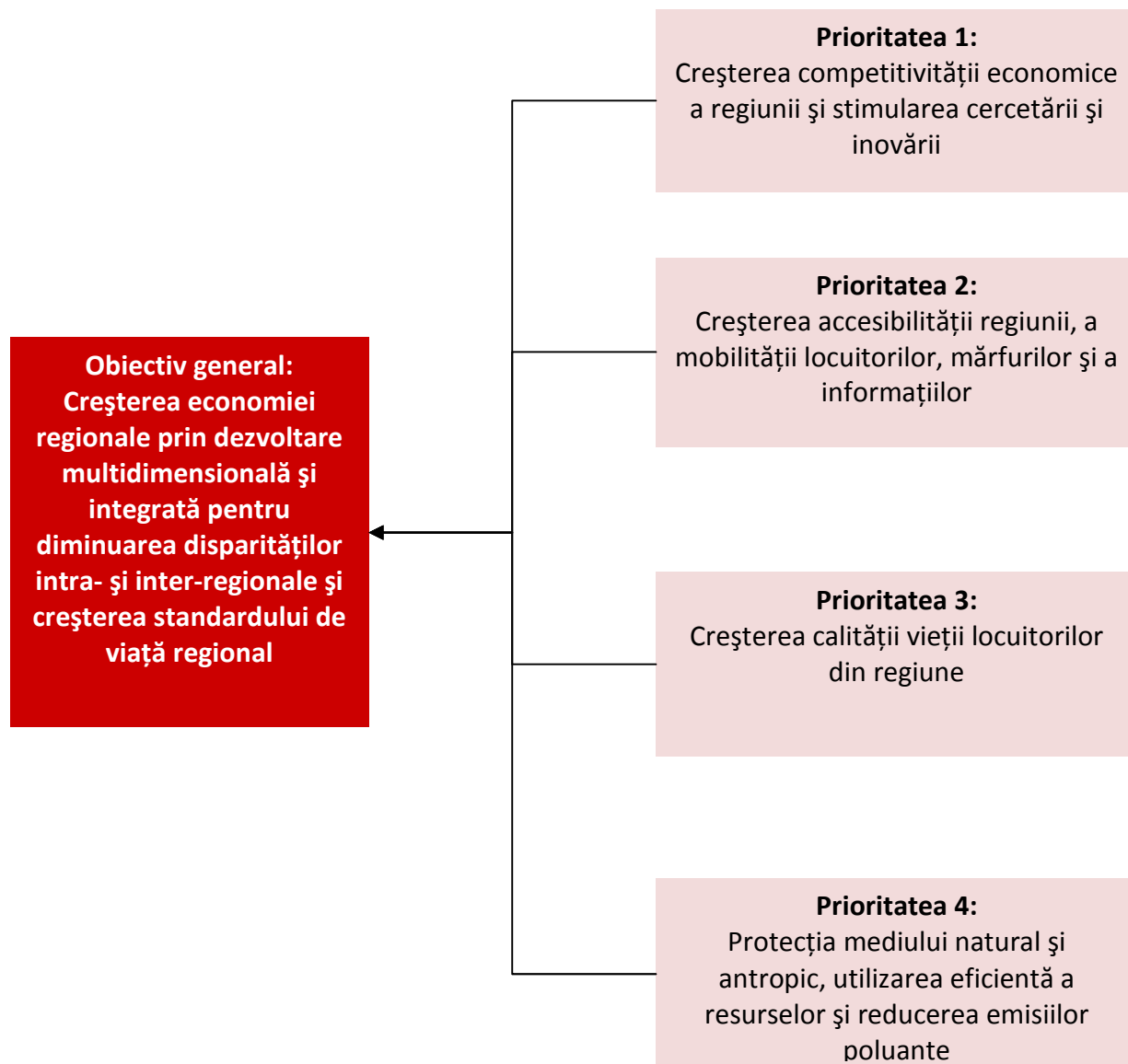
Cetățenii regiunii se disting prin mentalitatea lor inovativă și incluzivă. Nivelul ridicat al calității vieții (un PIB regional de 75% din media europeană) face din Transilvania de Nord una dintre destinațiile preferate de investitori și turiști în Europa Centrală și de Est.

Obiective strategice de dezvoltare pe termen lung (2034)

- Dezvoltarea de avantaje comparative prin investiții în domeniile de specializare inteligentă ale regiunii.
- Racordarea Regiunii la fluxurile internaționale de mărfuri, turiști, investiții, informații și valori culturale și asigurarea rolului de deservire ca „regiune logistică”.
- Creșterea investițiilor în capitalul uman și social al regiunii, în vederea asigurării suportului pentru o dezvoltare durabilă.
- Creșterea eficienței economiei rurale, conservând totodată calitatea mediului și patrimoniul etnofolcloric extrem de bogat al regiunii.
- Transformarea centrelor urbane în spații de influență și de atracție regională și trans-regională.
- Promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei.

Obiectivul general și prioritățile 2014-2020

Au fost identificate patru priorități, care vor contribui la realizarea obiectivului general, astfel:



Aceste priorități urmează să contribuie și la atingerea țintelor stabilite pentru orizontul 2020 în cadrul Strategiei UE 2020, fiind corelate și cu cele 11 Obiective Tematice europene, așa cum reiese din tabelul de mai jos:

Tabel 31. Corelarea strategiei regionale cu obiectivele tematice și țintele din Strategia Europa 2020

Priorități PDR	Obiective tematice UE	Indicator țintă Europa 2020
<p>Prioritatea 1 - Creșterea competitivității regiunii și stimularea cercetării și inovării</p>	<p>OT 1. Consolidarea cercetării, a dezvoltării tehnologice și a inovării</p> <p>OT 3. Îmbunătățirea competitivității IMM-urilor, a sectorului agricol și a sectorului pescuitului și acvaculturii</p> <p>OT 8. Promovarea ocupării forței de muncă și sprijinirea mobilității forței de muncă</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Creșterea nivelului investițiilor în cercetare și dezvoltare în PIB la 2% • Creșterea ratei de ocupare a populației cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani la 70% •
<p>Prioritatea 2 - Creșterea accesibilității regiunii și a mobilității locuitorilor, mărfurilor și a informațiilor</p>	<p>OT 7. Promovarea unor sisteme de transport durabile și eliminarea blocajelor din cadrul infrastructurilor rețelelor majore</p> <p>OT 4. Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon în toate sectoarele</p> <p>OT 2. Îmbunătățirea accesului la tehnologiile informației și comunicațiilor, a utilizării și a calității acestora</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră sub nivelul înregistrat în 1990 (20%)
<p>Prioritatea 3 - Creșterea calității vieții locuitorilor din regiune</p>	<p>OT 8. Promovarea ocupării forței de muncă și sprijinirea mobilității forței de muncă</p> <p>OT 9. Promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei</p> <p>OT 10. Investițiile în educație, competențe și învățare pe tot parcursul vieții</p> <p>OT 11. Consolidarea capacității instituționale și asigurarea unei administrații publice eficiente</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Creșterea ratei de ocupare a populației cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani la 70% • Reducerea ratei de părăsire timpurie a școlii sub 11,3% • Creșterea ponderii tinerilor cu vârsta între 30-34 ani, absolvenți ai unei forme de învățământ terțiar la 26,7% • Scăderea numărului de persoane expuse sărăciei cu 580.000 de persoane
<p>Prioritatea 4 - Protecția mediului natural și antropic, utilizarea eficientă a resurselor și reducerea emisiilor poluante</p>	<p>OT 4. Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon în toate sectoarele</p> <p>OT 5. Promovarea adaptării la schimbările climatice, a prevenirii și a gestionării riscurilor</p> <p>OT 6. Protecția mediului și promovarea utilizării eficiente a resurselor</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Creșterea ponderii energiei produse provenite din surse regenerabile la 24% • Creșterea eficienței energetice (19%) • Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră sub nivelul înregistrat în 1990 (20%)

Prezentarea schematică a strategiei

OBIECTIV GENERAL

Creșterea economiei regionale prin dezvoltare multidimensională și integrată pentru diminuarea disparităților intra- și inter-regionale și creșterea standardului de viață regional

PRIORITATE 1

Creșterea competitivității economice a regiunii și stimularea cercetării și inovării

PRIORITATE 2

Creșterea accesibilității regiunii, a mobilității locuitorilor, mărfurilor și a informațiilor

PRIORITATE 3

Creșterea calității vieții locuitorilor din regiune

PRIORITATE 4

Protecția mediului natural și antropoc, utilizarea eficientă a resurselor și reducerea emisiilor poluante

PRIORITĂȚI DE INVESTIȚIE

- 1.1. Îmbunătățirea competitivității IMM-urilor și a microîntreprinderilor și creșterea gradului de internaționalizare ale acestora
- 1.2. Sprijinirea și promovarea activităților de CDI
- 1.3. Dezvoltarea și încurajarea antreprenoriatului
- 1.4. Dezvoltarea și valorificarea potențialului turistic

PRIORITĂȚI DE INVESTIȚIE

- 2.1. Dezvoltarea unui sistem de transport durabil și sustenabil
- 2.2. Îmbunătățirea accesului la infrastructura TIC și creșterea atractivității utilizării rețelelor de către mediul privat și public

PRIORITĂȚI DE INVESTIȚIE

- 3.1. Investiții în educație, servicii sociale și de sănătate și în îmbunătățirea calității serviciilor din aceste domenii
- 3.2. Dezvoltarea capitalului uman
- 3.3. Promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei în zonele urbane și rurale
- 3.4. Dezvoltarea capacității administrative regionale

PRIORITĂȚI DE INVESTIȚIE

- 4.1. Promovarea eficienței energetice în sectorul public și privat
- 4.2. Protecție împotriva efectelor schimbărilor climatice
- 4.3. Protejarea biodiversității și a resurselor naturale (apă, aer, sol)
- 4.4. Dezvoltare urbană durabilă
- 4.5. Dezvoltarea infrastructurii de mediu în sectoarele apă și deșeuri
- 4.6. Dezvoltarea sustenabilă a patrimoniului cultural și construit

Descrierea strategiei

PRIORITATEA 1: CREȘTEREA COMPETITIVITĂȚII ECONOMICE A REGIUNII ȘI STIMULAREA CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

OBIECTIVE TEMATICE EUROPENE CORESPUNZĂTOARE

- OT1. Consolidarea cercetării, a dezvoltării tehnologice și a inovării
- OT3. Îmbunătățirea competitivității IMM-urilor, a sectorului agricol și a sectorului pescuitului și acvaculturii
- OT8 Promovarea ocupării forței de muncă și sprijinirea mobilității forței de muncă

JUSTIFICAREA PRIORITĂȚII

Principala provocare identificată prin analiza SWOT vizează subdezvoltarea și competitivitatea extrem de scăzută a economiei regionale, în context național și european, cu un PIB/locuitor de 42% din media UE27, productivitatea de 25% din media UE27 și unul dintre cele mai scăzute salarii medii din România pe baza cotei ridicate de sectoare cu valoare adăugată redusă (agricultura și industria). Numărul IMM-urilor la 1000 de locuitori este de 23,55, sub media națională și europeană. Rata cheltuielilor pentru CDI este menținută la aproximativ 0,5% din PIB, de patru ori sub ținta din Strategia Europa 2020, iar colaborarea dintre mediul de afaceri și CDI prezintă un deficit datorită unei culturi deficitare a inovării și a transferului tehnologic. Rata de ocupare a populației a înregistrat o scădere continuă în ultimii ani și rămâne mult sub ținta Europeană pentru orizontul 2020, fiind influențată negativ, similar tuturor indicatorilor economici, de criza economică.

O pondere mare a populației ocupate se găsește în agricultură (31,77%), un sector cu o productivitate a muncii foarte scăzută. În agricultură predomină structurile de producție fragmentate, care nu reprezintă structuri agrare viabile și aduc venituri reduse. Economia rurală are un grad redus de diversificare, rezultând într-un grad mai scăzut de ocupare în mediul rural, decât în mediul urban. Aceste fenomene rezultă în amplificarea fenomenului de sărăcie și excluziune socială în mediul rural și la intensificarea fenomenului de migrație din mediul rural. În agricultură, Regiunea Nord-Vest înregistrează și o serie de avantaje competitive: locul 2 la nivel național în ce privește suprafața de pășuni și fânețe, favorabile dezvoltării unui puternic sector zootehnic, și numărul de capete de ovine și bovine, cu premise favorabile pentru dezvoltarea industriei agroalimentare. Regiunea Nord-Vest se remarcă prin producția importantă de căpșuni, mere, piersici și nuci (prima poziție din țară în anul 2011), respectiv prune (locul 3). Se remarcă totodată creșterea producției de ciuperci, ajungând să acopere 72% din producția națională. Județul Sălaj ocupă un loc fruntaș, cu 91,6% din producția de ciuperci cultivate din regiune. Cu toate acestea, la nivelul regiunii se constată o creștere a suprafețelor necultivate, și (conform Recensământului General Agricol 2010) ponderea exploatațiilor care dețin culturi permanente în regiune (18,33%) se situează mult sub media națională (30,19%). De asemenea, în perioada 2005-2011 efectivele de animale au scăzut la bovine (cu 27,72%), porcine (cu 36,54%), cabaline (cu 36,36%), păsări (cu 13,85%) și iepuri (cu 64,00%). Suprafața agricolă utilizată de exploatații cu personalitate juridică este mai scăzută în Regiunea Nord-Vest (34,56%) comparativ cu media națională (44,01%).

Industria Regiunii Nord-Vest (Transilvania Nord) este încă dominată de ramurile industriale tradiționale, cu un nivel tehnologic scăzut, precum industria ușoară (textile, încălțăminte), industria alimentară, industria mobilei, însă ponderea sectoarelor cu nivel tehnologic mediu spre ridicat a înregistrat o dinamică în anii analizați. Deși aceste domenii fac parte din sectoarele competitive identificate la nivel național, există un decalaj tehnologic foarte mare al industriei regionale față de țările dezvoltate. Ponderea firmelor mari care activează în sectorul industrial este destul de ridicată dar în ultima perioadă industria regională a pierdut jucători importanți care și-au relocat unitățile productive (de ex. Ursus, Nokia, etc.).

Aportul IMM-urilor la obținerea unor performanțe la nivelul indicatorilor economici regionali este semnificativ, acestea contribuind cu 74% la cifra de afaceri totală, asigurând 77,8% din forța de muncă și realizând investiții importante pentru regiune ce reprezintă 76,5% din investițiile nete. Spiritul antreprenorial este mai dezvoltat decât pe plan național, la nivelul regiunii densitatea IMM-urilor la 1000 de locuitori este de 23,5 IMM-uri, însă reprezintă doar jumătate din media europeană (42 IMM-uri/1000 locuitori). IMM-urile se confruntă cu o serie de probleme printre care accesul greu la finanțare, interesul scăzut pentru cercetare-dezvoltare-inovare, productivitate relativ scăzută, lipsa cooperării și participării în diverse tipuri de structuri asociative, nivel scăzut al internaționalizării, etc.

Terțializarea activităților economice la nivelul regiunii este un fenomen accentuat, iar ponderea serviciilor intensive în inteligență și cu valoare adăugată ridicată (IT&C/TIC) se află pe o pantă ascendentă. Regiunea deține un avantaj comparativ în domeniul software-ului și serviciilor de TIC după numărul de firme ocupând locul al doilea după București-Ilfov, iar investitorii sunt atrași, în primul rând, de forța de muncă tânără și calificată. Cu toate acestea dezvoltarea este concentrată în județele Cluj și Bihor, unde există două centre universitare semnificative.

Există mari discrepanțe între nivelurile veniturilor (unele sectoare au niveluri salariale scăzute comparativ cu altele, ex. Hoteluri și restaurante sau Sănătate) acest aspect trebuind remediat pentru ca afectează direct competitivitatea regională în aceste sectoare.

Regiunea Nord-Vest reușește să atragă investiții străine directe în special în județele Cluj și Bihor însă per total situația nu este favorabilă, din acest punct de vedere regiunea se plasează doar pe locul 5 în context național, investițiile străine directe (ISD) reprezentând doar 4,2% din valoarea totală a ISD din România. Se constată o atractivitate mai mare pentru serviciile de outsourcing: servicii TIC, contabilitate, administrare financiară, etc.

Valoarea exporturilor regiunii s-a dublat între anii 2007-2011, dar în continuare rămâne la un nivel scăzut față de media europeană. Cele mai mari valori ale exporturilor se înregistrează în cazul grupelor de produse: încălțăminte, mobilă și mașini, aparate și echipamente electrice, iar printre principalii exportatori amintim: Silcotub, Celestica, Terapia, Aramis Invest, Moeller Electro Producție, DRM Draxlmaier România Sisteme Electrice, etc.

Din perspectiva activității de cercetare-dezvoltare analiza a indicat faptul că în ciuda locului doi pe care regiunea îl ocupă din punct de vedere al numărului unităților locale cu activitate de CDI, acestea sunt IMM-uri (după criteriile numărului de angajați și ai cifrei de afaceri) cu o productivitate a muncii mai mică cu 30% comparativ cu media națională, din acest punct de vedere regiunea ocupând locul al IV-lea în ierarhia națională. Numărul de persoane antrenate în activitatea de cercetare-dezvoltare, precum și contribuția la cifra de afaceri națională, plasează regiunea pe locul al treilea la nivel național. Personalul cheie din

activitatea de CDI este concentrat în județul Cluj, iar regiunea ocupă locul al treilea în ierarhia națională din perspectiva numărului de cercetători la 10.000 de persoane ocupate civile, însă, în ultima perioadă, s-a remarcat tendința de migrație a personalului calificat din activitatea de CDI. Regiunea Nord-Vest alocă o pondere redusă activității de cercetare-dezvoltare din perspectiva cheltuielilor de cercetare-dezvoltare (o medie de 0,39% pe an comparativ cu procentul de 0,486% la nivel național, respectiv 1,89% la nivelul UE-27), fiind mult sub ținta națională asumată de 2% din PIB, procent destinat activității de cercetare-dezvoltare.

Din analiza numărului întreprinderilor inovative și a cheltuielilor de inovare, s-a constatat că regiunea ocupă locul cinci în context național, iar lipsa unor date statistice exacte în direcția acestor indicatori reprezintă un dezavantaj. Cu toate că în regiune există entități acreditate pentru activitățile de inovare și transfer tehnologic, ele sunt insuficiente și fără legătură cu mediul economic, ele fiind amplasate în cadrul unităților cu activitate de CDI și nu în proximitatea întreprinderilor inovatoare neexistând parcurile științifice și tehnologice. Transferul de tehnologie dintre mediului academic (la nivelul regiunii există universități de stat de cercetare avansată) și cel de afaceri este insuficient pentru a contribui la creșterea competitivității economiei regionale.

Clusterelor, ca elemente ale creșterii competitivității, trebuie sprijinite pentru a se dezvolta (acolo unde există) și pentru a se înființa în acele sectoare bine ancorate în economie, emergente, care trebuie reconfigurate, consolidate și diversificate. Cu toate că în alte domenii ale economiei au existat inițiative de asociere (fie sub forma clusterelor în domenii precum apa, energii regenerabile, TIC, mobilă, transport, etc., fie sub alte forme), în agricultură gradul de asociere este extrem de redus (există puține asociații agricole, societăți comerciale sau unități cooperatiste), un semnal pozitiv reprezentând constituirea în anul 2013 a clusterului de profil AgroTransilvania.

Structura industriei regionale impune stimularea investițiilor de adoptare a unor măsuri de sporire a eficienței în ceea ce privește emisiile de dioxid de carbon, energia și resursele, astfel că energiile regenerabile fac obiectul unui cluster emergent, cu o contribuție la economia regiunii în creștere. Însă IMM-urile din industrie folosesc prea puțin tehnologiile ecologice și întâmpină restricții financiare în calea adoptării unor soluții pentru economisirea energiei și a resurselor (exportul materiilor prime, cum ar fi lemnul, este o problemă tipică județelor regiunii, în special Maramureșului).

Structurile de sprijinire a afacerilor sub forma parcurilor industriale (7 parcuri cu titlu, dintre care 6 în mediul urban, iar unul în mediul rural) și cele logistice sunt prezente în unele județe ale regiunii, însă numărul IMM-urilor (în special autohtone) localizate în structurile respective este redus.

Economia în general, dar în special cea rurală, ar putea fi diversificată inclusiv prin dezvoltarea durabilă a turismului. Regiunea are un potențial ridicat și diversificat pentru turism – balnear, cultural, montan, religios, sportiv, de agrement, etc. – un număr mare de localități având potențial turistic acreditat. Regiunea deține avantaje cu relevanță la nivel european în special în turismul balnear (ape termale și sărate), turismul montan și cel religios.

În regiune cea mai mare capacitate de cazare turistică în funcțiune se întâlnește în județele Cluj, Bihor și Maramureș. Străinii preferă mai ales aceste trei județe, dar numărul lor este mic iar pachetele turistice nu sunt integrate și diversificate. În ciuda faptului că nevoia unei promovări a ofertei turistice este conștientizată nu există suficiente instrumente de

informare și de promovare a turismului regional iar lipsa informațiilor ce vizează legătura dintre circulația turistică și formele de turism, nu sprijină dezvoltarea armonioasă și durabilă a specificului turismului regional.

Analiza situației existente a indicat faptul că structurile de cazare care tradițional țin de ecoturism sau de turismul de aventură (cabane turistice, căsuțe, popasuri, campinguri, etc.) au înregistrate cifre ale sosirilor de turiști absolut neglijabile, doar de ordinul miilor pe an. Analiza duratei medii a sejurului la nivel regional arată scăderi constante, de asemenea indicele de utilizare a capacității turistice a scăzut dramatic sub o pătrime, mai ales în ultimii ani, în regiune.

DESCRIEREA PRIORITĂȚILOR DE INVESTIȚII PROPUSE

1.1 Îmbunătățirea competitivității IMM-urilor și a microîntreprinderilor și creșterea gradului de internaționalizare ale acestora

OBIECTIV SPECIFIC: Creșterea competitivității IMM-urilor și a microîntreprinderilor prin investiții în infrastructură, acces la servicii și rețele internaționale

Descriere:

Microîntreprinderile și IMM-urile din regiune se confruntă cu probleme în ceea ce privește capacitatea lor de a rămâne și de a-și menține competitivitatea pe o piață schimbătoare. Acesta se datorează unor probleme legate de dimensiunea și de productivitatea lor, dar și de existența capitalului pentru noi investiții. Capacitatea întreprinderilor existente sau nou înființate din regiune trebuie întărită, prin creșterea valorii adăugate a produselor, valorificarea avantajelor competitive de care acestea dispun, precum și a produselor locale.

Printre provocările și nevoile cu care se confruntă microîntreprinderile și IMM-urile putem evidenția:

- Lipsa capitalului pentru investiții în scopul inovării de produse, servicii sau procese, și/sau a creșterii valorii adăugate a produselor,
- Capacitatea redusă de internaționalizare și export a firmelor,
- Lipsa de cooperare între IMM-uri,
- Calitatea slabă a serviciilor orientate către susținerea microîntreprinderilor și IMM-urilor nou înființate,
- Necesitatea stimulării activităților antreprenoriale în scopul creșterii numărului de întreprinderi,
- Nevoia de ameliorare a nivelului de performanță a exploatațiilor agricole.

Această prioritate urmărește îmbunătățirea competitivității economiei regionale, prin stimularea sectoarelor de specializare inteligentă, cu valoare adăugată mare și orientate spre export, stimularea antreprenoriatului și a dezvoltării de clustere inovative, precum și asigurarea infrastructurilor de afaceri și a accesului la finanțare și servicii pentru aceste întreprinderi.

În scopul alinierii la țintele Strategiei UE 2020 se vizează în special sprijinirea IMM-urilor din sectoarele competitive și cu potențial de specializare inteligentă. Acțiunile orientative

propuse vizează atât microîntreprinderile și IMM-urile din mediul urban, cât și în mediul rural, dar și a structurilor de sprijinire a afacerilor (incubatoare, acceleratoare de afaceri), având ca rezultat creșterea ratei de supraviețuire a întreprinderilor, a productivității muncii în întreprinderi și a competitivității acestora.

Actiuni orientative:

- 1.1.1 Investiții în scopul dezvoltării produselor și serviciilor cu valoare adăugată mare, în special în domeniile competitive și de specializare inteligentă
- 1.1.2 Investiții în exploatații agricole, silvice și piscicole și în infrastructura de prelucrare a produselor agricole și agro-alimentare în scopul modernizării, dezvoltării și adaptării acestora la schimbările pieței
- 1.1.3 Sprijinirea accesului la servicii dedicate firmelor și tinerilor antreprenori
- 1.1.4 Crearea și dezvoltarea clusterelor, a lanțurilor de furnizori și a grupurilor de producători
- 1.1.5 Sprijinirea IMM-urilor de a participa la platforme și rețele internaționale de cooperare economică și încurajarea exportatorilor locali
- 1.1.6 Acțiuni de promovare și de certificare a produselor și serviciilor

1.2 Sprijinirea și promovarea activităților de CDI

OBIECTIV SPECIFIC: Creșterea capacității de cercetare, inovare și transfer tehnologic, inclusiv prin cooperare între actori din domeniul CDI

Descriere:

În Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest atât resursele financiare, cât și cele umane alocate activității de CDI sunt limitate. Cheltuielile alocate acestei activități rămân ca pondere mult sub ținta pentru anul 2020 (2% alocat din PIB). De asemenea activitățile de CDI, concentrate în special în universități, nu sunt conectate la mediul de afaceri și rămân nevalorificate sau slab valorificate pe piață. Deși există instituții acreditate în acest sens, transferul de tehnologie între mediul CDI și cel de afaceri este insuficient pentru a contribui la o creștere a competitivității economiei regionale.

Printre provocări și necesități putem evidenția:

- Capacitatea slabă de cercetare-dezvoltare-inovare,
- Volumul extrem de redus al investițiilor private în activitatea de CDI,
- Lipsa de cooperare și de parteneriate între unitățile care desfășoară activitate de CDI și mediul de afaceri,
- Valorificarea redusă a rezultatelor activităților de CDI în economie,
- Necesitatea de a crește cooperarea și sinergiile cu inițiative CDI naționale, europene și internaționale.

Această prioritate urmărește creșterea aplicabilității și a gradului de utilizare a rezultatelor cercetării în mediul de afaceri prin sprijinirea cooperării între actorii regionali, naționali, europeni și internaționali din mediul academic și de cercetare, respectiv cel de afaceri,

stimularea dezvoltării de proiecte comune și investiții în infrastructuri de CDI și transfer tehnologic.

Acțiunile propuse vizează în special domeniile de specializare inteligentă în domeniile generice identificate la nivel național și regional și se adresează mediului de afaceri, în special întreprinderilor mari, dar și IMM-urilor, precum și institutelor de cercetare-dezvoltare și inovare, inclusiv universităților. De asemenea vor fi sprijinite și instituțiile de transfer tehnologic. Rezultatele obținute prin derularea acțiunilor vor contribui la stimularea activității de CDI în regiune, la creșterea cheltuielilor (mai ales private) în activitatea de CDI, în special prin valorificarea potențialului de specializare inteligentă al economiei regionale. Acțiunile propuse vor rezulta totodată în înființarea unor întreprinderi inovative și a unor întreprinderi, care valorifică pe piață rezultatele activităților de CDI, desprinse direct din unități de CDI (start-upuri și spin-offuri inovative) sau fiind beneficiari ai unor activități de transfer tehnologic.

Acțiuni orientative:

- 1.2.1 Investiții în infrastructuri de CDI și atragerea de personal cu competențe avansate
- 1.2.2 Dezvoltarea de platforme și rețele de cooperare în CDI prin crearea de parteneriate
- 1.2.3 Dezvoltarea infrastructurilor și parteneriatelor de transfer tehnologic, a centrelor de inovare a start-upurilor și spin-offurilor inovative

1.3 Dezvoltarea și încurajarea antreprenoriatului

OBIECTIV SPECIFIC: Dezvoltarea spiritului antreprenorial

Descriere:

Conform documentelor strategice naționale și europene antreprenoriatul, inclusiv ocuparea pe cont propriu, trebuie încurajate nu doar ca mijloace de promovare a competitivității, dar și ca instrument care contribuie la creșterea gradului de ocupare a forței de muncă. Deși în regiune spiritul antreprenorial este mai dezvoltat decât pe plan național, densitatea IMM-urilor la 1000 de locuitori este mică față de media europeană, cu efecte negative în ceea ce privește competitivitatea economică și absorbția forței de muncă.

Principalele provocări identificate în regiune:

- Numărul redus al IMM-urilor la 1000 de locuitori,
- Numărul scăzut de exploatații agricole cu personalitate juridică,
- Lipsa de diversificare a activităților economice în mediul rural,
- Rata mică de supraviețuire a afacerilor noi.

Acțiunile propuse vizează creșterea numărului de întreprinderi nou înființate, dar și a ratei de supraviețuire a întreprinderilor noi, atât în mediul rural, cât și în mediul urban și sunt adresate persoanelor care urmează să demareze o afacere sau dețin o afacere recent înființată (cu o vechime de cel mult 3 ani). În ceea ce privește mediul rural se va avea în vedere diversificarea activităților economice, prin înființarea unor afaceri non-agricole.

Actiuni orientative:

- 1.3.1 Acțiuni de sprijinire a inițiativelor antreprenoriale atât în mediul urban, cât și în mediul rural (inclusiv fermieri)
- 1.3.2 Dezvoltarea capacităților antreprenoriale ale tinerilor și a șomerilor prin servicii, coaching, etc.

1.4 Dezvoltarea și valorificarea potențialului turistic

OBIECTIV SPECIFIC: Creșterea performanței sectorului turistic în economia regională

Descriere:

Economia regională poate fi diversificată prin dezvoltarea sectorului turistic, regiunea având un avantaj mai ales în ceea ce privește turismul balnear, montan (inclusiv climateric) și religios. Prin dezvoltarea acestui sector ar putea crește inclusiv veniturile populației ocupate în turism și în domeniile conexe acestuia (hotel, restaurante), venituri, care momentan sunt reduse, afectând competitivitatea regională.

Provocările identificate la nivel regional vizează în principal:

- Existența unui potențial turistic cu avantaj comparativ care este doar parțial valorificat,
- Infrastructură deficitară pentru agrement turistic și petrecere a timpului liber,
- Servicii deficitare în domeniul turismului,
- Necesitate de diversificare a activităților economice în special în mediul rural și în zonele muntoase.

Acțiunile orientative propuse trebuie să contribuie la stimularea circulației turistice, la creșterea veniturilor obținute din turism, la creșterea eficienței economice și a competitivității destinațiilor turistice, în special în zonele cu activitate economică redusă (zone monoindustriale, zone în declin economic, zone muntoase, zone rurale), dar și la crearea unor noi locuri de muncă și la creșterea salariilor în acest domeniu. Prioritatea de investiție este dedicată atât administrațiilor publice locale, cât și mediului privat și vizează nu doar reabilitarea în ansamblu a unor stațiuni turistice, dar și extinderea infrastructurii de agrement, a utilităților aferente, amenajarea și marcarea traseelor montane, construirea de piste pentru cicloturism, modernizarea căilor ferate cu ecartament îngust, etc.

Actiuni orientative:

- 1.4.1 Acțiuni de valorificare a potențialului natural, antropoc și a unor nișe turistice cu potențial ridicat
- 1.4.2 Dezvoltarea infrastructurii de turism, agrement și a serviciilor turistice și conexe
- 1.4.3 Activități de marketing și promovare turistică, inclusiv internaționalizarea serviciilor turistice.

PRIORITATEA 2: CREȘTEREA ACCESIBILITĂȚII REGIUNII, A MOBILITĂȚII LOCUITORILOR, MĂRFURILOR ȘI A INFORMATIILOR

OBIECTIVE TEMATICE EUROPENE CORESPUNZĂTOARE

- OT2. Îmbunătățirea accesului la tehnologiile informației și comunicațiilor, a utilizării și a calității acestora
- OT 4. Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon în toate sectoarele
- OT7. Promovarea unor sisteme de transport durabile și eliminarea blocajelor din cadrul infrastructurilor rețelelor majore

JUSTIFICAREA PRIORITĂȚII

Izolarea relativă a regiunii de coridoarele pan-europene de transport și rețeaua centrală TEN-T, lipsa căilor libere, a drumurilor de tip expres și a autostrăzilor de viteză, care asigură legătura cu polii urbani din alte regiuni și țări, precum și conexiunea cu rețeaua TEN-T sunt doar unele dintre provocările ce reies din analiza socio-economică. Pe lângă acestea, gradul scăzut de modernizare a rețelei de drumuri, mai ales a celor județene și locale/din sate și a căilor ferate, precum și lipsa terminalelor intermodale pentru transportul de mărfuri, sunt, de asemenea, probleme cu care regiunea se confruntă.

Întrucât infrastructura de transport joacă un rol cheie în organizarea și planificarea teritorială în toată Europa, în perioada 2014-2020 trebuie reduse decalajele existente între regiuni, prin finanțarea proiectelor legate direct de rețeaua TEN-T. În Regiunea Nord-Vest, conectivitatea directă la rețeaua TEN-T de bază și extinsă se ridică la un număr de 10 drumuri naționale și 45 drumuri județene. În Regiunea Nord-Vest, infrastructura de transport este excentrică raportat la culoarele paneuropene IV, V și IX, iar din punct de vedere al Rețelei Trans-Europene de Transport (TEN-T), cele mai apropiate de regiune sunt axele 7 – rutieră și 22 – feroviară. Infrastructura de drumuri naționale cuprinsă în rețeaua TEN-T centrală (care va fi integral la profil de autostradă până în 2030) se limitează la segmente pe Turda-Sebeș (E81) și Turda-Luna (E60), aprox.33 km. Pe rețeaua TEN-T globală (care va fi integral la profil de autostrada până în 2050) se regăsesc peste 420 km (E60, E81, E671) care străbat teritoriul Regiunii Nord-Vest.

Regiunea Nord-Vest nu dispune de o rețea de drumuri rapide și autostrăzi, fapt care duce la devierea traficului spre alte regiuni. Sistemul de drumuri județene, care ar trebui să compenseze această lipsă este insuficient modernizat, mai ales în județele care se confruntă cu mari disparități de dezvoltare. Se remarcă lipsa unei infrastructuri de acces la zonele cu potențial turistic ale regiunii, în special de turism montan, drumurile fiind într-o stare de uzură avansată; astfel nu pot fi puse în valoare zonele de tradiție turistică și care au un potențial de dezvoltare important.

Lipsa accesibilității feroviare și uzura infrastructurii și a materialului rulant, este unul din punctele slabe identificate la nivelul Regiunii Nord-Vest. Legăturile deficitare în zonă (mai ales cele interjudețene) și existența a numeroase zone cu restricții de viteză fac ca transportul feroviar să înregistreze un recul, deși reprezintă una din modalitățile de transport ecologic promovat la nivel european. Din punct de vedere al lungimii liniilor electrificate Regiunea Nord-Vest se situează pe ultimul loc la nivel național (doar 312 km în anul 2011), având o pondere de 7,7% din rețeaua națională, în condițiile în care regiunea

este teritoriul de „legătură” infrastructurală al României cu vestul Europei. Creșterea accesibilității pe calea aerului prin intermediul celor 4 aeroporturi (din care 2 în rețeaua TEN-T), se justifică nu numai sub aspectul transportului de pasageri, dar și sub cel al transportului de mărfuri intermodal, care facilitează dezvoltarea legăturilor comerciale și creșterea economică a regiunii.

Creșterea mobilității locuitorilor este esențială, dar trebuie dezvoltată prin trecerea de la traficul individual motorizat către cel public, în special cel sustenabil, nepoluant. Contrar orientărilor strategice europene vizând dezvoltarea transportului ecologic în regiune, numărul pasagerilor care utilizează transportul în comun este procentual redus (doar 10% din populația regiunii, în anul 2011). Cei mai mulți pasageri utilizează transportul cu autobuze și troleibuze și cei mai puțini pasageri tramvaiul. În regiune s-au redus liniile de tramvai și troleibuze ceea ce impune măsuri pentru schimbarea modului de percepere a acestui mod de deplasare mult mai puțin poluant.

În 2010, conexiunile broadband erau folosite de către gospodăriile din Regiunea Nord-Vest în proporție de 15,5%. Regiunea se afla pe locul al treilea la nivel național, în 2011, în ceea ce privește conectarea la internet a gospodăriilor, iar analizând domeniul din perspectiva ponderii gospodăriilor dotate cu computer acasă, regiunea nu înregistrează rezultate extraordinare, aflându-se pe locul patru la nivel național. Situația este mai bună în mediul urban, decât în mediul rural. O mare parte a zonelor montane sunt neacoperite de transferul de date prin rețele 3G.

Situația nu este favorabilă nici în cazul altor aplicații de tip e, ca de ex. comerțului electronic (e-commerce), doar o pondere mică din populație realizând cumpărăturile on-line. În aceeași timp utilizarea ITC în diferite domenii – sănătate, cultură, educație, incluziune - lipsește cu desăvârșire. Dezvoltarea și utilizarea de e-aplicații ar putea contribui la dezvoltarea regională și la reducerea disparităților.

DESCRIEREA PRIORITĂȚILOR DE INVESTIȚII PROPUSE

2.1 Dezvoltarea unui sistem de transport durabil și sustenabil

OBIECTIV SPECIFIC: Dezvoltarea unui sistem integrat de infrastructură de transport regional, conectat la rețeaua TEN-T

Descriere:

Regiunea se află într-o situație periferică față de rețeaua TEN-T, ceea ce cauzează o serie de dezavantaje nu doar în ceea ce privește mobilitatea persoanelor și bunurilor/mărfurilor, dar și în ceea ce privește coeziunea economică și socială. Astfel prioritatea de investiție urmărește conectarea Regiunii Nord-Vest la rețelele de transport majore de la nivelul UE, asigurarea accesului rapid la obiectivele de interes ale regiunii și scoaterea din izolare a unor zone din cadrul regiunii (în special județele Bistrița-Năsăud și Maramureș, respectiv zona Munților Apuseni, Carei, Valea lui Mihai), dar și dezvoltarea unor sisteme de transport public eficiente și ecologice, a unor servicii de transport de calitate, respectiv creșterea siguranței în trafic.

Printre provocările majore identificate în regiune amintim:

- Necesitatea modernizării infrastructurii rutiere din regiune (drumuri comunale, județene, naționale) pentru îmbunătățirea mobilității persoanelor și mărfurilor, respectiv pentru a contracara efectele negative datorate situației periferice față de rețeaua TEN-T,
- Lipsa centrelor intermodale,
- Necesitatea modernizării tronsoanelor cu restricții de viteză pentru asigurarea unui serviciu de transport pe calea ferată de calitate din punct de vedere al timpului de deplasare (timpuri garantați) și conexiunilor cu alte modalități de transport (aerian, transport rutier interurban, transport rutier urban),
- Lipsa de electrificare în infrastructura feroviară din rețeaua centrală și globală TEN-T,
- Necesitatea reducerii timpului de așteptare în transportul de pasageri și mărfuri, pe drum și cale ferată,
- Raționalizarea rețelei rutiere regionale (prin finanțarea doar a proiectelor care trec testul analizei cost-beneficiu și concentrarea investițiilor pe traseele prioritare) precum și adoptarea unor soluții tehnice moderne pentru reducerea semnificativă a cheltuielilor de întreținere la un nivel sustenabil pentru administrațiile locale și județene,
- Lipsa legăturilor rutiere ale regiunii prin drumuri în profil de autostradă cu rețeaua centrală TEN-T prin investiții pe traseul rețelei globale rutiere TEN-T care traversează regiunea ((Autostrada Sebeș-)Turda – Cluj – Zalău – Oradea –Debreceen - autostrada M3 Ungaria respectiv Zalău - Satu-Mare - Autostrada M4 Ungaria),
- Necesitatea de creștere a conectivității și mobilității transfrontaliere pe granița cu Ungaria și Ucraina. Necesitatea de modernizare și redimensionare a punctelor de trecere a frontierei existente între RO-UA pe calea ferată și drumuri, pentru pasageri și mărfuri, respectiv crearea de noi puncte de trecere a frontierei cu Ucraina,
- Atractivitatea scăzută și utilizarea redusă a transportului public interurban și metropolitan, în special ecologic (tramvaie, troleibuze),
- Potențialului de hub al aeroportului Cluj-Napoca nevalorificat.

Prioritatea se adresează unităților administrativ-teritoriale și asociațiilor acestora, Companiei Naționale de Autostrăzi și Drumuri Naționale - CNADNR SA, Companiei Naționale de Căi Ferate CFR SA – CNCF CFR SA și administrațiilor aeroportuare. Implementarea acțiunilor propuse conduce la economii de timp în transportul rutier și feroviar de mărfuri și călători, la reducerea timpului de așteptare la punctele de ieșire din țară (în special în perioadele aglomerate) și la un acces mai rapid la rețeaua TEN-T. În aceeași timp în urma investițiilor propuse va trebui să crească siguranța traficului și accesibilitatea zonelor izolate. Prin valorificarea potențialului de hub al aeroportului Cluj-Napoca se vor exploata oportunitățile strategice date de poziționarea regiunii la intersecția axelor geografice europene Nord-Sud și Est-Vest. În ceea ce privește transportul public va crește numărul pasagerilor care utilizează transport public sustenabil. Rezultatele obținute vor contribui inclusiv la creșterea coeziunii teritoriale (și implicit coeziunii economice și sociale) prin îmbunătățirea conectivității și mobilității în regiune și utilizarea sistemelor de transport durabile.

Actiuni orientative:

- 2.1.1 Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii de transport rutier, feroviar, aeroportuar cu accesibilitate directă și indirectă la TEN-T, inclusiv a terminalelor multimodale și a variantelor ocolitoare

- 2.1.2 Dezvoltarea de sisteme de transport urban durabil/sustenabil, inclusiv a planurilor de mobilitate urbană integrată
- 2.1.3 Îmbunătățirea siguranței traficului

2.2 Îmbunătățirea accesului la infrastructura TIC și creșterea atractivității utilizării rețelelor de către mediul privat și public

OBIECTIV SPECIFIC: Dezvoltarea și valorificarea potențialului oferit de domeniul TIC la nivel regional

Descriere:

Regiunea Nord-Vest va trebui să se alinieze până în anul 2020 la țintele asumate la nivel național și european, legate de utilizarea internetului, la acoperirea cu internet de bandă largă și creșterea ratei de utilizare a e-serviciilor și a diferitelor aplicații TIC, dar și în ceea ce privește consolidarea competențelor digitale.

În aceste domenii, principalele provocări identificate la nivel regional corespund în mare parte celor de la nivel național, astfel:

- Conectarea a mai puțin decât jumătate din populația regiunii la internet de bandă largă,
- Utilizării TIC de către un procent redus din populația regiunii,
- Necesitatea promovării ofertei turistice și culturale regionale cu instrumente fezabile, conectate la noile aplicații TIC,
- Necesitatea utilizării TIC în instituții publice, companii, școli, spitale, dar și de către mediul privat și populație.

Pe lângă aceste provocări regiunea are și un potențial în domeniul TIC, industria de informații și comunicații reprezentând unul dintre cele mai importante sectoare economice din regiune, putând aduce un aport important în procesul de aliniere la țintele naționale și europene.

Prioritatea are în vedere extinderea infrastructurii broadband, în special în zonele rurale și în cele izolate, precum și asigurarea creșterii numărului utilizatorilor TIC, atât la nivelul gospodăriilor cât și al firmelor și al instituțiilor publice, asigurând totodată și accesul mai facil la serviciile publice prin folosirea într-o mai mare măsură a platformelor și aplicațiilor online și a e-serviciilor. Ea se adresează întreprinderilor din sectorul TIC, unităților administrativ-teritoriale și asociațiile acestora, bibliotecilor de drept public cu personalitate juridică, instituțiilor de învățământ superior, unităților sanitare, IMM-urilor și ONG⁷¹-urilor. Rezultatele vizează creșterea gradului de acoperire a teritoriului regiunii cu infrastructură broadband și la creșterea numărului de persoane care utilizează internetul și e-aplicații în scopul reducerii disparităților regionale și a inegalităților privind accesul la diferite servicii.

Acțiuni orientative:

- 2.2.1 Dezvoltarea infrastructurii de bandă largă în special în zonele izolate

⁷¹ ONG-urile sunt persoane juridice de drept privat, fără scop patrimonial, constituite în baza Legii 246/2005 pentru aprobarea OG 26/2000 cu privire la asociații și fundații

2.2.2 Sprijinirea utilizării TIC în mediul public și privat

2.2.3 Susținerea dezvoltării, implementării și utilizării e-serviciilor (e-guvernare, e-commerce, e-educație, e-sănătate, e-cultură, e-incluziune, etc.)

PRIORITATEA 3: CREȘTEREA CALITĂȚII VIEȚII LOCUITORILOR DIN REGIUNE

OBIECTIVE TEMATICE EUROPENE CORESPUNZĂTOARE

- OT8. Promovarea ocupării forței de muncă și sprijinirea mobilității forței de muncă
- OT9. Promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei
- OT10. Investițiile în educație, competențe și învățare pe tot parcursul vieții
- OT 11. Consolidarea capacității instituționale și asigurarea unei administrații publice eficiente

JUSTIFICAREA PRIORITĂȚII

Deși dispune de centre urbane importante, precum Cluj-Napoca, Oradea, Baia Mare, Satu Mare, Bistrița și Zalău, cu rol polarizator, regiunea are încă un profil preponderent rural, în condițiile în care mediul rural acoperă peste 85% din suprafață și găzduiește peste 48% dintre locuitori. Dacă orașele mari au funcții urbane bine conturate și au atras în zonele lor metropolitane și periurbane o dezvoltare demografică, imobiliară și economică accentuată, chiar și în lipsa unei planificări teritoriale riguroase, orașele mici și mijlocii au dificultăți în a asigura locuitorilor o infrastructură și servicii specifice unei localități urbane. Pe de altă parte, comunele aflate la o distanță mare de principalele centre urbane și de culoarele de transport înregistrează un puternic declin demografic, economic și social, funcțiile lor fiind tot mai restrânse.

În actuala perioadă de programare, s-au făcut primii pași către creșterea calității vieții locuitorilor din mediul urban și rural, prin implementarea unor proiecte de tip integrat (cu componentă economică, socială și de infrastructură), prin intermediul Planurilor Integrate de Dezvoltare Urbană, respectiv a Grupurilor de Acțiune Locală sprijinite prin Axa LEADER al PNDR, care au beneficiat inclusiv de sprijin financiar nerambursabil din partea Uniunii Europene. De asemenea, au fost înființate numeroase asociații de dezvoltare intercomunitară, formate din mai multe localități, în scopul promovării și implementării unor proiecte care să răspundă unor probleme sau provocări comune. Cu toate acestea, spiritul asociativ este încă puțin dezvoltat, capacitatea administrativă a acestor asociații este într-o fază incipientă, iar inițiativele de dezvoltare teritorială integrată implementate cu succes sunt puține. Pe lângă acestea, o altă provocare o reprezintă lipsa unei documentații actualizate de planificare teritorială, precum și o corelare dintre documentația de planificare teritorială și cea de urbanism și planificare strategică. În acest context, este necesară continuarea acestui proces și în perioada 2014-2020, în linie cu recomandările Comisiei Europene, prin promovarea unor inițiative locale de tip LEADER, CLLD, PIDU, sau dezvoltare urbană durabilă.

Măsura integrată CLLD trebuie utilizată, conform aceluiași recomandări, în scopul integrării sociale ale grupurilor vulnerabile și defavorizate ale populației, în special deoarece în regiune se poate observa o intensificare a fenomenului de sărăcie și excluziune socială, mai ales în cazul populației de etnie romă. Similar altor regiuni, se poate observa segregarea urbană în unele zone din marile centre urbane, unde problemele sunt complexe (lipsa infrastructurii, condiții precare de trai, lipsa locurilor de muncă, calitatea precară a serviciilor educaționale, de sănătate și sociale) și pot fi rezolvate doar printr-o abordare integrată, multi-sectorială.

Ponderea persoanelor de etnie romă în populația totală este în creștere și plasează regiunea pe locul doi la nivel național, iar în rândurile celor care se declară de etnie romă se constată acumularea diverselor deprivări materiale în timp ce autoritățile publice neglijează această

problemă și/sau încearcă să o rezolve prin relocarea lor în periferiile sau în afara localităților. Comunitățile marginalizate, printre ele rome, care se confruntă cu dezavantaje multiple (segregare teritorială, condiții de locuire precare, discriminare și stigmatizare pe baza statutului social și/sau etniei, lipsa locurilor de muncă stabile și decente, dificultăți în accesarea educației școlare de calitate, acces redus la servicii de sănătate) vor trebui să beneficieze, în următoarea perioadă de programare, de o atenție sporită, în linie cu recomandările Comisiei Europene, prin elaborarea unor planuri județene de incluziune și implementarea conceptului de dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității⁷².

Creșterea calității vieții a locuitorilor din regiune trebuie să stea sub semnul dezideratului incluziunii sociale și a reducerii sărăciei. Analiza situației existente a indicat scăderea semnificativă a ponderii populației expuse riscului de excluziune socială și de sărăcie, Regiunea Nord-Vest fiind plasată, din acest punct de vedere, sub media națională și pe penultimul loc între cele opt regiuni de dezvoltare din regiune. Totuși, la nivel de țară indicatorii excluziunii sociale sunt alarmante, deci relativa buna poziționare a Regiunii Nord-Vest nu înseamnă o stare de bunăstare pentru toți cetățenii, decalajele între cei foarte bogați și cei foarte săraci fiind și ele în continuare foarte mari. De aceea în continuare este nevoie pe lângă măsurile de incluziune activă și de măsuri de protecție și asistență socială. De remarcat aici este distincția care trebuie făcută între incluziune socială (care presupune implicit și asistență socială) și asistența socială precum și faptul că la nivel local nu există structuri responsabile pentru incluziune socială (în timp ce există pentru asistență socială).

Instituțiile guvernamentale, organizațiile societății civile, angajatorii publici și privați trebuie să conlucreze în vederea realizării dezideratului incluziunii active. Cea din urmă înseamnă elaborarea și implementarea unei strategii cuprinzătoare, bazate pe integrarea celor trei piloane ale politicilor sociale, și anume: suport adecvat de venituri (prin măsuri de protecție și asistență socială), o piață incluzivă a muncii (prin măsuri care favorizează accesul tuturor, inclusiv a persoanelor din grupuri vulnerabile, la muncă decentă) și acces la servicii de calitate (în domeniul educației școlare, sănătății și locuirii). Politicile incluziunii active necesită din partea tuturor actorilor dezvoltării crearea unor condiții în care toți cetățenii pot trăi cu drepturile lor fundamentale și în care grupurile vulnerabile își pot depăși situația marcată de dezavantaje multiple.

Conform datelor existente, economia socială furnizează 4% din locurile de muncă din sectorul privat în România. Țara noastră are un decalaj atât în ceea ce privește economia socială tradițională, cea care include cooperativele, casele de ajutor reciproc, uniunile de credit, societățile mutuale de asigurări și organizațiile non-profit antreprenoriale, cât și în ceea ce privește "noua economie socială" – firme sociale sau antreprenoriatul social. În vederea creării locurilor de muncă prin economie socială, este nevoie ca autoritățile publice județene și locale să promoveze politici care asigură un mediu favorabil economiei sociale, de exemplu înființarea unor structuri de sprijinire a afacerilor sociale după modelul celor care susțin parcurile industriale. Iar companiile private și de stat, dar și instituțiile de diverse feluri pot sprijini atelierele sociale prin comenzi pentru produsele realizate de cele din urmă, mai ales în cazul afacerilor sociale care sunt instrumente ale incluziunii sociale și asigură locuri de muncă persoanelor din categorii vulnerabile.

⁷² „Comunitatea” în acest context include toți cetățenii localității, majoritari și minoritari, privilegiați și marginali, dar și instituții ale autorităților locale, instituții sociale și culturale, organizații neguvernamentale, companii și firme, căci eliminarea excluziunii sociale este responsabilitatea împărtășită a tuturor actorilor sociali, iar cei care dispun de resurse materiale, sociale și administrative trebuie să îi capaciteze pe cei vulnerabili ca aceștia să poată participa ca parteneri egali la acest proces.

Regiunea Nord-Vest dispune de o tradiție îndelungată în domeniul învățământului de calitate, mai ales a celui superior, Cluj-Napoca fiind cel mai mare și mai specializat centru universitar din România, după București. De asemenea, numărul absolvenților de studii liceale și studii superioare este în creștere, pe fondul oportunităților tot mai ridicate de învățare pe tot parcursul vieții, a descentralizării sistemului de învățământ și a investițiilor derulate din fonduri europene. Cu toate acestea, sistemul de învățământ din regiune se confruntă cu o serie de provocări importante, precum scăderea populației școlare, restructurarea rețelei de unități de învățământ, fluctuația cadrelor didactice pe fondul nivelului redus de salarizare, subfinanțarea cronică a sistemului educațional, precum și disparitățile între serviciile de educație oferite în mediul urban și în cel rural.

Disparitățile pot fi observate și în ceea ce privește infrastructura și accesul egal la toate ciclurile educaționale, în detrimentul elevilor care provin din mediul rural. Ca urmare a reorganizării rețelei școlare, numărul unităților educaționale s-a redus, crescând numărul elevilor pe unitate de învățământ. În general, infrastructura educațională necesită îmbunătățiri, majoritatea instituțiilor de învățământ, și în special cele din mediul rural, având nevoie de lucrări de reabilitare și modernizare. În afară de infrastructura propriu-zisă este nevoie inclusiv de investiții în echipamente și dotări, în scopul de a oferi condiții adecvate de studiu și de predare (în special în ceea ce privește laboratoarele, sălile de sport, și echipamentele de predare inteligentă, dotarea cu calculatoare, etc.). Infrastructura de învățământ vocațional este într-o situație aparte. Numărul atelierelor pentru formare profesională și tehnică s-a redus constant în regiune, în pofida cerințelor pieței de forță de muncă, rezultând nu doar în nevoia de a asigura condiții adecvate în unitățile existente, dar și în necesitatea de a înființa noi unități. Investițiile vor trebui corelate cu nevoile agenților economici.

În ultimii ani, a crescut gradul de implicare al populației regiunii în programe de formare continuă, pe fondul diversificării ofertei furnizorilor publici și privați de profil, dar și a implementării unor proiecte finanțate din fonduri europene. De remarcat aici este percepția negativă a publicului din perspectiva notorietății furnizorilor de servicii precum și absența din rândul furnizorilor de instruire pentru adulți a universităților și unităților de învățământ din sistemul vocațional. Procentul forței de muncă implicate în astfel de programe este extrem de redus față de media europeană, oferta de cursuri de formare este orientată în mare parte către câteva meserii generice și mai puțin către competențe specifice necesare angajatorilor, transferul cunoștințelor dobândite în practica profesională este deficitar, iar angajatorii conștientizează în mică măsură contribuția lor la formarea pieței muncii și a competențelor angajaților. De asemenea, este necesară acordarea unei mai mari atenții formării profesionale a forței de muncă din mediul rural, unde nivelul de instruire și oportunitățile de angajare sunt mai reduse ca în orașe, precum și persoanelor de peste 45 de ani, care sunt mai puțin flexibile în ceea ce privește dobândirea de noi calificări și deprinderea unor noi abilități și competențe profesionale.

Regiunea Nord-Vest și, în mod special, Municipiul Cluj-Napoca, beneficiază de unități medicale cu tradiție, precum și de instituții de învățământ superior în acest domeniu, care se bucură de o largă notorietate la nivel național și internațional. În actuala perioadă de programare, spitalele județene de urgență, o serie de ambulatorii și institute de cercetare din domeniul medical au beneficiat de investiții din fonduri europene sau guvernamentale,

iar sectorul medical privat s-a dezvoltat semnificativ, ceea ce a condus la creșterea numărului de cadre medicale. Cu toate acestea, sistemul sanitar se confruntă cu o serie de probleme structurale cronice, precum subfinanțarea în contextul creșterii numărului de unități sanitare și în special a spitalelor, infrastructura uzată fizic și tehnic, dotarea deficitară cu echipamente moderne, insuficiența și migrația externă a personalului medical pe fondul nivelului scăzut de salarizare, disparitățile privind accesul la servicii medicale de calitate la nivelul regiunii cu diferențe semnificative între oraș și sat.

Cluj-Napoca poate fi considerat un centru important, nu doar la nivel regional, ci și național, în ceea ce privește furnizarea de servicii medicale de specialitate. Totuși, datorită fragmentării teritoriale a infrastructurii existente, există probleme în ceea ce privește posibilitatea de a rezolva patologii și intervenții complexe, care ar necesita o abordare multidisciplinară. Astfel, în special pentru rezolvarea unor cazuri terțiare complexe, se impune necesitatea construirii și dotării unui spital regional.

Asupra sistemului de asistență socială se manifestă presiuni și provocări în creștere: accentuarea fenomenului de îmbătrânire demografică, lipsa locurilor de muncă, șomajul de lungă durată cu precădere în rândurile tinerilor, veniturile reduse și starea de sărăcie chiar și în rândurile celor angajați, creșterea riscului de sărăcie severă în rândul unor grupuri defavorizate, printre ele romi. Deși au beneficiat, în actuala perioadă de programare, de investiții importante în extinderea, reabilitare și modernizare infrastructurilor de asistență socială serviciile sociale sunt încă deficitare, atât din punct de vedere infrastructural, cât și din punctul de vedere al resurselor umane, în raport cu creșterea continuă a cererii de astfel de servicii. Unul dintre motivele acestei stări de fapt constă în dezechilibrul structural dintre serviciile de tip rezidențial și cele de tip nerezidențial, ultimele trebuind dezvoltate în următorul exercițiu financiar.

Atât în ceea ce privește incluziunea socială, cât și în ceea ce privește educația, serviciile sociale și de sănătate administrațiile locale au un rol cheie. Cea mai mare provocare este reprezentată de o capacitate instituțională, financiară și de planificare redusă a administrațiilor publice, cooperarea interinstituțională lipsește, iar nivelul de satisfacție al cetățenilor în legătură cu serviciile publice rămâne la un nivel scăzut, administrațiile neavând încă preocupări sistematice pentru combaterea corupției, pentru creșterea transparenței și eficientizarea procesului decizional, cu implicarea societății civile și a actorilor din economie.

Regiunea Nord-Vest se încadrează în categoria regiunilor cu venituri modeste privind execuția bugetară ceea ce demonstrează posibilități limitate de generare a veniturilor la nivelul administrației publice locale și regionale acestea având o capacitate financiară fragilă. De asemenea, s-a constatat că există o dependență a bugetelor locale față de bugetele centrale, datorită competențelor limitate privind gestiunea financiară județeană și locală. Marea majoritate a județelor se bazează pe subvenții de la bugetul de stat, rectificări bugetare, doar 2 dintre județe, Bihor și Cluj, putându-se bucura de o oarecare autonomie financiară.

Analiza capacității administrative și a infrastructurii locale prin prisma resurselor umane a demonstrat faptul că regiunea se caracterizează printr-un sistem de management al performanțelor personalului responsabil pentru implementarea proiectelor cu finanțare din fonduri europene deficitar, dublat de o lipsă a remunerării acestuia, ceea ce a condus la o împovărare a angajaților cu mai multe sarcini. De asemenea, tot în categoria resurselor umane, se constată că regiunea este deficitară la capitolul angajați în domenii cheie, precum:

ingineri constructori, informaticieni sau arhitecți. Din analiza organigramelor consiliilor județene se constată un număr mare al posturilor vacante, gradul de ocupare reflectând fie o dimensionare nerealistă a posturilor, fie că aceste posturi au fost blocate din anul 2010 și nu au mai putut fi ocupate.

Aproximativ 80% din personalul angajat în consiliile județene au studii superioare însă doar 2% din totalul funcționarilor publici au participat la cursuri de instruire organizate de Agenția Națională a Funcționarilor Publici.

Se constată o cultură partenerială insuficient dezvoltată, colaborarea între administrația publică, ONG-uri și societatea civilă este redusă, datorită existenței unor parteneriate care nu sunt suficient de mature, dezvoltate și care nu susțin și dezvoltă interesele comunității. În acest sens, buna guvernare reprezintă o oportunitate pentru realizarea parteneriatelor între autoritățile publice locale și societatea civilă determinând creșterea responsabilităților partenerilor.

Deși din totalul instituțiilor înscrise pe e-guvernare 17% sunt instituții din Regiunea Nord-Vest, nicio regiune autonomă nu este înscrisă aici. Conform datelor Eurostat la nivel național, exista în 2010 un procent de 60% privind disponibilitatea on-line a serviciilor publice de bază, însă doar 7% din persoanele cuprinse între 16 și 74 de ani interacționau cu autoritățile publice online.

De asemenea, regiunea este deficitară și la capitolul *serviciilor on-line* disponibile pentru plata taxelor. Există câteva primării din regiune care au implementat serviciul pentru plata on-line prin card a taxelor și impozitelor datorate la bugetul local: Baia Mare, Bistrița, Carei, Câmpia Turzii, Cluj-Napoca, Dej, Oradea și Sighetul Marmăției.

Deși persistă percepția publică asupra corupției și birocrăției nu există planuri de acțiune pentru combaterea corupției și diminuarea birocrăției la nivelul instituțiilor publice din regiune.

DESCRIEREA PRIORITĂȚILOR DE INVESTIȚII PROPUSE

3.1 Investiții în educație, servicii sociale și de sănătate și în îmbunătățirea calității serviciilor din aceste domenii

OBIECTIV SPECIFIC: Creșterea calității infrastructurii și a serviciilor în domeniul educației, sănătății și a serviciilor sociale

Descriere:

În Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest, similar celorlalte regiuni de dezvoltare se poate observa accesul inegal la educație, servicii sociale și de sănătate, ceea ce rezultă în diferențe în starea de sănătate a populației, în șansele de a accesa piața forței de muncă și implicit în capacitatea de integrare în societate. În aceste domenii pot fi evidențiate probleme legate atât de infrastructura și dotările deficitare, cât și de lipsa personalului calificat necesar.

Problemele sunt mai accentuate în mediul rural și în orașele mici, putând fi evidențiate următoarele provocări majore:

- O mare parte a infrastructurii educaționale este deficitară, neoferind condiții adecvate de studiu și de predare,

- Subfinanțarea cronică a sistemului educațional și fluctuația cadrelor didactice,
- Necesitatea creșterii eficienței și calității serviciilor oferite de sistemul de educație și adaptarea ofertei educaționale la cerințele pieței forței de muncă,
- Necesitatea asigurării unor infrastructuri și servicii suport pentru persoanele fără sprijin familial și cu nevoi speciale, adaptate la nevoile lor,
- Provocarea de a trece la servicii furnizate în cadrul comunității de la servicii cu componentă rezidențială,
- Nevoia de a asigura acces la servicii de sănătate în mod echitabil populației, în special în ceea ce privește medicina primară,
- Necesitatea modernizării și dotării unităților sanitare,
- Lipsa unui spital regional de urgență.

Prioritatea are în vedere îmbunătățirea infrastructurilor și serviciilor de educație, formare, sănătate și sociale și asigurarea accesului la acestea în mod echitabil, având în vedere în special populația din zonele rurale.

Prioritatea se adresează autorităților ale administrației publice locale și asociațiilor acestora, instituțiilor de învățământ, unităților sanitare și furnizorilor de servicii sociale de drept public sau privat, acreditați conform legii.

Actiuni orientative:

- 3.1.1 Crearea, modernizarea, extinderea infrastructurii educaționale (creșe, grădinițe, gimnazial, școli vocaționale, universitare, campusuri preuniversitare și universitare inclusiv centre de formare profesională, centre de excelență regionale) și adaptarea ofertei educaționale la cerințele pieței
- 3.1.2 Dezvoltarea, extinderea, modernizarea infrastructurii de sănătate și diversificarea serviciilor de sănătate (construirea, reabilitarea, modernizarea extinderea spitalelor și ambulatoriilor, a centrelor preventorii - inclusiv dotarea cu echipament medico-sanitar -, construirea unui spital regional, înființarea de unități mobile pentru persoanele din zone izolate, dotarea ambulanțelor și SMURD-urilor cu echipamente de ultima generație, inclusiv crearea unor sisteme integrate medico-sanitare) și asigurarea unor servicii medicale de înaltă calitate și accesibile
- 3.1.3 Crearea, extinderea, modernizarea infrastructurii sociale, inclusiv locuințe sociale și a centrelor comunitare integrate și asigurarea unor servicii sociale durabile și incluzive

3.2 Dezvoltarea capitalului uman

OBIECTIV SPECIFIC: Promovarea ocupării forței de muncă

Descriere:

Potențialul resurselor umane din regiune nu este deplin valorificat, în special datorită ratei mici de participare a adulților la educație și formare, dar și datorită calității slabe a educației inițiale primite, precum și insuficienței dezvoltării a programelor destinate învățării pe tot

parcursul vieții. Procentul forței de muncă implicate în astfel de programe de învățare pe tot parcursul vieții este extrem de redus față de media europeană, oferta de cursuri de formare este orientată în mare parte către câteva meserii generice și mai puțin către competențe specifice necesare angajatorilor. Transferul cunoștințelor dobândite în practica profesională este deficitar, transferabilitatea competențelor în cunoștințe este neformalizată, iar angajatorii conștientizează în mică măsură contribuția lor la formarea pieței muncii și a competențelor angajaților. Formarea profesională a forței de muncă din mediul rural, unde nivelul de instruire și oportunitățile de angajare sunt mai reduse decât în orașe, precum și ofertele de formare adresate persoanelor de peste 45 de ani sunt insuficiente. Pe lângă forța de muncă din mediul rural cele mai afectate categorii din populație sunt tinerii, care nu mai sunt incluși în sistemul de educație sau formare și nu își găsesc nici loc de muncă datorită lipsei cunoștințelor și competențelor solicitate pe piață, dar și cei care trăiesc în foste zone monoindustriale. Adulții necesită o atenție specială, fiind mai puțin flexibili în ceea ce privește dobândirea de noi calificări și deprinderea unor noi abilități și competențe profesionale.

Cele mai importante provocări la nivel regional din această perspectivă sunt:

- Lipsa de adaptare a intervențiilor publice și a programelor de educație și formare la schimbările și necesitățile pieței forței de muncă,
- Necesitatea reducerii șomajului, în special a șomajului de lungă durată,
- Necesitatea unor activități de formare și educație în scopul creșterii capacității forței de muncă de a se angaja,
- Lipsa de conștientizare al angajatorilor cu privire la contribuția lor la formarea pieței muncii și a competențelor angajaților,
- Asigurarea accesului la și creșterea ofertei de formare profesională destinate populației din mediul rural, din orașele mici și zonele monoindustriale,
- Numărul redus al adulților de pe piața forței de muncă implicat în programe de învățare pe tot parcursul vieții,
- Reorientarea serviciilor educaționale către dezvoltarea învățării pe tot parcursul vieții, având în vedere creșterea ușoară a ponderii populației adulte,
- Lipsa unor programe și măsuri, care facilitează trecerea de la sistemul educațional la piața forței de muncă.

Acțiunile propuse vizează atât formarea profesională la locul de muncă, precum și dezvoltarea și furnizarea de cursuri de calificare și recalificare a angajaților și șomerilor, sprijinirea pentru dezvoltarea și diversificare ofertelor de formare și acordarea de stimulente/ facilități pentru persoanele mai puțin motivate, precum și organizarea unor campanii de conștientizare și informare privind oferta de formare profesională continuă. De asemenea acțiunile cuprind și activități, care vizează recunoașterea competențelor dobândite în medii formale și non-formale, dar și acumularea experienței, deprinderilor și competențelor necesare tranziției tinerilor spre piața forței de muncă.

Beneficiarii vizați sunt agenții economici, întreprinderi sociale, universități publice și private acreditate, furnizori de FPC autorizați, publici și privați, organizații sindicale și patronate, instituții și organizații membre ale Pactelor Regionale și Parteneriatelor Locale pentru Ocupare și Incluziune Socială, agenții/instituții/servicii guvernamentale cu atribuții în

domeniul pieței muncii, autorități ale administrației publice locale, asociații profesionale, camere de comerț și industrie, ONG-uri. Rezultatele acțiunilor propuse se vor materializa în creșterea numărului celor care dețin calificări solicitate pe piața muncii și a numărului celor care au un loc de muncă.

Acțiuni orientative:

- 3.2.1 Acțiuni de integrare durabilă pe piața forței de muncă a șomerilor, a persoanelor fără loc de muncă cu accent pe tinerii care nu sunt incluși într-o formă de învățământ sau formare profesională
- 3.2.2 Acțiuni pentru creșterea capacității serviciilor publice și private de ocupare
- 3.2.3 Acțiuni de adaptare la schimbările pieței a lucrătorilor și fermierilor cu accent pe zonele monoindustriale, rurale și sprijin pentru angajatori în vederea menținerii locurilor de muncă
- 3.2.4 Asigurarea accesului și implicării forței de muncă în învățarea pe tot parcursul vieții, dobândirea de noi competente și validarea celor existente
- 3.2.5 Acțiuni de facilitare a tranziției de la educație la piața forței de muncă, în special prin programe de ucenicie și practică profesională

3.3 Promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei în zonele urbane și rurale

OBIECTIV SPECIFIC: Îmbunătățirea calității vieții grupurilor vulnerabile și dezavantajate, precum și asigurarea accesului la servicii sociale, de sănătate și de educație de calitate

Descriere:

Ponderea persoanelor de etnie romă în populația totală este în creștere și plasează regiunea pe locul doi la nivel național, iar în rândurile celor care se declară de etnie romă se constată acumularea diverselor depriveri materiale în timp ce autoritățile publice neglijează această problemă și/sau încearcă să o rezolve prin relocarea lor la periferie sau în afara localităților. Comunitățile marginalizate/grupurile dezavantajate/vulnerabile, printre ele rome, care se confruntă cu dezavantaje multiple (segregare teritorială, condiții de locuire precare, discriminare și stigmatizare pe baza statutului social și/sau etniei, lipsa locurilor de muncă stabile și decente, dificultăți de acces la educație școlară de calitate, acces redus la servicii de sănătate) vor trebui să beneficieze, în următoarea perioadă de o atenție sporită. Comunitățile izolate se confruntă cu probleme similare în ceea ce privește accesul la utilități, servicii de bază, educație sau servicii de sănătate, iar persoanele cu diferite forme de handicap sau dependențe sunt excluse în principal de pe piața forței de muncă, reprezentând pentru ei risc de sărăcie și excluziune socială.

Printre principalele provocări identificate putem aminti:

- Rata de ocupare scăzută a populației provenind din grupuri vulnerabile, în special de etnie romă, cuplate cu practici discriminatorii pe piața muncii,
- Nivel de educație scăzut al populației vulnerabile, în special de etnie romă și rată de participare la educație extrem de scăzut (rată mare a abandonului școlar, rată scăzută a celor care urmează învățământ secundar și terțiar, ponderea mare a populației adulte analfabete, etc.)

- Acces inegal la servicii de bază pentru cei care provin din grupuri vulnerabile, dar și pentru cei care trăiesc în comunități izolate,
- Acces inegal sau lipsa accesului la servicii sociale, de sănătate, ocupare și educație a celor, care provin din grupuri vulnerabile, comunități izolate sau defavorizate,
- Lipsa condițiilor de locuire și a infrastructurii aferente în special în comunitățile defavorizate, vulnerabile segregate spațial,
- Lipsa intervențiilor integrate în perioadele anterioare și astfel și impactului pozitiv al acestora pentru aceeași categorii de populație,
- Nivel de conlucrare redus între administrația publică locală, agenții guvernamentale, ONG-uri, agenți economici în scopul incluziunii active.

Acțiunile propuse vizează categoriile defavorizate, vulnerabile, marginalizate, izolate ale populației, excluse social, în sărăcie sau în risc de excludere și sărăcie, vizând în special populația de etnie romă, dar și persoanele, care trăiesc în comunități izolate. Se propun intervenții integrate prin implementarea măsurii de dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității, care cuprind atât intervenții de tip infrastructural, cât și intervenții de tip soft în domeniile educație, ocupare, sănătate, locuire, servicii sociale. De asemenea sunt propuse intervenții integrate, care combină dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor oferite în anumite domenii ce țin de educație, sănătate sau servicii sociale, adaptate la nevoile specifice ale grupurilor țintă, dar și dezvoltarea economiei sociale pentru a crește rata de ocupare a persoanelor provenind din categorii defavorizate. În aceste cazuri acțiunile sunt orientate inclusiv către persoanele excluse de pe piața forței de muncă datorită unui handicap, unei dependențe sau boli cronice, etc. Beneficiarii vizați sunt grupurile de acțiune locală, administrațiile publice locale, unitățile medicale, sanitare, sociale, furnizorii de servicii sociale privați și publici, organizații non-guvernamentale, etc.

Actiuni orientative:

- 3.3.1 Dezvoltarea, modernizarea extinderea și diversificarea accesului grupurilor vulnerabile și dezavantajate și a comunităților izolate la servicii sociale, sănătate, educație, ocupare, locuire inclusiv prin modernizarea infrastructurii aferente, ca parte a unei strategii integrate, elaborate în urma implementării măsurii de dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității
- 3.3.2 Creșterea și diversificarea calității serviciilor oferite în centre sociale, medicale și dezvoltarea unor programe de consiliere și educaționale piate pe nevoile comunităților defavorizate, inclusiv dezvoltarea de parteneriate public-private a furnizorilor de servicii sociale și asigurarea infrastructurii necesare
- 3.3.3 Dezvoltarea economiei sociale prin înființarea de întreprinderi sociale și ateliere protejate

3.4 Dezvoltarea capacității administrative regionale

OBIECTIV SPECIFIC: Îmbunătățirea capacității instituționale a administrației publice

Descriere:

Eficiența administrației publice, definită și „capacitate administrativă”, are un impact puternic asupra competitivității teritoriale. La nivelul administrației publice locale se constată o capacitate redusă de accesare a fondurilor. De asemenea colaborarea administrației publice cu alți actori ale societății este redusă și persistă percepția publicului referitor la un nivel ridicat al birocrăției și corupției la nivelul administrației publice. Atât administrația publică, cât și sistemul judiciar se confruntă cu probleme legate de infrastructură și dotări, dar și cu probleme legate de eficiență, transparență și încrederea cetățenilor.

Printre principalele provocări putem aminti:

- Dependența financiară a administrațiilor publice din mediul rural de nivelele superioare ale administrației,
- Slaba capacitate administrativă, cuplată cu lipsa resurselor umane specializate dar și cu insuficiența personalului,
- Lipsa viziunii și a competențelor dedicate dezvoltării și planificării strategice, oglindit inclusiv și în managementul resurselor umane,
- Necesitatea de a îmbunătăți calitatea procesului decizional, de a implica actorii cheie – societate civilă, agenți economici – în formularea și implementarea politicilor publice, astfel de a dezvolta o cultură partenerială la diferite nivele,
- Birocrație, lipsa transparenței, eficiență redusă în administrație și sistemul judiciar,
- Lipsa dotărilor și echipamentelor moderne, precum și situația precară a infrastructurii atât în administrația publică locală, cât și în sistemul judiciar sau penitenciar.

Prioritatea vizează creșterea calității politicilor publice și a strategiilor elaborate la nivel local, îmbunătățirea capacității instituționale a autorităților publice având în vedere mai multe dimensiuni: structuri și procese, resurse umane și furnizarea de servicii.

Prioritatea se adresează cu precădere unităților administrației publice locale, dar și instituțiilor din sistemul judiciar și penitenciar și va avea ca rezultat îmbunătățirea eficienței acestor structuri, precum și a calității serviciilor oferite.

Acțiuni orientative:

- 3.4.1 Modernizarea instituțiilor publice și îmbunătățirea calității serviciilor furnizate de acestea
- 3.4.2 Reabilitarea, modernizarea sediilor instituțiilor publice și dotarea lor
- 3.4.3 Dezvoltarea de sisteme și instrumente moderne de management strategic inclusiv în domeniul resurselor umane și mecanisme administrative
- 3.4.4 Acțiuni de îmbunătățire a sistemului decizional și al calității politicilor publice
- 3.4.5 Acțiuni de sprijin și îmbunătățire, modernizare a sistemului judiciar și penitenciar

PRIORITATEA 4: PROTECȚIA MEDIULUI NATURAL ȘI ANTROPIC, UTILIZAREA EFICIENTĂ A RESURSELOR ȘI REDUCEREA EMISIILOR POLUANTE

OBIECTIVE TEMATICE EUROPENE CORESPUNZĂTOARE

- OT4. Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon în toate sectoarele
- OT5. Promovarea adaptării la schimbările climatice, a prevenirii și gestionării riscurilor,
- OT6. Protecția mediului și promovarea utilizării eficiente a resurselor

JUSTIFICAREA PRIORITĂȚII

Regiunea Nord-Vest dispune de un patrimoniu cultural valoros, alcătuit din biserici de lemn, castele, vestigii istorice, monumente, de zone etnografice cu tradiții bine păstrate, etc. De asemenea, patrimoniul natural este variat și atractiv, mai ales în mediul rural, unde regăsim numeroase zone protejate – situri NATURA 2000, Parcuri Naționale, rezervații - pentru care, în mare parte, au fost întocmite planuri de management și au fost desemnați custozi. Cu toate acestea, asupra patrimoniului natural se manifestă o presiune antropică în creștere, iar multe dintre obiectivele de patrimoniu construit sunt într-o stare avansată de degradare, infrastructura de acces la acestea fiind, de asemenea, deficitară.

Regiunea Nord-Vest are un potențial ridicat și diversificat pentru turism – balnear, cultural (datorită marilor orașe și datorită bogăției de monumente istorice), montan, rural, religios (regiunea este impregnată de tradiții religioase), un număr mare de localități din regiune având potențial turistic acreditat. Provocările pentru 2020 sunt în domeniul dezvoltării durabile a turismului. Pentru a realiza acest lucru sunt necesare resurse financiare atât pentru explorarea și studierea potențialului resurselor naturale) precum și pentru conservarea și valorificarea patrimoniului cultural și construit.

Deși nivelul de poluare a aerului, apei și solului s-a redus semnificativ în ultimii ani, pe fondul dispariției sau restrângerii activității economice a unor agenți economici din domeniul industriei și a investițiilor pentru protecția mediului, la nivelul regiunii există o serie de factori poluatori, precum traficul rutier în creștere, depozitarea necontrolată a deșeurilor, existența unor situri industriale contaminate, insuficiența spațiilor verzi, utilizarea îngrășămintelor în agricultură, etc. Problemele legate de poluarea aerului apar îndeosebi în mediul urban, iar în mediul rural apar problemele specifice legate de poluarea apei și solului ca și consecință a practicării unor activități agricole și de creștere a animalelor neprietenoase cu mediul. Cu toate acestea, interesul pentru produsele ecologice, naturale și tradiționale se află pe o pantă ascendentă, iar acest aspect favorizează dezvoltarea agriculturii ecologice și a biotehnologiei.

Structura industriei regionale, dar și analiza fondului locativ și a clădirilor impune stimularea investițiilor de adoptare a unor măsuri de sporire a eficienței în ceea ce privește emisiile de dioxid de carbon, energia și resursele. IMM-urile din industrie folosesc prea puțin tehnologiile ecologice și întâmpină restricții financiare în calea adoptării unor soluții pentru economisirea energiei și a resurselor. O mare parte a locuințelor și a clădirilor publice nu

sunt anvelopate și nu au adoptat măsuri de eficiență energetică în scopul reducerii consumului de energie și implicit al emisiilor de dioxid de carbon.

În ultimii ani au fost elaborate diferite hărți de risc (la inundații, la alunecări de teren) și s-au realizat unele lucrări de protecție și de îmbunătățiri funciare, însă multe comunități umane și activități economice sunt încă expuse acestor hazarde naturale. De asemenea, serviciile publice pentru situații urgență, confruntate cu un număr tot mai mare de solicitări, au beneficiat de o serie de finanțări europene pentru achiziția de echipamente de intervenție, însă majoritatea clădirilor și dotărilor acestora sunt într-o stare avansată de uzură.

Infrastructura de utilități din regiune s-a extins constant în actuala perioadă de programare, pe fondul investițiilor derulate din fonduri europene și de la bugetul de stat, astfel încât ponderea locuințelor branșate la rețele de apă, canalizare și gaze și a locuitorilor care au acces la aceste servicii a crescut. Cu toate acestea, există diferențe majore între mediul urban, care este conectat în proporție de aproape 100%, și cel rural, unde doar 20% dintre comune dispun de rețea de canalizare. De asemenea, unele stații de tratare a apelor au o infrastructură uzată, epurarea apelor fiind insuficientă. În contextul constrângerilor impuse de Directivele europene se impune ca până în anul 2018 să fie finalizate investițiile în extinderea sistemelor de canalizare, precum și în construirea și reabilitarea stațiilor de epurare în toate localitățile cu peste 2.000 de locuitori.

În toate județele regiunii au fost implementate sau sunt în curs de realizare sisteme de management integrat al deșeurilor, care cuprind depozite conforme, ecologice, stații de transfer, stații de compostare, mijloace de transport moderne, etc. S-au realizat/se vor realiza sisteme de management integrat al deșeurilor pentru județele: Bistrița - Năsăud, Maramureș, Sălaj, Cluj, Bihor, prin proiectele finanțate prin POS MEDIU 2007-2013. Cu toate acestea, colectarea deșeurilor este deficitară, mai ales în mediul rural, unde o parte din deșeuri sunt depozitate în spații neamenajate, iar colectarea selectivă a fost implementată la o scară redusă, fiind necesare măsuri suplimentare de informare și conștientizare a populației în acest sens. În regiune există o suprafață mare ocupată de situri industriale și miniere poluate istoric, inclusiv în proximitatea unor așezări urbane importante, care nu au fost încă ecologizate și reconvertite funcțional.

Aceași măsură ar trebui utilizată în continuare și în scopul dezvoltării rurale. Un procent ridicat al populației este ocupat în agricultură, la nivelul Regiunii Nord-Vest, însă înregistrează cea mai mică productivitate a muncii dintre sectoarele economice, dar cu aproximativ 18% peste media națională. Producția agricolă a fermelor de semi-subzistență întâmpină bariere în calea comercializării, sectorul de prelucrare a produselor agro-alimentare ezită să cumpere de la un număr mare de producători mici din cauza costurilor de tranzacție ridicate și calitatea neomogenă a materiei prime achiziționate. Cu toate acestea, interesul pentru produsele ecologice, naturale și tradiționale se află pe o pantă ascendentă, iar acest aspect favorizează dezvoltarea agriculturii ecologice și a biotehnologiei.

DESCRIEREA PRIORITĂȚILOR DE INVESTIȚII PROPUSE

4.1 Promovarea eficienței energetice în sectorul public și privat

OBIECTIV SPECIFIC: Reducerea emisiilor de dioxid de carbon și a volumului de energie primară consumat

Descriere:

Atât sectorul public, cât și sectorul privat este caracterizat în continuare de un consum ridicat de energie primară, ceea ce rezultă într-un nivel ridicat al emisiilor de dioxid de carbon, dar și costuri mai mari pentru agenți economici, bugetul public și populație. Deși ponderea energiei regenerabile în volumul final de energie consumat a crescut în ultimii ani, acesta nu este suficient exploatat pentru eficientizarea energetică a instituțiilor publice sau a centralelor termice. Capacitățile privind producția energiei din cogenerare nu sunt suficient exploatate, iar agricultura, practică într-un mod nesustenabil conduce la un nivel ridicat al emisiilor cu efecte de seră în atmosferă.

Principalele provocări la nivel regional din perspectiva alinierii la țintele europene pentru anul 2020 sunt:

- Necesitatea de a reduce consumul de energie primară în mediul urban atât la consumatorii casnici, cât și la consumatorii privați și publici și implicit a emisiilor de dioxid de carbon,
- Utilizarea cât mai largă a energiei din surse regenerabile și din cogenerare în infrastructura publică, în clădiri de locuințe și în sistemele de încălzire termică,
- Lipsa eficienței energetice în întreprinderi și la marii consumatori industriali,
- Nevoia de a continua investițiile în dezvoltarea unor zone forestiere destinate sechestrării și conservării carbonului,
- Necesitatea de a ameliora amprenta gazelor cu efecte de seră în agricultură, cauzate de ex. de agricultura intensivă, folosirea anumitor tipuri de îngrășăminte chimice, etc.,
- Reducerea cantității de combustibili fosili consumați (cărbune – în cazul energiei electrice, gaz natural – în cazul energiei termice) cu surse regenerabile sau provenite din cogenerare.

Acțiunile sunt destinate atât instituțiilor publice, cât și agenților economici și asociațiilor de proprietari vizând reabilitarea energetică și dotarea clădirilor publice, clădirilor rezidențiale și a unităților economice în scopul reducerii costurilor și a cantității de energie primară consumată. De asemenea acestea vor rezulta în realizarea și modernizarea capacităților de producție a energiei electrice și termice în centrale pe biomasă și biogaz, precum și centrale geotermale, în scopul de a contribui la creșterea ponderii capacităților instalate din surse regenerabile/din cogenerare.

Actiuni orientative:

4.1.1 Investiții în scopul eficientizării energetice a clădirilor publice și a clădirilor de locuințe, implementarea de sisteme de utilizare a energiilor regenerabile în clădiri de locuit, clădiri publice, unități economice și de cultură

- 4.1.2 Investiții în dotări și echipamente pentru eficientizarea energetică a spațiilor de producție ale întreprinderilor, adoptarea de tehnologii, dotarea cu instalații, echipamente performante și sisteme cu necesități reduse de resurse în procesul de producție, de încălzire-răcire, iluminat, inclusiv centrale electrice și sisteme inteligente de monitorizare și control al energiei
- 4.1.3 Realizarea și modernizarea capacităților de producție a energiei electrice și/sau termice în centrale pe biomasă și biogaz și în centrale geotermale
- 4.1.4 Modernizarea/extinderea rețelelor, echipamentelor și sistemelor de monitorizare termice primare și secundare din sistemele de alimentare cu energie termică
- 4.1.5 Implementarea de sisteme de iluminat eficient și inteligent, inclusiv prin producerea energiei din surse regenerabile și creșterea eficienței iluminatului public, prin extindere sistemelor de iluminat inteligent în domeniul stradal, arhitectural, semnalizare rutieră, transport, etc.
- 4.1.6 Acțiuni orientate către reducerea amprentei gazelor cu efect de seră în agricultură, de ex. prin practicarea agriculturii organice, împăduriri, etc.

4.2 Protecție împotriva efectelor schimbărilor climatice

OBIECTIV SPECIFIC: Creșterea capacității de răspuns în situații de criză și de prevenire și gestionare ale efectelor schimbărilor climatice

Descriere:

Regiunea Nord-Vest prezintă o sensibilitate sporită la efectele schimbărilor climatice, în special în ceea ce privește riscurile de inundații (peste media europeană). De asemenea în următorii va ani va fi expusă din ce în ce mai mult la efectele negative datorate creșterii temperaturii medii anuale și a ecartului de temperatură. Având în vedere previziunile pe termen mediu și lung este necesară nu doar pregătirea pentru prevenirea unor riscuri de mediu, dar și pentru monitorizarea și gestionarea eficientă a acestora, în scopul reducerii daunelor.

Provocările principale în regiune sunt:

- Risc de inundații și alunecări de teren în creștere,
- Intensificarea fenomenelor climatice, meteorologice extreme: precipitații, temperaturi extreme, vânt puternic, căderi masive de zăpadă, etc., care cauzează daune materiale și reprezintă un risc pentru agricultură,
- Existența unor zone cu regim de precipitații scăzut, cu deficit de apă și degradare de terenuri,
- Necesitatea de a reduce durata minimă de intervenție, inclusiv a intervențiilor integrate, în cazuri de urgență.

Acțiunile sunt orientate către administrația publică centrală și locală, inspectorate și alte servicii publice și private de intervenție în cazul unor situații de risc. Ca principale rezultate putem aminti o mai bună pregătire pentru prevenirea situațiilor de risc de mediu, dar și o mai bună capacitate de intervenție în cazul apariției acestor riscuri, inclusiv reducerea

timpului mediu de răspuns, dar și a daunelor economice produse de evenimentele hidro-meteorologice severe.

Actiuni orientative:

- 4.2.1 Investiții în infrastructura de monitorizare și avertizare a fenomenelor extreme și pregătire prin activități de tip soft - studii, metodologii, evaluări, rapoarte, bune practici la nivelul instituțiilor abilitate - pentru prevenirea, gestionarea, monitorizarea și avertizarea riscurilor de mediu
- 4.2.2 Investiții în infrastructura verde (în special împăduriri) în zonele unde vor putea contribui la reducerea eroziunii solului, la creșterea retenției apei în sol, precum și la adaptarea la schimbările meteorologice severe
- 4.2.3 Pregătirea agricultorilor pentru prevenire și gestionarea daunelor cauzate de dezastre naturale și fenomene nefavorabile, prin crearea a fonduri de garanții/asigurare, scheme de compensare și promovarea utilizării culturilor rezistente
- 4.2.4 Dezvoltarea și îmbunătățirea capacității serviciilor de intervenție profesionale și voluntare în situații de urgență, prin investiții infrastructurale, investiții în echipamente, dotări, pregătire a resurselor umane, sisteme, care asigură interoperabilitatea, etc.

4.3 Protejarea biodiversității și a resurselor naturale (apă, aer, sol)

OBIECTIV SPECIFIC: Îmbunătățirea calității factorilor de mediu și a stării de conservare a speciilor, habitatelor și ecosistemelor

Descriere:

Deși regiunea are o diversitate naturală și resurse naturale destul de bogate, comparativ cu media europeană doar un procent destul de mic a teritoriului regiunii este declarat arie protejată sau sit Natura 2000. Lipsa planurilor de management, a unor concepte de dezvoltare durabilă, dar și lipsa resurselor financiare pun în pericol prezervarea naturii și a biodiversității în aceste zone, și în general de procesele induse de activitatea antropică.

Suprafețele de teren cu destinație agricolă sunt tot mai afectate de diferite procese de degradare. Utilizarea pesticidelor și a îngrășămintelor chimice, dar și zonele poluate istoric influențează calitatea apei și a solului. Atât angajamentele europene, cât și datoria față de generațiile următoare impun acțiuni serioase în perioada următoare în aceste domenii.

Provocările, care pot fi evidențiate în acest domeniu sunt:

- Lipsa planurilor de management pentru o parte a siteurilor protejate, și nevoia de implementare mai eficientă a planurilor de management aprobate,
- Nevoia de a proteja și conserva biodiversitatea,
- Necesitatea de a trece la practici agricole și de creștere a animalelor, care să nu afecteze calitatea terenurilor și a apelor, și care are în vedere protejarea soiurilor tradiționale,

- Exploatarea nesustenabilă a resurselor naturale strategice, în special a lemnului și a apei,
- Necesitatea de monitoriza, raporta și reduce poluarea apei, aerului și solului conform angajamentelor europene,
- Poluarea continuă a apei, aerului și solului din cauza zonelor poluate, care nu au fost dezafectate și ecologizate.

Prioritatea vizează asistență pentru pregătirea/revizuirea planurilor de management, pentru asigurarea implementării și monitorizării acestora, restaurarea habitatelor și conservarea biodiversității, prin reducerea impactului infrastructurii și agriculturii asupra speciilor și habitatelor, cuplate cu activități de conștientizare și informare. De asemenea sunt propuse acțiuni, care urmăresc alinierea la standardele impuse de directivele europene – în special Directiva INSPIRE și Directiva Cadru APĂ – în scopul protecției resurselor naturale de bază, în special în ceea ce privește prognoza și inventarierea emisiilor de poluanți în aer și la standardele europene privind evaluarea stării chimice și ecologice a corpurilor de apă de suprafață. Sunt totodată avute în vedere introducerea unor metode agricole și de creștere a animalelor compatibile cu protecția și îmbunătățirea mediului, a peisajului autohton, a resurselor naturale (în special sol, apă și lemn) și a diversității genetice (în special a raselor și a soiurilor tradiționale). Decontaminarea și ecologizarea siturilor poluate istoric, inclusiv refacerea ecosistemelor naturale și asigurarea calității solului sunt propuse nu doar pentru a proteja mediul înconjurător dar și în scopul protejării sănătății umane. Principalii beneficiari vizați sunt administratorii sau custozii ariilor protejate, agențiile de protecție a mediului, autorități ale administrației publice centrale și locale, ONG-uri.

Acțiuni orientative:

- 4.3.1 Acțiuni orientate către restaurarea habitatelor și refacerea ecosistemelor degradate
- 4.3.2 Menținerea/conservarea/ îmbunătățirea biodiversității, cu accent pe zonele, speciile și habitatele protejate
- 4.3.3 Monitorizarea și protejarea calității apei, aerului și solului conform standardelor europene
- 4.3.4 Decontaminarea și ecologizarea zonelor poluate istoric
- 4.3.5 Introducerea și practicarea metodelor agricole și de creștere a animalelor ecologice, tradiționale și sustenabile
- 4.3.6 Eficientizarea utilizării resurselor naturale strategice, inclusiv prin investiții în sisteme de irigații bazate pe tehnologii noi

4.4 Dezvoltare urbană durabilă

OBIECTIV SPECIFIC: Îmbunătățirea calității și aspectului mediului urban

Descriere:

Majoritatea orașelor din regiune au înregistrat în ultimii ani un puternic declin demografic, economic și social, funcțiile lor fiind tot mai restrânse. Asta, deoarece o serie de factori

influențează negativ calitatea vieții și nivelul investițiilor, astfel poluarea mediului, zonele degradate, lipsa spațiilor moderne pentru evenimente sociale sau de petrecere a timpului liber, etc.

Printre principalele provocări putem aminti:

- Circulație din ce în ce mai intensă, care cauzează poluarea aerului și poluare fonică,
- Neîndeplinirea standardelor în ceea ce privește dimensiunea spațiilor verzi,
- Existența unor cartiere, zone defavorizate, cu infrastructură deficitară și/sau clădiri/terenuri abandonate.

Acțiunile propuse sunt orientate către administrațiile publice locale urbane și cuplate cu acțiunile privind transportul public urban sustenabil, eficientizarea energetică a clădirilor și extinderea infrastructurii de mediu vor rezulta în reducerea poluării în mediul urban, pregătirea pentru contracararea efectelor schimbărilor climatice (în special temperaturi ridicate) și creșterea gradului de satisfacție a populației în legătură cu spațiile publice din orașe.

Acțiuni orientative:

- 4.4.1 Crearea, modernizarea, reabilitarea spațiilor publice urbane, inclusiv a clădirilor sau terenurilor neutilizate
- 4.4.2 Crearea și modernizarea zonelor pedestriene, traseelor pietonale și pistelor pentru bicicliști
- 4.4.3 Crearea și regenerarea spațiilor verzi, inclusiv a perdelelor forestiere și aliniamentelor de arbori
- 4.4.4 Acțiuni orientate către reducerea poluării aerului și a poluării fonice în orașe

4.5 Dezvoltarea infrastructurii de mediu în sectoarele apă și deșeuri

OBIECTIV SPECIFIC: Îmbunătățirea serviciilor publice și edilitare de colectare prin dezvoltarea infrastructurii de alimentare cu apă, epurare și gestionare apă uzată, reciclare și valorificare deșeuri

Descriere:

Angajamentele europene asumate în cadrul negocierilor de aderare în materie de infrastructură de mediu trebuie respectate, atât în ceea ce privește sistemele integrate de apă și apă uzată, cât și managementul deșeurilor. Deși au existat fonduri semnificative în exercițiul financiar anterior orientate către dezvoltarea acestor sectoare, în continuare mai mult decât jumătate din populația regiunii nu este deservită de sisteme integrate de apă și apă uzată. În ceea ce privește managementul deșeurilor în continuare există depozite de deșeuri menajere neconforme, sunt deschise rampe de gunoi care au atins cotele de depozitare maxime, nu se colectează și nu se valorifică cantitățile de deșeuri reciclabile conform angajamentelor. Aceste probleme au consecințe negative directe nu doar asupra mediului înconjurător ci și asupra sănătății populației.

Printre principalele provocări putem aminti:

- Nefinalizarea proiectelor de apă și apă uzată contractate în perioada 2007-2013,

- Necesitatea de a crește nivelul de colectare și epurare a apelor uzate și de a crește gradul de asigurare a alimentării cu apă a populației,
- Management ineficient al deșeurilor menajere și reciclabile,
- Cantitate prea mare a deșeurilor depozitate.

Acțiunile vizează administrațiile publice locale și județene și vor rezulta în creșterea gradului de valorificare a deșeurilor reciclabile, respectiv de compostare a deșeurilor biodegradabile, în scopul reducerii cantității de deșeuri depozitate. În ceea ce privește investițiile propuse în sisteme integrate de apă și apă uzată vor rezulta în creșterea gradului de colectare și epurare a apelor uzate și a numărului locuitorilor cu acces la apă potabilă prin rețele de distribuție.

Acțiuni orientative:

- 4.5.1 Continuarea proiectelor integrate de apă și apă uzată fazate
- 4.5.2 Implementarea proiectelor integrate de apă și apă uzată, cu accent pe mediul rural: rețele de canalizare și stațiilor de epurare a apelor uzate, managementului nămolului, stații de tratare a apei potabile, rețele de transport și distribuție, sisteme centralizate de alimentare a apei
- 4.5.3 Consolidarea și extinderea sistemelor integrate de management al deșeurilor
- 4.5.4 Acțiuni privind reciclarea și valorificarea deșeurilor reciclabile, precum și compostarea deșeurilor biodegradabile, inclusiv prin investiții în infrastructura de colectare și sortare

4.6 Dezvoltarea sustenabilă a patrimoniului cultural și construit

OBIECTIV SPECIFIC: Valorificarea durabilă a patrimoniului cultural și construit și a identității culturale multietnice a regiunii ca sursă a dezvoltării regionale

Descriere:

Resursele de patrimoniu cultural și construit fac parte din cultura, identitatea și istoria regiunii. Aceste obiective trebuie protejate și conservate nu doar pentru a nu dispărea ci și pentru că sunt surse de dezvoltare și creștere economică. Momentan starea de degradare a clădirilor de patrimoniu, lipsa amenajărilor pentru vizitare, lipsa dotărilor și echipamentelor interioare rezultă în imposibilitatea de a introduce aceste clădiri în viața comunităților și în circuitele turistice. În ceea ce privește patrimoniul cultural mobil, acesta trebuie protejat, conservat și pus în valoare.

Printre provocările majore putem aminti:

- Starea de degradare avansată a clădirilor și monumentelor istorice, care nu permit o funcționalitate optimă și includerea în circuitul economic,
- Lipsa fondurilor dedicate protecției și punerii în valoare a patrimoniului cultural și construit,

Acțiunile vizează restaurarea/protecția/conservarea și punerea în valoare a obiectivelor de patrimoniu cultural, istoric, religios și modernizarea infrastructurii conexe în scopul păstrării acestora ca parte a identității populației din regiune, dar și pentru introducerea în circuitul

turistic. Beneficiarii sunt autorități ale administrației publice, unități de cult, ONG-uri. Rezultatele se vor oglindi în scăderea gradului de degradare a resurselor de patrimoniu și în creșterea numărului de vizitatori al obiectivelor sprijinite.

Acțiuni orientative:

- 4.6.1 Restaurarea, consolidarea, protecția, conservarea și dotarea monumentelor istorice, în special celor de importanță internațională, națională, dar și locală, atât în mediul urban, cât și în mediul rural, inclusiv a picturilor, frescelor și fațadelor
- 4.6.2 Restaurarea, conservarea, accesibilizarea și dotarea a patrimoniului cultural imobil de interes local, a așezămintelor monahale și culturale – inclusiv a căminelor culturale - în mediul rural
- 4.6.3 Expunerea și protecția patrimoniului cultural mobil și imobil, inclusiv digitalizarea acestuia
- 4.6.4 Activități de marketing și promovare

V. ESTIMAREA SURSELOR DE FINANȚARE

Pentru a estima necesitățile de finanțare din Regiunea Nord-Vest pe perioada 2014-2020 au fost solicitate de la partenerii locali idei de proiecte prin intermediul unui sistem online fără a fi cunoscute la momentul solicitării prioritățile strategice. Până în momentul de față au fost primite peste 1.800 de propuneri de proiecte, valoarea totală a acestora fiind mult peste posibilitățile reale de finanțare.

Finanțarea implementării planului trebuie să se încadreze în alocațiile sau resursele posibil de accesat de comunitățile și actorii cheie din regiune, presupunând că principala sursă de finanțare vor fi Fondurile Europene Structurale și de Investiții (FESI). Astfel s-a realizat o estimare a surselor, care pot fi accesate pentru implementarea proiectelor din regiune din alocațiile FESI, pornind de la ponderea sumelor contractate la nivel regional din alocațiile pe exercițiul financiar anterior.

Estimarea de mai jos a fost calculată pe baza tabelelor financiare disponibile în Acordul de Parteneriat, precum și în cadrul Programelor Operaționale.

Tabel 32. Estimarea resurselor financiare din Programele Operaționale pentru implementarea PDR Nord-Vest 2014-2020

PRIORITATE	VALOARE TOTALĂ (EUR)	SURSE DE FINANȚARE (EUR)	
		FONDURI COMUNITARE	CONTRAPARTIDĂ NATIONALĂ/REGIONALĂ PUBLICĂ
Prioritatea 1	1.170.727.234,47	663.412.099,54	117.072.723,45
Prioritatea 2	1.456.181.288,01	1.122.545.479,78	198.096.261,14
Prioritatea 3	1.420.589.125,41	1.095.108.084,74	193.254.367,90
Prioritatea 4	1.805.761.320,69	1.392.030.803,30	245.652.494,70
TOTAL	5.853.258.968,58	4.273.096.467,36	754.075.847,18

Sursa: <http://www.fonduri-ue.ro/>

Informațiile de mai sus vor fi actualizate pentru a fi în concordanță cu programele operaționale, în versiune finală, respectiv cu tabelele financiare din documentele de implementare a programelor, din care va reieși inclusiv ponderea finanțării europene și naționale pe diferite categorii de intervenții.

VI. INDICATORI DE REALIZARE A OBIECTIVELOR STRATEGICE

În conformitate cu indicatorii-țintă ai Strategiei EUROPA 2020, transpuși în țintele asumate la nivel național (Acordul de Parteneriat, Planul Național de Reformă), precum și cu regulamente europene pentru perioada de programare 2014-2020, a fost stabilit un set de indicatori de realizare a obiectivelor strategiei la orizontul 2020.

Tabel 33. Indicatori de realizare a obiectivelor strategiei la orizontul 2020

Indicatorii-țintă ai Strategiei EUROPA 2020	UE	România	Regiunea Nord-Vest	
			Valoare actuală	Țintă
Creșterea nivelului investițiilor în cercetare și dezvoltare în PIB	3%	2%	0,48% în 2011	2%
Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră sub nivelul înregistrat în 1990	20%	19%	-	19%
Creșterea ponderii energiei provenite din surse regenerabile în consumul final brut de energie	20%	24%	-	24%
Creșterea eficienței energetice (reducerea consumului de energie primară)	20%	19% ≈ 10 Mtep	-	19%
Creșterea ratei de ocupare a populației cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani	75%	70%	58,8% (15-64 ani) 76,1% (25-54 ani) în 2011	75%
Scăderea ratei de părăsire timpurie a școlii	sub 10%	11,3%	14,9% în 2012	10%
Creșterea ponderii tinerilor (30-34 ani) absolvenți ai unei forme de învățământ terțiar	min. 40%	26,7%	-	30%
Scăderea numărului de persoane expuse sărăciei și riscului de excluziune socială	20 milioane	580 mii	-	80 mii

Acești indicatori-țintă asumați la nivel regional vor juca un rol esențial în procesul de monitorizare al PDR Nord-Vest, urmând să fie evaluați cu prioritate în cadrul rapoartelor strategice elaborate de ADR (a se vedea Capitolul 7).

Pentru fiecare prioritate din cadrul PDR, a fost selectați și o serie de indicatori de rezultat și realizare, grupate sub Obiectivele Tematice Europene. S-au folosit indicatorii utilizați în documentele de programare pentru a facilita procesul de monitorizare și evaluare. Pentru acești indicatori au fost stabilite valori de bază și de țintă, doar în cazul în care erau disponibile datele necesare la nivel regional.

Tabel 34. Indicatorii de realizare și de rezultat ai planului

Obiectiv tematic european 1.							
Indicator	UM	Valoare de bază RO	Țintă RO (2023)	Valoare de bază NV	Țintă NV (2023)	Sursa datelor	Tip indicator
Investiții productive: Număr de societăți sprijinite	Nr.		60		7	MFE/MEN	Indicator de realizare
Cercetare, inovare: Număr de noi cercetători în entitățile care beneficiază de sprijin	Echivalent normă întreagă		277		19	MEN	
Cercetare, inovare: Număr de cercetători care lucrează în infrastructuri îmbunătățite de cercetare	Echivalent normă întreagă		473		39	MEN	Indicator de realizare
Cercetare, inovare: Investiții private combinate cu sprijinul public pentru proiecte de inovare sau de CDI	EUR		58.500.000		7.287.143	MEN	Indicator de realizare
Centre suport pentru aplicații la Orizont 2020 și la alte programe internaționale	Centre		20		2	MEN	Indicator de realizare
Entități de transfer tehnologic sprijinite	Nr.	0	95	0	12	POR - MYSMIS	Indicator de realizare
Infrastructură de cercetare, dezvoltare, inovare nou creată	Nr.		-		1	ADR	Indicator de realizare
Specialiști din străinătate angajați în proiectele susținute	Specialiști		50		6	MEN	Indicator de realizare
Cheltuielile private de CDI ca procent din BERD	% BERD	66,29(2012)	80			Eurostat Anuar Statistic	Indicator de rezultat
IMM-uri inovative care colaborează cu alții	%IMM	2,9	6,6	0,065	3,56	Innovation Union Scoreboard / Regional Innovation Scoreboard 2014	Indicator de rezultat
Firme inovative	Nr.	6.102 (2010)	7.600	1.106 (2010)	1.330	INS	Indicator de rezultat
Co-publicații științifice public-private la 1 mil. locuitori	Publicații/1 mil. locuitori	8,3	18	Nu sunt date disponibile	Nu sunt date disponibile	Eurostat	Indicator de rezultat
Contribuție Orizont 2020 atrasă de instituții participante din regiune	Mil euro	136,5 (2014)	270	Nu sunt date disponibile	Nu sunt date disponibile	CE	Indicator de rezultat

Obiectiv tematic 2.							
Infrastructură TIC: gospodării care au acces la bandă largă de cel puțin 30Mbps	Gospodării		400000		45.000	MSI	Indicator de realizare
Produse și servicii TIC inovative susținute	Produse/servicii		30		3	MSI	Indicator de realizare
CertIFICATE de încredere acordate magazinelor online	CertIFICATE de încredere		1000		124	MSI	Indicator de realizare
Servicii publice aferente evenimentelor de viață aduse la nivelul IV de sofisticare online	Servicii publice		36		4	MSI	Indicator de realizare
Audituri de securitate susținute	Audituri de securitate		300		37	MSI	Indicator de realizare
Școli care utilizează OER, WEB 2.0 în educație	Școli		2000		248	MSI	Indicator de realizare
Unități prespitalicești și spitalicești care utilizează sisteme de telemedicină	Unități sanitare		500		62	MSI	Indicator de realizare
Elemente de patrimoniu cultural digitizate	Produse culturale		200000		24806	MSI	Indicator de realizare
Puncte de acces public la informații nou înființate (PAPI)	PAPI		500		62	MSI	
Valoarea adăugată brută generată de sectorul TIC	% PIB	2,62	5	2,43 (2011)	6	INS	Indicator de rezultat
Persoane care fac achiziții online	% populație	8	30	9 (2013)	34	Digital Scoreboard Agenda	Indicator de rezultat
Acoperire/disponibilitate în bandă largă NGA	% gospodării	66 (2013)	80			Digital Scoreboard Agenda	Indicator de rezultat
Cetățeni care utilizează sistemele de e-guvernare	% populație	5	35	4 (2013)	28	Digital Scoreboard Agenda	Indicator de rezultat
Utilizarea cu regularitate a internetului	% populație	45	60	45 (2013)	60	Digital Scoreboard Agenda	Indicator de rezultat
Obiectiv tematic european 3.							
IMM-uri care beneficiază de sprijin	Nr. IMM	0	1.100	90	150	Rapoarte de monitorizare de MYSMIS POR-	Indicator de realizare

IMM-uri care beneficiază de sprijin	Nr. IMM	0	145	12	20	Rapoarte monitorizare de MYSMIS POR-	Indicator de realizare
Rata de supraviețuire a IMM-urilor la 3 ani de la înființare	%	44,49%	54,49%	nu există la nivel regional	53,5%	Eurostat	Indicator de rezultat
Productivitatea muncii în IMM-uri	RON	216.304	316.479 – pentru regiunile mai puțin dezvoltate	200.792	261.029	INS	Indicator de rezultat
Obiectiv tematic european 4.							
Scăderea consumului de energie primară în clădirile publice	GWh/an		31,1		Nu a fost stabilit	Raportare monitorizare de MYSMIS POR-	Indicator de realizare
Scăderea anuală estimată a gazelor cu efect de seră	Echivalent tone de CO2		46.136		Nu a fost stabilit	Raportare monitorizare de MYSMIS POR-	Indicator de realizare
Numărul gospodăriilor cu o clasificare mai bună a consumului de energie	gospodării		214.972		Nu a fost stabilit	Raportare monitorizare de MYSMIS POR-	Indicator de realizare
Scădere anuală estimată a gazelor cu efect de seră	Echivalent tone CO2		397.084		Nu a fost stabilit	Raportare monitorizare de MYSMIS POR-	Indicator de realizare
Unități administrativ-teritoriale care beneficiază de sistem de iluminat public modernizat	Număr UAT		20		3	Raportare monitorizare de MYSMIS POR-	Indicator de realizare
Lungime totală a liniilor noi sau îmbunătățite de tramvai/troleibuz	km		90		Nu a fost stabilit	Raportare monitorizare de MYSMIS POR-	Indicator de realizare
Planuri de mobilitate cu proiecte implementate prin POR	Număr		32		1	Raportare monitorizare de MYSMIS POR-	Indicator de realizare
Strategii dedicate reducerii CO2 în orașe cu proiecte implementate prin POR	Număr		70		15	Raportare monitorizare de POR-	Indicator de realizare

						MYSMIS	
Energiile din surse regenerabile: Capacitate suplimentară de producție din surse regenerabile	MW		60		Nu a fost stabilit	ME/DE	Indicator de realizare
Lungimea rețelei termice reabilitate	km		120		Nu a fost stabilit	MFE	Indicator de realizare
Reducerea gazelor cu efect de seră: Scădere anuală estimată a gazelor cu efect de seră	Echivalent tone de CO2		70.000		Nu a fost stabilit	ME/DE	Indicator de realizare
Capacitate instalată în cogenerare de înaltă eficiență	MW		50		Nu a fost stabilit	ME/DE	Indicator de realizare
Societăți comerciale din industrie sprijinite pentru instalarea de sisteme de monitorizare a consumului de energie	Nr.		60		Nu a fost stabilit	ME/DE	Indicator de realizare
Capacitate instalată în cogenerare de înaltă eficiență	Mwe		80		Nu a fost stabilit	ANRE	Indicator de realizare
Eficiența energetică: Număr de utilizatori suplimentari de energie conectați la rețele inteligente	Nr utilizatori		80.000		11.000	ME/DE	Indicator de realizare
Reducerea consumului de energie finala in cladirile publice	Mtep	0,188	0,18	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	INS	Indicator de rezultat
Reducerea consumului de energie finala in sectorul rezidential	Mtep	8,09	6,45	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	INS	Indicator de rezultat
Reducerea consumului de energie finala in iluminatul public	GWh	669	614	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	INS	Indicator de rezultat
Pasageri transportati in transportul public urban	Numar calatori transportati/an	0,97 mld	1,11 mld	0,2567 mld	0,2695 mld	INS	Indicator de rezultat
Reducerea emisiilor CO2	Mii tone CO2/an	118.764	103.325	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	Eurostat	Indicator de rezultat

Ponderea capacităților instalate din resurse regenerabile mai puțin exploatate în totalul capacităților instalate pentru resurse regenerabile	%	3,6	19,6	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	ANRE/ ANRSC	Indicator de rezultat
Consum final de energie în industrie	Mii tep	378	328	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	INS	Indicator de rezultat
Consum de energie electrică în sectorul rezidențial	Mii tep	810	925	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	INS	Indicator de rezultat
Procent/Numar exploataii agricole, cu sprijin PDR pentru investitii in restructurare sau modernizare	NR	127107 (total)	2,89	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	AFIR	Indicator de rezultat
Numar de beneficiari(exploataii) care primesc sprijin pentru investitiile in activitati non-agricole in zonele rurale	NR	127107	0	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	AFIR	Indicator de rezultat
Suprafata vizata pentru impaduriri	ha	6747	10.995	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	AFIR	Indicator de rezultat
Obiectiv tematic european 5.							
Prevenirea și gestionarea riscurilor: Populația care beneficiază de măsuri de protecție împotriva inundațiilor	persoane	0	40.000	0	Nu a fost stabilit	MMSC/ANAR	Indicator de realizare
Unități echipate pentru situații de urgență	Nr.	0	46	0	Nu a fost stabilit	MAI/IGSU	Indicator de realizare
Perdele forestiere de protecție	km	0	100	0	Nu a fost stabilit	MT	Indicator de realizare
Daune economice medii anuale produse de evenimentele hidrologice adverse (vizate de program)	Mil. euro/an	426,93	404,32	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	MAI/IGSU/ANAR	Indicator de rezultat

Timpu mediu de răspuns la situații de urgență	min	15,1	13,5	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	MAI/IGSU	Indicator de rezultat
Procentul de teren irigat	%	x	14,78	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	AFIR	Indicator de rezultat
Trecerea la un sistem de irigare mai eficient	ha	3.148.882	465.410,00	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	AFIR	Indicator de rezultat
Procentul de teren agricol și forestier în cadrul contractelor de management care contribuie la captarea și conservarea carbonului	%		0,05	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	AFIR	Indicator de rezultat
Teren agricol și forestier în cadrul contractelor de management care contribuie la captarea și conservarea carbonului	ha	6.747	10.995	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	AFIR	Indicator de rezultat
Obiectiv tematic european 6.							
Natură și biodiversitate: Suprafața habitatelor sprijinite în vederea obținerii unui stadiu de conservare mai bun	hectare	0	3000	0	375	MMSC	Indicator de realizare
Set de măsuri/planuri de management/planuri de acțiune aprobate	Nr.	0	70	0	8,75	MMSC	Indicator de realizare
Suprafața ecosistemelor degradate refăcute	Ha	0	800	0	100	MMSC	Indicator de realizare
Capacitate suplimentară de valorificare a deșeurilor colectate	tone/an	0	740000	0	92500	MMSC	Indicator de realizare
Depozite de deșeuri neconforme închise/reabilitate	Nr.	0	38	0	4	MMSC	Indicator de realizare
Distribuția apei; Populație suplimentară care beneficiază de o mai bună alimentare cu apă	nr.	0	3700000	0	462500	MMSC/ANAR	Indicator de realizare
Epurarea apelor uzate: Populație suplimentară care beneficiază de o mai bună tratare a apelor uzate	Echivalent populație	0	1700000	0	212500	MMSC/ANAR	Indicator de realizare
Obiective de patrimoniu cultural reabilitate	nr.	0	58	0	6	Rapoarte de monitorizare de POR-MYSMIS	Indicator de realizare
Investiții pentru dezvoltare locală prin turism	nr.	0	25	0	3	Rapoarte de monitorizare de POR-	Indicator de realizare

						MYSMIS	
Suprafața spații deschise/clădiri create sau reabilitate în zonele urbane	Metri pătrați	0	159000	0	23000	Rapoarte de monitorizare MYSMIS de POR-	Indicator de realizare
Reabilitarea solului: Suprafața totală de sol reabilitat	hectare	0	53	0	Nu a fost stabilit	MMSC	Indicator de realizare
Bază de date privind emisiile de poluanți conform Directivei INSPIRE	Nr.	0	1	0	Nu a fost stabilit	MMSC	Indicator de realizare
Sistem de prognoză a calității aerului	Nr.	0	1	0	Nu a fost stabilit	MMSC	Indicator de realizare
Stații de monitorizare a calității aerului modernizate	Nr.	0	10	0	Nu a fost stabilit	MMSC	Indicator de realizare
Specii de interes comunitare aflate în stare de conservare favorabilă	%	19	25	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	MMSC	Indicator de rezultat
Habitate de interes comunitar aflate în stare de conservare favorabilă	%	63	65	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	MMSC	Indicator de rezultat
Ecosisteme degradate refăcute	%	0	10	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	MMSC	Indicator de rezultat
Cantitatea de deșeuri biodegradabile depozitată	Mil. tone/an	3	1,53	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	MMSC/ANAR	Indicator de rezultat
Rata de reciclare a deșeurilor menajere și similare	%	4,3	50	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	MMSC/ANAR	Indicator de rezultat
Gradul de epurare a apelor uzate din aglomerări umane cu peste 2000 l.e	%	49,89	100	51,53	100	MMSC/ANAR	Indicator de rezultat
Gradul de colectare a apelor uzate din aglomerări umane cu mai mult de 2000 l.e	%	59,95	100	47,67	100	MMSC/ANAR	Indicator de rezultat
Gradul de deservire a populației de sistemul public de alimentare cu apă potabilă	%	60,15	99,5	61,92	99,5	INS	Indicator de rezultat
Gradul de degradare a resurselor de patrimoniu cultural	%	81	80	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	Ministerul Culturii	Indicator de rezultat
Gradul de satisfacție al populației în legătură cu spațiile publice din orașe	%	56 (2012)	66	nu există date la nivel	Nu a fost stabilit	Eurostat - ancheta privind calitatea vieții în	Indicator de rezultat

				regional		orașe	
Monitorizare și raportare a calității aerului conform cerințelor Directivei 2008/50/CE	N/A	Nu	Da	Nu	Da	MMSC	Indicator de rezultat
Situri contaminate istoric	nr.	210	200	22	21	MMSC	Indicator de rezultat
Obiectiv tematic european 7.							
Lungime infrastructură regională reabilitată/modernizată conectată la TEN-T	km	0	2200	0	Nu a fost stabilit	Rapoarte de monitorizare MY-SMIS	Indicator de realizare
Lungime infrastructură regională nou construită conectată la TEN-T	km	0	100	0	Nu a fost stabilit	Rapoarte de monitorizare MY-SMIS	Indicator de realizare
Drumuri: lungimea totală a drumurilor nou construite din care TEN-T	km	0	200	0	Nu a fost stabilit	MT	Indicator de realizare
Lungimea totală a drumurilor nou construite din care: TEN-T	km	0	125	0	Nu a fost stabilit	MT	Indicator de realizare
Lungimea totală a liniilor de cale ferată renovate sau modernizate	km	0	140	0	Nu a fost stabilit	MT	Indicator de realizare
Lungimea totală a căilor navigabile interioare nou create sau îmbunătățite	km	0	30	0	Nu a fost stabilit	MT	Indicator de realizare
Lungimea totală a drumurilor nou construite	km	0	80	0	Nu a fost stabilit	MT/CNADNR	Indicator de realizare
Lungimea totală a drumurilor renovate sau modernizate	km	0	250	0	Nu a fost stabilit	MT/CNADNR	Indicator de realizare
Aeroporturi sprijinite	nr.	0	4	0	Nu a fost stabilit	MT	Indicator de realizare
Terminale intermodale modernizate/construite	nr.	0	8	0	Nu a fost stabilit	MT	Indicator de realizare
Puncte/birouri de ieșire din țară modernizate/exinse	nr.	0	3	0	Nu a fost stabilit	MT	Indicator de realizare
Echipamente de deszăpezire achiziționate	nr.	0	20	0	Nu a fost stabilit	MT	Indicator de realizare
Perdele forestiere de protecție	km	0	100	0	Nu a fost stabilit	MT	Indicator de realizare
Populația deservită de o infrastructură secundară modernizată care asigură accesul la coridoarele TEN-T	nr.	1600000	2000000	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	INS/date ADR	Indicator de rezultat
Timpul mediu de călătorie pe rețeaua rutieră TEN-T	Min/100 km	86,2	49,8	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	MT	Indicator de rezultat

Timpul mediu de călătorie pe rețeaua TEN-T feroviară	Min/100 km	133,3	60,1	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	MT	Indicator de rezultat
Pasageri îmbarcați și debarcați în transportul aeroportuar	Mil. Pasageri	10,7	20	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	INS	Indicator de rezultat
Volum de mărfuri containerizat manipulat în unitățile de transport intermodal	TEU/an	64376	130000	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	MT	Indicator de rezultat
Decese înregistrate în urma accidentelor rutiere la un milion de locuitori	nr./mil.loc.	92	82	89,99	80	MT	Indicator de rezultat
Timp de staționare la punctele de ieșire din țară în perioade aglomerate	Minute	300	150	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	Studiu MT	Indicator de rezultat
Indicele de accesibilitate (densitate efectivă)	angajat/min	25874	27873	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	MT	Indicator de rezultat
Intensitatea utilizării rețelei feroviare	Călători/km rețea/an	409640	555940	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	INS	Indicator de rezultat
Cheltuieli totale întreținere și reparații capitale/km rețea	euro/km rețea	34000	141000	nu există date la nivel regional	Nu a fost stabilit	MT/INS	Indicator de rezultat

Obiectiv tematic european 8.

Tineri NEETs șomeri cu vârsta cuprinsă între 16-24 ani care beneficiază de sprijin	Nr.	0	113000	0	16000	Sistem monitorizare AM POCU; MY-SMIS	Indicator de realizare
Campanii de informare și conștientizare dedicate tinerilor	Nr.	0	5	0	1	Sistem monitorizare AM POCU; MY-SMIS	Indicator de realizare
Tineri NEETs șomeri cu vârsta cuprinsă între 16-24 ani care beneficiază de sprijin	Nr.	0	3700	0	Nu a fost stabilit	Sistem monitorizare AM POCU; MY-SMIS	Indicator de realizare
Persoane care beneficiază de sprijin	Nr.	0	187.000	0	Nu a fost stabilit	Sistem monitorizare AM POCU; MY-SMIS	Indicator de realizare
Entități sprijinite	Nr.	0	3400	0	Nu a fost stabilit	Sistem monitorizare AM POCU; MY-SMIS	Indicator de realizare
Entități sprijinite	Nr.	0	696	0	Nu a fost stabilit	Sistem monitorizare AM POCU; MY-SMIS	Indicator de realizare
Persoane care beneficiază de sprijin	Nr.	0	15.000	0	Nu a fost stabilit	Sistem monitorizare AM POCU; MY-SMIS	Indicator de realizare

Tineri NEETs șomeri care au un loc de muncă, inclusiv cei care desfășoară o activitate independentă, la încetarea calității de participant	Nr.		33000		4714	Sistem de monitorizare AM POCU; MYSMIS	Indicator de rezultat
Tineri NEETs șomeri care dobândesc o calificare, la încetarea calității de participant	Nr.		54000		7714	Sistem de monitorizare AM POCU; MYSMIS	Indicator de rezultat
Persoane care dobândesc o calificare la încetarea calității de participant	Nr.		135000		19178	Sistem monitorizare AM POCU; MY-SMIS	Indicator de rezultat
Persoane care au un loc de muncă la încetarea calității de participant	Nr.		44000		6393	Sistem de monitorizare AM POCU; MYSMIS	Indicator de rezultat
Persoane ocupate/angajate în entitățile sprijinite	Nr.		5152		126	Sistem de monitorizare AM POCU; MYSMIS	Indicator de rezultat
Entități sprijinite care au un management îmbunătățit ca urmare a sprijinului primit	Nr.		390		56	Sistem monitorizare AM POCU; MY-SMIS	Indicator de rezultat
Obiectiv tematic european 9.							
Persoane care beneficiază de sprijin	Nr.		238.800		Nu a fost stabilit	MY-SMIS	Indicator de realizare
Persoane care beneficiază de sprijin	Nr.		1.562.000		Nu a fost stabilit	MY-SMIS	Indicator de realizare
Entități sprijinite	Nr.		443		Nu a fost stabilit	MY-SMIS	Indicator de realizare
Persoane care beneficiază de sprijin	Nr.		121.500		Nu a fost stabilit	MY-SMIS	Indicator de realizare
Strategii / analize / planuri de acțiune / de dezvoltare a comunității vizate prin CLLD	Nr.		90		5	MY-SMIS	Indicator de realizare
Beneficiari de infrastructură medicală / socială construită / reabilitată / modernizată / extinsă / dotată	Nr.		800000		115000	Rapoarte monitorizare de POR-MYSMIS	Indicator de realizare
Persoane care trăiesc în zone urbane unde s-au implementat strategii integrate de dezvoltare locală	Nr.		140.000		20000	Rapoarte monitorizare de POR-MYSMIS	Indicator de realizare
Persoane care dobândesc o calificare la încetarea calității de participant	Nr.		50000		7110	MY-SMIS	Indicator de rezultat
Persoane care au un loc de muncă la încetarea calității de participant	Nr.		13000		1890	MY-SMIS	Indicator de rezultat
Persoane care dobândesc o calificare la încetarea calității de participant / care au finalizat programe de formare	Nr.		150.000		21428	MY-SMIS	Indicator de rezultat

Participanți care au părăsit sistemul instituționalizat urmare a sprijinului primit / tineri peste 18 ani care, urmare a sprijinului primit, au depășit situația de vulnerabilitate	Nr.		7000		1000	MY-SMIS	Indicator de rezultat
Persoane ocupate / angajate în entitățile sprijinite	Nr.		880		126	MY-SMIS	Indicator de rezultat
Persoane care dobândesc o calificare la încetarea calității de participant	Nr.		36000		5000	MY-SMIS	Indicator de rezultat
Persoane care au un loc de muncă la încetarea calității de participant	Nr.		8000		1100	MY-SMIS	Indicator de rezultat
Proiecte aprobate spre finanțare în baza strategiilor / analizelor / planurilor de acțiune de dezvoltare a comunității	Nr.		30		4	MY-SMIS	Indicator de rezultat
Creșterea speranței de viață sănătoasă la naștere, femei	Ani	57,8	58,8	77,41	Nu a fost stabilit	Eurostat	Indicator de rezultat
Creșterea speranței de viață sănătoasă la naștere, bărbați	Ani	57,7	58,7	70,4	Nu a fost stabilit	Eurostat	Indicator de rezultat
Reducerea numărului de persoane aflate în risc de sărăcie și excluziune socială	Nr.	4.988.000	580000	x	80000	Eurostat	Indicator de rezultat
Obiectiv tematic european 10.							
Persoane care beneficiază de sprijin	Nr.	0	37900	0	5400	MY-SMIS	Indicator de realizare
Entități care beneficiază de sprijin	Nr.	0	123	0	17	MY-SMIS	Indicator de realizare
Persoane care beneficiază de sprijin	Nr.	0	46000	0	6500	MY-SMIS	Indicator de realizare
Programe nou create/sprijinite	Nr.	0	110	0	Nu a fost stabilit	MY-SMIS	Indicator de realizare
Personal didactic sprijin / formatori sprijiniți	Nr.	0	16800	0	2400	MY-SMIS	Indicator de realizare
Persoane care beneficiază de sprijin	Nr.	0	24000	0	3400	MY-SMIS	Indicator de realizare
Entități care beneficiază de sprijin	Nr.	0	20	0	2	MY-SMIS	Indicator de realizare
Mecanisme de anticipare a nevoilor de pe piața muncii	Nr.	0	4	0	Nu a fost stabilit	MY-SMIS	Indicator de realizare
Proiecte care vizează dezvoltarea de oferte educaționale	Nr.	0	20	0	2	MY-SMIS	Indicator de realizare
Personal didactic sprijin / formatori sprijiniți	Nr.	0	8900	0	1200	MY-SMIS	Indicator de realizare
Persoane care beneficiază de sprijin	Nr.	0	31000	0	4000	MY-SMIS	Indicator de realizare
Entități sprijinite	Nr.	0	170	0	24	MY-SMIS	Indicator de realizare
Mecanisme de anticipare a nevoilor de pe piața	Nr.	0	3	0	Nu a fost	MY-SMIS	Indicator de realizare

muncii					stabilit		
Personal didactic sprijin / formatori sprijiniți	Nr.	0	5200	0	700	MY-SMIS	Indicator de realizare
Persoane care beneficiază de sprijin	Nr.	0	31450	0	4500	MY-SMIS	Indicator de realizare
Mecanisme de anticipare a nevoilor de pe piața muncii	Nr.	0	2	0	Nu a fost stabilit	MY-SMIS	Indicator de realizare
Proiecte care vizează dezvoltarea de oferte educaționale	Nr.	0	8	0	1	MY-SMIS	Indicator de realizare
Personal didactic sprijin / formatori sprijiniți	Nr.	0	2300	0	300	MY-SMIS	Indicator de realizare
Capacitatea infrastructurii de educație care beneficiază de sprijin	Nr.	0	120000	0	17000	Rapoarte de monitorizare POR-MYSMIS	Indicator de realizare
Persoane care dobândesc o calificare la încetarea calității de participant	Nr.	x	24000	x	3429		Indicator de rezultat
Persoane care, ca urmare a sprijinului primit de entități, participă la programe de ucenicie până la finalizarea lor	Nr.	x	3200	x	457		Indicator de rezultat
Persoane care continuă studiile ca urmare a sprijinului primit	Nr.	x	x	x	x		Indicator de rezultat
Personal didactic certificat urmare a sprijinului primit	Nr.	x	x	x	x		Indicator de rezultat
Programe validate/implementate	Nr.	x	x	x	x		Indicator de rezultat
Oferte educaționale validate / implementate	Nr.	x	x	x	x		Indicator de rezultat
Persoane certificate în urma unui program de tip a doua șansă	Nr.	x	x	x	x		Indicator de rezultat
Personal didactic certificat urmare a sprijinului primit	Nr.	x	x	x	x		Indicator de rezultat
Persoane înmatriculate în învățământul terțiar urmare a sprijinului primit	Nr.	x	x	x	x		Indicator de rezultat
Programe de studii din învățământul terțiar orientate către nevoile pieței muncii validate instituțional / implementate	Nr.	x	x	x	x		Indicator de rezultat
Sistem multinivelar de calificare în învățământul terțiar bazat pe dobândirea de competențe relevante pt piața muncii	Nr.	x	x	x	x		Indicator de rezultat
Universități care implementează sistemul multinivelar de calificare	Nr.	x	x	x	x		Indicator de rezultat

Entități funcționale urmare a sprijinului primit	Nr.	x	x	x	x		Indicator de rezultat
Entități care au pilotat / validat un sistem de asigurare a calității	Nr.	x	x	x	x		Indicator de rezultat
Personal didactic / formatori certificat(i)	Nr.	x	x	x	x		Indicator de rezultat
Persoane care dobândesc o calificare la încetarea calității de participant	Nr.	x	x	x	x		Indicator de rezultat
Oferte educaționale validate / implementate	Nr.	x	x	x	x		Indicator de rezultat
Personal didactic / formatori certificat(i)	Nr.	x	x	x	x		Indicator de rezultat
Participanți care își găsesc un loc de muncă urmare a sprijinului primit	Nr.	x	x	x	x		Indicator de rezultat
Persoane care au finalizat programe postdoctorale	Nr.	x	x	x	x		Indicator de rezultat
Gradul de cuprindere în învățământ a populației de vârstă școlară	%	78,8	85,9	nu există date la nivel regional	x	INS	Indicator de rezultat
Obiectiv tematic european 11.							
Suprafață de teren înregistrată în SICCF în zonele de implementare a proiectului	Ha	0	7177000	0	Nu a fost stabilit	ANCPI	Indicator de realizare
Employed, including self-employed	Nr.	0	39825	0	Nu a fost stabilit	Beneficiari POCA	Indicator de realizare
Number of projects fully or partially implemented by social partners or non-governmental organisations	Nr.	0	22	0	Nu a fost stabilit	Baza de date AM POCA	Indicator de realizare
number of projects targeting public administrations or public services at national, regional or local level	Nr.	0	135	0	Nu a fost stabilit	Baza de date AM POCA	Indicator de realizare
Autorități și instituții publice sprijinite pentru dezvoltarea de măsuri pentru clarificarea mandatelor, rolurilor și/sau competențelor la nivelul administrației publice	Nr.	0	10	0	Nu a fost stabilit	Beneficiari POCA	Indicator de realizare
Autorități și instituții publice centrale care au primit sprijin pentru introducerea bugetării pe programe	Nr.	0	0	0	Nu a fost stabilit	Beneficiari POCA	Indicator de realizare
Autorități și instituții publice centrale care au primit finanțare pentru a dezvolta mecanisme/instrumente/proceduri de cooperare/ colaborare pentru îmbunătățirea procesului decizional	Nr.	0	10	0	Nu a fost stabilit	Beneficiari POCA	Indicator de realizare

Autorități și instituții publice centrale sprijinite pentru introducerea de noi sisteme/ instrumente de management al calității/ performanței	Nr.	0	7	0	Nu a fost stabilit	Beneficiari POCA	Indicator de realizare
Autorități și instituții publice centrale sprijinite pentru introducerea de noi sisteme/ instrumente de management al calității/ performanței	Nr.	0	10	0	Nu a fost stabilit	Beneficiari POCA	Indicator de realizare
Autorități și instituții publice sprijinite să introducă măsuri pentru creșterea calității reglementărilor și îmbunătățirea politicilor publice	Nr.	0	15	0	Nu a fost stabilit	Beneficiari POCA	Indicator de realizare
Autorități și instituții publice sprijinite pentru dezvoltarea de măsuri pentru clarificarea mandatelor, rolurilor și/sau competențelor în gestionarea resurselor umane din administrația publică	Nr.	0	4	0	Nu a fost stabilit	Beneficiari POCA	Indicator de realizare
Autorități și instituții publice sprijinite pentru dezvoltarea de noi mecanisme/instrumente/ proceduri de resurse umane sau îmbunătățirea celor existente	Nr.	0	83	0	Nu a fost stabilit	Beneficiari POCA	Indicator de realizare
Instituții care dezvoltă instrumente de management/ lucru în vederea eficientizării proceselor instituționale	Nr.	0	7	0	Nu a fost stabilit	Beneficiari POCA	Indicator de realizare
Sisteme/aplicații IT de management al cauzelor și/sau al proceselor instituționale dezvoltate/ îmbunătățite	Nr.	0	14	0	Nu a fost stabilit	Beneficiari POCA	Indicator de realizare
Participanți din grupul țintă la acțiuni de formare profesională în domenii ce sprijină eficientizarea proceselor instituționale	Nr.	0	17860	0	Nu a fost stabilit	Beneficiari POCA	Indicator de realizare
Autorități și instituții publice care implementează măsuri pentru clarificarea mandatelor, rolurilor și/sau competențelor la nivelul administrației publice dezvoltate prin program	Nr.			0	Nu a fost stabilit	Beneficiari POCA	Indicator de rezultat
Autorități și instituții publice centrale în care se aplică bugetarea pe programe	Nr.			0	Nu a fost stabilit	Beneficiari POCA	Indicator de rezultat
Autorități și instituții publice centrale ce aplică mecanisme/instrumente/ proceduri de cooperare, coordonare și consultare pentru îmbunătățirea procesului decizional	Nr.			0	Nu a fost stabilit	Beneficiari POCA	Indicator de rezultat
Autorități și instituții publice centrale în care se	Nr.			0	Nu a fost	Beneficiari POCA	Indicator de rezultat

aplică sisteme/instrumente de management al calității/performancei					stabilit		
Autorități și instituții publice în care se implementează măsuri pentru clarificarea rolurilor, mandatelor și/sau competențelor privind gestionarea resurselor umane din administrația publică dezvoltate prin program	Nr.			0	Nu a fost stabilit	Beneficiari POCA	Indicator de rezultat
Autorități și instituții publice în care se aplică mecanismele/instrumentele/ procedurile de resurse umane noi sau îmbunătățite	Nr.			0	Nu a fost stabilit	Beneficiari POCA	Indicator de rezultat
Instituții din sistemul judiciar aplicând instrumentele de management/lucru dezvoltate în cadrul programului	Nr.			0	Nu a fost stabilit	Beneficiari POCA	Indicator de rezultat
Participanți din grupul țintă formați profesional în vederea eficientizării proceselor instituționale	Nr.			0	Nu a fost stabilit	Beneficiari POCA	Indicator de rezultat
Nr. de UAT-uri înregistrate în SICCF	UAT	6	3181	0	Nu a fost stabilit	ANCPI	Indicator de rezultat
Autorități și instituții publice în care se implementează măsuri dezvoltate pentru creșterea calității reglementărilor, a politicilor publice și reducerea birocrăției pentru mediul de afaceri și cetățeni	Nr.			0	Nu a fost stabilit	Beneficiari POCA	Indicator de rezultat

VII. SISTEMUL DE IMPLEMENTARE

În contextul elaborării unui plan de dezvoltare, când resursele pentru realizarea acestuia nu sunt la dispoziția celui care îl elaborează, procesul de implementare va cuprinde următoarele activități:

1. **Dezvoltarea unui plan de acțiune** ulterior aprobării Planului de Dezvoltare Regională, în scopul implementării acestuia,
2. **Urmărirea planului de acțiune.** Periodic vor avea loc întâlniri cu responsabilii, organizate sub egida Comitetului de Planificare Regională, pentru a examina progresul în realizarea planului, respectiv dificultățile întâmpinate, soluții și pașii următori.
3. În vederea **implementării strategiei**, ADR Nord-Vest (prin Direcția Dezvoltare Strategică) va desfășura următoarele activități necesare:
 - i. asistență tehnică pentru dezvoltarea proiectelor strategice prioritare de la nivelul regiunii (identificarea proiectelor, analiza și corelarea acestora cu obiectivele strategice)
 - ii. asigurarea dezvoltării teritoriale echilibrate și a impactului investițiilor la nivel regional
 - iii. sprijinirea beneficiarilor locali cu insuficientă capacitate instituțională pentru a dezvolta proiecte de calitate, în vederea realizării obiectivelor planului.
4. **Asigurarea corelării asistenței tehnice** de la nivel național cu nevoile din regiune prin contact permanent cu autoritățile de management specifice diferitelor programe operaționale și respectiv Ministerul Fondurilor Europene, în calitate de coordonator național, pe toată durata de implementare a acțiunilor cheie/proiectelor strategice.
5. **Dezvoltarea unor proiecte punctuale** pentru întărirea capacității instituționale la nivel regional și local.
6. **Dezvoltarea/promovarea unor proiecte de cercetare-dezvoltare** pentru elaborarea de politici/strategii care lipsesc sau trebuie actualizate la nivelul teritorial adecvat (supralocal, regional) în domenii cum ar fi: specializarea inteligentă, ocuparea forței de muncă și formare profesională, transportul și mobilitatea, combaterea sărăciei și incluziunea socială a grupurilor defavorizate, dezvoltare urbană durabilă etc.

În 2016, 2019 și 2022 se va analiza în CRP stadiul progreselor înregistrate în soluționarea problemelor identificate în Plan, pe baza unor **rapoarte strategice de monitorizare**. Această analiză va avea în vedere și stadiul de implementare a planului de acțiune pentru aplicarea strategiei regionale.

Pentru buna desfășurare a activităților de implementare, monitorizare și evaluare a PDR, ADR Nord-Vest va aloca, prin intermediul Direcției de Dezvoltare Strategică, resursele umane necesare pentru elaborarea și implementarea planului de acțiune, inclusiv pentru activitatea de monitorizare și evaluare.

VIII. MONITORIZARE ȘI EVALUARE

„PDR Nord-Vest 2014-2020” a fost supus unei evaluări ex-ante, echipa de planificare revizuiind documentul conform raportului evaluatorului pus la dispoziție de la nivel național. S-a urmărit asigurarea unei relevanțe mai mari a acțiunilor prevăzute raportat la nevoile de dezvoltare. Principalele contribuții/observații conform raportului de evaluare ex-ante sunt dezvoltate mai jos.

- Ar fi de dorit să se găsească soluții financiare pentru elaborarea rapoartelor de evaluare intermediar și final, precum și a unui raport de evaluare al impactului PDR 2014-2020, având în vedere intenția guvernului de a trece, prin regionalizare politică, la descentralizarea gestiunii fondurilor europene pentru perioada 2020-2027.
- Indicatorii-țintă asumați la nivel regional (a se vedea Cap. V) vor juca un rol în procesul de monitorizare al PDR Nord-Vest, urmând a fi urmăriți în cadrul rapoartelor elaborate de ADR privind progresele înregistrate în implementare și gradul de realizare a rezultatelor planificate.
- Aceste rapoarte strategice vor fi realizate în anii 2016, 2019 și 2022, în baza calendarului care va fi întocmit la nivel național, conform prevederilor Acordului de Parteneriat. Pe de altă parte, aceste rapoarte vor permite monitorizarea implementării Programului Național de Reformă la nivel regional.
- În vederea obținerii informațiilor necesare pentru monitorizarea Planului și evaluarea critică a progreselor realizate în implementarea Strategiei regionale se va încerca încheierea unor acorduri cu autoritățile naționale (a se vedea Tab. 35), se vor folosi rapoartele periodice legate de investițiile finanțate prin FESI, rapoarte de implementare pe programe, studii și anchete privind investițiile publice (din bugetul național sau local) și private (anchete în rândul investitorilor privați). Se vor încheia acorduri cu toate autoritățile de management în vederea obținerii informațiilor.
- altă sursă primară de informații va fi regională, informațiile necesare urmând să fie obținute de la responsabilii pentru fiecare acțiune cheie și de la partenerii regionali relevanți: Direcția Regională de Statistică, FNGAL și GAL-uri, Pactul Regional de Ocupare a Forței de Muncă și Incluziune Socială – PROIS NV, Consorțiul Regional pentru Dezvoltarea Învățământului Profesional și Tehnic, Uniunea Universităților Clujene, Consiliul Județean, ADI Transilvania Nord, ADI ZM Cluj, ADI ZMO etc).

Vor fi încheiate acorduri cu acești parteneri și se va institui un sistem de colectare de date.

Tabel 35. Organisme de Management al Programelor Operaționale 2014-2020

Program Operațional	Autoritate de Management	Organism Intermediar	Fond
PO Competitivitate	Ministerul Fondurilor Europene	Ministerul Educației Naționale Ministerul Societății Informaționale	FEDR
PO Infrastructură Mare	Ministerul Fondurilor Europene	Departamentul pentru Proiecte de Infrastructură și Investiții Străine Ministerul Transporturilor Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice Ministerul Economiei	FC, FEDR

PO Capital Uman	Ministerul Fondurilor Europene	Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale Ministerul Educației Naționale Organismele Intermediare Regionale coordonate de MMSSF	FSE
PO Regional	Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice	Agențiile pentru Dezvoltare Regională	FEDR
PO Dezvoltarea Capacității Administrative	Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice	N.R.	FSE
PO Cooperare Teritorială Europeană relevante (RO-HU, RO-UA, HU-SK-RO-UA)	Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice	Nu se știe la acest moment.	FEDR, ENI
Planul Național de Dezvoltare Rurală	Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale	Agencia pentru Finanțarea Investițiilor Rurale	FEADR
PO Pescuit	Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale	Nu se știe la acest moment.	FEPAM
Plăți Directe	Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale	Agencia de Plăți și Intervenții în Agricultură	FEGA

Pentru continuitatea procesului partenerial, aceste rapoarte strategice vor fi prezentate și avizate în cadrul Comitetului Regional de Planificare.

Fiecare Raport Strategic de Monitorizare va include următoarele elemente:

- situația socio-economică a regiunii din perspectiva evoluției indicatorilor macroeconomici;
- realizările, problemele și perspectivele în ceea ce privește implementarea PDR;
- exemplele de bună practică;
- orice propunere de modificare a PDR și a tabelelor financiare.

După caz, dacă va fi necesar, se vor realiza diferite analize de impact regional cu privire la prioritățile de investiții din PDR (în limita capacității interne și a resurselor umane și financiare alocate).

Monitorizarea vizează cheltuielile, livrarea și obținerea unor realizări și schimbarea reflectată prin indicatorul de rezultat. Evaluarea este procesul care permite analizarea, în mod independent, a beneficiilor unei intervenții finanțate din fonduri publice, prin raportarea la anumite criterii specifice. Aceasta trebuie planificată în avans și se va desfășura o dată sau de două ori în cursul perioadei de programare.

IX. PROCESUL PARTENERIAL

În cadrul activității de planificare unul dintre obiective a fost implicarea într-o mare măsură a nivelului supra-local, a mediului academic/universitar și a mediului privat, dar și creșterea implicării administrațiilor publice în acest proces. Astfel, pe lângă Comitetul Regional de Planificare și Grupurile de lucru tematice, au fost reactivate comitetele de coordonare implicate în procesul anterior (2007-2013): *Comitetul de Coordonare Executiv*, alcătuit din vicepreședinții Consiliilor Județene, arhitecții șefi și directorii compartimentelor de investiții sau strategii din Consiliile Județene, având rolul de a coordona și extinde procesul de

planificare la nivel județean și respectiv *Comitetul de Coordonare Științific* alcătuit din reprezentanți ai mediului academic cu rolul de coordonare a activității experților implicați, validarea metodologiei de elaborare a documentelor programatice și revizuirea documentelor pe parcursul elaborării lor.

În **16 mai 2012** a avut loc prima întâlnire comună a Comitetului de Coordonare Executiv și a Comitetului de Coordonare Științific, unde s-au discutat problemele întâlnite în procesul de planificare anterior, contextul actual al planificării și programării strategice, rolul Agenției de Dezvoltare Regională în cadrul acestui proces, metodologia planificării propuse de Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, precum și rolul pe care membrii Comitetelor îl joacă în procesul de planificare.

Comitetul Executiv s-a reunit și în **20 august 2012** când au fost prezentate principalele etape ale procesului de planificare pentru perioada 2014-2020, domeniile de analiză și cele de investiții prioritare propuse în Strategia Națională pentru Dezvoltare Regională 2014-2020.

De la începutul procesului de planificare au fost demarate consultări on-line prin intermediul paginii www.nord-vest.ro, unde, mizând pe sprijinul și implicarea partenerilor din Regiune, s-a dorit construirea unui cadru de dezbatere publică - model de replicat la nivelul autorităților locale și naționale.

În perioada **ianuarie-martie 2013**, au fost organizate **17 întâlniri de lucru** subjudețene, cu reprezentanți ai comunităților locale din regiune, după cum urmează:

- 3 grupuri de lucru în județul Bihor (Valea lui Mihai, Oradea și Beiuș);
- 3 grupuri de lucru în județul Maramureș (Baia Mare, Borșa și Sighetu Marmăției);
- 3 grupuri de lucru în județul Satu Mare (Tășnad, Satu Mare și Negrești Oaș);
- 4 grupuri de lucru în județul Cluj (Zona Metropolitană Cluj, Dej, Huedin, Turda);
- 3 grupuri de lucru în județul Bistrița-Năsăud (Bistrița, Năsăud, Sîngeorz-Băi);
- 1 grup de lucru în județul Sălaj (Zalău).

La aceste întâlniri, care au avut ca obiectiv consultarea publică asupra cadrului strategic regional (profil socio-economic, analiza SWOT completată cu propunerile experților participanți la aceste întâlniri, obiective strategice precum și demararea colectării de idei e proiecte pentru următoarea perioadă de programare. Au participat reprezentanți ai Consiliilor Locale, Județene, ai Instituției Prefectului, ai Oficiilor Județene pentru Dezvoltare Rurală și Pescuit, ai Asociațiilor de Dezvoltare Intercomunitară și ai Grupurilor de Acțiune Locală. Suita de ateliere a fost promovată în mass-media tipărită și on-line, ca urmare a transmiterii, în total, a 9 comunicate de presă și trei informări (publicate pe canalele proprii și preluate apoi de website-uri specializate și de presa scrisă). În total, la cele 17 grupuri de lucru au participat 438 de persoane (din 525 invitate, cu o rată de participare de 80%). În cadrul acestor ateliere, participanților li s-a solicitat să revizuiască strategiile de dezvoltare existente (acolo unde e cazul) și să transmită ideile de proiecte considerate prioritare pentru 2014-2020 în perioada imediat următoare. Acestea li s-au adăugat cele completate on-line de către participanți în fișa de colectare a proiectelor, care este disponibilă pe site-ul WEB al Agenției, proces care s-a încheiat în luna oct. 2013.

În perioada **iunie-iulie 2013** au avut loc 9 reuniuni ale unor Grupuri Tematice Regionale, organizate sub egida Comitetului Regional de Planificare. La aceste întâlniri tematice s-au reunit experți și actori-cheie din fiecare domeniu în parte. După trecerea în revistă a principalelor concluzii din analiza efectuată de ADR Nord-Vest pe fiecare domeniu tematic, discutarea unor aspecte legate de actualul exercițiu financiar și, în unele cazuri, prezentarea

unor proiecte de succes / bune practici, s-a încercat prin dezbateri deschise conturarea priorităților strategice pe domenii, cu 2 obiective principale:

- validarea strategiei regionale sau, dacă este cazul, modificarea / revizuirea / completarea acesteia
- identificarea unor idei de proiecte strategice în spatele acestor priorități, care pot asigura dezvoltare reală în domeniu (fie prin poziționare geografică, integrarea teritorială a altor inițiative / idei de proiecte, fie prin anvergura intervenției sau impactul estimat, fie prin caracterul inovator – tip proiecte-pilot).

Cele 9 reuniuni au fost:

- **10 iunie 2013** – Grup de lucru „Infrastructuri regionale și locale” întâlnire de lucru cu tematica transporturi, apă-canal, gaz, electricitate, deșeuri” (38 de participanți). S-a conștientizat importanța lucrului în echipă, necesitatea unei viziuni comune și a unei abordări integrate a problematicii infrastructurii regionale, în scopul gândirii și susținerii implementării unor proiecte strategice, sustenabile și de impact pentru locuitorii regiunii. S-a reiterat importanța unor proiecte ca autostrada Transilvania, electrificarea căii ferate Cluj-Napoca - Oradea, drumul Nordului, nodul intermodal Satu Mare, hidrocentrala Tarnița-Lăpustești etc.
- **17 iunie 2013** – Grup de lucru „Dezvoltare urbană” (clădiri publice, transport public și locuințe, eficiență energetică) (46 de participanți)
- **18 iunie 2013** – Grup de lucru „Dezvoltare rurală și agricultură” (26 de participanți). Au fost identificate diferite măsuri necesare pentru dezvoltarea sectorului agricol: specializarea personalului pentru utilizarea și menținerea utilajelor agricole moderne, crearea învățământului profesional în sectorul agricol, clarificarea situației proprietăților (CF), îmbunătățiri funciare, irigare, crearea unei piețe de contracte a producției agricole, mijloace de procesare, parteneriate între diferite zone de producție, formarea grupurilor de producători, organizarea mai bună a desfacerii producției. Activitatea economică este slabă în zona rurală și antreprenoriatul rural este foarte puțin prezent. S-a ridicat problema orașelor mici, sub 10.000 locuitori, care în perioada 2007-2013 nu au putut accesa finanțare pentru proiecte de investiții nici din FEADR, nici din POR. S-a atras atenția asupra importanței corelării spațiale a proiectelor la nivel supralocal (în cadrul Grupurilor de Acțiune Locală).
- **19 iunie 2013** – Grup de lucru „Infrastructuri regionale și locale” – întâlnire de lucru cu tematica educație (29 de participanți). S-a discutat problema accesului la școală pentru copiii din mediul rural, a egalității de șanse a elevilor și a abandonului școlar, nevoia de a înființa creșe și grădinițe cu program prelungit, o mai bună orientare școlară și profesională a elevilor și a părinților, crearea unei rețele de ateliere școlare care să deservească firmele din regiune, precum și sprijinirea programelor de internship. Reabilitarea și modernizarea vechilor tabere școlare ca baze de agrement pentru tineri și îmbunătățirea infrastructurii de sport (atât cele care deservește evenimente sportive, cât și cele dedicate sportului de masă) pot avea un rol important în creșterea coeziunii sociale.
- **20 iunie 2013** – Grup de lucru „Infrastructuri regionale și locale” – întâlnire de lucru cu tematica sănătate (23 de participanți). S-au conturat principalele 3 priorități regionale pentru 2014-2020: investiții în medicina primară și sistemul ambulatoriu, pentru asigurarea accesului echitabil a populației la servicii de sănătate, reducerea numărului

zilelor de spitalizare în sistemul terțiar și dezvoltarea medicinei de urgență și a unităților de primire urgențe.

- **26 iunie 2013** – Grup de lucru „Competitivitate economică: mediul de afaceri, specializare inteligentă, eficiență energetică” (19 participanți). Specialiștii au propus, pe lângă cele prezentate, următoarele măsuri: finanțarea firmelor cu produse proprietare și cu valoare adăugată ridicată, menținerea măsurilor care au fost utile în perioada 2007-2013, cum ar fi DMI 4.1 „Dezvoltarea durabilă a structurilor de sprijinire a afacerilor de importanță regională și locală” și 4.3 „Sprijinirea dezvoltării microîntreprinderilor”, sprijinirea înființării de clustere și consolidarea și dezvoltarea celor existente, susținerea "incentives-urilor" pentru încurajarea antreprenoriatului.
- **16 iulie 2013** – Grup de lucru „Infrastructuri regionale și locale” – întâlnire de lucru cu tematica Turism și patrimoniu (30 de participanți). S-a agreat ideea dezvoltării proiectelor implementate în actuala perioadă, astfel încât acestea să ajungă la maturitate până în anul 2014 când noi linii de finanțare vor fi accesibile. S-a insistat asupra abordării integrate a problematicii infrastructurii de turism și a obiectivelor de patrimoniu, pentru viitoarele proiecte. Un alt aspect important dezbătut la întâlnire a fost contribuția universităților cu date și informații relevante în elaborarea unor studii și prognoze necesare în fundamentarea ideilor de proiecte pentru următoarea perioadă de programare. Totodată, s-a revenit și asupra problematicii patrimoniului industrial referitoare la revitalizarea minelor de aur din zona Baia Sprie și a introducerii acestora într-un circuit sau chiar a continuării Programului " Drumul Aurului", demarat în perioada 2007-2013.
- **17 iulie 2013** – Grup de lucru „Resurse umane (Incluziune socială, infrastructuri / servicii sociale și combaterea sărăciei)” (21 de participanți). S-a concluzionat, că există extrem de multe probleme în acest domeniu și este important să se creeze capacități locale sustenabile care pot să elaboreze și ulterior să implementeze proiecte mari, integrate. S-a subliniat și necesitatea radiografierii exacte a stării de fapt și a elaborării unei hărți a „pungilor de sărăcie” din interiorul localităților din Regiunea Nord-Vest.
- **18 iulie 2013** – Grup de lucru „Resurse umane (ocupare, formare profesională și piața muncii)” (16 participanți). S-a subliniat necesitatea identificării grupurilor țintă spre care urmează să fie direcționate investițiile din domeniul ocupării forței de muncă și a măsurilor diferențiate pentru fiecare grup în parte. S-a agreat importanța gândirii unor mecanisme de tranziție între inactivitate și locuri de muncă sau pregătire, a diversificării ofertei de formare profesională în acord cu cerințele pieței, ținând cont de sectoarele de competitivitate din regiune. Programele de Internship, mobilitatea muncii în zona rurală, asigurarea legăturii dintre grupurile vulnerabile, nevoia de infrastructură de acces înspre piața muncii au fost de asemenea dezbătute. S-a insistat asupra importanței creșterii capacității administrative a AJOFM-urilor, în direcția elaborării de politici de ocupare la nivel de bazin de ocupare.

Pentru fiecare dintre aceste reuniuni au fost revizuite bazele de date cu parteneri și informațiile de contact ale acestora, au fost transmise invitații, s-au întocmit prezentări și liste de prezență, au fost prelucrate concluziile dezbaterilor, s-au oferit feedback și materiale suplimentare participanților și în fine, s-au postat știri și articole pe www.politicaregionala.ro. Întâlnirile au fost popularizate inclusiv printr-o campanie pe Facebook și anunțate și pe site-ul agenției pentru a asigura transparența procesului.

În continuare în **25 iulie** a avut loc la Cluj o întâlnire de lucru a Comitetului de Coordonare Executiv (17 participanți), la care s-a insistat asupra importanței analizei teritoriale a portofoliului de proiecte județean, planificării temporale a investițiilor și s-a agreat asupra urgentării identificării proiectelor prioritare de infrastructură de transport.

În luna **august 2013** s-a elaborat o variantă integrată a PDR Nord-Vest 2014-2020, care a fost publicat pe paginile de internet www.nord-vest.ro și www.politicaregionala.ro pentru consultare și trimis membrilor Comitetului Regional de Planificare, Comitetului de Coordonare Științific și Comitetului de Coordonare Executiv.

În **20 septembrie 2013**, la sediul ADR Nord-Vest a avut loc reuniunea comună a Comitetului de Coordonare Executiv și Comitetului de Coordonare Științific pentru elaborarea PDR Nord-Vest 2014-2020, la care au participat 34 de persoane. În cadrul acestei reuniuni au fost avizate modificările aduse *Metodologiei de elaborare a Planului și Strategiei de Dezvoltare a Regiunii Nord-Vest pentru 2014-2020*, s-au prezentat etapele parcurse și cele prevăzute în procesul partenerial, cele mai importante rezultate ale analizelor socio-economice, precum și obiectivele, prioritățile și măsurile propuse din cadrul PDR. După o prezentare și discuții clarificatoare, a fost avizată *Metodologia pentru pregătirea portofoliului regional*. Din luările de cuvânt ale participanților a reieșit importanța promovării diferitelor forme de solidaritate socială, precum și a activităților culturale. S-a punctat necesitatea pregătirii proiectelor de transport în conectivitate directă și indirectă cu rețeaua TEN-T și corelarea acestora, conform unei viziuni integrate cu inițiative de investiții în infrastructura socială, de afaceri, educațională, CDI, etc.

Reuniunea Comitetului Regional de Planificare pentru elaborarea PDR Nord-Vest 2014-2020 a avut loc în **27 septembrie 2013** la sediul ADR Nord-Vest, cu participarea a 39 de membri, 11 observatori desemnați și doi experți ai ADR Nord-Vest, care au prezentat *Regulamentul Cadru de Organizare și Funcționare a CRP*, respectiv *Planul și Strategia de Dezvoltare a Regiunii Nord-Vest 2014-2020: elemente de metodologie, cele mai importante rezultate ale analizelor socio-economice, obiective, priorități și măsuri propuse*. ROF a CRP a fost adoptat cu modificarea articolului privind termenele alocate pentru convocări și consultare de materiale. Legat de PDR, s-a subliniat importanța dezvoltării sectorului agroalimentar (a întregului lanț valoric), a economiei sociale, a transportului rutier și feroviar, precum și a transportului public în comun.

În **8 octombrie 2013** s-au stabilit într-o întâlnire de lucru cu coordonatorii județeni sub egida grupului de lucru „Infrastructuri regionale și locale” o primă versiune a traseelor prioritare ale Regiunii Nord-Vest pentru 2014-2020, respectiv proiectele strategice de Infrastructură de transport care vor asigura conexiunea la rețelele majore de transport și la rețeaua TEN-T rutieră și feroviară. Prima varianta a traseelor prioritare care s-a discutat în cadrul acestei întâlniri a fost conturată de experții ADR Nord-Vest, Claudiu Coșier și Anca Virginiaș.

În **23 octombrie 2013** are loc o întâlnire cu reprezentanții ADI Zona Metropolitană Satu Mare pentru prioritizarea portofoliului de proiecte pentru 2014-2020.

În **29 octombrie 2013** are loc reuniunea de lucru pe tematica **Sănătate** sub egida Grupului de lucru tematic regional „Infrastructuri locale și regionale”.

În **30 octombrie 2013** are loc reuniunea de lucru pe tematica **Educație** sub egida aceluiași grup de lucru.

În urma acestor întâlniri s-au primit numeroase sugestii, observații și completări, care au fost analizate și în urma cărora s-au adus modificări în proiectul de PDR. Au fost de asemenea

primite solicitări în afara dezbaterilor organizate care sunt detaliate Registrul de Evidență a propunerilor și observațiilor primite de la parteneri, vezi Anexa 2.

De asemenea, s-a acordat, la cerere, asistență tehnică promotorilor de proiecte. Au mai avut loc întâlniri de lucru cu reprezentanți ai Grupurilor de Acțiune Locală (GAL):

Data	Participanți
30 octombrie 2013	GAL Bihor de pe langa frontiera cu Ungaria
7 noiembrie 2013	GAL Napoca Porolissum
7 noiembrie 2013	GAL Lider Cluj
7 noiembrie 2013	GAL Somes Transilvan
14 noiembrie 2013	GAL Valea Somesului
14 noiembrie 2013	GAL Poarta Transilvaniei
14 noiembrie 2013	GAL SV Satu Mare
14 noiembrie 2013	GAL Zona Satmarului
21 noiembrie 2013	GAL Campia Transilvaniei
28 noiembrie 2013	GAL Somes Codru
28 noiembrie 2013	GAL Tara Oasului
5 decembrie 2013	GAL Valea Crasnei si Barcaului
5 decembrie 2013	GAL Euro Crisana
12 decembrie 2013	GAL Mara Natur
19 decembrie 2013	GAL Tovishat

La aceste ateliere de lucru, împreună cu participanții, au fost discutate aspecte privind componența asocierilor, guvernanta acestora, s-au discutat aspecte privind strategiile de dezvoltare zonale, s-a acordat asistență tehnică pentru identificarea proiectelor prioritare pentru zona respectivă, s-a oferit consiliere privind gruparea propunerilor de proiecte pentru corelarea acestora în vederea simplificării implementării și amplificării impactului la nivelul comunităților din zonă.

În **8 noiembrie 2013** a avut loc reuniunea de lucru pe tematica **Transport**, reuniune la care au participat toți președinții Consiliilor Județene din regiune, scopul întâlnirii constând în **analiza și definitivarea traseelor prioritare la nivel regional**. Rezultatul a fost conturarea unui singur traseu regional (alcătuit din părți ale celor 4 variante de trasee prezentate de ADR Nord-Vest).

Au mai avut loc întâlniri de lucru cu parteneri relevanți pentru dezvoltarea de proiecte strategice la nivel regional (Cluj IT Cluster, UTC-N, ISU Cluj, experți UBB și alții).

Consultările pe marginea PDR au continuat în **2014** cu reuniunile Grupurilor Tematice Regionale (GTR) din cadrul Comitetului Regional de Planificare.

În data de **25 martie**, cei 30 de participanți la întâlnirea GTR Dezvoltarea Resurselor Umane, Agricultură și dezvoltare rurală, au contribuit la formularea provocărilor specifice domeniului de interes și respectiv la identificarea de acțiuni menite să contracareze sau să acompanieze provocările / nevoile de dezvoltare identificate.

Pentru reuniunea GTR Mediul de afaceri și specializarea inteligentă din **28 martie 2014** a fost realizată o hartă cu infrastructuri suport pentru cercetare-dezvoltare-inovare, iar subiectele abordate au fost aceleași ca mai sus, cu dezbateri suplimentare privind ideile de proiecte prioritare.

Tot în luna **martie** a avut loc o întâlnire cu coordonatorii județeni ai activității de planificare strategică în scopul discutării pașilor de urmat pentru stabilirea portofoliului de proiecte strategice.

În **aprilie**, întâlnirea GTR Agricultură și dezvoltare rurală a fost organizată în cadrul Conferinței „Dezvoltare rurală și analiza evoluției teritoriilor în Regiunea Nord-Vest”, cu sprijinul și participarea reprezentanților Grupurilor de Acțiune Locală din Regiune. Și în acest cadru, au fost formulate provocări specifice mediului rural, s-au identificat acțiuni menite să deservească nevoilor de dezvoltare identificate și s-au discutat ideile de proiecte ale GAL-urilor.

În **mai** au fost organizate întâlniri în cadrul Grupului de Lucru Infrastructuri cu reprezentanți ai Inspectoratului pentru Situații de Urgență și Aeroportul Internațional Avram Iancu din Cluj-Napoca.

Procesul de consultare, dezbateră publică, comunicare și asistență tehnică pentru promotorii de proiecte pentru perioada 2014-2020 va continua și după aprobarea finală a PDR în forurile mandatate.

ANEXE

ANEXA 1 – Portofoliu regional

Procesul de generare de idei de proiecte a fost demarat încă din 2012. În urma acestui proces s-au colectat peste 1.800 de idei de proiect de la actorii regionali, vizând următoarele domenii:

- Infrastructură de transport
- Infrastructura de utilități (apă potabilă, canalizare, gaz)
- Gestionarea deșeurilor (inclusiv situri contaminate)
- Biodiversitate
- Schimbări climatice și adaptare (inclusiv inundații, managementul situațiilor de urgență)
- Cercetare-dezvoltare și inovare
- Energie și eficiență energetică
- Dezvoltare economică (susținerea mediului de afaceri, infrastructuri suport, dezvoltare economică locală)
- Comunicatii și Tehnologia Informației
- Turism
- Cultură și patrimoniu cultural
- Ordine Publică și Siguranța Cetățeanului
- Administrație Publică (creșterea capacității administrative, eficiență și calitate în servicii publice)
- Agricultură și Industrie Alimentară
- Pescuit și acvacultură
- Educație (inclusiv infrastructura educatională)
- Formare profesională continuă (educația adulților, reconversie profesională, învățare pe tot parcursul vieții, inclusiv infrastructuri: centre de formare)
- Incluziune socială
- Îmbătrânire activă
- Sport și tineret
- Sănătate (inclusiv infrastructuri)
- Dezvoltare urbană (inclusiv transport public infrastructuri publice, eficiență energetică în sectorul public, rezidențial, investiții în energii regenerabile în clădirile rezidențiale)
- Dezvoltare rurală
- Informare, promovare, comunicare

Concluziile analizei portofoliului au fost utilizate în finalizarea strategiei regionale, însă din motive ce țin de metodologie aceste proiecte nu au fost incluse în lista restrânsă, care reprezintă portofoliul regional. Totuși, implementarea acestora va contribui la atingerea obiectivelor regionale.

Portofoliul regional conține o listă restrânsă de proiecte, care fac parte din următoarele categorii:

- proiecte strategice regionale,

- propuneri de proiecte, care au reieșit în urma discuțiilor purtate în cadrul Grupurilor tematice regionale,
- proiectele prioritare la nivelul celor 6 județe, care fac parte din Regiunea Nord-Vest.

A. Proiect strategic regional

Din această categorie momentan face parte un singur proiect, referitor la infrastructura de drumuri județene din regiune.

Criteriile generale avute în vedere pentru proiectul strategic prioritar au fost, conform celor comunicate de MDRAP:

- sunt parte din inițiative integrate multi-dimensionale și inter-sectoriale;
- au impact local sau regional semnificativ și impact teritorial cât mai mare;
- contribuie la atingerea obiectivelor regionale;
- sunt sprijinite de actorii-cheie, sunt elaborate în parteneriat;
- sunt sustenabile;
- sunt în sinergie cu alte inițiative existente sau viitoare.

Traseul regional prezentat mai jos se bazează pe baza analiza conectivității la rețeaua TEN-T și având în vedere necesitatea conectării zonelor turistice și industriale la rețea prin intermediul unei rețele secundare de drumuri județene viabile (cu stare tehnică adecvată). Analiza ține cont și de dezideratul de a crește atractivitatea orașelor din regiune pentru investitori prin creșterea numărului de locuitori care au acces la orașe într-un timp de deplasare rezonabil (sub 60 de minute). Din analiză rezultă (vezi figura de mai jos) un traseu format din drumuri județene care asigură accesul la rețeaua TEN-T, care, în funcție de finanțările existente va putea fi finanțat integral sau parțial din Programul Operațional Regional 2014-2020.

Segmentele de drum, incluse în traseul regional, și prezentate mai jos inclusiv în format cartografic privesc:

- Modernizarea DJ 795 (Salonta-Tinca), de la km 0+000 la km 23+320, L= 23,320 km; DJ 792A (Tinca-Belfir), de la km 42+720 la km 38+700, L= 4,020 km ; DJ 709A (Belfir - DN 76), de la km 12+946 la km 45+569, L= 32,623 km ;
- Modernizarea DJ 764A (Beiuș-Stâna de Vale), de la km 0+000 la km 27+900, L= 26,300 km; DJ 108J (Stâna de Vale - Remeți), de la km 34+100 la km 18+500, L= 20,371 km; DJ 108K (Remeți - limită jud. Cluj) de la km 13+190 la km 26+455, L= 13,265 km; DJ 108K(limita judet Bihor - Baraj Dragan), de la km 26+455 -km 29+495 cu L = 3, 04 km; DJ 764B (Baraj Dragan – DN1), de la km 22+600 la km 0+000 cu L= 22,600 km; DJ108A (lim jud. Cluj – Bogdana - Romanasi), de la km . 7+400 la 39+627
- Modernizarea DJ 172 D , km 0+000-92+862 , Muresenii Bargaului - Lunca Ilvei-lim. Jud. Suceava, L=85,591; DJ172 A Lim.jud.Cluj - Strugureni de la km 24+607 la km33+000, L=8,393 km; DJ 172E , Strugureni - (DJ 151) Lechinta de la km 0+000 la km14+692, L=14,692 km; DJ 172G Chiraleș – Sărățel de la km 10+400 la km 24+002, L= 13, 36, DJ 172 A, lim. jud. Bistrița-Năsăud - Țaga; km 33+000 - km 39+400; DJ

- 109C (intersecție DJ 172A) Țaga - Sucutard - (intersecție DJ 161 G); km 17+600 - km 25+260, L=7,66 km; DJ 161 G (intersecție DJ 109 C) Sucutard - Petea -Palatca-DN16; km 0+000 - km 19+440, L=19,44 km
- Modernizarea DJ 161 (intersecție DN 16) - Gadalin - Bontida - DN 1C km 0+000 - km 17+000, L= 17 km; DJ 109 (Rascruți - Borsa - Aschileu - Lim jud Salaj), km 0+000 - km 32+670, L= 32,67 km.
 - Modernizarea DJ 182 B, sector Șomcuța Mare - Coaș (int. DJ 182 C); DJ 182 C, DJ 182 B - Coaș -Copalnic -Copalnic Mănăștur -Vad -Lăschia - Făurești - DJ 184 (Surdești); DJ 186, sector Bârsana (DJ 185) -Strâmtura-Rozavlea - Șieu - Bogdan Vodă (int. DJ 188); DJ 188, Vișeu de Jos (DN 18) - Bocicoel - Bogdan Vodă (DJ 186)
 - Modernizarea DJ 108 D, sector lim. Jud. Sălaj - Ariniș - Rodina - Gârdani (DJ 108 A); DJ 108 A, sector Gârdani - Fărcașa -Sârbi -Tămaia -Buzești -Ardusat (DJ 193); DJ 193 lim. Județ Satu Mare - Ardușat - Colțirea - Hideaga (DN 1C); DJ 193 (Satu Mare-Borlești), de la km 0+000 la km 41+300, L= 41,300 km;
 - Modernizarea DJ 191 C (Nușfalău-Crasna-Zalău-Creaca, km 0+000-28+115-41+325-50+025); DJ 108D: DN 1H (Crișeni) - Cehu Silvaniei (DJ 196), km 0+000 - 22+550; DJ 196: lim jud. Satu Mare - Cehu Silvaniei - Benesat DJ 108A), km 28+000-28+900 - 36+080-43+150; DJ 196 (Hodod - Corund pana la limita cu jud. SJ), de la km 2+600 la km 28+000, L= 25,400 km; DJ 108P(Hurezu Mare), de la km 0+000 la km 2+000, L= 2,000 km ; DJ 108R (Beltiug Dobra Băi pana la DN19), de la km 0+000 la km 10+305, L= 10,305 km ;

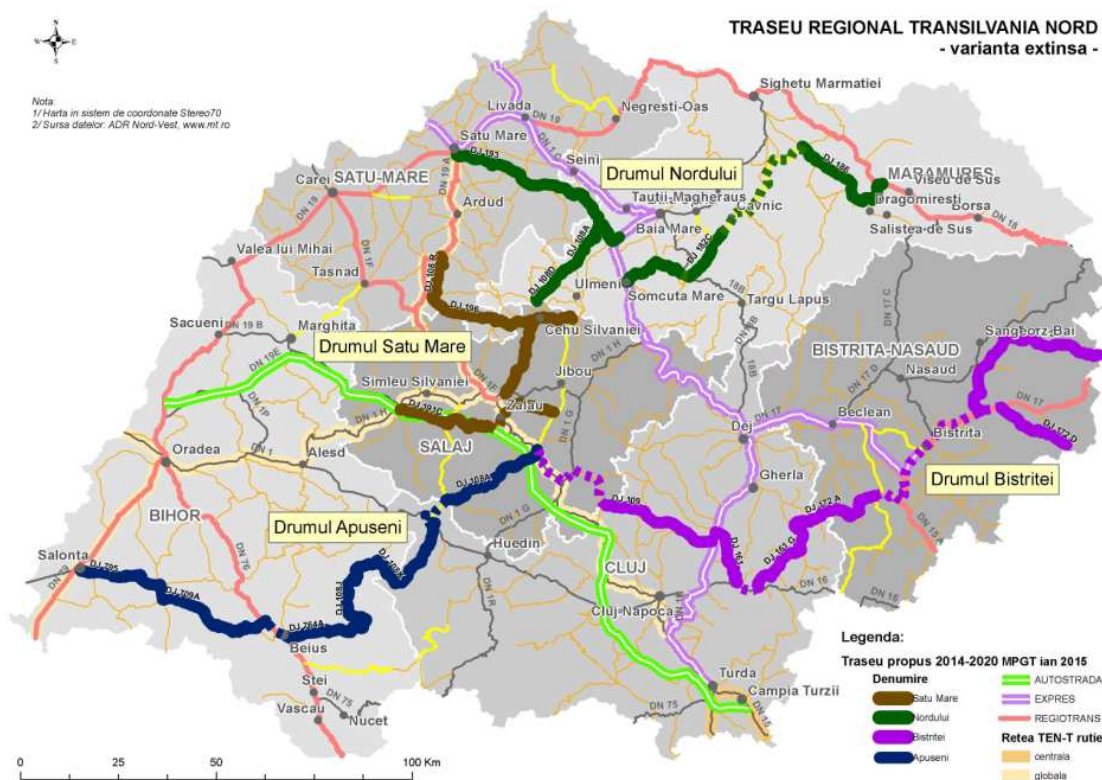


Figura 54. Drumurile județene propuse spre modernizare prin POR 2014-2020

Sursa: ADR Nord-Vest

Menționăm faptul că, într-o etapă ulterioară, de dezvoltare a documentațiilor tehnice și economice anumite segmente pot suferi modificări.

B. Idei de proiecte rezultate în urma discuțiilor în cadrul Grupurilor tematice regionale

Mai jos sunt prezentate două propuneri rezultate în urma analizei și dezbaterilor din cadrul grupului tematic Infrastructuri locale și regionale cu reprezentanți din domeniul sănătății și educației. Propunerile sunt prezentate cartografic și privesc:

- o rețea teritorială a infrastructurii de sănătate,
- o rețea teritorială a unităților de învățământ preuniversitar.

Rețeaua de infrastructură de sănătate propusă pentru finanțare pe perioada 2014-2020 ține cont în special de comunitățile izolate (rețeaua de spitale, ambulatorii, centre multifuncționale și centre de permanență este capilară) și de asigurarea accesului acestor comunități la servicii de sănătate.

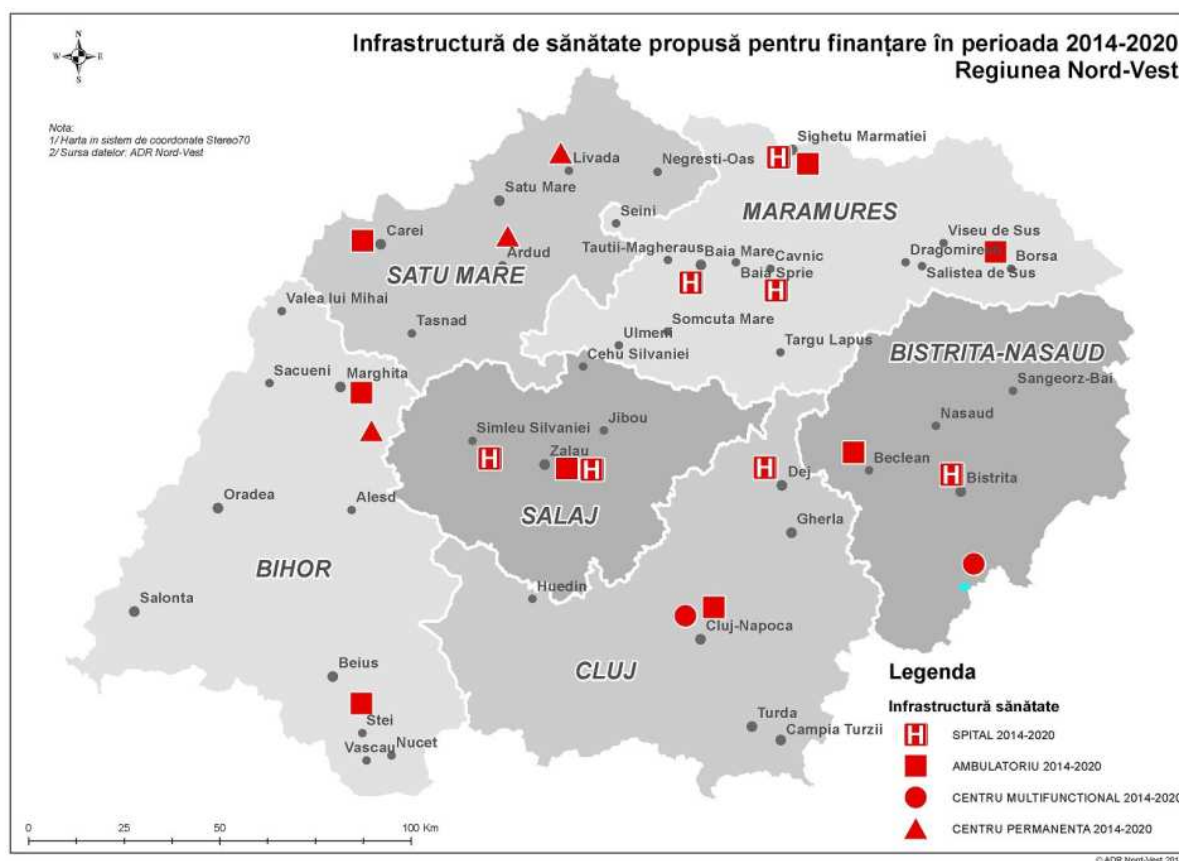


Figura 55. Rețeaua teritorială de spitale, ambulatorii, centre de permanență și centre multifuncționale propuse pentru perioada 2014-2020 în Regiunea Nord-Vest

Sursa: ADR Nord-Vest, realizat pe baza consultărilor publice

Rețeaua unităților de învățământ preuniversitar propusă pentru finanțare pe perioada 2014-2020 a fost analizată din punctul de vedere al viabilității și capacității acestora de a asigura condiții pentru cuprinderea în învățământ a copiilor și adulților provenind din grupuri

defavorizate (familii sărace, romi, populație rurală etc.). Deși din punct de vedere calitativ nu s-a putut face o analiză tendința populației majoritare de excludere, în special a romilor, este evidentă (lucru demonstrat de rata mică de cuprindere în învățământ a romilor). În consecință a fost construit un „profil” al unității/grupului de unități școlare care pot asigura condiții pentru educație incluzivă din punctul de vedere al infrastructurii și dotărilor existente (în materie de dotări care favorizează participarea la educație - cămine, bibliotecă, cantină, laborator IT, etc.) precum și din perspectivă calitativă, aici impunându-se stabilitatea financiară, respectiv numărul de elevi: aproximativ 7-800 în mediul rural, respectiv 1400-1500 elevi (participanți la procesul de învățământ) în mediul urban.

S-a ținut cont desigur și de situația existentă privind investițiile astfel că a rezultat o rețea de unități/grupuri de unități școlare prioritare pentru investiții pentru perioada 2014-2020 (vezi figura de mai jos). Nu în ultimul rând s-a ținut cont în analiză de zonele izolate precum și de zonele cu rată mare a populației în risc de excluziune socială.

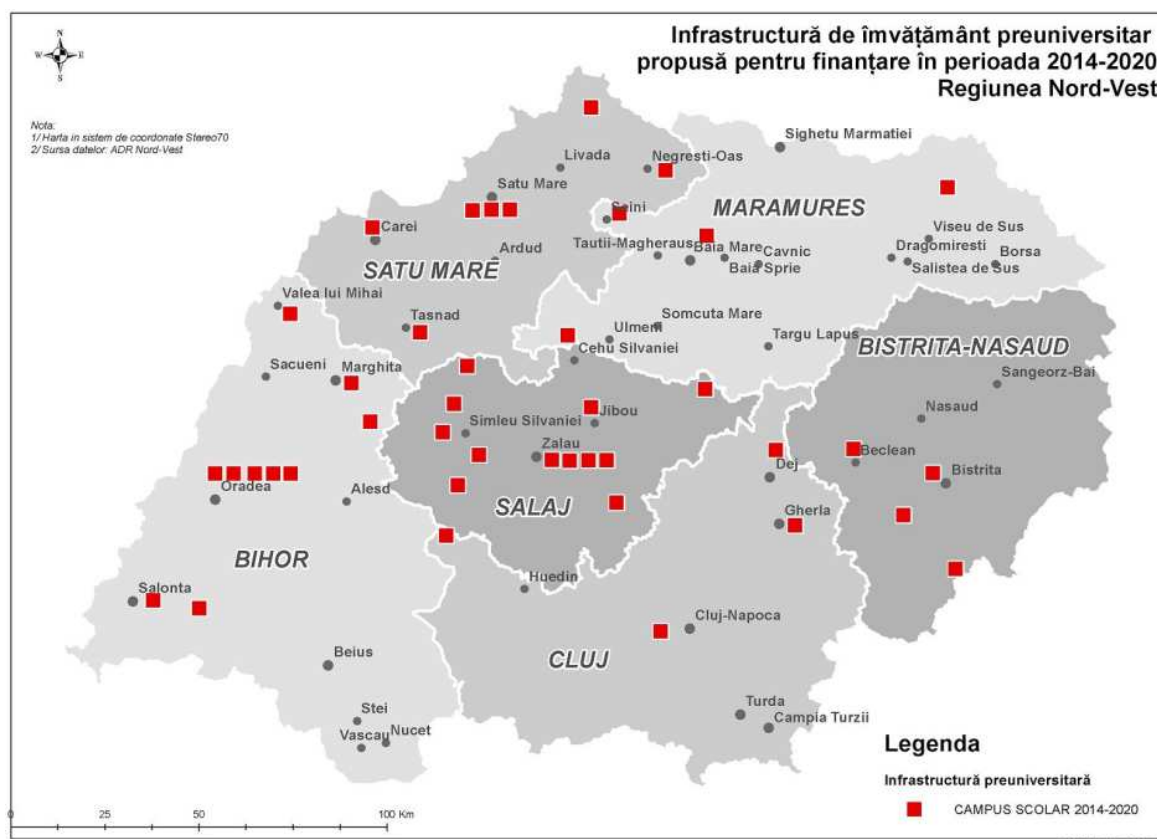


Figura 56. Rețeaua teritorială a unităților de învățământ preuniversitar (sau grupărilor de școli) cu potențial incluziv și de viabilitate, propuse pentru perioada 2014-2020 în Regiunea Nord-Vest

Sursa: ADR Nord-Vest, realizat pe baza consultărilor publice

O atenție deosebită va trebui acordată acelor școli din rețeaua regională a unităților școlare prioritare care formează forță de muncă în sectoarele economice corespunzătoare domeniilor de specializare inteligentă.

C. Proiecte prioritare ale consiliilor județene

ADR Nord-Vest a solicitat Consiliilor Județene, în calitatea acestora de autorități responsabile cu planificarea dezvoltării la nivel județean, să stabilească un portofoliu de proiecte prioritare pentru perioada 2014-2020.

Proiectele propuse sunt grupate pe județe în tabelul următor, și conform solicitărilor venite din partea actorilor cheie lista va fi finalizată în cursul anului 2015, după ce vor fi aprobate toate Programele Operaționale, respectiv vor apărea condițiile de eligibilitate în cadrul ghidurilor:

**PORTOFOLIUL PROIECTE PRIORITYRE
(aprilie 2015)**

	DENUMIRE PROIECT	BENEFICIAR		LOCALIZARE	STADIU ACTUAL	BUGET ESTIMATIV (MIL EUR)	Surse de finantare
	TITLU/DESCRIERE	LIDER	PARTENERI	LOCALITATI (la nivel de UAT)	(FP, SF, DALI, PT)		
BIHOR							
1	1. Stimularea procesului de dezvoltare urbană la nivelul municipiului Oradea și a spațiului urban: - construcția unui coridor de dezvoltare sub forma unui inel de centură; - realizarea în Oradea a două structuri de sprijinire a afacerilor, funcționale	A.D.I Zona Metropolitană Oradea				75,00	POR
2	2. Realizarea unui sistem ecologic de alimentare cu apă și colector/epurare a apelor uzate și a unui sistem integrat de gestionare a deșeurilor în Parcul Național Apuseni	Județul Bihor	Comuna Pietroasa Comuna Budureasa			5,00	POIM,PNDR
3	3. Reparații capitale și amenajări interioare sediu nou Muzeul Țării Crișurilor, Oradea	Județul Bihor	Municipiul Oradea	Oradea	SF/PT de actualizat	8,00	POR
4	4. Construirea de parcuri industriale în zonele Beiuș, Tileagd, Marghita	Județul Bihor	Municipiul Beiuș Comuna Tileagd Comuna Abram	Beiuș Tileagd Abram		18,00	POR
5	5. Construire, extindere și modernizare terminale de pasageri și terminal cargo la Aeroportul Oradea	Județul Bihor	Regia Autonomă Aeroportul Oradea	Oradea		53,19	POIM
6	PROIECTUL "SISTEM DE MANAGEMENT INTEGRAT AL DEȘEURILOR "in jud. Bihor, COD SMIS CSNR 39619 - FAZA 2- POIM-2014-20120	Județul Bihor	CONSILIUL JUDETEAN BIHOR			20,40	POIM
BISTRIȚA - NĂȘĂUD							
7	Realizarea complexului sportiv și de agrement Unirea - Wonderland în Municipiul Bistrița: 1. Complex de agrement acvatic Aquapark Bistrița; 2. Partie de ski; 3. Drum de	Mun. Bistrița		Mun. Bistrița	1. contractare/elaborare DTE 2015; 2. Contractare executie lucrari 2015; 3. contractare/elaborare DTE 2015; 4. PUZ	38	1. POR?/ PPP/ Credit bancar; 2. Credit bancar; 3. Buget local/ Credit bancar/ POIM; 4. Credit bancar/ PPP/ Buget local

8	Extindere și modernizare infrastructură de apă și apă uzată în jud. Bistrița-Năsăud- faza a II-a. Investițiile necesare sunt: 1. Rețele de aducțiune de apă potabilă 37 localitati 2. Rețele de distribuție apă potabilă în 46 localitati; 3. Canale colectoare	ADI Apă Canal, Aquqabis, județul Bistrița-Năsăud		37 localitati	Achiziție consultanță	144	POIM
9	Dezvoltarea turistică și a domeniului schiabil pe Valea Bârgăului și dezvoltarea zonei turistice Colibița. 1.Domeniul schiabil:Părție de schi cu instalatie de transport pe cablu(Teleschi), -Telegondola, -Telescaun fix, -Sistem de zapada artificiala.	ADI Turism in Bistrița-Năsăud			SF in lucru	65	
10	Reabilitarea și restaurarea Castelului din localitatea Posmuș. Localizare: Comuna Sieu, sat Posmus. Activitati proiect: Obiectul investiției este reabilitarea, consolidarea, restaurarea și conversia funcțională a Castelului din localitatea Posmuș în centru	Județul Bistrița-Năsăud			PT in lucru	6	POR
11	Modernizare, extindere și dotare UPU SMURD Bistrița. Activitati: extindere cladire parter+etajare un nivel heliport pe cladire+lift la heliport-UPU:	Județul Bistrița-Năsăud			PT care vse va actualiza după ce apare ghidul	5	POR
12	Cetatea Medievala Bistrita - Regenerarea ubana a centrului istoric - PIDU II : 1. Reabilitarea pasajelor pietonale; 2. Marcarea zidului cetatii si reconstruirea Portii Lemnelor; 3. Reabilitarea Turnului Dogarilor; 4. Reabilitarea si modernizarea straz	Mun. Bistrița		Mun. Bistrița	1. - 5. contractare/ elaborare DTE 2015; elaborare document strategic PIDU II 2015; 6. - 7. DTE realizata	45	POR
13	Realizarea variantei ocolitoare Bistrița Sud	Mun. Bistrița		Mun. Bistrița		175	POIM
14	Construirea unui centru de transport intermodalConstruirea unui centru de transport intermodal si reabilitarea si modernizarea magistralelor de transport public in Municipiul Bistrita: 1. Centru de transport intermodal; 2. Linie v	Mun. Bistrița	Operator trasnport public	Mun. Bistrița	Contractare/ elaborare DTE 2015; contractare/ elaborare plan de mobilitate 2015	60	POR

15	Management participativ și integrat al Rezervației biosferei M-ții Rodnei (Parc Național-Sit Natura 2000). - construirea unui centru de vizitare performant pentru vizitatorii Munților Rodnei; - crearea a 2 trasee tematice (Pestera Baia lui Schneider, Iacu)	Județul Bistrița-Năsăud	Primăria Rodna; PNMR	Rodna	PT	4	POS Mediu; live+ Natura și biodiversitate; POIM AP 6 Protejarea biodiversității
16	Centru integrat de cercetare-inovare aplicată în jud. Bistrița-Năsăud în domeniile: electro-mecanic, mase plastice, acumulatori și baterii, trefilarea firelor la rece, turism, prelucrarea lemnului, agro-alimentar, industrii creative	Universitatea tehnică	județul Bistrița-Năsăud			3	POC
CLUJ							
17	Construire spital pediatric monobloc	Județul Cluj	UMF				
18	Centru expozițional regional	Județul Cluj	Camera de Comerț			89,00	
19	Pista de decolare+ aterizare 07-25, etapa a II-a supratață de mișcare și facilități tehnico-operaționale aferente	Județul Cluj				45,00	POIM
20	TETAPOLIS - Parc științific și tehnologic	Județul Cluj	USAMV Cluj, Primaria Baciu		SF	55,00	POR
21	Drum de legătură între Municipiul Cluj-Napoca - Autostrada Transilvania - comuna Gilau - poarta de acces în zona munților	Județul Cluj					
22	Cluj Innovation City	Municipiul Cluj Napoca		Cluj Napoca	Studiu fezabilitate	200,00	
23	Reamenajare faleză Somes în municipiul Cluj Napoca - Somes waterfront redevelopment	Municipiul Cluj Napoca		Cluj Napoca	Studiu fezabilitate	40,00	POR
24	Centrul cultural Transilvania-Filarmonica	Municipiul Cluj Napoca		Cluj Napoca		40,00	
25	Măsuri de eficiență energetică în cadrul clădirilor publice și condominiilor	Municipiul Cluj Napoca		Cluj Napoca	SF	20,00	

26	Dezvoltare urbană durabilă în Municipiul Cluj-Napoca: Principalele componente: - Achiziționarea mijloace de transport ecologice (troleibuze- tramvaie) - Prolungirea liniei de tramvai de la capăt de linie la aeroport, prelungirea liniei la comuna Flores	Municipiul Cluj Napoca		Cluj Napoca	SF pentru prima componenta	68,00	POR
27	Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității pentru integrarea comunităților defavorizate, marginalizate	Municipiul Cluj Napoca		Cluj Napoca		10,00	POR, POCU
MARAMUREȘ							
28	Reconversia funcțională și dotarea medicală a B.O și A.T.I din cadrul Spitalului Județean Maramureș	Consiliul Județean Maramureș	Spitalul județean Maramureș	Baia Mare	SF	10,50	POR
29	Calea apelor - protejarea, punerea în valoare și aducerea în circuitul turistic a resurselor de apă minerală din județul Maramureș	Consiliul Județean Maramureș	UAT-uri din județul Maramureș	Județul Maramureș	Studiu realizat	5,00	POR
30	Proiect integrat de reabilitare și construire case de tip familial în județul Maramureș	DGASPC Maramureș	Consiliul Județean Maramureș	Baia Mare Ocna Șugatag Sighetu Marmăției	FP	3,00	POR
31	Crearea Infrastructurii de Afaceri a Zonei Metropolitane Baia Mare, prin înființarea rețelei de parcuri eco-industriale, tehnologice și logistice, inclusiv structuri suport de tip CDI in zona Baia Mare	Municipiul Baia Mare ZM Baia Mare		Baia Mare	SF	50,00	POR
32	VARIANTĂ ocolitoare a centrului civic al orașului Borșa, în regim stradal	Primăria Orașului Borșa		Oraș Borșa	SF	0,5	
33	Înființare parcuri industriale economice suport/ parc științific/tehnologic pentru susținerea dezvoltării transfrontaliere RO-UA	Județul Maramureș		Sighetu-Marmatiei		12,00	POR
34	Drum expres Baia Mare - Satu Mare - Vaja (HU)	Județul Maramureș	Județul Satu-Mare	Baia Mare -Satu Mare - PTF Petea - Csengersima - racord M43 - Matesyalka - Vaja racord M3 Budapesta	SF	200,00	POIM
35	Extindere și modernizare Aeroport Internațional Baia Mare	Județul Maramureș	UAT Baia-Mare UAT Tăuții Măgherauș ZM Baia Mare	Tăuții Măgherauș	Actualizare și completare SF	115,59	POIM
36	Rețea transfrontalieră salvamont în județele Maramureș și Satu Mare (RO), Ivano-Frankivsk (UA) și Presov (SK)	Consiliul Județean Maramureș	Consiliul Regional Zakarpattya Regiunea Presov Serviciul de Salvare Montană Serviciul public Salvamont	Județul Maramureș Județul Satu-Mare Ucraina: Ivano Frankivsk	prergătire documentație achiziție doc.tehn.	13,00	POR
37	Centru logistic pentru legume/fructe/fructe de pădure și alimente perisabile	Consiliul Judean Maramureș	GAL Mara Natur GAL Mara Gutai	zona adiacenta Baia Mare, zonă adiacentă Tg.Lăpuș și Recea	Consultare publică	10,00	PNDR POR

SATU - MARE							
38	Modernizare DJ 108L Tasnad - Cig - Eriu Sâncrai - Craidorolț - Piscari - Terebesti - Gelu – Madaras	Județul Satu-Mare			SF	27,57	
39	Infrastructură sanitară – condiția pentru un act medical de calitate și o viață mai bună	Județul Satu-Mare		Satu-Mare	SF	3,74	POR
40	ENERGENCY - Energie eficientă regenerabilă	Județul Satu-Mare		Satu-Mare	SF, PT	31,00	POR
41	Turismul sătmărean – o oază de tradiție și sănătate naturală	Județul Satu-Mare	Comuna Beltiug	Beltiug	PT, DDE	3,23	
42	Cetatea Medievala din Medieșu Aurit – traditie si identitate (amenajare galerii subterane)	Județul Satu-Mare	Comuna Medieșu Aurit	Medieșu Aurit	SF	3,50	POR
SĂLAJ							
43	Lucrări de intervenție în vederea creșterii eficienței energetice la imobilele aflate în patrimoniul Consiliului Județean Sălaj din str. Avram Iancu nr. 7 și str. Kosuth nr. 17	Județul SĂLAJ	N.R.	Zalău	DALI	3,00	POR
44	Lucrări de intervenție în vederea creșterii eficienței energetice la Clădirea Centrului Militar Județean din str. Lt.Col.Pretorian,	Județul SĂLAJ	N.R.	Zalău	DALI	2,5	POR
45	Lucrări de intervenție în vederea creșterii eficienței energetice la imobilul aflat în patrimoniul Consiliului Județean Sălaj din comuna Sărmășag	Județul SĂLAJ	NR	Sarmasag	DALI	2,00	POR
46	Lucrări de intervenție în vederea creșterii eficienței energetice la Clădirea Palatului Administrativ al Consiliului Județean Sălaj din Piata 1 Decembrie 1918, nr. 12	Județul SĂLAJ	NR	Zalău	DALI	1,00	POR
47	Dotarea cu aparatură medicală a Spitalului Județean de Urgență Zalău	Județul SĂLAJ	NR	Zalău	Studiu de investitii	7,50	POR
48	Dotare cu aparatură și echipamente medicale a ambulatoriului integrat de specialitate din cadrul Spitalului Județean de	Județul SĂLAJ	N.R.	Zalău	Studiu de investitii	3,40	POR
49	Extindere și modernizare secție de psihiatrie din cadrul Spitalului Județean de Urgență Zalău	Județul SĂLAJ	N.R.	Zalău	DALI	3,40	POR
50	Restaurarea ansamblului "Castel Beldy"	Județul SĂLAJ	N.R.	Jibou	SF	4,50	POR
51	Promovarea obiectivelor culturale și turistice din județul Sălaj	Județul SĂLAJ	NR	Zalău		0,30	POR
52	Promovarea obiectivului cultural - istoric castrul roman Porolissum prin organizarea unui festival de teatru antic	Județul SĂLAJ	N.R.	Moigrad	FP	0,50	

ANEXA 2 - Registru de evidență a observațiilor/proponerilor de revizuire a PDR 2014-2020 primite de la partenerii regionali în procesul de consultare publică

Nr. crt.	Nr. ADR / DDS, data	Expeditor	Conținut	Rezoluție
1	Mail, 16.07.2013, completat cu 100IN/22.09.2013 și 1060IN/01.10.2013	Eniko Vincze, UBB	Document "Comunități marginalizate de romi și abordarea integrată a dezvoltării socio-teritoriale. Propuneri privind corelarea politicilor dedicate incluziunii sociale a romilor cu politicile mainstream de incluziune socială și cu planul de utilizare a fondurilor europene în perioada 2014-2020" și observații punctuale pe PDR, cu precădere în relație cu problematica incluziunii sociale	S-au acceptat propunerile, completându-se analiza SWOT, viziunea, obiectivele strategice de dezvoltare pe termen mediu și lung, justificarea priorităților .
2	8239/ 18.07.2013.	Peter Kovacs, Secretar General, UDMR	Document „Transilvania 2020. Dezvoltarea Locală Plasată Sub Responsabilitatea Comunității”(propuneri UDMR)	S-a analizat documentul transmis și s-a constatat corespondența obiectivelor din cele două documente. Măsurile identificate de UDMR se regăsesc între măsurile propuse în PDR. Alocările financiare cad în atribuția Guvernului.
3	88IN/ 13.08.2013 Mail, 25.07.2013	Cristian Hetea, ANR	Propuneri incluziunea socială a romilor	Elementele propuse au fost integrate, în urma propunerii, prin acțiunile definite.
4	89IN/13.08.2013 Mail, 30.07.2013	Ionut Giurgi, ZM Baia Mare	Actualizare denumire pentru ADI ZM Baia Mare și document „Concept de dezvoltare ZM Baia Mare”	S-a corectat denumirea ADI ZM Baia Mare (pagina 20 din PDR versiunea septembrie 2013). Materialul trimis a fost luat în considerare la întocmirea portofoliului de proiecte.

Nr. crt.	Nr. ADR / DDS, data	Expeditor	Conținut	Rezoluție
5	87IN/13.08.20 13 9261/13.08.20 13	Elena Nițulescu, Philips România	Propuneri de completări la priorități și indicatori	Unele propuneri sunt prea specifice (folosirea tehnologiei LED, aparate MRI, CT-scan). Anumiți indicatori (sau echivalenți) apar în PDR (de ex. „scăderea consumului primar de energie al rețelei de iluminat public – kWh/an” este echivalent cu indicatorul propus „cantitatea de energie electrică economisită consumată pentru iluminat”), alți indicatori nu țin exclusiv de PDR (număr de accidente, rata infraționalității).
6	101IN/25.09.2 013 Mail, 20.09.2013	Rarița Zbranca, Asociația Cluj – Capitală Culturală Europeană	S-au transmis două materiale relevante pentru documentele strategice regionale și pentru modul în care obiectivele legate de coeziunea socială pot fi îndeplinite/facilitate prin cultură și a promis că va trimite propuneri concrete	N.R.
7	102IN/22.09.2 013 Mail, 22.09.2013	Antoni Poienaru	Sugerează să solicităm date de la APIA și APDRP referitoare la o serie de indicatori	S-a analizat oportunitatea utilizării unor date din alte surse decât Eurostat și INS, dar, pentru asigurarea comparabilității, s-a decis păstrarea surselor menționate ca fiind cele oficiale. În fapt, APIA și APDRP furnizează informații pentru INS.
8	107IN/26.09.2 013 Mail, 26.09.2013	Dorel Coica, ADI ZMSM	Componentă și date statistice actualizate ADI ZMSM	S-au corectat datele din PDR referitoare la ADI ZMSM. S-a modificat harta de la pagina 21, astfel încât ZMSM să corespundă cu ADI ZMSM, cu excepția comunelor Botiz, Urziceni și Vetis, înconjurate de UAT din ADI ZMSM.

Nr. crt.	Nr. ADR / DDS, data	Expeditor	Conținut	Rezoluție
9	108IN/04.10.2 013 Mail, 04.10.2013	Terezia Tunde Lochli, Asociația Organizația Caritas a Diecezei Satu Mare	Completări la priorități / proiecte strategice pentru Obiectivul 3 din PDR	Acțiunile reformulate sub prioritatea 3 (fost obiectiv 3) sunt general formulate și acoperitoare..
10	Mail, 07.10.2013	Oana Chiorean, Serviciul Promovare Proiecte de Dezvoltare, Direcția de Dezvoltare și Investiții, Consiliul Județean Maramureș	Corelare proiecte propuse de CJ Maramureș cu prioritățile din Strategia PDR 2014-2020 „Patrimoniul natural montan reprezentat de Munții Maramureșului, Munții Rodnei, Munții Gutâi, Munții Țibleșului, poate fi exploatat prin dezvoltarea unor stațiuni montane noi sau existente și prin exploatarea turistică a zonelor”	Portofoliul de proiecte este în curs de elaborare și se analizează toate propunerile primite.
11	Mail, 15.10.2013 113IN/15.10.2 013	Ciprian Morcan, Cluster Mobilier Transilvan, AgroTransilvani a Cluster	<ol style="list-style-type: none"> 1. Includerea producției de mobilă printre domeniile cu potențial inovativ în regiune. 2. Susținerea dezvoltării economice a regiunii prin intermediul structurilor asociative (susținerea poliilor de competitivitate / clusterelor emergente indiferent de domeniu). Crearea și promovarea unui nou design economico-social regional bazat pe cooperare și parteneriat. 3. Înființarea unor birouri regionale în sprijinul consolidării și dezvoltării structurilor asociative (poli de competitivitate / clustere) și pentru facilitarea 	<ol style="list-style-type: none"> 1. S-a inclus sectorul „producție de mobilă” în lista domeniilor de specializare inteligentă ale regiunii (Viziunea 2034). 2 și 3. Ideea susținerii poliilor de competitivitate / clusterelor emergente (2) și înființarea unor birouri regionale în sprijinul consolidării și dezvoltării structurilor asociative (3) – apare în măsura „sprijinirea clusterelor existente, dar și identificarea potențialelor clustere, înființarea acestora, programe de informare, schimb de bune

Nr. crt.	Nr. ADR / DDS, data	Expeditor	Conținut	Rezoluție
			<p>unor relații trans-sectoriale (cross-cutting).</p> <p>4. Încurajarea înființării start-up-urilor și spin-off-urilor inovative în cadrul universităților, prin încurajarea colaborării directe cu Oficiul Registrului Comerțului.</p> <p>5. Susținerea structurilor asociative din sectorul agroindustrial prin exemplificarea celor care activează în domeniu (ex. AgroTransilvania Cluster, Someș Arieș Cooperativa Agricolă, Cooperativa Agricolă Lunca Someșului Mic)</p> <p>6. Referitor la prioritatea 3.3. linia 4, se consideră că adaptarea ofertei educaționale nu ar trebui să se facă la nivelul mediului educațional, ci la nevoile mediului economico-social, în caz contrar se va continua formarea de "șomeri". Tot la această linie, se consideră că abandonul școlar este un indicator, iar prioritatea ar trebui să fie stimularea tinerilor pentru formare și perfecționare, creșterea gradului de ocupare a tinerilor absolvenți concomitent cu stimularea financiară și fiscală a agenților economici care pun la dispoziție stagii de pregătire practică și care ulterior angajează tineri absolvenți, toate aceste măsuri cu impact asupra reducerii abandonului școlar.</p> <p>7. Susținerea reînființării colegiilor tehnice în zonă, în parteneriate public-privat. Implicarea agenților economici din regiune în formarea și pregătirea profesională.</p>	<p>practici, transfer de know-how, măsuri de internaționalizare ale clusterelor existente și emergente" (Prioritatea 1.1.)</p> <p>4. Încurajarea înființării start-up-urilor și spin-off-urilor inovative în cadrul universităților – apare, într-o exprimare puțin mai generală, ca măsură la Prioritatea 1.1. („stimularea și sprijinirea inițiativelor antreprenoriale, precum start-up, spin-off și microîntreprinderi”)</p> <p>5. S-a inclus acțiunea „Crearea și dezvoltarea clusterelor, a lanțurilor de furnizori și a grupurilor de producători” la prioritatea 1.6 și 7. Au fost reformulate acțiunile.</p>

Nr. crt.	Nr. ADR / DDS, data	Expeditor	Conținut	Rezoluție
12	13326/23.10.2013 114IN/23.10.2013	Vakar Istvan, ADI Transilvania de Nord	Detalierea măsurii „măsuri de prevenire a situațiilor de urgență” (prioritatea 3.7) cu indicatori pentru ISU, Necesitatea continuării și extinderii finanțării pentru ISU: înființarea de noi subunități în teritoriu, dotarea acestora și a celor existente cu autospeciale performante; finanțarea infrastructurii necesare pentru prevenirea și gestionarea situațiilor de urgență. „Menținerea unei priorități de sine stătătoare pentru ISU, cu buget individualizat, cu o categorie mai largă de echipamente, dotări și chiar infrastructură”.	Secțiunea „Corelarea strategiei regionale cu obiectivele tematice și țintele din Strategia Europa 2020” se referă strict la indicatorii țintă UE 2020, iar indicatorii propuși (timp de alertare, timp de răspuns, raza de intervenție, viteza medie de deplasare) nu se leagă de aceste ținte. Activitatea ISU, fiind un serviciu public, în spiritul PDR, se încadrează la Prioritatea 4., prioritatea de investiție 4.2, exprimarea fiind suficient de generală pentru a permite finanțarea activității ISU.
13	Mail, 04.02.2014	Fundația Ruhama	<ol style="list-style-type: none"> 1. Înlocuirea termenului de „creșă” cu „centru de educație și îngrijire timpurie” 2. Analiză comparativă creșe urban/rural 3. Analiză pentru stabilirea exactă a numărului de unități școlare care oferă servicii ante-preșcolare conform legii 4. Includerea unui obiectiv specific în cadrul obiectivului strategic “Creșterea investițiilor în capitalul uman și social al regiunii, în vederea asigurării suportului pentru o dezvoltare durabilă”, care să prevadă dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor de tip centre de educație și îngrijire timpurie și educație ante-preșcolară în regiune. 5. Includerea unei măsuri suplimentare la prioritatea 3.6., care să prevadă “Sprijinirea proiectelor care dezvoltă servicii pentru copiii între 0 ani și vârsta la care este obligatorie școlarizarea acestora, în zonele populate intens de copii din familii excluse social” 	<ol style="list-style-type: none"> 1. S-a înlocuit termenul de „creșă” cu „centru de educație și îngrijire timpurie” în PDR 2, 3 și 6. Datele statistice disponibile nu ne permit efectuarea analizelor recomandate. 4, 5 și 7. Acțiunile reformulate sunt acoperite pentru modificările propuse.

Nr. crt.	Nr. ADR / DDS, data	Expeditor	Conținut	Rezoluție
			<p>6. Analiză: câte dintre centrele rezidențiale menționate vârstnicii dependenți; dacă reiese că sunt ocupate de persoane semi-dependente sau independente.</p> <p>7. Recomandăm includerea unei măsuri pentru dezvoltarea centrelor rezidențiale destinate cu precădere persoanelor dependente fizic și care necesită îngrijiri pe termen lung.</p>	
14.	E-mail 24.02.2015	Consiliul Județean Satu Mare	Propunere pentru Unitatea de Planificare Teritorială Satu Mare, deoarece proiectele propuse pentru perioada 2014-2020 în vederea definirii unei strategii integrate de dezvoltare sunt la nivel de județ.	Cele 33 de UTP-uri erau doar propuneri, bazate pe structurile asociative existente și vizau nivelul sub-județean. Pentru a nu crea confuzie s-au scos din document.

Bibliografie

Surse disponibile on-line (la data întocmirii documentului):

1. Strategia „Europa 2020”, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:EN:PDF>
2. Cadrul strategic pentru Amenajarea Teritoriului Uniunii Europene (ESDP), http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/pdf/sum_en.pdf
3. Cadrul Strategic Comun, părțile 1 și 2 , http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/working/strategic_framework/csf_part1_ro.pdf http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/working/strategic_framework/csf_part2_ro.pdf
4. Conectarea Europei, http://ec.europa.eu/transport/themes/infrastructure/connecting_en.htm
5. Carta albă, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0144:FIN:ro:PDF4>.
Carta alba, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0144:FIN:ro:PDF>
6. Politica privind noua rețea de transport trans-european, http://ec.europa.eu/transport/themes/infrastructure/ten-t-policy/review/doc/com_sec%282011%290101_en.pdf
7. Strategia „Energy 2020”, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0639:FIN:EN:PDF>
8. Programul „Horizon 2020”, <http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/h2020-sections>
9. Strategia Dunării, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0715:FIN:RO:PDF>
10. Institutul Național de Statistică, www.insse.ro
11. EUROSTAT, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/>
12. Acordul de parteneriat, http://www.fonduri-ue.ro/res/filepicker_users/cd25a597fd-62/2014-2020/acord-parteneriat/AP-10.02.2014.RO.pdf
13. Conceptul Strategic de Dezvoltare Teritorială România 2030, http://www.mdrl.ro/_documente/publicatii/2008/Brosura_Conc_strat_EN.pdf
14. Strategia de transport intermodal în România 2020, http://www.mt.ro/nou/_img/documente/strategie_de_transport_intermodal_text.pdf
15. Master Planul pentru Dezvoltarea Turismului Național al României 2007_2026, http://www.mdrl.ro/_documente/turism/studii_strategii/masterplan_partea1.pdf
16. Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030, http://www.mmediu.ro/beta/wp-content/uploads/2012/06/2012-06-12_dezvoltare_durabila_snddfinalromana2008.pdf
17. Strategia pentru transport durabil pe perioada 2007-2013 și 2020, 2030, http://www.mt.ro/nou/_img/documente/strategie_dezvoltare_durabila_noua_ultima_forma.pdf
18. Legea 315/2004, http://www.mdrl.ro/_documente/coop_teritoriala/documente_interes/legislatie_nationala/legea_315.pdf
19. Regional Challenges in the Perspective of 2020. Regional Disparities and Future Challenges (Directorate General for Regional Policy), May 2009 / Provocări regionale în perspectiva anului 2020. Disparități regionale și provocări viitoare; DG Regio, mai 2009
20. Legea nr. 100/2007 pentru modificarea și completarea Legii nr. 351/2001 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național, http://www.mdpl.ro/_documente/dezvoltare_teritoriala/amenajarea_teritoriului/patn_elaborate/seclV/lege_100.pdf

21. Modelul Reilly – Converse este util în estimarea zonei de influență a unui oraș de rang inferior față de un oraș de rang superior; ia în calcul mai multe criterii de ierarhizare a centrelor urbane, precum: numărul de locuitori, poziția în rețeaua de așezări, gama de servicii disponibile în respectivul centru, distanța etc. și permite observarea principalelor fluxuri de interacțiune spațială
22. „Relația dintre educație și învățare pe tot parcursul vieții și piața muncii în Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest” – Ștefania Isăilă, Anca Miron, Daniela Andrei (2009-2011); Institutul de Formare Economică și Socială, Cluj-Napoca, 2011, http://www.stp-nv.ro/docs/studiu_regional_ocupare.pdf
23. Legea 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap (republicată în 2008)
24. Raport elaborat pentru 2003-2011 de către Direcția Servicii Sociale și Incluziune Socială, Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale
25. Raportul „Tendințe sociale”, Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale, 2011
26. „Harta sărăciei în România”, Raport elaborat la cererea Comisiei Naționale Anti-Sărăcie și Promovare a Incluziunii Sociale de către Universitatea București și Institutul Național de Statistică, 2009
27. „Indicele de Dezvoltare Socială a Localităților 2009” – Dumitru Sandu
28. Rezultatele analizei documentare „Sectorul Incluziune socială și combaterea sărăciei” (Proiect cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională prin POAT 2007-2013), mai 2013
29. *Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. An EU Framework for National Roma Integration Strategies up to 2020* / Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul European, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor. Un cadru european pentru Strategii naționale de integrare a comunității roma până în 2020, din 5 aprilie 2011 (COM(2011) 173).
30. *The situation of Roma in 11 Member States. Survey results at a glance, 2012*; FRA, UNDP, European Commission / Situația populației roma în 11 state membre. Rezultatele anchetei pe scurt; Agenția Europeană pentru Drepturi Fundamentale, Programul de Dezvoltare al Națiunilor Unite, 2012
31. „Situația romilor în România 2011. Între incluziune socială și migrație. Raport de țară: Romania” elaborat în cadrul proiectului EU INCLUSIVE – transfer de date și experiențe privind integrarea pe piața muncii a romilor din România, Bulgaria, Italia și Spania (POSDRU/98/6.4/S/63841)
32. „Economia socială și comunitățile de romi; provocări și oportunități”, elaborat în cadrul proiectului POSDRU/69/6.1/S/34922
33. „Economia socială ca soluție a dezvoltării comunităților roma din România”, București, 2012
34. Acord privind noua rețea transeuropeană de transport, semnat între Comisie, Consiliu și Parlament în 30 mai 2013
35. Programul Indicatorilor pentru Antreprenariat (EIP), dezvoltat de OECD și Eurostat
36. Antreprenoriatul în România, Raportul de țară 2010, Monitorul Antreprenoriatului Global
37. Studiile „Investițiile străine directe în România”, BNR, 2005-2011
38. Antreprenoriatul în România, Raportul de țară 2010, Monitorul Antreprenoriatului Global
39. *Avantajul comparativ aparent sau revelat - Zaman Gheorghe, Sistemul de indicatori ai competitivității românești în contextul dezvoltării durabile*, material realizat în cadrul Școlii de Vară Itinerante AFER, 2010
40. Programul LEADER – (extras din Programul Național de Dezvoltare Rurală): finanțează demararea și funcționarea inițiativelor de dezvoltare locală, îmbunătățirea guvernantei locale și promovarea potențialului endogen al teritoriilor; consolidarea coerenței teritoriale și implementarea de acțiuni integrate, ce pot conduce la diversificarea și dezvoltarea economiei rurale, în folosul comunităților
41. Legea nr. 215 din 23 aprilie 2001 – Legea administrației publice locale
42. Legea nr. 13/2007
43. Legea nr. 351/2004
44. Legea nr.238/2004
45. „Glosar de termeni”, <http://www.evaluare-structurale.ro/ro/k-tool/glosar-evaluated/details/5/57/glosar-teoria-schimb%C4%83rii>
46. „Acordul de parteneriat”, versiune oficială martie 2014, http://www.fonduri-structurale.ro/Document_Files/Stiri/00014830/sfvjd_Acord%20de%20parteneriat%20oficial.pdf
47. „Acordul de parteneriat”, versiune oficială iulie 2014, http://www.fonduri-ue.ro/res/filepicker_users/cd25a597fd-62/2014-2020/acord-parteneriat/PA_2014RO16M8PA001_1_1_ro.pdf

Index Tabele:

Tabel 1. Modul de utilizare a terenurilor în Regiunea Nord-Vest (km ²)	16
Tabel 2. Numărul unităților administrativ-teritoriale, la nivelul anului 2011	18
Tabel 3. Evoluția populației urbane din Regiunea Nord-Vest, între 1912-2011	20
Tabel 4. Gradul de urbanizare în Regiunea Nord-Vest la Recensămintele din perioada 1930-2011	20
Tabel 5. Principalii indicatori ai urbanizării în 2011	21
Tabel 6. Rețeaua de așezări din România și din Regiunea Nord-Vest, 2011 vs. 1999	23
Tabel 7. Rata părăsirii timpurie a educației în UE27 și regiunile României, perioada 2005-2012 (%)	36
Tabel 8. Indicatori folosiți la caracterizarea pieței muncii în Regiunea Nord-Vest, anul 2011	38
Tabel 9. Distribuția populației ocupate civile pe sectoare principale ale economiei, pe regiuni de dezvoltare (procent din total populație ocupată civilă per regiune), anul 2011	41
Tabel 10. Evoluția ponderii populației aflate în risc de sărăcie și excluziune socială în populația totală (%) ...	44
Tabel 11. Evoluția ponderii populației aflate în risc de sărăcie materială severă (%)	45
Tabel 12. Ponderea persoanelor care trăiesc în gospodării cu intensitate a muncii foarte scăzută (%)	45
Tabel 13. Evoluția ratei de sărăcie severă (%)	46
Tabel 14. Copii cu părinții plecați la muncă în străinătate, 31 decembrie 2012	47
Tabel 15. Drumuri naționale modernizate [km]	61
Tabel 16. Structura rețelei de cale ferată pe tipuri de linii [km]	62
Tabel 17. Evoluția suprafețelor terenurilor degradate și neproductive în perioada 2005-2011 (ha)	87
Tabel 18. Situri industriale relevante din Regiunea Nord-Vest	92
Tabel 19. Principalii indicatori regionali	99
Tabel 20. Numărul de întreprinderi din Regiunea Nord-Vest, după clasa de mărime, 2005-2011	106
Tabel 21. Principalii indicatori ai întreprinderilor din Regiunea Nord-Vest, pe clase de mărime, 2011	110
Tabel 22. Corelarea principalilor indicatori ai întreprinderilor din Regiunea Nord-Vest, pe principalele sectoare de activitate, în anul 2011	110
Tabel 23. Societăți comerciale cu participare străină la capital și valoarea capitalului social subscris, în perioada 1991-2011, sold existent la 31 decembrie 2011	113
Tabel 24. Zone de concentrare a activității economice din Regiunea Nord-Vest	118
Tabel 25. Sectoarele industriale cele mai importante din Regiunea Nord-Vest	119
Tabel 26. Numărul radierilor efectuate în Registrul Comerțului, în intervalul de timp 2008-2011	126
Tabel 27. Distribuția UAT-urilor cu concentrare mare/foarte mare de resurse naturale/antropice	130
Tabel 28. Valoarea produselor piscicole valorificate în Regiunea Nord-Vest	139
Tabel 29. Clasamentul accesării de fonduri structurale la nivelul Consiliilor Județene la 31.12.2011	147
Tabel 30. Clasamentul accesării de fonduri structurale la nivelul Primăriilor municipiilor reședință de județ la 31.12.2011	147
Tabel 31. Corelarea strategiei regionale cu obiectivele tematice și țintele din Strategia Europa 2020	159
Tabel 32. Estimarea resurselor financiare din Programele Operaționale pentru implementarea PDR Nord-Vest 2014-2020	193
Tabel 33. Indicatori de realizare a obiectivelor strategiei la orizontul 2020	194
Tabel 34. Indicatorii de realizare și rezultat ai planului	195
Tabel 35. Organisme de Management al Programelor Operaționale 2014-2020	211

Index Figuri:

Figura 1. Localizarea geografică a Regiunii Nord-Vest în Europa	14
Figura 2. Județele Regiunii Nord-Vest, cu marcarea localităților	19
Figura 3. Dinamica populației urbane a Regiunii Nord-Vest, între 1992 și 2011, pe clase de mărime ale orașelor	22
Figura 4. Structurile asociative existente în Regiunea Nord-Vest	25
Figura 5. Populația UAT-urilor din Regiunea Nord-Vest conform RGPL 2011	26
Figura 6. Zone funcționale agricole și zone monoindustriale în Regiunea Nord-Vest	28
Figura 7. Evoluția populației conform recensămintelor din 2002 și 2011	30
Figura 8. Soldul schimbărilor de domiciliu în Regiunea Nord-Vest în perioada 2005-2011 (nr. loc)	33
Figura 9. Evoluția personalului medical din Regiunea Nord-Vest, în perioada 2005-2011	34
Figura 10. Rata de cuprindere în educație a populației de 5-14 ani, anul 2011	35

Figura 11. Evoluția populației active civile și a ratei brute de activitate în Regiunea Nord-Vest, în perioada 2005-2011.....	38
Figura 12. Evoluția ratei de ocupare a resurselor de muncă din Regiunea Nord-Vest, în perioada 2005-2011.....	39
Figura 13. Rata de ocupare a populației de 15-64 ani în Regiunea Nord-Vest, pe sexe și medii, perioada 2005-2011.....	40
Figura 14. Evoluția câștigului salarial mediu net lunar în Regiunea Nord-Vest.....	42
Figura 15. Evoluția numărului de șomeri și a ratei șomajului înregistrat în Regiunea Nord-Vest în perioada 2005-2011.....	42
Figura 16. Evoluția numărului de pensionari în Regiunea Nord-Vest.....	47
Figura 17. Harta sărăciei în Regiunea Nord-Vest.....	48
Figura 18. Ponderea romilor pe regiuni și medii la recensămintele din 2002 și 2011.....	50
Figura 19. Numărul populației de etnie Romă în Regiunea Nord-Vest la recensămintele din 2002 și 2011.....	50
Figura 20. Populația de etnie romă, pe medii și județe, în Regiunea Nord-Vest.....	51
Figura 21. Situația romilor din România comparativ cu alte etnii.....	55
Figura 22. Rețeaua de drumuri județene, naționale și europene în Regiunea Nord-Vest, anul 2013.....	60
Figura 23. Lungimea rețelei de drumuri regionale, pe tipuri, 2011 [%].....	61
Figura 24. Rețeaua rutieră TEN-T și zonele de accesibilitate în aprox. 30 min în Regiunea Nord-Vest....	64
Figura 25. Aeroporturi din rețeaua TEN-T și zone de accesibilitate sub 50 km în Regiunea Nord-Vest...	64
Figura 26. Rețeaua feroviară TEN-T și zonele de accesibilitate în aprox. 30 min. în Regiunea Nord-Vest	65
Figura 29. Distribuția unităților de învățământ preuniversitar în Regiunea Nord-Vest, pe UAT-uri, anul 2011.....	74
Figura 28. Cheltuielile CDI în Regiunea Nord-Vest, după sursele de finanțare, mil. euro.....	77
Figura 29. Populația deservită de sistemul public de alimentare cu apă în Regiunea Nord-Vest.....	82
Figura 30. Evoluția suprafețelor pe care s-au aplicat pesticide în Regiunea Nord-Vest, 2005-2010 (mii RON).....	87
Figura 31. Contribuția medie a județelor la PIB - ul Regiunii Nord-Vest, în perioada 2005-2011.....	100
Figura 32. PIB/locuitor (PPS) în anul 2010, raportat la media UE-27=100%.....	101
Figura 33. Structura sectorială a economiei (VAB), în 2010.....	101
Figura 34. Structura VAB pe activități în Regiunea Nord-Vest, 2005-2010.....	102
Figura 35. Contribuția sectoarelor la VAB-ul regional și județean în Regiunea Nord-Vest în 2010.....	103
Figura 36. Productivitatea muncii, mii lei/salariat în Regiunea Nord-Vest și în județe, 2005-2010.....	103
Figura 37. Productivitatea muncii în principalele sectoare ale economiei regionale și naționale în perioada 2005-2010 (Lei/persoană ocupată/an).....	104
Figura 38. Numărul de unități locale active pe județe ale Regiunii Nord-Vest, în 2011.....	105
Figura 39. Distribuția firmelor (unităților active locale) în Regiunea Nord-Vest pe sectoare de activitate, în anul 2011.....	107
Figura 40. Dinamica contribuției sectoarelor la cifra de afaceri a Regiunii Nord-Vest, în perioada 2005-2011.....	111
Figura 41. Investițiile străine directe realizate în Regiunea Nord-Vest, 2005-2011, mil. euro.....	113
Figura 42. Țările din care provin principalii investitori în Regiunea Nord-Vest.....	114
Figura 43. Evoluția tranzacțiilor externe a Regiunii Nord-Vest, 2007-2011 (mii euro).....	115
Figura 44. Volumul conglomerat al exporturilor și al importurilor pe județe ale Regiunii Nord-Vest, în perioada 2007-2001, (mii euro).....	116
Figura 45. Sectoarele și domeniile de specializare ale Regiunii Nord-Vest.....	123
Figura 49. Monumente istorice de tip biserici de zid sau lemn, cetăți, castele, conace aflate în stare de degradare avansată sau colaps, în Regiunea Nord-Vest.....	129
Figura 47. Modul de folosință a suprafeței agricole, anul 2011 (ha).....	135
Figura 48. Evoluția producției medii de porumb boabe, 2005-2011 (kg/ha).....	137
Figura 49. Evoluția numărului IMM-urilor cu activitate în pescuit și acvacultură în județele regiunii Nord-Vest, 2008-2011.....	139
Figura 53. Venituri bugetare superioare medii per locuitor, Regiunea Nord-Vest, anul 2011.....	145
Figura 51. Rata infracționalității (infracțiuni la 100.000 de locuitori), la nivel național, regional și județean, în perioada 2006-2011.....	149
Figura 52. Numărul de persoane decedate în accidente rutiere la 1.000.000 de locuitori, în perioada 2007-2011.....	150
Figura 53. Logica intervenției propusă în PDR 2014-2020.....	157
Figura 54. Drumurile județene propuse spre modernizare prin POR 2014-2020.....	221
Figura 55. Rețeaua teritorială de spitale, ambulatorii, centre de permanență și centre multifuncționale propuse pentru perioada 2014-2020 în Regiunea Nord-Vest.....	222
Figura 56. Rețeaua teritorială a unităților de învățământ preuniversitar (sau grupărilor de școli) cu potențial incluziv și de viabilitate, propuse pentru perioada 2014-2020 în Regiunea Nord-Vest...	223